

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

LETNO POROČILO 2020

Poročilo pripravili: **Ilinka Todorovski, Eva Semič**
Jezikovni pregled: Mojca Blažej Cirej
Ljubljana, februar 2021

KAZALO

I. UVOD IN POGLED NAZAJ.....	5
II. ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI.....	6
III. KRONOLOŠKI PREGLED	10
IV. PREGLED PO ENOTAH	15
1. TV SLOVENIJA.....	16
1. INFORMATIVNI PROGRAM.....	17
2. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	20
3. ŠPORTNI PROGRAM	23
4. RAZVEDRILNI PROGRAM.....	25
5. PROGRAM PLUS	25
6. TV KOPER IN TV MARIBOR	27
7. TELEVIZIJA SPLOŠNO	28
2. RADIO SLOVENIJA.....	35
1. PRVI	36
2. VAL 202	39
3. ARS	39
4. RADIO KOPER, RADIO MARIBOR, RSI	40
5. RADIO SPLOŠNO.....	40
3. MMC	42
1. NOVINARSKÉ VSEBINE	43
2. UPORABNIŠKE VSEBINE.....	44
3. STORITVE.....	45
4. PROGRAMI ZA NARODNOSTNI SKUPNOSTI	47
5. RTV SLOVENIJA.....	49
1. JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA.....	50
2. DOSTOPNOST	52
3. TEHNIČNE ZADEVE	55
4. FINANCIRANJE RTV SLO	57
5. SPLOŠNO: VSE O JAVNEM MEDIJU	61
V. IZZIVI EPIDEMIJE	70
1. NATANČNOST, VIRI, VERODOSTOJNOST.....	70
2. NAČIN SPOROČANJA INFORMACIJ.....	72
3. ODNOS DO ZDRAVJA.....	75
4. PREVEČ ALI PREMALO	77
5. DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA	79
6. DOSTOPNOST VSEBIN	81
7. JEZIKOVNA KULTURA	84

8.	UPORABNIŠKI KOMENTARJI.....	85
9.	NEPRIMERNI OGLASI.....	85
10.	SPREMEMBE SHEM, PREDLOGI IN ODZIVI.....	86
11.	JAVNOST IN JAVNI MEDIJ.....	89
VI. PREGLED PO VSEBINI		92
1.	CELOVITO, NEPRISTRANSKO, OBSEG MNENJ	92
2.	POGOVORNE ODDAJE (ZASNOVA, VODENJE, IZBOR GOSTOV)	97
3.	PRAVILA ŽANROV: SATIRA, KOMENTAR, INTERVENCA.....	108
4.	IZBOR TEM, SPREGLED, PREVEČ ALI PREMALO	112
5.	PAZLJIVA OBRAVNAVA DRUŽBENIH SKUPIN.....	117
6.	DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA	122
7.	ODGOVORNOST DO DEJSTEV (LAŽNE NOVICE)	124
8.	NOVINARJI – JAVNO IN ZASEBNO	126
VII. VODNIK PO PRIPOROČILIH.....		128
1.	VODSTVU RTV SLOVENIJA.....	128
2.	VODSTVU RTV SLOVENIJA IN PRISTOJNIM ENOTAM.....	128
3.	VODSTVU TV SLOVENIJA.....	129
4.	VSEM UREDNIŠTVOM	129
5.	UREDNIŠTVOM, KI PRIPRAVLJAJO INFORMATIVNE VSEBINE	130
6.	INFORMATIVNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA	130
7.	INFORMATIVNEMU IN KULTURNO-UMETNIŠKEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA.....	131
8.	PRVEMU PROGRAMU RADIA SLOVENIJA.....	131
9.	VALU 202.....	131
10.	UREDNIŠTVU ZA NOVE MEDIJE.....	132
11.	TV-PROGRAMU ZA ITALIJANSKO NARODNOSTNO SKUPNOST	132
12.	SLUŽBI ZA KOMUNICIRANJE RTV SLOVENIJA.....	132
VIII. DELOVANJE VARUHINJE.....		134
1.	DIALOG Z USTVARJALCI RTV-VSEBIN	134
2.	ODNOSI Z VODSTVOM RTV	135
3.	POROČANJE PROGRAMSKEMU SVETU RTV	135
4.	PROGRAMSKI ODBORI	136
5.	SODELOVANJE S SVETOM DELAVCEV	137
6.	NEPOSREDNI STIKI Z OBČINSTVOM	137
7.	JAVNO DELOVANJE	137
8.	PISARNA VARUHINJE, STATUS IN DELOVNI POGOJI	139
IX. ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ.....		140

I. UVOD IN POGLED NAZAJ

V letu, ko je pandemija svet vrgla s tečajev, je bilo tudi varuhovo delo neprimerljivo s katerim koli obdobjem iz dvanajstletne zgodovine tega instituta. Odzivi so se – v primerjavi s prvim letom varuhovega delovanja – podeseterili: z 275 leta 2008 na 2550 v letu 2020. Tudi enoletni skok je orjaški: odzivov je bilo 888 ali za dobro tretjino več kot leto prej.

Eksplozija odzivov ni bila edina značilnost leta 2020. Bistveno se je spremenila tudi njihova vsebina: bili so čustveni, argumentacija strastna, velikokrat srdita in sovražna, z besednjakom družbenih omrežij. Veliko jih zaradi grobosti, napadalnosti in žaljivk ni dosegalo niti minimuma spoštljive komunikacije.

Posebnost je bila zlasti blokovska, polarizirana in skoraj referendumsko narava odzivov, z izrekanjem za in proti vsemu, vsem in vsakomur: za in proti javnemu mediju, za in proti RTV-prispevku, za in proti posameznim oddajam in novinarjem, za in proti ukrepom, za in proti vladi, za in proti ... Iz mnenjskih odzivov je bilo večkrat lažje razbrati, kakšen pogled na epidemijo, levico in desnico ter domačo in tujo politično stvarnost ima tisti, ki je pisal ali klical, kot to, kaj je njegov resnični očitek medijski vsebini ali na katero vsebino se sploh odziva.

Še v letu 2019 smo rast odzivov lahko pripisovali predvsem večjemu zavedanju o pravicah občinstva, večji vidnosti varuhovega instituta in nasploh večji odprtosti javnega medija do javnosti, ki ji je namenjen.

Za leto 2020 lahko rečemo, da sta k temu prispevala tudi splošno vzdušje negotovosti in večja povezanost z medijem v času epidemije, ustavitve javnega življenja in lakote po informacijah. Velikokrat pa je bilo očitno, da se je val odzivov (ogorčenih ali navdušenih) sprožil kot na ukaz: v zapisanem ali povedanem so odmevali nastopi vplivnežev in politikov, zlasti objave na družbenih omrežjih. Politizacija v najširšem pomenu besede je spodrivala strokovno razpravo, tako o kakovosti, standardih, merilih in etiki posameznih programskih vsebin, kot o pomenu, vlogi, poslanstvu, nalogah in vrednotah javnega medija.

Nespremenjen pa je ostal trend nerazumevanja in zmotnih zatrjevanj: da je RTV le TV, da je nacionalka enako televizija, da se RTV-prispevek plačuje za gledanje televizije (v glavnem informativnih oddaj), da je nacionalka upravljiva in kadrovske razbohotena, medtem ko so zasebni mediji varčni in vitki, ter da je RTV plačljiv, komercialke pa zastonj. Kot bumerang se je vračalo samozadovoljno prepričanje medija, da o njem vsi vse vedo. Ne vedo.

Škoda bi bilo, če zbirke pritožb, pohval, mnenj in dilem občinstva, odgovorov ertevejevcev, ki so pojasnjevali ozadje in odločitve ter se učili na napakah, kakor tudi varuhinjinih ugotovitev in priporočil ne bi prelili v prakso in jih izkoristili za razpravo o tem, kako naprej. Z zavedanjem, da tudi za javni medij nič ni (več) samoumevno: ne občinstvo ne zaupanje. Opozoril iz leta 2020 ne bi bilo modro prezreti.

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

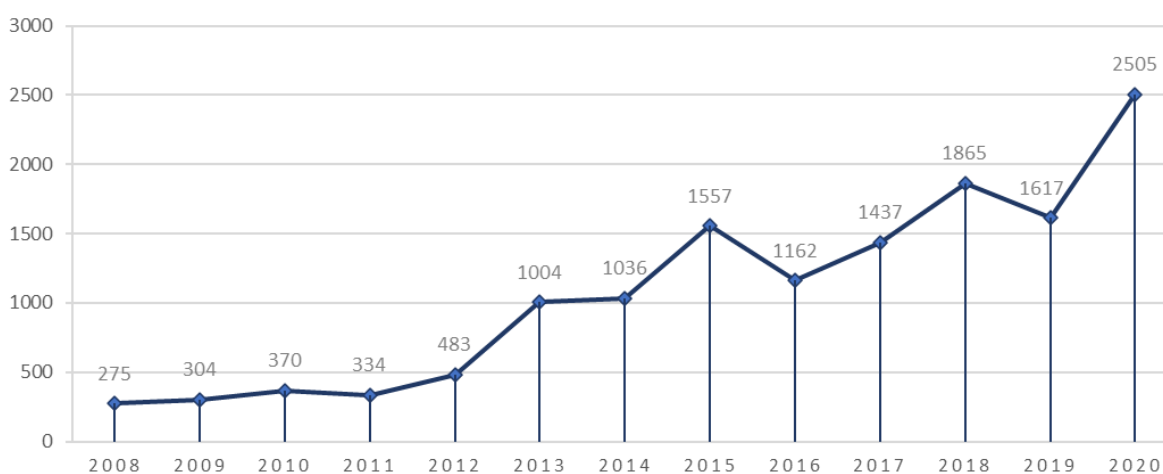
II. ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI

Varuhinja je v letu 2020 prejela 2505 odzivov. To je v dosedanjem delovanju instituta varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija rekord.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
275	304	370	334	483	1004	1036	1557	1162	1437	1865	1617	2505

Po vsebini so izstopali odzivi na epidemijo covid-19 in povezane ukrepe za zajezitev širjenja okužb ter odzivi na poročanje o političnem dogajanju v Sloveniji.

2008 - 2020: ŠTEVILO ODZIVOV

Kaj je odziv, koliko jih je obravnavanih in zavrženih?

Za odziv varuhinja **šteje vsako posamično pismo, e-sporočilo ali klic v novi zadevi**, ne pa tudi dopolnitve odziva, odgovora na odgovor ali nadaljnega dopisovanja v isti zadevi; ti v seštevku nekajkrat presegajo število odzivov. Tudi odzivi z omembo različnih vsebin se upoštevajo kot posamičen odziv, statistično pa razporedijo glede na to, kaj je osrednji povod za pritožbo, mnenje, pobudo ali pohvalo. Izjema so primeri, kjer je že odziv sestavljen iz več vsebinskih delov in zahteva ločeno obravnavo vsakega dela posebej.

Varuhinja je obravnavala **2222** odzivov. To pomeni, da je nanje odgovorila, jih pred tem posredovala na pravi naslov in pridobila potrebna pojasnila, v primeru pritožb, odmevnejših zadev ali ugotovljenih kršitev in napak pa zapisala tudi mnenje in priporočilo.

Sporočila, ki so bila poslana na več naslovov in so se nanašala na programe in dejavnost RTV Slovenija, je prebrala in statistično vodila kot odzive, ki so ji bili poslani v vednost, v skupinskem dopisovanju pa ni sodelovala. Pošiljatelje je večkrat prosila za dopolnitev, če ni bilo jasno, kaj je predmet odziva, opozarjala je tudi, da nepodpisanih, nespoštljivih ali ponavljajočih se pritožb ne more obravnavati.

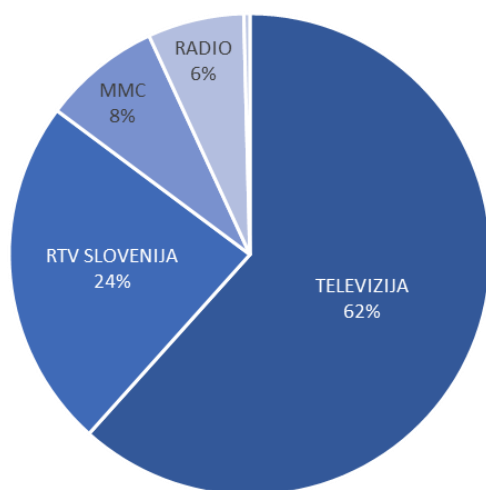
Sporočila, ki so bila žaljiva, vulgarna, anonimna in nerazumljiva, je varuhinja zavrгла. Takšnih je bilo **283** odzivov.

Tudi letos je bilo nekaj rednih pritožnikov, ki so varuhinji pisali tudi večkrat na mesec. Varuhinja je njihove konkretne pritožbe obravnavala, na ponavljajoča se mnenjska sporočila pa ni odgovarjala.

Odzivi po enotah

Med **2222** prejetimi odzivi se jih več kot polovica nanaša na vsebine javne televizije, in sicer **1370**. Sledijo odzivi, ki se nanašajo na javni medijski servis v celoti, in sicer glede jezika, dostopnosti, tehničnih zadev, RTV-prispevka in drugih splošnih tematik. Bilo jih je **523**. Sledijo jim odzivi na vsebino in storitve Multimedijskega centra (MMC), in sicer **176**. Na vsebine Radia Slovenija je prispelo **144** odzivov, na vsebine programov za narodnostni manjšini pa **9**.

V razmerjih je vidno nadaljevanje dolgoletnega trenda.

TELEVIZIJA	1370
RTV SLOVENIJA	523
MMC	176
RADIO	144
PROG. NAROD. MANJŠIN	9
SKUPAJ	2222

Način oddaje odziva

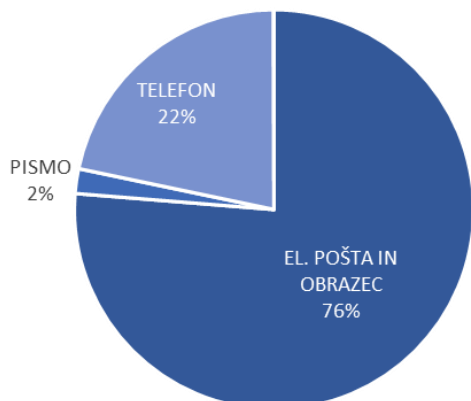
Varuhinja je obravnavala **1911** odzivov, ki so prispeli po elektronski poti, po e-pošti ali po spletnem obrazcu. Klasičnih pisem je prejela **50**. V letu 2020 sta s sodelavko sprejeli **543** telefonskih klicev.

Prvič je varuhinja v obravnavo prejela pritožbi, ki sta bili naslovljeni na Komisijo za preprečevanje korupcije (KPK), vendar ju je ta kot pristojnemu organu odstopila varuhu pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija. Ti pritožbi je obravnavala na enak način, kot bi ju prejela neposredno od pritožnika. O ugotovitvah je seznanila KPK, povzetke pa objavila v mesečnem poročilu (⇒ [Javnomnenjske raziskave v programih RTV Slovenija, MAREC, str. 68](#), [Kampanja javnega medija, drugič \(analiza\), OKTOBER, str. 55](#)). Eno zadevo je varuhinja obravnavala na lastno pobudo.

Značilnost odzivanja po telefonu je, da kličejo predvsem tisti gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin, ki želijo nekemu povedati svoje mnenje o javnem mediju, o oddaji, ki so jo pravkar slišali ali videli po radiu oz. televiziji, ali pa so pred tem že neuspešno klicali na kakšno drugo številko (npr. zaradi sporeda, zatipka na teletekstu, govornega ali glasbenega programa, ki jih

je zmotil ...), bolj izjemoma pa so ti odzivi konkretni. Medtem ko za odzive, ki pridejo po elektronski pošti, ni mogoče ugotavljati generacijske pripadnosti, je za klasična pisma in telefonske odzive mogoče reči, da se na ta način odziva predvsem starejše občinstvo, ki se tako tudi predstavi (kot upokojenka/upokojenec, dolgoletni zvesti poslušalec/poslušalka itd.).

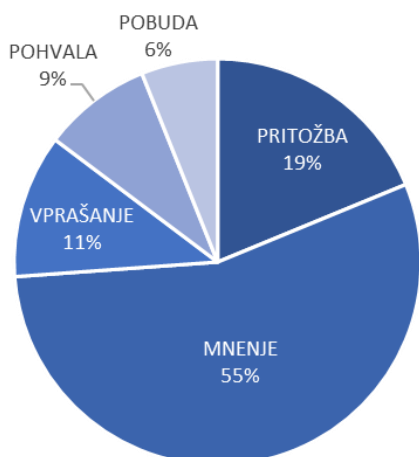
V statistiko o načinu oddaje se štejejo tudi odzivi, ki so bili v obravnavi zavrjnjeni.

EL. POŠTA IN OBRAZEC	1911
TELEFON	543
PISMO	50
NA POBUDO VARUHA	1
SKUPAJ	2505

Ne le pritožbe in kritike, ampak tudi vprašanja in pohvale

Varuhinja ne prejema samo kritik in pritožb, ampak tudi številna vprašanja o programu in delovanju RTV, pobude za nove vsebine in oddaje ter pohvale za prispevke, oddaje, novinarje in voditelje. Tudi ta statistika se vodi le po primarni vsebini odziva.

MNENJE	1224
PRITOŽBA	417
VPRAŠANJE	254
POHVALA	192
POBUDA	135
SKUPAJ	2222

Od vrste odziva je odvisen način obravnave.

Na **vprašanja in poizvedbe** o programskih vsebinah in storitvah skušata varuhinja in strokovna sodelavka odgovoriti v najkrajšem času – s pridobitvijo konkretnega odgovora, posredovanjem koristne informacije, nasvetom o primernejšem naslovu znotraj RTV ali pri kakšni drugi ustanovi itd.

Pobude in pohvale so posredovane na pravi naslov – praviloma odgovornim urednikom in vodjem posameznih enot.

Tudi **mnenjska sporočila** (kaj po mnenju gledalca/poslušalca/bralca ni dobro in prav, česa si želi in kaj bi moralo biti drugačno, kot je) v vednost prejmejo tisti, ki so odgovorni za posamezno programsko vsebino ali storitev. Varuhinja jih prosi, naj se odzovejo – bodisi s pojasnilom neke uredniške odločitve ali poteze, bodisi z razjasnitvijo okoliščin, žanrske zakonitosti, zasnove ali namena nekega programa, informativne vrednosti, programske sheme itd. K takšnim odgovorom varuhinja praviloma doda še načelna pojasnila ali pa pošiljatelja seznanji z raznovrstnimi pričakovanji občinstva, ki so pogosto povsem drugačna od njihovega.

Med **splošnimi pojasnili** se jih največ nanaša na nerazumevanje, mite in zablode o javnem mediju:

- ▶ da RTV Slovenija ni le TV Slovenija (ali TV-Dnevnik),
- ▶ da se RTV-prispevek ne plačuje kot naročnina za gledanje posamezne oddaje ali poslušanje posameznega radijskega programa,
- ▶ da dva tisoč ertevejevcev ne ustvarja le TV-programov, ampak da je toliko zaposlenih v celotnem javnem medijskem servisu,
- ▶ da TV Slovenija ni plačljiva televizija (in da tudi drugi televizijski programi na Slovenskem niso zastoj),
- ▶ da imajo uredniki ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da izbirajo programske vsebine, moderatorji pa ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da moderirajo uporabniške komentarje na spletu itd.

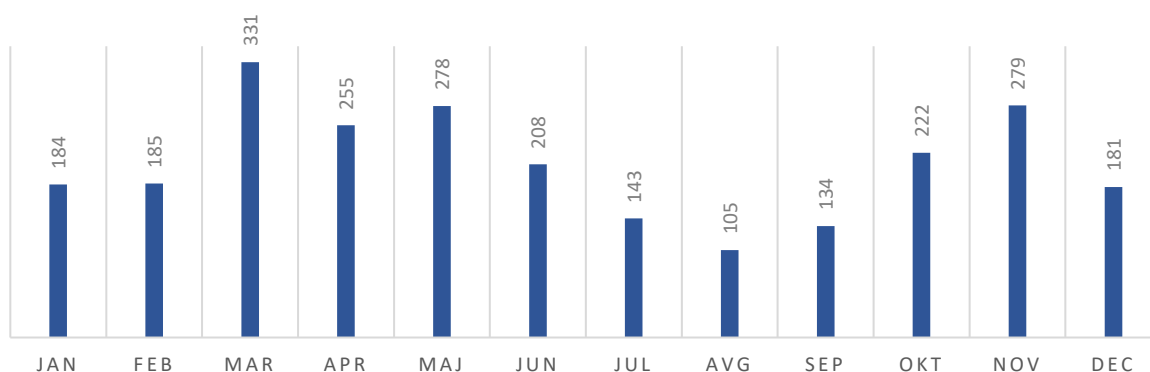
Pritožbe so tisti odzivi, ki se nanašajo na konkretno programsko vsebino (storitev), v katerih pritožnik nedvoumno navede, kaj je predmet njegovega odziva, kaj je očitana kršitev oz. nad čim se pritožuje. V teh primerih varuhinja pridobi odziv odgovornega za vsebino ali storitev, preuči zadevo, napiše mnenje in v primeru kršitve, nedoslednosti ali napake tudi priporočilo.

III. KRONOLOŠKI PREGLED

Največ odzivov je prispelo marca, in sicer **331**. Rekordno število odzivov sovpada z razglasitvijo epidemije covid-19, s strahom in negotovostjo, ki ju je prinesel virus, odzivi pa so odražali tudi razpoloženje občinstva ob zamenjavi vlade. Tako kot leto prej je najmanj odzivov prispelo poleti, avgusta »le« **105**. Z novim valom epidemije in politično razgibano jesenjo se je oktobra in novembra število odzivov znova povečalo.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

2020: ŠTEVILO ODZIVOV PO MESECIH

Januar

JANUAR	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Leto 2020 se je začelo z nadpovprečnim številom odzivov. Posebnost sta bila tudi velik razpon in zahtevnost dilem, ki so jih odpirali gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin.

Varuhinja je napisala več mnenj in priporočil, med drugim glede časovne omejitve dostopnosti nadaljevanke Jezero v spletnem arhivu, uporabe slabšalnega imena za pripadnika manjšine, informativne vrednosti poročanja o bordelu ter pokašljevanja in govorne kulture v javnem nastopanju.

Odzivi na poročanje o novi tehnologiji 5G so bili povod za zapis splošnega mnenja o tem, kako naj javni medij poroča o dilemah, povezanih z znanostjo in novimi tehnologijami.

Februar

JAN	FEBRUAR	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Kako poročati v času političnega preobrata? To vprašanje je zaznamovalo februarske odzive.

Javna polemika po odstopu premierja in pred imenovanjem novega mandatarja se je zrcalila tudi v odzivih občinstva, v katere so bila vgrajena osebna politična, vrednostna ali ideološka pričakovanja, pogosto so bile iste vsebine grajane z nasprotnega zornega kota.

Nekaj več odzivov je bilo glede dostopnosti televizijskih vsebin za gledalce z okvaro sluha in glede umeščanja zanimivih in pomembnih (domoznanskih) vsebin v pozne nočne ure.

Varuhinja je med drugim napisala mnenje in priporočilo o uporabi in označevanju prosto dostopnih vsebin na spletu, etični obravnavi ranljivih družbenih skupin in celovitosti v prikazu različnih stališč v temi, ki deli stroko in javnost (Plečnikov stadion).

Marec

JAN	FEB	MAREC	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

331 odzivov v marcu je bil dvakratnik povprečnega mesečnega števila in mesečni rekord v dosedanjem varuhovem delovanju.

Kako poročati o epidemiji, kako slediti hitro spreminjajočim se podatkom in navodilom, pri tem pa ohranjati preudarnost in verodostojnost, koliko kritičnosti prenesejo posebne razmere, kaj je med epidemijo dovoljeno v humorju, kako pomagati ranljivim in skrbeti za dostopnost? To so bile ključne dileme občinstva. V odzivih so se odražali tudi pogledi na politične razmere ob zamenjavi vlade, vse vrste družbenih delitev in ostra polemika v javnosti in na družbenih omrežjih.

Potrdila so se velika pričakovanja občinstva, da bo javni medijski servis zanesljiv in ključni vir informacij o zdravju, a tudi nepogrešljiv sopotnik v ohromljenem javnem življenju. Veliko je bilo pohval za prilagojene programske sheme, uvajanje novosti, pestrost vsebin in nemoteno posredovanje novic tudi v najtežjih razmerah.

April

JAN	FEB	MAR	APRIL	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Več kot običajno je bilo mnenjskih sporočil, predvsem o informativnih vsebinah TV Slovenija o epidemiji in vladnih protikriznih ukrepih.

Med konkretnimi zadevami so po številu izstopale kritike, ker je TV Slovenija nagovor premierja Janeza Janše 7. aprila prenašala na TV SLO3, medtem ko je bil v Dnevniku na TV SLO1 predvajan le odlomek. Veliko odzivov je sprožil radijski pogovor z mikrobiologinjo o covidu-19 oz. umik posnetka iz spletnega arhiva. Prispelo je tudi veliko odzivov na aprilski Tarči o nabavi zaščitne opreme. Varuhinja je v teh zadevah objavila mnenja in priporočila.

Občinstvo je pohvalilo dokumentarne, verske in izobraževalne vsebine, prilagojene posebnim okoliščinam.

Maj

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Največ odzivov je bilo v povezavi s poročanjem, preiskovanjem in komentiranjem družbenih razmer in pojavov v času epidemije covid-19. Nadaljevala se je polemika o Tarčah in žvižgaču. Varuhinja je zapisala več mnenj, med drugim o ločnici med navajanjem dejstev in komentiranjem (Prvi program Radia Slovenija, O verskih obredih ob izteku epidemije).

Ob pritožbah glede objave RTV-vsebine na spletni strani zasebnega medija in objav ertevejevcev na družbenih omrežjih je spomnila na etični kodeks in neurejenost področja.

Pritožba poslušalke, ki radio posluša po spletu, je pripomogla, da so uredili vpis vsebin v spletni arhiv, pritožba uporabnika glede mobilne aplikacije RTV 4D pa, da so odpravili napake pri TV-vsebinah s tolmačem.

Junij

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUNIJ	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Varuhinja je napisala več mnenj in priporočil, in sicer glede nepietetnega opisa družinske tragedije v Petkovi centrifugi Vala 202, odmika od zasnove v televizijski oddaji Intervju, spregleda sklepnega vojaškega dogodka v televizijskem Dnevniku in izvedbe dokumentarno-pogovornega projekta TV Slovenija Razdvojeni.

V daljšem odgovoru pritožniku, ki je menil, da je bilo televizijsko zaznamovanje dneva državnosti preskromno, je nanizala svoje dileme o asimetriji v prazničnem poročanju.

Na podlagi analize odzivov v daljšem časovnem obdobju je zapisala deset priporočil, ki so lahko v oporo ustvarjalcem pri pripravi Programsko-poslovnega načrta za leto 2021.

Julij

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JULIJ	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Največ odzivov se je zgodilo okoli poročanja o evropskih temah. Gledalci in poslušalci so bili kritični do izbora gostov, ki so v televizijskih in radijskih oddajah analizirali aktualne zadeve.

Pristojni so pojasnili tehnične zaplete: slabšo slišnost govorca v terenskem TV-intervjuju, glasovno neizenačenost v TV-programu (oglas) in nedostopnost TV-vsebine prek satelita.

Avgust

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVGUST	SEP	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Po nadpovprečnem številu odzivov spomladi in v začetku poletja je avgusta sledilo zatišje.

Gledalci so največkrat komentirali izbor gostov v oddajah Informativnega programa TV Slovenija (politični komentator v Odmevih, Igor Bavčar v oddajah o osamosvojitvi). Varuhinja je preverila, kako se je lahko zgodila napaka v televizijskem poročanju s shoda v Izoli in zakaj je bil popravek objavljen čez en teden.

V radijski produkciji so na varuhinjino pobudo pripravili analizo zvočne slike.

Vprašanje gledalca, ali zaposleni in sodelavci RTV Slovenija smejo sodelovati v oglasnih kampanjah oz. trženju izdelkov in storitev, je varuhinjo spodbudilo, da vnovič predlaga ureditev področja.

September

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPTEMBER	OKT	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

V septembrskih odzivih se je zrcalila zaskrbljenost občinstva ob drugem valu epidemije.

Varuhinja je ponovila priporočila glede poročanja o javnozdravstvenih temah. Pozvala je k poenotenemu in odgovornemu pristopu, posamezna uredništva pa k analizi in odpravi slabosti. Zapisala je mnenji o »polemiki«, ki se je poleti odvila z objavo izjave in demantija v različnih TV-oddajah (Po polemiki – razjasnitev dejstev?) in o nepristranskem vodenju pogovornih oddaj (O čem in kako je bil izprašan minister?).

Pritožba nad predvajanjem igrane serije za otroke, starejše od dvanajstih let, v nedeljskem jutranjem terminu je sprožila »mini notranjo razpravo« o časovni zaščiti najmlajših v radijskih programih.

Oktober

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKTOBER	NOV	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Prevladovali so odzivi na vsebine, povezane z epidemijo. Gledalci so se pritožili, ker ni bilo TV-prenosa tiskovne konference predsednika vlade, ker je v nedeljski razvedrilni oddaji raper nastopil z izrezano zaščitno masko in ker v informativnih oddajah ni bilo novice o Pohodu za življenje v Ljubljani. Varuhinja je v vseh treh zadevah napisala mnenje in priporočilo.

Ob opozorilih glede mešanja žanrov v radijskih in televizijskih programih (voditeljev »pristavek« v Dogodkih in odmevih, »dodana vrednost« v Drugi jutranji kroniki, »prilaganje

lončka« v TV-Intervjuju, »sarkazem« na Valu 202 ...) je uredništva spomnila na ločnico med poročanjem in komentiranjem oz. izražanjem osebnega mnenja.

Varuhinja je analizirala TV-kampanjo o javnem mediju in spodbudila pripravo smernice o poenotenem zapisu imena bolezni covid-19.

November

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOVEMBER	DEC
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

Največ odzivov se je nanašalo na informativne vsebine, ki so se kakor koli dotikale političnih razmer v državi. Za TV-oddajo Pogovor z opozicijo, ki je sledila oddaji Pogovor s predsednikom vlade, je varuhinja ugotovila, sta bila sosledje oddaj in sestava opozicijskega omizja ustrezna. Pritrdila je očitkom o nedoslednostih v prispevku o protestih v Tedniku, v katerem je nastopila oseba, ki se povezuje z organizatorji nasilnega dogodka.

Ob pritožbah glede izrekanja osebnih mnenj, komentiranja in predvajanja neoznačene satire je pritožnikom pojasnila pravila žanra, programske ustvarjalce pa opozorila na dolžnosti, ki izhajajo iz Poklicnih meril in načel novinarske etike.

V poročilu o grafičnem napisu na oddaji zunanje produkcije (Odločitev) je vodstvu vnovič priporočila pripravo pravilnika o snemanju/predvajanju proslav in drugih prireditvev.

Glede pritožb zaradi novinarjevega pridobitnega oglasa je menila, da je takšno ravnanje neetično, in vodstvo še enkrat pozvala, naj področje podrobneje uredi.

December

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DECEMBER
184	185	331	255	278	208	143	105	134	222	279	181

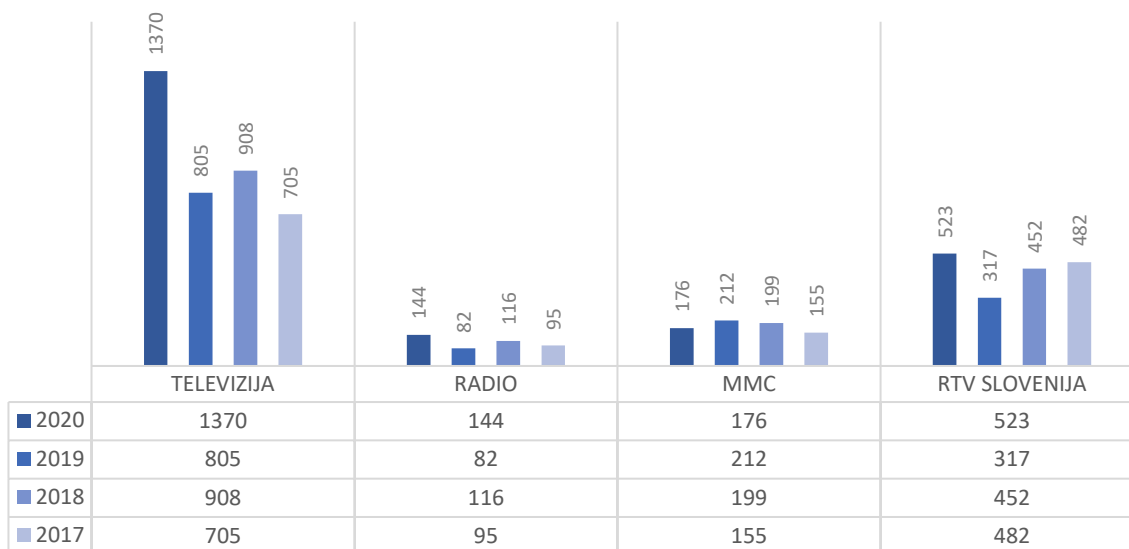
Decembra je bilo bistveno manj odzivov kot jeseni in bili so zelo razpršeni. Več je bilo tudi pohval za različne radijske in televizijske oddaje ter posamezne ustvarjalce.

Ob radijskem in televizijskem poročanju o financiranju STA se je zastavilo vprašanje o poročanju v nizu dnevnoinformativnih oddaj in o vsakokratnem kontekstu.

Z začetkom zimske športne sezone je spet prišlo več odzivov na športni program Televizije Slovenija (o komentatorjih, križanju prenosov in oglasnih prekinitvah), z iztekom leta pa tudi na televizijski silvestrski program.

IV. PREGLED PO ENOTAH

Nadaljeval se je dolgoletni trend odzivanja na posamezne enote RTV Slovenija. Obseg odzivov se povečuje, razmerja pa ostajajo nespremenjena. Največ jih je bilo na vsebine in ponudbo TV Slovenija, ki v očeh občinstva ohranja vlogo najmočnejšega medija, saj informacije in druge vsebine posreduje sočasno z besedilom in sliko.

Sledijo odzivi, ki se statistično uvrščajo pod RTV Slovenija, saj obravnavajo vprašanja, ki so skupna vsem enotam, storitve, ki nastajajo v sodelovanju med več enotami – pod okriljem Zavoda, ali delovanje, financiranje in ustroj RTV.

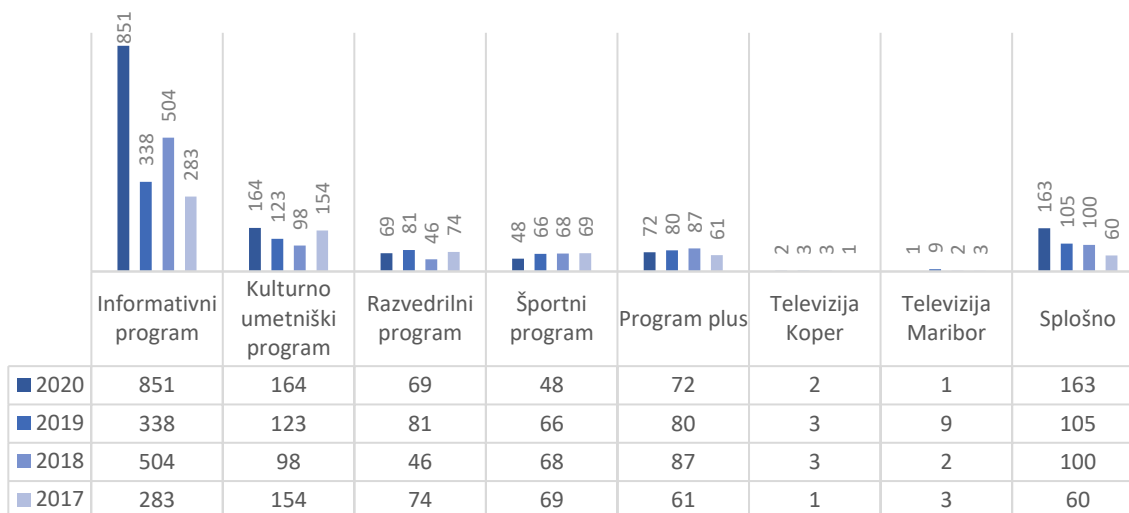
V tej skupini se je bistveno povečalo število mnenjskih odzivov z izrekanjem za ali proti RTV Slovenija in za ali proti RTV-prispevku.

Veliko več kot prejšnja leta je bilo odzivov, povezanih z dostopnostjo medijskih vsebin in storitev za gluho in naglušno občinstvo. Odprta rana ostaja sprotno podnaslavljanje slovenskega govora, za kar v Sloveniji še ni ustrezne tehnologije, med epidemijo pa se je izkazalo, da bi to storitev potrebovalo veliko ljudi, saj znakovnega jezika ne obvladajo, govornih nastopov – zaradi mask – pa ne razumejo in tudi ne morejo brati z ustnic.

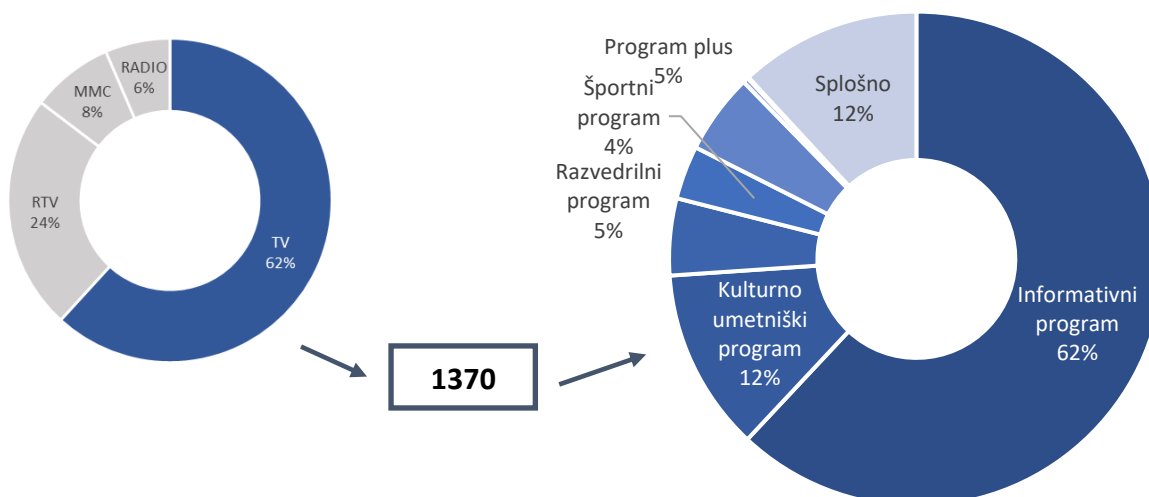
Tretje mesto ohranja MMC (z novinarskimi in uporabniškimi vsebinami ter medijskimi storitvami). Najmanj je bilo odzivov na radijsko ponudbo. Še manj in statistično zanemarljivo jih je bilo na RTV-programe za narodnostne manjšine.

1. TV SLOVENIJA

Daleč največ odzivov je varuhinja prejela na vsebine javne televizije, kar **1370**. Leto prej jih je bilo **805**. V deležu je število odzivov na televizijske vsebine – glede na vse prejete odzive – primerljivo s prejšnjimi leti.

Največji skok znotraj te enote, več kot podvojitvev odzivov, je zabeležil Informativni program: s **338** v letu 2019 na **851** v letu 2020. Sledijo Kulturni in umetniški program, Program plus, Razvedrilni program in Športni program. Odzivi na vsebine regionalnih programov so bili redkost.

V skupino Splošno so uvrščeni odzivi, ki so se nanašali na televizijsko ponudbo nasploh ali na njene posamezne vidike (programske sheme, sporedi, ponovitve ...).

Odzivi na produkcijo televizijskih vsebin, zlasti glede kakovosti zvočne slike, so v tem poročilu uvrščeni v poglavje RTV Slovenija – tehnične zadeve. Odzivi na obseg in umestitev oglasov pa v poglavje RTV Slovenija – oglasi.

1. INFORMATIVNI PROGRAM

Leta 2020 je varuhinja prejela **851** odzivov na vsebine Informativnega programa, največ med vsemi enotami RTV Slovenija. Tak obseg je mogoče povezati z veliko občutljivostjo in odzivnostjo občinstva na vse informacije, ki so bile kakor koli povezane z epidemijo in ukrepi, od medicinskih in javnozdravstvenih do političnih, pravnih in gospodarskih vidikov. Veliko je bilo mnenjskih odzivov, v katerih so se zrcalile razlike v političnih pogledih občinstva po spomladanski zamenjavi vlade. Odzivom so dajale pospešek objave politikov in vplivnežev na družbenih omrežjih in razprave o načrtovanih spremembah medijske zakonodaje.

Tudi leta 2020 so posamezne oddaje sprožile več odzivov, in sicer:

- Tarče o nakupu zaščitne opreme (⇒ [Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18](#), ⇒ [O dveh aprilskih in eni majski oddaji Tarča, MAJ, str. 4](#)),
- poročanje o izolskih protestih v Odmevih (⇒ [Poročanje o protestih v Izoli, AVGUST, str. 3](#)),
- prispevek o nasilnih protestih v Tedniku (⇒ [O protestih v Tedniku, NOVEMBER, str. 10](#)),
- spregled Pohoda za življenje v dnevnoinformativnih oddajah (⇒ [Nič o Pohodu za življenje, OKTOBER, str. 4](#)).

Pritožbe bi po vsebini lahko razvrstili v naslednje skupine:

- ▶ natančnost pri poročanju o epidemiji (⇒ [Celovito in nepristransko poročanje o epidemiji, MAREC, str. 5](#), ⇒ [Poročanje o obolelih in umrlih v številkah, NOVEMBER, str. 31](#)),
- ▶ nepristranskost in celovitost v posameznem prispevku in oddaji (⇒ [O protestih v Tedniku, NOVEMBER, str. 10](#), ⇒ [O petkovih protestih: pomanjkljivo?, OKTOBER, str. 6](#)),
- ▶ navajanje virov, razlaga podatkov (⇒ [O virih za poročanje o dogajanju v Ameriki, SEPTEMBER, str. 10](#), ⇒ [Anketa: ko je seštevek odgovorov 140 %, OKTOBER, str. 15](#)),
- ▶ vodenje pogovornih oddaj, gostje in sestava omizij (⇒ [Kaj naj vpraša voditelj in kako, FEBRUAR, str. 23](#), ⇒ [Kdo lahko nastopa v programih RTV?, AVGUST, str. 7](#), ⇒ [Gosti v informativnih oddajah, DECEMBER, str. 4](#)),
- ▶ spregled vsebin (preveč, premalo) (⇒ [Spregledano v informativnih oddajah?, JUNIJ, str. 15](#)), ⇒ [O ministričinih zasebno-službenih obiskih, JULIJ, str. 10](#), ⇒ [Poročanje o spominskih slovesnostih, JULIJ, str. 12](#), ⇒ [Nič o Pohodu za življenje, OKTOBER, str. 4](#)),
- ▶ spoštovanje pravil žanra (komentar, intervju, satira) (⇒ [Utrip: \(ne\)pristranski komentar, FEBRUAR, str. 24](#), ⇒ [Studio City: pogovor, »satira« in grafika, NOVEMBER, str. 13](#)).

Poudarki iz odzivov na vsebine, povezane z epidemijo, so v posebnem poglavju **Izzivi epidemije**. Izbor izstopajočih odzivov v povezavi s spoštovanjem Programskih standardov ter Poklicnih meril in načel novinarske etike je v **Pregledu po vsebini**.

V nadaljevanju so trije primeri mnenjskih odzivov.

Medij o mediju

Gledalec se je odzval na oddajo Odmevi, 9. julija, v kateri so objavili prve odzive na predlagane spremembe zakona o RTV in zakona o medijih. Menil je, da bi bilo najprimernejše, če bi se program in medij v celoti izključila iz razprave. (⇒ [Navzkrižje interesov pri poročanju o medijski zakonodaji?, JULIJ, str. 8](#))

»Najbolj zanesljivo bi se RTV navzkrižju interesov ter korupcijskim tveganjem izognila tako, da bi se iz razprave o lastnem financiranju popolnoma izključila. Čeprav se debata še ni dobro začela, se je navzkrižje interesov, v katerem se je znašla RTV Slovenija, že pokazalo v obliki pristranskega prispevka v 13. minuti oddaje TV Odmevi dne 9. Julij 2020. V njem je RTV Slovenija predstavila izključno argumente proti predlaganim zakonskim spremembam, izmed štirih koalicijskih strank izpostavila samo tisto, ki ima pomisleke glede hitrosti postopka, ter v studiu gostila samo eno komentatorko, ki je v javnosti znana kot zagreta nasprotnica trenutne vlade in tako le stežka sprejeta kot neodvisna strokovnjakinja.«

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**

RTV Slovenija je osrednja medijska ustanova v Sloveniji in RTV Slovenija seveda poroča o najpomembnejšem dogajanju v družbi, ga analizira, osvetljuje in postavlja v najširši kontekst. Spreminjanje medijske zakonodaje v Sloveniji je v teh dneh ena najbolj relevantnih tem v družbi; dogajanje spremljajo tudi v tujini in kršenje vseh osnovnih načel novinarske etike bi bilo, da bi o tako pomembni temi molčali. To ni prvi postopek spreminjanja medijskih zakonov v Sloveniji in o vseh postopkih doslej smo poglobljeno poročali. Soočamo različna mnenja in stališča.

Na dan objave medijskih zakonov smo tako v studiu gostili medijsko strokovnjakinjo dr. Sandro Bašič. V razpravi se nismo dotikali odnosa sogovornice do trenutne vlade, pač pa nas je zanimala njena analiza predlagane zakonodaje. Strokovnjakov ne presojamo glede na to, kakšen odnos imajo so različnih vlad, pač pa glede na njihovo strokovno področje. In strokovno področje dr. Bašič so mediji, njihova regulacija in medijska zakonodaja. /.../

RTV Slovenija se iz te razprave ne bo in ne sme umakniti, spremljanje te razprave pa je v interesu javnosti in temu kot ustanova služimo.«

MNENJE VARUHNJE GLEDE POROČANJA O RTV (POUDAREK)

V obravnavi tematik, ki so v širšem javnem interesu, so kontroverzne ali delijo javnost, treba zagotavljati najširši razpon pogledov, stališč, mnenj in razlag. Pri tem je treba slediti načelu razumnega obsega v posameznem prispevku, oddaji ali nizu oddaj glede na fokus, kontekst in žanr obravnave. To načelo velja tudi za obravnavo tematik, ki zadevajo RTV Slovenija.

Gre za odgovornost javnega medija do javnosti, ki je odjemalec programskih vsebin in ki prispeva pri financiranju. Neutemeljeno bi bilo pričakovati, da bi javni medij zamolčal tako pomembno družbeno tematiko, kot je medijska zakonodaja, samo zato, ker se nanaša tudi na javni medij sam. Menim, da je plodna razprava mogoča le na temelju dejstev, največ informacij o resničnem delovanju in položaju medija pa ima medij sam. Menim, da v tem ni nobenega navzkrižja interesov in da je očitek o zlorabi neutemeljen in neupravičen. Menim tudi, da je pri presoji odnosa med predlagatelji zakonskih sprememb in RTV treba upoštevati avtonomni položaj medija:

čprav je ustanovitelj RTV Slovenija Republika Slovenija, je RTV Slovenija kot javni zavod v svojem delu neodvisna in avtonomna ustanova.

Kdo izbira, po kakšnih merilih in zakaj

»... sem tokrat zares močno ogorčena, ko sem na javni RTV slišala, koga ste izbrali za osebnosti leta - da je to poleg kolesarja Pogačarja tudi gospod Gale. Kakšne so zasluge gospoda Galeta, da bi lahko postal osebnost leta. Zatožil je nekaj morebitnih nepravilnosti, za katere preiskava še poteka, in ni dokončno jasno, ali je šlo za nepravilnosti, med drugim pa je tudi sam med preiskovanci in tudi še ni jasno, ali je v vsej zadevi res nedolžen (morda se bo izkazalo, da je tudi sam odgovoren za nepravilnosti). Kako da odgovorni na RTV, ki izbirajo osebnosti leta, niso pomislili, da bi si ta naziv gotovo neprimerno bolj zaslužili zdravstveni delavci, ki v izjemnih razmerah in z nečloveškimi napori rešujejo življenja naših državljanov?«
(⇒ [Izbor osebnosti leta 2020, DECEMBER, str. 9](#))

Odgovorna urednica Informativnega programa Manica J. Ambrožič

V Informativnem programu Televizije Slovenija smo tudi letos izbirali osebnost, ki je najbolj zaznamovala leto doma in v tujini. Zaposleni v Informativnem programu TV SLO so imeli možnost glasovanja za do pet osebnosti, ki so po njihovi oceni pustile največji pečat doma in v tujini – s svojim delom in delovanjem, vplivom na dogajanje, vtisom v družbi, doma ali v tujini. Sodelavci so tako med domačimi in tujimi osebnostmi navedli več deset različnih imen.

Največ glasov med domačimi osebnostmi je dobil kolesar Primož Roglič in tako postal osebnost leta v Sloveniji po izboru novinarjev in urednikov IP TV SLO.

Drugo mesto sta si z enakim številom glasov delila Bojana Beović in Mario Fafangel.

Na tretje mesto sta se uvrstila Ivan Gale in Tadej Pogačar.

Varuhinja je dodala, da je vsak izbor seveda – izbor, z njim lahko soglašamo ali ne, in da v tem izboru osebnosti niso delili po poklicih ali kategorijah in da pod okriljem RTV Slovenija potekajo tudi drugačni izbori – na Valu 202 so denimo poslušalci za ime leta 2020 izbrali Srečka Šestana.

Oprema prenosov iz DZ

»Pravkar gledam (TV SLO3, 03.12.2020 cca 18.30 ura) posnetek odbora za zunanjo politiko na katerem zunanji minister predstavlja mnenje vlade oz. ministrstva in pri predstavitvi uporablja tudi projektor oz. prezentacijo, ki pa jo gledalci program 3 ne vidimo. Že večkrat sem opazil, da se razne prezentacije v parlamentu ne prikazujejo s sliko v živo, kar pa se mi zdi škoda, saj je potem predstavljena vsebina govornika pomanjkljiva. Vem, da je to tehnološko mogoče, saj ste projekcijo prezentacije že pokazali. Prosim vas, da v prihodnje gledalcem omogočite ogled prezentacije v kolikor jo govornik uporablja, saj si le-tako lahko ustvarimo celotno sliko predstavitve mnenja.« (⇒ [Manjkajoča slikovna prezentacija, DECEMBER, str. 10](#))

Na sejah državnega zbora in delovnih teles praviloma vedno prikazujemo videoprojekcije, ki jih pripravijo govorniki (poslanci, ministri, vabljeni ...), seveda v smiselni kombinaciji z govornim besedilom. To velja za prenose iz dvoran, kjer so nameščene stacionarne kamere.

Na skupni seji odbora za zadeve Evropske unije in odbora za zunanjo politiko, ki je potekala 3. 12. 2020, projekcija, ki jo je pripravil minister za zunanje zadeve Anže Logar, ni prišla do naše režije, zato je realizator ni imel na voljo za predvajanje (režija za realizacijo prenosov iz državnega zbora je v stavbi TV Slovenija). Prav tako nas iz Državnega zbora nihče ni dodatno obvestil, da bo na seji videoprojekcija.

2. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Odzivov na kulturni in umetniški program je bilo v letu 2020 **164**, leto prej pa 123. Skoraj tretjina (50) je bila pohval, ki so se nanašale na praktično vsa uredništva oz. področja, ki sodijo v ta program, od glasbenega prek igranega do oddaj o kulturi. Primeri so vključeni v **poglavje o RTV in pohvalah**.

Pripombe lahko razvrstimo v tri skupine:

- ▶ izbor in umestitev igranih in dokumentarnih filmov oz. nadaljevanj (⇒ [Bogata bera igranih vsebin – pohvale, kritika, vprašanje](#), MAREC, str. 30, ⇒ [Gledalec: preveč ameriških filmov!](#), MAJ, str. 26, ⇒ [Slovenski filmi so na sporedu prepozno!](#), OKTOBER, str. 19),
- ▶ dokumentarne vsebine z zgodovinsko tematiko (⇒ [O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni](#), JUNIJ, str. 17, ⇒ [Dokumentarec o požigu Narodnega doma](#), JULIJ, str. 13, ⇒ [Pričevalci in osvoboditev Trsta](#), SEPTEMBER, str. 21),
- ▶ verski program (preveč, premalo) (⇒ [Božično voščilo pravoslavnim vernikom v Sloveniji](#), JANUAR, str. 15 ⇒ [Odzivi na verske vsebine ob veliki noči](#), APRIL, str. 27 ⇒ [Prenosi maš na TV Slovenija](#), MAJ, str. 25).

Ko je v prvem in drugem valu epidemije javno življenje zastalo, je bilo veliko odzivov predvsem na prilagoditve v otroškem, mladinskem in verskem programu (dodatni pasovi in vsebine za otroke in šolarje, dodatni prenosi bogoslužij) in na izbor igranih vsebin (predlogi in komentarji filmov s pesimistično vsebino). Nekaj primerov je vključenih v poglavje **Izzivi epidemije**. Odzivi, povezani s standardi, merili in etiko, so uvrščeni v poglavje **Odzivi po vsebini**.

V nadaljevanju so trije primeri specifičnih odzivov na programske vsebine kulturno-umetniškega programa.

Getoizacija kulture?

Generalna direktorica Cankarjevega doma **Uršula Cetinski** je pisala po odprtju razstave v tem zavodu, o kateri je TV Slovenija 22. septembra poročala v Kulturi po Odmevih, ne pa tudi v osrednjih informativnih oddajah. (⇒ [O kulturi v informativnih oddajah](#), SEPTEMBER, str. 16)

»Gre za to, da so izstopajoči športni dogodki na ogled tako v okviru informativnih oddaj (denimo Dnevnik ali Odmevi) in potem še posebej v okviru specializiranih športnih oddaj, kar pa je pri kulturi, ki je trenutno po vsem svetu ena izmed najbolj ogroženih panog, zelo redko. Menim, da getoizacija kulture na TV Slovenija oz. njeno spremljanje predvsem ali samo v okvirih za njo specializiranih oddaj, ki so se v zadnjih desetletjih že tako in tako skrčile, za TV Slovenija in njene uporabnike oz. gledalce ni dobra. Še posebej, ker se odvijajo v manj gledanih terminih. Tudi kultura je splošna potreba gledalcev TV Slovenija in ne samo peščice kulturnih zanesenjakov, ki redno spremljajo za kulturo specializirane oddaje, v programsko shemo pogosto umeščene v poznih urah. Ni dobro in ni primerno, če se kultura v informativni program umesti predvsem takrat, kadar gre za kakšen škandal. Nenazadnje RTV Slovenija sebe pojmuje kot največji slovenski kulturni javni zavod.«

IZ RAZMISLEKA VARUHNJE

Na podobno dilemo so me gledalci opozorili julija, ko je pisatelj Drago Jančar prejel nagrado za evropsko književnost: novica o tem je bila objavljena v oddaji Dnevnik, ne pa tudi v rubriki Kultura po Odmevih. Nekateri so menili, da večerna kulturna rubrika te novice ne bi smela obiti, ne glede na to, da so bili z njo seznanjeni gledalci osrednje televizijske oddaje TV Slovenija. Težko bi rekla, da je šlo za napako v presoji, vsekakor pa tako julijski odzivi v prej omenjeni zadevi kakor vaše pismo, ko ste pod vprašaj postavili razporeditev tuje in domače kulturno-umetniške vsebine v Odmeve oz. Kulturo, po mojem mnenju kar kličejo po ponovnem notranjem dialogu in temeljitejšem usklajevanju med uredništvu.

Menim pa tudi, da je oddaje s specializiranimi vsebinami dobro pogledati z dveh plati: po eni strani lahko res vodijo v getoizacijo in hermetičnost v obravnavi posameznih vsebin, po drugi strani pa so zagotovilo, da novice z nekega področja, npr. iz sveta kulturno-umetniškega ustvarjanja, niso spregledane, da jih ne izpodrinejo (politične in druge) aktualnosti, da imajo stalnost in da zainteresirano občinstvo tudi ve, kje in kdaj bo vsebino našlo.

Odgovorna urednika Informativnega programa in Kulturno-umetniškega programa **Manica J. Ambrožič** in **Andraž Pöschl** sta napovedala, da bosta uredništvu okrepili sodelovanje.

Oddaje ni v spletnem arhivu, zakaj?

Več gledalcev je spraševalo, zakaj nekega igranega ali dokumentarnega filma ni več mogoče pogledati v spletnem arhivu RTV 4D oz. na spletnem televizijskem portalu <https://www.rtv slo.si/tv>. Primer odziva (o dokumentarcu Grenki sadeži Evrope)

»Dokumentarne oddaje dajemo na ogled tudi učencem in dijakom, razpravljamo z njimi o realnih stvareh, želimo jih izobraziti, v njih vzbuditi pravičnost in sočutje, odnos do narave in ljudi. Če potem takšni dokazi izginejo iz javnega medija, se sprašujem, kaj mladim sporočamo?!« (⇒Dokumentarca ni v spletnem arhivu, zakaj?, MAJ, str. 28)

Neli Vozelj Aberšek, urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija

Dokumentarno oddajo Grenki sadeži Evrope smo tokrat predvajali že drugič. Pri nakupu pravic tako za televizijsko predvajanje kot spletno dostopnost smo omejeni s finančnimi sredstvi, ki so nam na voljo. Dovoljenje za spletni dostop običajno dobimo za 7 dni po TV-predvajanju, tako je bilo tudi tokrat. Nikakršnih drugih razlogov za umik s spleta ni bilo, delujemo neodvisno od pritiskov vseh vrst. V zadnjem času nam uspe – tudi zaradi specifičnosti kriznih razmer, v katerih smo se znašli – zagotoviti 30-dnevni spletni dostop, saj je razumevanje distributerjev večje kot v običajnih razmerah.

Enako kot vam se nam tematika zdi izredno pomembna, zato smo jo tudi izbrali in uvrstili v program. Hvala, ker ste prepoznali tudi njeno izobraževalno vlogo; podobna (sicer bolj naklonjena pisma) so nam številni pedagoški delavci namenili za številne od naših oddaj. Včasih nam je uspelo zagotoviti dodatna predvajanja in podaljšano prisotnost na spletu, vedno žal ne.

V primeru oddaje Grenki sadeži Evrope smo ponovno poklicali distributerja in uspeli zagotoviti, da bo oddaja na spletu še do 11. junija.

Želimo vam uspešno poučevanje v teh za vse nenavadnih časih.

(Ne)primerno za otroke?

Več gledalcev je spraševalo, zakaj so nekatere igrane ali dokumentarne TV-oddaje označene s stopnjo zaščite otrok in mladostnikov in kdo o tem odloča. (⇒ [Za ogled primerno le ob spremstvu staršev?](#), MAREC, str. 34)

Aleksandra Botteri, pristojna za področje

Na kratko: takšna oznaka je posledica dejstva, da film vsebuje nekaj zelo blagih namigov na spolnost in nekaj blagega neprimerne jezika (ki je sicer v prevodu omiljen), zaradi česar tudi v nekaterih drugih državah veljajo omejitve – odvisno od notranje zakonodaje. Na Portugalskem so ga npr. označili z 12+, v Švici z 8+, v Kanadi z oznako PG (Parents Guide, kar je enako kot slovenska oznaka »ogled s starši«).

Daljši odgovor pa je, da področje ureja Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (15. člen), podrobneje pa še nekaj dokumentov, in sicer splošni akt in pravilnik, ki veljata na državni ravni, ter estetska in etična merila RTV oz. s tematiko povezan kodeks javnega medija.

Posamezno vsebino z ustrežno oznako opremijo uredniki.

Za filme, ki vsebujejo le blago neprimeren jezik, tudi pristojni na RTV Slovenija menijo, da jih morda ne bi bilo nujno označevati, še zlasti če ta jezik ni intenziven. Zato so se vključili v razpravo o popravkih oz. omilitvi zakonodaje. O tem, kaj in kako popraviti, če sploh, pa se mora seveda izreči vlada oz. pristojno ministrstvo za kulturo.

Če se sprašujete, katere blage besede so bile »problematične«: to sta bili francoski besedi »putain« (v filmskem prevodu: presneto) in »merde« (v filmskem prevodu: gnoj).

3. ŠPORTNI PROGRAM

Odzivov na Športni program je bilo zaradi odpovedi športnih tekmovanj in okrnjene športne ponudbe bistveno manj: leta 2019 jih je bilo 66, leta 2020 pa **48**. Kritike so bile podobne kot prejšnja leta in so se nanašale na:

- ▶ komentiranje prenosov (⇒ [O govorni omikanosti in pokašljevanju, JANUAR, str. 53](#), ⇒ [Komentiranje športnih prenosov, DECEMBER, str. 12](#)),
- ▶ odnos do različnih športov (kolesarstvo, ženski športi, konjenišтво ...) (⇒ [Zastopanost ženskih športov na TV Slovenija, AVGUST, str. 14](#), ⇒ [Konjeniški šport na TV Slovenija, SEPTEMBER, str. 22](#)),
- ▶ spored in prekinjanje prenosov z oglasi (⇒ [Prekrivanje prenosov in oglasne prekinitve, DECEMBER, str. 13](#)),
- ▶ nacionalni interes v športu (zakaj prenosa športnega dogodka ni bilo na TV Slovenija) (⇒ [Pomembni športni dogodki sodijo na nacionalko!, JANUAR, str. 21](#), ⇒ [Prenos Dirke po Sloveniji, JUNIJ, str. 21](#))

Pričakovanja glede vloge javnega medija v prenašanju pomembnih športnih dogodkov so vključeni v poglavje **RTV Slovenija – splošno oz. TV – splošno**, odzivi na oglasne prekinitve pa v poglavje **RTV Slovenija – financiranje**.

Sledijo primeri specifičnih odzivov na Športni program.

O kakovostnem komentiranju

(Komentiranje tekem EP v rokometu): »... poslušamo samo negativnost, jezik, ki naj bi bil slovenščina, pa to ni. Po pogovorih z znanci in prijatelji, nas 95 odstotkov meni, da nam tega res ni potrebno poslušati. Prosimo za komentatorje, ki nas bodo povezovali in SLO športu delali dobro.« (⇒ [Komentiranje športnih prenosov, JANUAR, str. 24](#))

Odgovorni urednik Športnega programa Gregor Peternel

Tomaž Kovšca in Roman Pungartnik sta dobro opravila svoje delo. Negativnost? Pri zaostanku za 8 golov v tekmi za tretje mesto sta reporterja poudarjala, da je to razlika, ki se jo še vedno da nadoknaditi. Tako kot se je to zgodilo na tekmi SP 2017, ko je Slovenija osvojila 3. mesto. Reporterja sta verjela v preobrat do trenutka, ko je bilo jasno, da je tekma odločena. Reporterja nista delala prehitrih zaključkov in predčasno "pokopala" slovenske reprezentance.

Glede rabe slovenščine pa je res, da je strokovni reporter občasno uporabljal tuje, pogosto strokovne izraze, na kar je bil opozorjen in jih bo v prihodnosti odpravil. Njegova primarna naloga je strokoven komentar, a nacionalni medij mora skrbeti za nego slovenskega jezika in temu primerno usposobiti in pripraviti tudi strokovne sodelavce.

O pomembnosti vseh športov

(Državno prvenstvo v preskakovanju ovir): »... po krivici zapostavljena olimpijska disciplina v Sloveniji ni nepomembna športna panoga, predvsem ob dejstvu, da se tudi slovenski jahači spogledujejo z nastopi na OI. Verjamem, da se športni dogodki med seboj pokrivajo in da je težko v dnevne športne in informativne oddaje uvrstiti vse. A tukaj gre za Državno prvenstvo, najvišje tekmovanje na državnem nivoju in RTV SLO kot javna medijska hiša bi s poročanjem o tem zagotovila svojim gledalcem in poslušalcem pravico vedeti, biti obveščen in s tem izpolnjevala temeljno poslanstvo kakovostnega javnega servisa.« (⇒ [Konjeniški šport na TV Slovenija, SEPTEMBER, str. 22](#))

Urednik dnevnoinformativnih oddaj Športnega programa **Boštjan Ogris**

Konjeniška zveza nas je o dogodku zaradi lastnih organizacijskih težav obvestila, ko je državno prvenstvo že potekalo. V kratkem času nismo mogli ne tehnično ne kadrovsko zagotoviti ekipe, ki bi poročala s tega tekmovanja. Sem se pa že ob koncu preteklega tedna s konjeniško zvezo dogovoril za termin, v katerem si želimo predstaviti preskakovanje ovir gledalcem. Prepričan sem, da bo tovrstni pristop učinkovit tako za gledalce kot za konjeniški šport. Poročanje o rezultatih v športih, ki jih širša športna javnost ne pozna, namreč po izkušnjah ne prinaša zelenih učinkov. Najprej moramo šport predstaviti javnosti, da bi jo potem tudi podrobneje lahko informirali o rezultatih.

O izvedbi športnih prenosov

»Spomnim se, da je še kakih 20 let nazaj bilo možno spremljati počasne posnetke dveh smučarjev, ki so jih postavili enega na drugega in s tem videli kje je kateri hitrejši na določenih delih proge. Podobno velja tudi za smučarske skoke. Zanima me zakaj se ta tehnika ne uporablja več v prenosih, saj je bila res odlična primerjava pri dveh izenačenih tekmovalcih.« (⇒ [Počasni posnetki športnih nastopov, MAJ, str. 29](#))

Dejan Čretnik, dolgoletnih režiser najzahtevnejših športnih prenosov

Analizo, o kateri sprašuje gospod, je mednarodni smučarski zvezi FIS komercialno ponujal zunanji ponudnik. Takšno aplikacijo si je lahko privoščilo le nekaj bogatejših produkcijskih hiš, saj je bila izredno draga in zapletena za implementacijo. Zahtevala je namreč čas za obdelavo slike in dodatno tehnično opremljenost TV producentov. O potrebnem denarju na tem mestu težko govorimo.

Čas pa je v zadnjih letih ta, ki je po moji presoji preprečil, da bi se ta aplikacija razširila in s tem pocenila. Format alpskega smučanja se je spremenil, startni intervali so postali krajši in tako je zmanjkalo »prostora« za takšno analizo med samo dirko.

Takšne analize bi se danes, ko imamo na voljo super počasne posnetke in hitrejše obdelave slike, morda lahko izvajale v času studijskega programa pred in po dirki. A bi jih moral kakšna skupina nadobudnih mladeničev pripraviti in ponuditi FIS-u.

4. RAZVEDRILNI PROGRAM

Odzivov na Razvedrilni program je bilo **69**, kar je bistveno manj kot leto prej, ko jih je bilo 81. Gledalci se tradicionalno v večjem številu odzivajo na velike glasbene dogodke, kot je Evrosong, ki pa ga leta 2020 zaradi pandemije ni bilo. Odzivi so se nanašali predvsem na:

- ▶ meje sprejemljivega v humorju, satiri in parodiji (⇒ Silvestrski program: neslane pivske šale, JANUAR, str. 18, ⇒ Ema: Neokusna šala, FEBRUAR, str. 34, ⇒ O parodiji v oddaji Kaj dogaja z Jonasom, MAREC, str. 35),
- ▶ pravila in izvedbo kvizov Vem! in Joker (⇒ Nagradna igra kviza Vem! namenjena le nekaterim, JANUAR, str. 20).

Enakopravnost v nagradni igri

Gledalci, ki nimajo interneta in ne uporabljajo e-pošte, so predlagali, da bi lahko v nagradni igri kviza Vem! sodelovali tudi po telefonu ali po pošti.

»Kaj je tu enakopravnost za vse (glede na obvezen prispevek), tudi mi drugi bi radi odgovarjali, a smo pri tem tretjerazredni, to se nacionalna tv ne bi smela »privoščiti«, razmislite.« (⇒ Nagradna igra kviza Vem! namenjena le nekaterim, JANUAR, str. 20)

Urednik Razvedrilnega programa Vanja Vardjan

Nagradno igro za gledalce smo po francoskem vzoru uvedli že leta 2015 in takrat je bilo mogoče sodelovati samo z mobilnimi ali stacionarnimi telefoni. Po opozorilu FURS-a, da gre za igro na srečo, za katero nismo registrirani, smo morali nagradno igro žal umakniti. Kar nekaj časa smo iskali možnost, kako priljubljeno popestritev vrniti v oddajo, da bo ta za gledalce brezplačna, in to, da odgovore sprejemamo samo po elektronski pošti, ne drži. Sodelovati je mogoče tudi s pametnimi telefoni.

Konkretni odzivi, ki se nanašajo na pravila žanrov in načelo dobrega okusa, so vključeni v poglavje **Pregled po vsebini oz. Izzivi epidemije**.

5. PROGRAM PLUS

Odzivov na Program plus je bilo **72**, leto prej 80. Največ jih je bilo glede oddaje Dobro jutro, med njimi veliko pohval za koristne vsebine in nasvete v času epidemije, a tudi opazk glede upoštevanja epidemioloških ukrepov.

Večino odzivov je mogoče strniti v naslednje skupine:

- ▶ vodenje, izbira vsebin in kultura nastopanja v oddaji Dobro jutro (⇒ Dobro jutro: neslana šala in stroga ocenjevalka, DECEMBER, str. 14),
- ▶ pogovori o zdravju (kdo in kako svetuje) (⇒ O strokovnosti v pogovorih o zdravilnih učinkovinah, OKTOBER, str. 23, ⇒ O antidepresivih v oddaji Dobro jutro, NOVEMBER, str. 23),
- ▶ (hibridna) zasnova oddaje Zadnja beseda (⇒ Zadnja beseda: kritika in pohvala, MAREC, str. 38, ⇒ Zadnja beseda: izjava sodelujoče o vojaških misijah, NOVEMBER, str. 24).

Nekaj vsebinskih dilem je vključenih v poglavje **Pregled po vsebini oz. Izzivi epidemije**.

Gledalci so opazili, da je v letu 2020 jutranji program v živo potekal tudi čez poletje, zmotil pa jih je vsak poseg v oddajo – ko je bila ta zaradi prilagoditve programa epidemiološkim razmeram npr. krajša in ko je bilo manj oglašanj iz mariborskega in koprškega studia, kot so bili navajeni. V nadaljevanju so trije primeri.

Zakaj spremembe?

(Kje sta koprski in mariborski studio): »Kako to, da v oddajah Dobro jutro ni več del oddaje 1x ali 2x na teden pripravljen v mariborskem studiu, pa tudi v koprskem ne.« (⇒ [Dobro jutro: o oglašanju iz Kopra in Maribora, SEPTEMBER, str. 23](#))

Odgovorni urednik Programa plus Rok Smolej, primer odgovora

Regionalne vsebine iz severovzhodne regije ostajajo sestavni del oddaje Dobro jutro na TV SLO, nihče jih ne ukinja, celo nasprotno: trudimo se osvežiti format oddaje in ga uskladiti s sodobnimi televizijskimi trendi podobnih oddaj v tujini. Želimo si več regionalnih vklopov s terena v oddajo Dobro jutro, ne samo enkrat na teden, ampak vsak dan. Naš načrt je obiskati čisto vsa mesta in vasi, v katerih se odvijajo dogodki, obletnice, praznovanja, pokazati dosežke prebivalcev in prebivalk naše prelepe domovine. Upamo, da bomo pri teh naporih uspešni in da bomo s posodobljenim formatom pritegnili nove gledalce in z novostmi razveselili tudi zveste gledalce jutranje oddaje, ki jih je veliko.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Oddaja Dobro jutro se je v preteklih letih ves čas spreminjala, vselej z namenom, da se po eni strani nagovori čim večji krog občinstva, po drugi pa olajša in izboljša izvedba. Glede vprašanja, kolikšen del naj se pripravi v studiih in koliko vsebin naj se pripravi na terenu ter kako naj se izvedba razdeli med studie v Ljubljani, Kopru in Mariboru, poteka živahna notranja razprava. O tem so se mnenja kresala tudi na seji programske komisije RTV Slovenija za regionalne vsebine. Verjamem, da bodo pristojni našli rešitev, ki bo oddajo še približala občinstvu v vseh delih Slovenije, od Maribora do Črnomlja, od Ljubljane do Bleda itd.

(Kaj pa novice s Štajerskega?): »Sem Mariborčan. Zelo pogosto gledam oddajo Dobro jutro, še zlasti novice, ki jih prinaša dnevni tisk in odziv gledalcev nanje. Izredno pa me moti zapostavljenost dela gledalcev, ki živijo vzhodno od Ljubljane. V zadnjem obdobju še namreč nisem zasledil niti v enem primeru, da bi bila gledalcem predstavljena vsebina časnika, ki izhaja vzhodno od Ljubljane. Za primerjavo; Primorske novice so predstavljene praktično vsak dan.« (⇒ [Merila za jutranji izbor časopisnih novic, MAREC, str. 38](#))

Odgovorni urednik **Rok Smolej** je pojasnil, da vseh časopisov v fizični obliki ne prejmejo dovolj zgodaj in napovedal, da bo preveril, ali je to mogoče kako urediti, pozneje pa sporočil, da so izbor predstavljenih časopisov razširili.

(Oddaja je uro krajša): »Ponavadi je bila ta oddaja do 11 ure, sedaj pa se ob 9 uri konča, ter nadaljuje z risankami, ki jih večina otrok sploh ne more gledati ali so v šoli ali v vrtcu. Pri tem

pa moram poudariti, da je naročnina za RTVS ostala enaka.« (⇒ Zakaj je oddaja Dobro jutro dve uri krajša?, JUNIJ, str. 22)

Odgovorni urednik Programa plus Rok Smolej

Z razglasitvijo epidemije smo spremenili programsko shemo in oddajo Dobro jutro skrajšali na dve uri, preostanek dopoldanskega programa pa smo prepustili otroškemu in mladinskemu programu. Ker je bilo sprva pričakovati, da se prav vsi otroci do konca šolskega leta ne bodo vrnili v šole in vrtce, smo takšno shemo načrtovali do konca junija. Sheme kljub pozneje spremenjenim okoliščinam v dogovoru z vodstvom nismo še enkrat spreminjali – tudi ali predvsem zaradi varčevanja, saj smo bili v vseh uredništvih zaradi posledic epidemije primorani k zniževanju stroškov in rebalansu programsko-produkcijskega načrta. Sicer pa je ta že v osnovi predvideval, da se oddaja Dobro jutro z 29. junijem skrajša na dve uri, torej med 7.00 in 9.00 zjutraj. Za gledalce imamo tudi dobro novico. Prav zaradi številnih pobud gledalcev bo Dobro jutro letos v živo na sporedu tudi v mesecu juliju in avgustu med 7.00 in 9.00 na prvem programu Televizije Slovenije.

6. TV KOPER IN TV MARIBOR

Odzivov na regionalne TV-programe je malo, leta 2020 so se nanašali izključno na vsebine, ki so bile predvajane na TV Slovenija – npr. v osrednjih informativnih oddajah ali v jutranjem programu. Ti odzivi se zato statistično vodijo pri teh enotah. Na vsebine TV Koper sta bila dva odziva (leto prej 3), na vsebine TV Maribor eden (leto prej 9).

En skupni odziv se je nanašal na oddajo Ljudje in zemlja, ki jo izmenično pripravljajo v Kopru in Mariboru.

Ljudje in zemlja

Gledalka je analizirala in zapisala pripombe na zadnjo decembrsko oddajo v letu 2019, ki je nastala v produkciji TV Koper, in prvo januarsko oddajo v letu 2020, ki je nastala v produkciji TV Maribor (5. 1. 2020). Zmotile so jo novosti ter izbira tematik in sogovornikov.

Odgovorna urednica TV Koper Mojca Petrič Bužan (poudarek)

V prispevke oddaje Ljudje in zemlja redno vključujemo mnenja in nasvete strokovnjakov, hkrati pa želimo gledalcem ponuditi čim bolj realno sliko življenja ljudi na podeželju, od dobrih praks do številnih težav, s katerimi se soočajo kmetje na Primorskem. Take prispevke lahko pričakujete tudi v prihodnje. Slikovno zanimiv in razgiban prikaz podobe kmetijstva ne zmanjšuje informativne vrednosti prispevkov. Kmetijstvo želimo približati tudi gledalcem, ki se s to dejavnostjo ne ukvarjajo, jih pa zanima in so prav tako naši zvesti gledalci.

Odgovorni urednik TV Maribor **Tomaž Karat** (poudarek)

Pojasnjujem, da smo prvo oddajo v letu 2020 tako kot vsako leto namenili pogledom v prihodnost kmetijstva, ki jo hočeš nočeš ustvarjajo 'funkcionarji'. Vsekakor pa bo osrednja pozornost tudi v prihodnje usmerjena k neposrednim proizvajalcem.

7. TELEVIZIJA SPLOŠNO

V letu 2020 je bilo več odzivov, ki so se nanašali na televizijsko ponudbo v najširšem pomenu besede. Bilo jih je **163** (leto prej 105).

Skupni imenovalac je bilo zmotno prepričanje, da sta RTV Slovenija in TV Slovenija eno in isto. V mnenjih, kritikah in vprašanih so gledalci izhajali iz napačne predpostavke, da RTV-prispevek plačujejo za gledanje nacionalke, naziva za javni medij kot celoto (RTV Slovenija) in televizijo (TV Slovenija) pa so uporabljali kot sopomenki.

Ti odzivi, kakor tudi odzivi na predvajanje oglasov in jezikovno kulturo so tematsko vključeni v **poglavje o RTV Slovenija**. Splošni odzivi iz obdobja izrednih epidemioloških razmer so vključeni v poglavje **Izzivi epidemije**.

V nadaljevanju so primeri kritičnih odzivov na spremembe sheme, posege v gledalske navade in ustvarjanja TV-programa nasploh (prenosi, ponovitve in raznovrstnost ponudbe) in konkretne pripombe glede televizijskih ločil.

Kaj sodi na kateri program

(Prenos izjave predsednika vlade) »Hotela bi dati pripombo na vaše predvajanje včerajšnjega govora premiera g. Janeza Janše (v Dnevniku), katerega ste prekinili v sredini predvajanja. Tako predvajanje vsebine v izrednih razmerah v katerih se nahajamo je neprofesionalno in neprimerno za javno RTV. Tudi če ste govor predvajali na 3. Programu to ni isto za državljane, kateri placujemo prispevek da dobimo objektivno poročanje.« (⇒ [Prenos izjave predsednika vlade na TV SLO3, APRIL, str. 7](#))

Iz odgovora Manice J. Ambrožič, odgovorne urednice Informativnega programa TV SLO

... Tudi včerajšnji nagovor predsednika vlade Janeza Janše smo v celoti prenašali na TV SLO 3. Nagovora nismo le prenašali, pač pa ga tudi ponavljamo. Sinoči smo ga ponovili še dvakrat, danes zjutraj smo ga pred poldnevom, ko pišem odgovor, ponovili še tretjič. /.../ Najpomembnejše informacije, ki jih dobimo v času trajanja oddaje (TV Dnevnik), neposredno posredujemo gledalcem – tako smo storili tudi sinoči. V času epidemije je uredniška odločitev z neposrednim vklopom v nagovor predsednika vlade prava in vsekakor v javnem interesu, a v dnevnoinformativnih oddajah taki prenosi ne morejo trajati neomejeno dolgo, saj moramo zagotoviti prostor tudi za druge pomembne informacije. In to smo storili. Nagovor predsednika vlade je v TV Dnevniku trajal 6 min in 26 sekund.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

- Menim, da se je uredništvo odločilo prav, ker je del premierjevega nastopa neposredno prenašalo v Dnevniku, in to v bistveno večjem obsegu, kot to velja za siceršnje vklope na prizorišča pomembnih dogajanj.
- Razumem gledalce, ki so želeli spremljati celoten nagovor predsednika vlade, pa tudi tiste, ki so ob ustaljeni uri želeli gledati dnevnoinformativno oddajo s prerezom različnih novic tega dne. Prav tako razumem uredništvo, ki je zaradi termina premierjeve izjave in dolžine te izjave moralo tehtati med obema interesoma javnosti, saj oboje hkrati – ob isti uri na istem programu – ni bilo izvedljivo.
- Upam, da bo takšnega časovnega prekrivanja oz. neusklajenosti v prihodnje čim manj.

(Oddaje studia Lendava: na kateri program in ob kateri uri?) »TV SLO1 z oddajo Mostovi-Hidak v veliki meri pripomore, da (madžarsko skupnost) povsod poznajo in spoštujejo. Ekipa RTV SLO-Lendava ima čudoviti kader, ki je prisoten na vseh prireditvah od Hodoša do Pinc. Resnično se trudijo in poročajo od povsod, da bi vsak lahko odkril delček nečesa zase. /.../ Razumem, da je bilo v času epidemije COVID-19 potrebno prerazporediti televizijske programe za obveščanje državljanov. S 1. 6. 2020, je bil v Sloveniji uradno razglašen konec epidemije. V imenu prekmurskih Madžarov Vas vljudno naprošam, da nam pomagata, da se televizijske programe studia RTV Lendava vrne na program TV SLO1.« (⇒ [Vrnite oddaje Studia madžarski programov na program RTV SLO1, JUNIJ, str. 30](#))

Postopna vrnitev v prvotno stanje

- Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak**: Od 22. 6. 2020 dalje bomo oddaje ponovno umestili v program TV SLO1, in sicer bodo na sporedu ob **11:25**. Z jesensko shemo se pogovarjamo o spremembi, ki jo bomo pravočasno sporočili.
- **Programski odbor za madžarski narodnostni program** (12. 6. 2020) »Za Programski odbor za madžarski narodnostni program je pisno posredovan predlog direktorice TV Slovenija zadovoljujoč le deloma. Oddaje v madžarskem jeziku ohranja na 1. programu, vendar ne v pasu, v katerem so bile uvrščene doslej. PO zahteva, da se glede predvajanja televizijskih oddaj v madžarskem jeziku v skladu s Strategijo RTV Slovenija 2018–2022, PPN za leto 2020 in Poslovnikom PO čim prej vzpostavi stanje, ki je veljalo pred nastopom epidemije COVID-19 in se ta programski pas na prvem programu TV SLO ohrani tudi v prihodnje.«
- **Programski svet RTV Slovenija** pa je 15. 6. 2020 izglasoval naslednji sklep: »Programski svet RTV Slovenija navaja, da v točki program za madžarsko narodno skupnost velja izvajati programsko produkcijski načrt za leto 2020 in poziva vodstvo RTV Slovenija k sklenitvi za obe strani sprejemljivega kompromisnega predloga sprememb programsko produkcijskega načrta 2020.«
- Sledi vrnitev v ustaljena termina, v sredo in petek popoldne na TV SLO1.

Neobičajen poseg v vsebino

»Pri predvajanju prireditve ob 30. obletnici odločitve za plebiscit v Poljčah se je pojavil napis, da oddaja ne izraža mnenja RTV. Kaj sploh dajete take napise, saj nimate pravice vplivati na mnenje gledalcev, rtv prispevek plačujemo vsi!!« (⇒ [Poročilo v zadevi Poljče/napis na zaslonu, NOVEMBER, str. 27](#))

Direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak (poudarki iz odgovora)

Oddaja je bila umeščena v program na podlagi prošnje. 22. oktobra 2020 smo namreč od predsednika Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve (VSO) Alojza Hojsa prejeli prošnjo za umestitev oddaje 30 let Poljč v program. /.../ Dogovorili smo se, da bomo posnetek simbolične proslave umestili v program, saj gre za izredno situacijo. /.../ Oddajo smo prejeli v petek dopoldne, kolegica iz Uredništva informativnega programa, kamor taki dogodki sicer sodijo, je posnetek isto popoldne pogledala in nas opozorila na to, da oddaja nima špice, da ne upošteva veljavnega zakona o grbu, zastavi in himni, prav tako pa ni bila pripravljena v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Če bi želeli povsem zadostiti standardom, ki se jih držimo pri produkciji lastnih oddaj, bi morali korenito poseči v oddajo, ki je nastala v produkciji Združenja VSO. Za umestitev v program smo se kljub vsemu navedenemu odločili, ker smo dogovorjeno predvajanje želeli kljub vsemu izpeljati, saj se zavedamo, da gre za pomemben zgodovinski dogodek. Napis, da oddaja ne izraža mnenja Televizije Slovenija, smo dodali predvsem zato, ker ni šlo za produkcijo TV Slovenija, kar iz posnetka ni bilo jasno, saj ni imel nobenega končnega napisa o producentu. Navodilo za objavo napisa sem po posvetu s kolegi dala Natalija Gorščak, direktorica Televizije Slovenija.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

- Varuhinja meni, da je direktorica TV Slovenija **ustrezno pojasnila sosledje dogodkov, ki je privedlo do odločitve o objavi posnetka in grafičnega napisa**, ter odgovorila na vprašanja, kdo je sprejel odločitev in zakaj.
- Varuhinja lahko razume pritožnike, ki jih je grafični napis presenetil, saj **ne gre za običajno obliko sporočanja razmerij med TV Slovenija, ki vsebino objavi in je zanjo odgovorna, ter zunanjimi producenti, ki vsebino pripravijo**.
- Treba bi bilo predvideti možnost nesporazuma z občinstvom in premisliti, kako ga preprečiti. **Sporočilo, ki se grafično izpiše na predvajano TV-vsebino, mora biti nedvoumno**, torej takšno, da ne pušča dvomov, na kaj se nanaša, kdo komu kaj sporoča in zakaj.
- Varuhinja poudarja veliko odgovornost RTV Slovenija, da ohranja spomin na zgodovinske prelomnice slovenske države, zlasti na povezovalne dogodke, s katerimi se utrjujejo skupne vrednote in državljanska zavest, lahko pa so tudi v pomoč pri premagovanju razdiralnih pojavov v družbi.
- Vodstvu RTV Slovenija **varuhinja priporoča**, da sproži notranjo strokovno razpravo o **merilih za prenose/obeležitve pomembnih dogodkov in oblikah sodelovanja z zunanjimi organizatorji/producenti ter zagotovi pripravo enotnih**

smernic (v obliki, kot je to po presoji vodstva najbolj smotrno – pravilnika, priporočil, meril) o prenosih/obeležitvah na TV Slovenija, da bi tako prispevali k razvidnosti odločitev in se izognili morebitnim ponovnim nesporazumom in zapletom.

TV-vinjete med oddajami

»Oglašam se vam, ker pre pogosto gledamo ene in iste slovenske znamenitosti v premorih oddaj. Npr. Cerkniško jezero, cerkva Sv. Ana nad Podpečjo (odločno prevečkrat!), Izola, kamšt v Idriji itd. Predlagam, da izbor razširite tudi na slovenske mostove. Imamo kar nekaj svetovno znamenitih in čudovitih mostov v Sloveniji (solčanskega, zmajskega, Hradskega, vipavskega, Lantierijevega ...).« (⇒ [O programskih ločilih in slovenskih mostovih, MAREC, str. 41](#)).

Vodja službe za promocijo TV-programov Doris Vozny Potočki

Zavedamo se, da je lepota Slovenije ogromno in naša želja je bila pokazati čim večjo pestrost naravnih in kulturnih znamenitosti tega koščka raja, v katerem živimo. Absolutno nismo želeli samo turističnih razglednic (Bled in Bohinj), ampak smo poskušali poiskati zanimivosti, ki kažejo na zgodbe tega prostora. Imamo več kot trideset različnih ID-jev, torej programski ločil in trudili smo se obiskati različne pokrajine, od Goriškega do Pirana. Od solin do »kleklarskega punkla«, od Proteusa do mlina na Muri. Tik pred epidemijo smo posneli vsaj še deset (upam, da bo celo več ustreznih!) novih privlačnosti z dronom (kamera na vodenem helikopterju), in sicer Veliko planino, Planico, Velenjsko jezero, belokranjske stelnike ... Snemanja bomo seveda še nadaljevali, takoj ko se razmere umirijo in bomo lahko šli na teren. Gre za tehnično zahtevno snemanje, saj ne gre za statične fotografije, ampak za domišljeno estetiko, profesionalno najvišjo možno visoko ločljivost in dovršen greading (tako pravijo naši video strokovnjaki). Niti približno še nismo izčrpali vseh lepote, ki se ponujajo in na katere nas ljudje opozarjajo. Povezovanje tega prostora in časa s prvim programom TV Slovenije je bil cilj te podobe, ki jo imamo na ekranu.

Želimo si/ne maramo, prepozno/prezgodaj, premalo/preveč

(O ponovitvah): »Če na II. programu nimate kaj drugega predvajati kot stare posnetke, zakaj moram vsak mesec plačati polno naročnino RTV prispevka? Zakaj II. program ne ukinete, "obveznim" plačnikom pa zmanjšate naročnino?« (⇒ [O programski shemi TV Slovenija, AVGUST, str. 15](#))

»Kako da lahko Hrvati ob tem, da imajo le tretjino slovenskega BDP, uspejo napolniti 4 programe? Gledljive, poučne, z veliko manj butastih reklam (Oh, upokojenci, poohitite že...) Obenem nam vsake toliko poveste, kaj imate vse v arhivu (tudi glasbenem)--pa je to vse trikrat zaklenjeno in zaščiteno, da ja ne bi nihče imel kaj od tega? Plačujem, a nimam dovolj videti; gledam drugo - in to zastoj.« (⇒ [Prepozno – prezgodaj, premalo – preskromno, same ponovitve!, JANUAR, str. 37](#))

RTV-prispevek je namenjen ne samo televiziji (TV SLO 1, 2 in 3), temveč tudi dvema regionalnima kanaloma TV Maribor in TV Koper-Capodistria, manjšinskima programoma za madžarsko in italijansko skupnost, osmim radijskim postajam (Radio Prvi, Val 202, Ars, Radio Koper, Radio Capodistria, Radio Maribor, Radio SI, MMR), spletnemu portalu rtvslo.si, založbi kakovostne glasbe, našemu simfoničnemu orkestru in Big bendu ter dvema zboroma. Na TV Slovenija pride iz RTV-prispevka na televizijo le delež denarja, dobra tretjina. V zadnjih mesecih smo zaradi epidemije imeli ponovitve športnih prenosov, poleg tega pa smo imeli tudi prenose slovenske nogometne lige, odbojke na mivki, plezanja, v soboto se začneja Tour de France, kmalu pa prihaja smučarska sezona, seveda če ne bo prišlo do ponovnega izbruha epidemije.

Letos poleti smo imeli oddaje Dobro jutro iz vse Slovenije ravno na pobudo gledalcev, imeli smo vse oddaje dnevno-informativnega programa razen jutranjih poročil, ponudili smo nove serije (Bolnišnica New Amsterdam, Telesni stražar, Deklina zgodba), premierne filme in dokumentarne oddaje, ki so med gledalci naletele na odličen odziv.

Verjetno plačujete naročnino za kabelsko televizijo, pa verjetno ne veste, da so v tej naročnini skrite naročnine za različne televizijske kanale, razen za javno radiotelevizijo. Vsi kabelski programi v poletnih mesecih večino (nekateri tudi do 95 %) programa ponavljajo, saj je pred ekrani na voljo veliko manj gledalcev, medtem ko na TV SLO v osrednjem predvajalnem času predvajamo večino premiernih oddaj.

Mimogrede, v zadnjih 5 letih so se pravice za športne prenose in licenčnine za tuje oddaje podražile – šport tudi za dvakrat ali trikrat, vendar še vedno uspemo ohranjati velik del športnega programa, medtem ko se naš proračun ni zvišal, ampak se je znižal. To, da vse pravice lahko kupimo, pomeni, da smo delo organizirali tako, da smo privarčevali.

(Pestrost vsebine in kakovost programa): »Sedaj, ko sem v pokoju rad gledam vaše programe, vendar se mi zdi vsebina jutranjih oddaj pretežno namenjena mlajšim, ki pa ob jutranjih urah ne morejo spremljati teh oddaj. Ponovitve so pa tudi zjutraj, tako da ni čudno, da spremljajo razne reči mladi po računalnikih in mobitelih, če jim ne ponudite ustreznih zanimivih vsebin. Da ne govorim o poročilih, ki jih ob sobotah in nedeljah ter praznikih dopoldan sploh nimate, enako velja za poletne mesece. Res zanimivo, ostale evropske države imajo to drugače. Tudi počitniški programi, ki nam jih ponujate so skromni. Prav tako je kvaliteta in ponudba vaših večernih filmov skromna in ni na nivoju evropskih držav.« (⇒ [Prepozno – prezgodaj, premalo – preskromno, same ponovitve!, JANUAR, str. 37](#))

Direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak

Ne morem se strinjati z vami, da naš jutranji program ni pester – na TV SLO1 imamo 4 ure jutranjega programa v živo in glede na rezultate gledanosti in odziv gledalcev je naš program med gledalci odlično sprejet. Če, ko govorite, da naš jutranji program ni dovolj pester, mislite na TV SLO2, se z vami strinjamo, tam nimamo ničesar, pa bi si želeli predvajati cikluse starejših filmov, zanimivih dokumentarnih vsebin in podobno. Vzrok je samo eden – nimamo dovolj finančnih sredstev, da bi te programe lahko kupili. Od vaših 12,75 € pride na TV SLO le dobra tretjina, kar zadošča za skrajni minimum, ki ga imamo na ekranih. Glede poročil ob sobotah in nedeljah – tudi to pomeni kapacitete in sredstva, tako da nadaljujemo s prakso iz preteklosti, kjer ob dnevih, kjer dogajanja ni toliko – razen v izjemnih primerih, ko pa imamo poročila tudi čez konec tedna, prvi Dnevnik ostaja prva informativna oddaja v soboto in nedeljo.

Glede večernih filmov, o katerih govorite, da niso na nivoju evropskih držav, menimo, da našega filmskega programa zagotovo ne spremljate. V ponudbi imamo najbolj kakovostne in z najvišjimi odličji s pomembnih festivalov nagrajene filme, res pa je, da tako imenovanih kinodvoranskih, »box-office« uspešnic nimamo v ponudbi, saj menimo, da ponudba komercialno zanimivih filmov bolj sodi na komercialne TV-kanale kot na naše.

(Pričakovanja ob športnih veledogodkih) »Lansko leto ste bili polni izgovorov, ker niste mogli predvajati TV prenosov svetovnih kolesarskih dirk, kjer so zmagovali naši kolesarji – Roglič! Letos sta bili dve kolesarski dirki za državno prvenstvo v Sloveniji kjer so nastopili NAJBOLJŠI kolesarji na SVETU, pa zopet ni bilo nič od vas!!! Ali je kriva vaša fovšija ali nesposobnost, da ne znate ceniti najboljših športnikov na svetu. Ali je to res kot berem, da vaših urednikov in direktorja ne zanima kolesarstvo...« (⇒ [Prenos Dirke po Sloveniji, JUNIJ, str. 21](#))

Služba za komuniciranje RTV Slovenija

Prenosi kolesarskih dirk so eden najzahtevnejših, če ne kar najzahtevnejši televizijski prenos. Tega se zavedamo vsi programski in produkcijski delavci na RTV Slovenija. To je tudi eden izmed razlogov, da do pred kratkim nismo prenašali kolesarskih dirk. Ko je bila med deležniki, ki skrbijo za promocijo Slovenije, in organizatorji Dirke po Sloveniji sklenjena pogodba o prenosu prek specializiranega kanala Eurosport, smo s tujim producentom pripravili vrhunске prenose, skladne z najvišjimi produkcijskimi standardi. Vendar je bilo to mogoče samo ob njihovem angažiranju specializirane produkcijske ekipe, kjer smo mi zagotovili pokrivanje s stacionarnimi kamerami. Za snemanje dogajanja na cestah s premičnimi kamerami na motorjih pa je potrebno zagotoviti tako izkušene ekipe na motorjih kot tudi prenos signalov prek helikopterja ali letala, ki ojačane signale posreduje v specialni reportažni avto. Žal si najetja takšne specializirane produkcijske ekipe za nedavni državni prvenstvi v cestni dirki in dirki na čas, ki je produkcijsko še zahtevnejša, nismo mogli privoščiti. Za enodnevne dirke je namreč najem produkcijske ekipe, ki razpolaga s tovrstno opremo in z usposobljenim

osebjem iz Nizozemske oz. iz Italije, enostavno predrag; zaradi težav, povezanih s epidemijo, pa praktično nemogoč. /.../

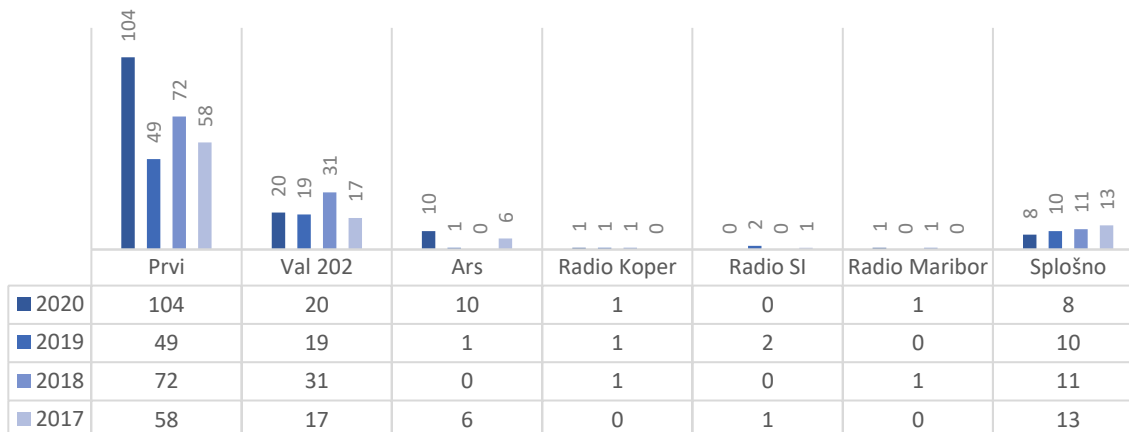
Ob tem se je pojavil očitek, da pa je Tržič TV vendarle zagotovila prenos cestne dirke. To je sicer res, vendar je bil prenos opravljen s tehnologijo, ki ne zagotavlja ustrezne, kaj šele standardne kakovosti slike. Že običajni signal, v katerem oddajamo, zahteva že omenjeni sistem zapletenih prenosov (ocenjeni stroški najema produkcijske ekipe so 100.000 evrov, celotni stroški pa bi bili 120.000 evrov). Za prenos slike v nižji resoluciji pa se predvidoma lahko uporabijo tudi rešitve, ki jih čedalje boljše ponuja mobilna telefonija. Tudi to spremljamo in možno je, da bi ob nadaljnjem hitrem razvoju tega področja v prihodnje lahko zagotovili prenos še zadovoljive kakovosti prek streaminga (MMC).

Če bi obstajala vsaj najmanjša finančno še sprejemljiva rešitev, bi vsaj eno, če ne obe dirki prenašali bodisi na TV SLO2 bodisi v streamingu.«

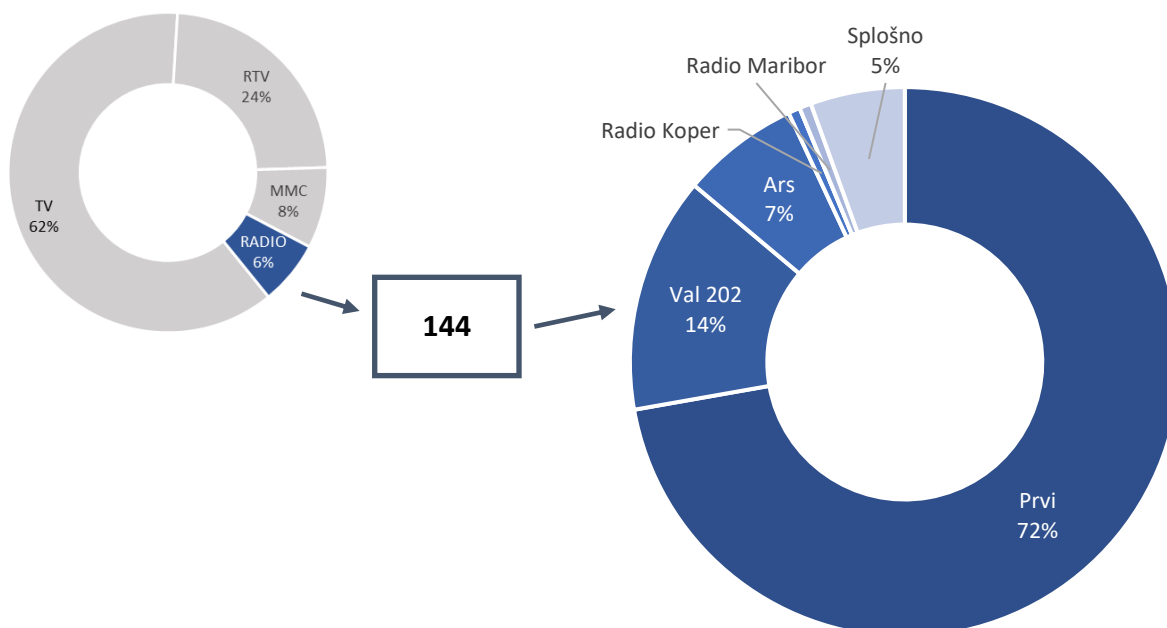
Glej tudi: ([⇒ Razočaranje ljubiteljev kolesarstva \(Vuelta\), OKTOBER, str. 22](#))

2. RADIO SLOVENIJA

Leta 2020 je varuhinja na vsebine javnega radia prejela **144** odzivov, kar je največ v zgodovini varuhovega delovanja. Leto prej jih je bilo 82.

Daleč največ, skoraj tri četrtine odzivov je bilo na program Prvega, k čemer so – poleg epidemije – prispevali posegi v programsko shemo. Po številu odzivov sledita Val 202 in Ars, na Radio Koper in Radio Maribor je prispel po en odziv, na RSi noben.

Prevladovali so odzivi na govorni program (66 odzivov): poslušalci so varuhinjo spraševali o studijskih zasedbah, pravilih žanra (poročanje, komentiranje), nepristranskosti in celovitosti pri informativnih vsebinah in časovni umestitvi vsebin. Med odzivi na glasbeni program (15 odzivov) so prevladovale kritike izbora, bilo pa je tudi nekaj pohval. V tretjo skupino bi lahko uvrstili vse ostale odzive, povezane predvsem s shemo in zakonitostmi radijske produkcije.

1. PRVI

Odzivov na vsebine Prvega programa Radia Slovenija je bilo še enkrat več kot leto prej: leta 2020 jih je bilo **104**, leta 2019 pa 49. K takšnemu skoku so bistveno prispevali odzivi na spremembe programske sheme, ki jih je občinstvo doživljalo kot neupravičeno poseganje v poslušalske navade. Poslušalci Prvega so se sicer odzivali predvsem na:

- ▶ vsebine, povezane z epidemijo (⇒ Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36), ⇒ Teorije zarot na valovih Prvega?, AVGUST, str. 17), ⇒ Poročanje o obolelih in umrlih v številkah, NOVEMBER, str. 31),
- ▶ studijske zasedbe v posameznih pogovornih oddajah (⇒ Narobe izbrana gosta v Studiu ob 17-ih?, FEBRUAR, str. 39, ⇒ Studio ob 17-h: Mediji v času koronavirusa, APRIL, str. 38, ⇒ Studio ob 17-ih o sovražnem govoru, JUNIJ, str. 24),
- ▶ celovitost in nepristranskost v informativnih oddajah (⇒ Informativne oddaje: o nevtralnosti in nepristranskosti, MAREC, str. 43, ⇒ Poročanje o sporu med Ukomom in STA, DECEMBER, str. 20),
- ▶ spoštovanje pravil žanrov (⇒ O verskih obredih ob izteku epidemije, MAJ, str. 34, ⇒ Poročanje in komentiranje, OKTOBER, str. 29, ⇒ O vodenju in komentiranju, DECEMBER, str. 26),
- ▶ obravnavo in upoštevanje družbenih skupin (⇒ Otroška ali mladinska radijska igra, SEPTEMBER, str. 28, ⇒ Pravljica o dobrih možeh, DECEMBER, str. 25, ⇒ O invalidih z invalidi, DECEMBER, str. 22),
- ▶ spremembe programske sheme (⇒ Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113, JANUAR, str. 41, ⇒ Zakaj ste okrnili vremenske rubrike, OKTOBER, str. 32),
- ▶ predvajano glasbo (⇒ Mnenja o glasbi na Prvem, MAREC, str. 45, ⇒ Glasba: preveč razbijaške, premalo narodno-zabavne, JANUAR, str. 44).

Primeri odzivov na vsebine o epidemiji so vključeni v poglavje **Izzivi epidemije**. Izstopajoče zadeve, povezane s spoštovanjem poklicnih standardov, so vključene v poglavje **Pregled po vsebini**.

V nadaljevanju so primeri odzivov na spremembe sheme in glasbeni izbor.

Posegi v shemo

»Naprošam vas, da na vaš prvi program Radia Slovenija ponovno uvrstite oddajo: Poročilo Policije - statistični pregled dogajanj v zadnjih 24 urah ! Z ukinitvijo omenjene oddaje - poročila Policije, ste nam državljanom in državljanke republike Slovenije, "zakrili" zahtevno in zelo odgovorno delo Policije in javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa.« (⇒ Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113, JANUAR, str. 41)

Odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek**

Drži, da smo s 1. 12. spremenili programsko shemo, tako da jutranjih oglašanj s številki 112 in 113 ne objavljamo več. Samo navajanje statističnih podatkov smo torej opustili, ker samo navajanje števil na leta uveljavljen način prevečkrat ni prineslo zelene dodatne informativne vrednosti. Vsekakor pa poročanje o delu služb za zaščito in reševanje ter policistov umeščamo v druge dele programa, ko je to po uredniški presoji smiselno.

»... opažam, da med vremenskimi poročili na radiu (Prvi) med vremenskimi podatki ne objavljajo več podatkov za meteorološko opazovalnico Lesce oz. Letališče Lesce. ... Resda je ažurne vremenske podatke moč neomejeno, sproti in stalno najti na množici spletnih strani. A vsi vendar ne spimo in se ne zbujaemo s telefonom ali tablico ob sebi. Imamo pa od vsezgodaj vključen Prvi. In tudi gre za nekakšno dobro ustaljeno radijsko tradicijo, ki jo je škoda kar zbrisati. (⇒ [Zakaj ste okrnili vremenske rubrike, OKTOBER, str. 32](#))

Odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek**

Septembra smo nekoliko spremenili shemo predvajanja vremenskih podatkov. Tako je obseg podatkov nekoliko skrčen in manj pogosto objavljen kot v preteklosti. Razlog pa je, da so bili ti vremenski podatki premalo vsebinsko aktualni (denimo po poročilih, ko smo jih predvajali z več kot uro zamika). Obenem je trenutni izbor podatkov enakomerno porazdeljen po celotni Sloveniji, da tako omogoča pregled stanja in po naši oceni zadostno informiranost.

RAZMISLEK VARUHINJE

Povsem razumem občinstvo, ki si želi, da bi njihovi najljubši programski pasovi, voditelji, oddaje, programi itd. ostali nespremenjeni, saj jim posamezne oddaje velikokrat krojijo dan. Natanko vedo, kdaj je kaj na sporedu, radio ali televizija sta njihov sopotnik in včasih tudi (edina) družba. Pri tem je zanimiv tehnološki razkorak: mlajšemu občinstvu, ki oddaje spremlja prek spleta, saj ima na voljo tablice, pametne telefone in druge pripomočke, je praktično vseeno, kdaj je kaj na sporedu, saj se sami odločajo, kdaj bodo kaj poslušali in si tako sami oblikujejo spored. Po drugi strani pa imamo generacije občinstva, ki radio posluša po radiu, televizijo pa gleda po televizorju ter izbiro vsebin, njihovo zaporedje in urnike prepušča urednikom, zato jih posegi v spored bistveno bolj prizadenejo. Imamo pa tudi veliko občinstva nekje vmes, ki RTV-vsebine spremlja po različnih poteh (malo po računalniku, malo v avtu in na kolesu, malo pred radijskim in televizijskim sprejemnikom ...) in niso pretirano vezani na ustaljene rubrike, opazijo pa, ko se nekatere vsebine izpojejo ter predlagajo osvežitve in novosti. Seveda morajo uredništva, ko ohranjajo staro in uvajajo novo, iskati ravnovesje med temi interesi, slediti trendom ter upoštevati finančne in kadrovske pogoje.

(⇒ [Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113, JANUAR, str. 41](#))

O glasbenem izboru

»Od nekdaj dajem prednost slovenski popularni glasbi in se me kot glasbenika, ki sicer deluje na opernem področju in glede popularne glasbe nimam osebnih interesov, osebno dotakne dejstvo, da prek prvega programa ne morem (večkrat) slišati festivalskih skladb Eme, Popevke, MMS-a in druge kvalitetne slovenske produkcije. Prisiljen pa sem poslušati tuje hite prejšnjega stoletja (takrat radio večinoma ugasnem), ki so že našle pot na veselice, ohceti in obletnice. Se pravi jih slišimo tam in menim, da ni potrebno, da jih slišimo prek valov Prvega.« (⇒ [Mnenja o glasbi na Prvem, MAREC, str. 45](#))

Glasbena urednica Prvega **Simona Moličnik**

»... Glasba na Prvem programu je kakovostno zelo preiščena. Ko uporabim besedo kakovost, resnično mislim na absolutno glasbene (tudi besedilne) komponente. Glasbene izbore pripravljamo muzikologi in akademski glasbeniki. Res je, da slišite tu in tam tudi kakšen starejši hit. Nikakor se ne morem strinjati, da gre za »hit« veseličnega značaja, vendar poslušalci ste zelo različni, z različnimi glasbenimi okusi in veliko je takih, ki prosijo za starejšo glasbo. Zato jo seveda tudi umeščamo v glasbene izbore. Vsekakor pa upoštevamo vse zakonske opredelitve in določene kvote. Seveda je slovenska popularna glasbena produkcija na prvem mestu. /.../ Seveda so predvajane prav vse skladbe iz vseh slovenskih festivalov in tudi iz siceršnje produkcije, če je le kakovostna. Razveseljivo pa je, da je kakovostne slovenske glasbene produkcije veliko! Med drugim jo Prvi program Radia Slovenija tudi spodbuja (npr. koncerti v živo Prva vrsta).«

»V jutranji program je vključene preveč tuje razbijaške glasbe, ki spada v VAL202. Zakaj ste povsem izbrisali narodno-zabavne skladbe? A ni to del naše kulture? ... Navajen sem poslušati ta jutranji program in me to močno moti.« (⇒ [Glasba: preveč razbijaške, premalo narodno-zabavne, JANUAR, str. 44](#))

Odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek**

Sicer ne vem, katero glasbeno zvrst poslušalec označuje za tujo razbijaško, kljub temu pa poudarjam, da je jutranja glasbena ponudba Prvega izjemno raznovrstna in ne daje prednosti nobeni glasbeni zvrsti, še najmanj tuji glasbi. Izbor opravljajo vrhunsko izobraženi glasbeniki uredniki, ki zasledujejo raznovrstnost. In tako v ta izbor občasno pride tudi narodno-zabavna glasba, ki je nikakor nismo povsem izbrisali. Posebno težo pa ji dajemo tudi v drugih programskih pasovih, posebej pa ob tematskih oddajah in ob koncih tedna. Tako zatrjujem, da te glasbe na Prvem nihče ne ocenjuje kot manjvredno, ampak je ustvarjalcem jasno, kako pomemben del naše kulture je.«

ODGOVOR VARUHINJE (PRIMER)

Prvi program Radia Slovenija predvaja velik del slovenske glasbe v bistveno večjem deležu, kot je predpisano. Med predvajano slovensko glasbo je tudi narodno-zabavna. Zagotovo pa ne v obsegu, kot si ga želite. To bi bilo mogoče doseči le, če bi ustanovili specializirane radijske kanale, tako pa je na enem samem treba poskrbeti za različne okuse. Sama nikoli nisem ocenjevala, katere glasbe je dovolj ali premalo: o tem presojuje glasbeni uredniki, ki so za to ustrezno izobraženi. Pri tem kolikor se le da upoštevajo želje poslušalcev, ki pa so raznovrstne.

(⇒ [O slovenski \(narodno-zabavni\) glasbi, OKTOBER str. 33](#))

2. VAL 202

Na vsebine Vala 202 je v letu 2020 prispelo 20 odzivov, kar je eden več kot leto prej. Največ jih je bilo glede vodenja programa in izrekanje osebnih mnenj voditeljev:

- ▶ mnenjske intervence ali komentarji voditeljev? (⇒ [Uporaba besede fašizem, MAREC, str. 46](#), ⇒ [Na kaj se je navezovala voditeljeva opazka?, MAREC, str. 46](#), ⇒ [Torkovo jutro: agitiranje?, JULIJ, str. 15](#), ⇒ [Sarkazem in komentiranje voditeljev, OKTOBER, str. 33](#), ⇒ [Pristranski voditelji na Valu 202?, NOVEMBER, str. 32](#), ⇒ [O vodenju in komentiranju, DECEMBER, str. 26](#)),
- ▶ pravila žanrov – satira, komentar (⇒ [Zapisi iz močvirja: o meji sprejemljivega v satiri, JANUAR, str. 46](#), ⇒ [Pohvala za komentar, pomislek o osebnem razkritju, MAJ, str. 36](#)),
- ▶ spoštovanje dobrega okusa (⇒ [Petkova centrifuga: Nepietetno, JUNIJ, str. 25](#)),
- ▶ glasba (⇒ [Vedno isti glasbeniki, primer, OKTOBER, str. 34](#)).

Izstopajoče zadeve, povezane s spoštovanjem poklicnih standardov, so vključene v poglavje **Pregled po vsebini**.

3. ARS

Na tretji program Radia Slovenija, program ARS, se je nanašalo 10 odzivov poslušalcev, bistveno več kot leto prej, ko je prispel samo eden. Odzivi so bili tematsko razpršeni in so se med drugim nanašali na:

- ▶ zasnovu in izvedbo posameznih oddaj (⇒ [Pogovorna oddaja o Plečnikovem stadionu, FEBRUAR, str. 43](#), ⇒ [Radijska igra o medvrstniškem nasilju, FEBRUAR, str. 43](#), ⇒ [Otroška ali mladinska radijska igra, SEPTEMBER, str. 28](#)),
- ▶ zasnovu programa (⇒ [Več govorne vsebine, manj glasbe!, FEBRUAR, str. 42](#)).

V pregledu omenjamo zadevo s konca leta, ki je poudarila neločljivo povezanost med vsebinskimi in izvedbenimi (tehničnimi ali tehnološkimi) odločitvami.

Napaka v predvajanju in avtomatizacija

Poslušalca sta novembra oz. decembra opozorila na posnetek opere z odrezanim koncem. (⇒ [Prekinjen posnetek opere, NOVEMBER str. 34 in DECEMBER str. 28](#))

Odgovorni urednik Arsa Matej Venier

Že drugi teden teče poskusno avtomatsko oddajanje programa Ars v terminu med 19.00 in 24.00 uro, s katerim naj bi se pripravili na morebitni izpad v izvedbenih ekipah zaradi epidemije. Dogovorjeno je bilo, ravno zato, da bi se izognili dogodkom, kakršen je bil ta, na programu v poskusnem obdobju prisotna tako napovedovalec kot tehnik, vendar je v soboto 7. 11. avtomatika kljub vsemu »odrezala« finale opernega večera, ne da bi tehnik posredoval (napovedovalca po naših informacijah na programu kljub dogovoru ni bilo, ker ni bil pisan v delovni raspored). Naj dodam, da smo bili naknadno obveščeni, naj bi avtomatsko predvajanje v večernem terminu na programu Ars odslej potekalo stalno. Uredništvo programa Ars pa se s tem ukrepom ne strinja. Avtomatično predvajanje programa v večernih urah bo povzročilo velik logistični kaos, predvsem pa menimo, da si slovenski ljubitelji kulture zaslužijo živ

radijski program, dostojen osrednje nacionalne medijske hiše. Vsekakor se bomo zavzemali, da se to za program škodljivo eksperimentiranje nemudoma konča.

Direktor Radia Slovenija **Mirko Štular** (poudarka)

... avtomatizacija v ničemer ne krni vsebinske strukture programa in povsem sledi obstoječi shemi. Že pred poskusno uvedbo avtomatizacije so bile predvajane povečini daljše glasbene ali govorne oddaje, od katerih jih je bila velika večina posnetih vnaprej. Napovedovalci povečini v eter vstopajo enkrat do dvakrat na uro z vnaprej pripravljenimi napovedmi/odpovedmi oddaj, včasih te žive napovedi zamenja celo uvod v posnetih oddajah. Vodenega programa, kot ga poznajo na marsikaterem primerljivem programu po Evropi, ni. Gre predvsem za posredovanje (branje) vnaprej pripravljenih besedil, ki jih pripravijo avtorji oddaj, in napovedovanje glasbenih del (predstavitve avtorja, naslova, dogodka, posnetka in izvajalcev).

... Poskusno avtomatizirano predvajanje programa Ars med 19.00 in 24.00 uro smo vpeljali tudi zato, da imamo med epidemijo preizkušen sistem delovanja ob morebitnem povečanju števila okuženih v produkcijskih ekipah, torej v situaciji, ko zaradi kadrovskega osipa ne bi mogli zagotavljati živega predvajanja programa v vseh pasovih in na vseh programih. Po koncu epidemije bomo poskusno obdobje analizirali in se odločili, katere dobre prakse vpeljati v sistem, kaj spremeniti, kaj dodelati in v katerem terminu.

Varuhinja je v vednost prejela tudi pismo radijskih napovedovalcev, ki so prav tako nasprotovali spremembam, in bila seznanjena z iskanjem kompromisa.

4. RADIO KOPER, RADIO MARIBOR, RSI

Radio Koper in Radio Maribor sta prejela po en odziv (leto prej Radio Koper enega, Radio Maribor nobenega), Radio Slovenia International pa nobenega (leta 2019 en odziv). Poslušalec Radia Koper je spraševal glede izbora gosta, poslušalec Radia Maribor pa je imel pripombo glede predvajane glasbe.

5. RADIO SPLOŠNO

Splošnih odzivov, ki se nanašajo na radijsko ponudbo, je bilo malo, letos **8**, lani **10**. V nadaljevanju sta primera komunikacije z občinstvom.

O radijski zvočni sliki

Zaradi pritožb nad motečim razmerjem med jakostjo govora in oglasov ter prekrivanjem govora z glasbo, zlasti v jutranjem programu, je varuhinja vodjo radijske produkcije **Janeza Ravnikarja** prosila, da v pristojni službi strokovno analizirajo zvočno sliko programa na naključno izbran dan in na podlagi ugotovitev predlagajo ukrepe, če so potrebni. Analizo je opravil **Srečo Katona**, vodja skupine za predvajanje radijskih programov, ki bistvenih odstopanj ni ugotovil. V poročilu je pojasnil tudi zasnovo treh osrednjih radijskih programov

in navedel okoliščin, ki lahko vplivajo na zvočno sliko in kako jo dojema občinstvo. (⇒ [Kaj je kakovostna radijska zvočna slika?](#), AVGUST, str. 18)

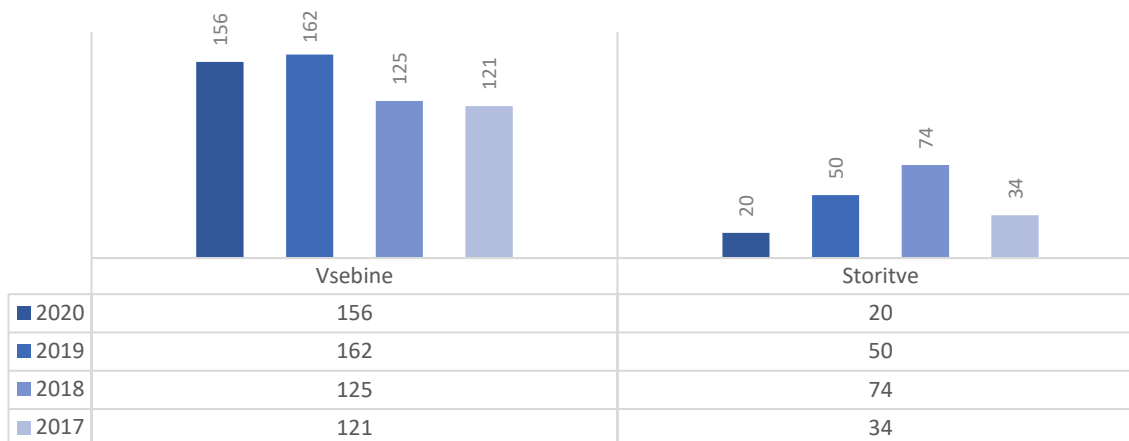
Poslušanje za nazaj

Poslušalko je zanimalo, ali bi bilo mogoče urediti, da bi zamujene vsebine lahko poslušali za nazaj, denimo vremensko napoved. Radijske novice sicer najde v spletnem arhivu, vendar so tam shranjene brez vremenske napovedi, ki jo posebej zanima.

Matej Praprotnik, pomočnik direktorja Radia Slovenija, je pojasnil, da je storitev že na voljo in napisal preprosta navodila, kako lahko poslušalci prek speta za nazaj poslušajo osem ur programa Vala 202 ali Prvega (in ne le posamezne oddaje). (⇒ [Ko bi lahko poslušali za nazaj ... \(Saj lahko!\)](#), OKTOBER, str. 35)

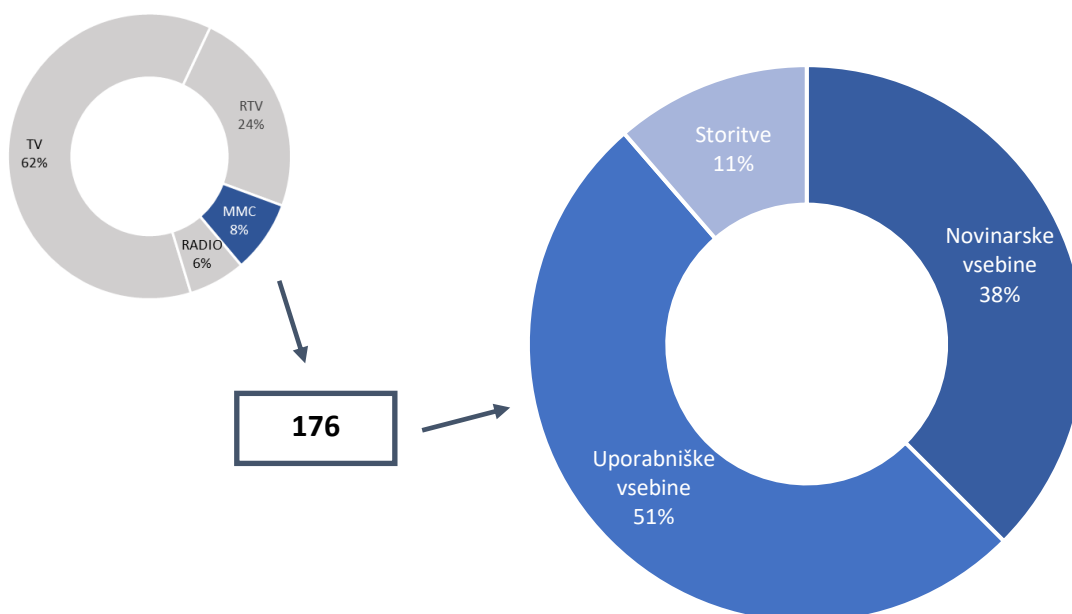
3. MMC

Varuhinja je obravnavala **176** odzivov na vsebine in storitve Multimedijskega centra (MMC), kar je manj kot leto prej, ko je bilo teh odzivov 212.

Odzivi na vsebine MMC se nanašajo na novinarske članke na portalu rtv slo.si in teletekstu, ki nastanejo pod okriljem Uredništva za nove medije,¹ in uporabniške objave, ki jih uredništvo moderira, to pa so komentarji pod članki in blogi.

Leta 2020 se je v pisarni varuhinje začela voditi podrobnejša statistika odzivov, iz katere je razvidno, da se je večji del odzivov na vsebine MMC nanašal na uporabniške objave oz. moderiranje teh objav (90), manj pa jih je bilo na novinarske članke (66).

¹ Odgovornost za vsebine na www.rtv slo.si je po zapletenem organigramu porazdeljena med več odgovornih uredništev, odzive na te vsebine pa statistično evidentiramo pod enoto MMC. Porazdeljenost odgovornosti je občinstvu razvidna v impresumu spletne strani: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/multimedijski-center/impresum/473138>.

Odzivov na storitve MMC, tj. servisne dejavnosti, ki se izvajajo v tej programsko-produkcijski enoti RTV, je bilo še enkrat manj kot leto prej. V letu 2019 jih je bilo 50, v letu 2020 pa 20. Razliko je mogoče pojasniti z velikim številom pritožb, ki so se leta 2019 nanašale na spremembe v dostopanju do vsebin in obvezno registracijo.

Odzivi na podnaslavljanje televizijskih oddaj, ki se prav tako izvaja v okviru te enote v Službi za podnaslavljanje, so v tem poročilu obravnavani v ločenem poglavju **Dostopnost vsebin**, saj gre za del skupne storitve RTV Slovenija za gluho in naglušno ter slepo in slabovidno občinstvo.

1. NOVINARSKÉ VSEBINE

Na novinarske vsebine je prispelo **66** odzivov. Večinoma so se nanašali na:

- ▶ natančnost oz. napake v zapisu, vsebini ali opremi (⇒ [Napaka v poročanju o monitoringu protestov, JULIJ, str. 15](#)),
- ▶ uporabo oz. navajanje virov (⇒ [O \(ne\)primernosti mask iz airlanda, APRIL, str. 43](#)),
- ▶ izbor vsebin, poudarkov, opreme (⇒ [Neprimeren izbor likovne opreme članka, DECEMBER, str. 28](#)),
- ▶ posebnosti spletnega podajanja.

Izstopajoče zadeve, povezane s spoštovanjem poklicnih standardov, so vključene v poglavje **Pregled po vsebini**.

Nekaj odzivov se je nanašalo na posebnost spletnega podajanja vsebin. Sledita primera, v katerih je varuhinja napisala mnenje oz. priporočilo.

Podpisovanje člankov

Bralec se je pritožil, ker so nekateri članki podpisani le z začetnicami oz. tako, da ni mogoče razbrati, kdo je vir informacij, ali gre za prepis agencijske ali povzetek televizijske novice, v katerem delu je citirana STA in v katerem TV SLO, kaj pa je dodatek novinarjev MMC. (⇒ [Zakaj članki niso podpisani?, FEBRUAR, str. 46](#))

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE (POUDAREK)

- Menim, da je v primeru poročanj, ki se sklicujejo na neuradne vire, natančnost tem bolj nujna. Zato je tudi pomembno, da bralec ve, kdo je avtor novice, saj ta z imenom in priimkom jamči za verodostojnost informacije (povzetka, kompilacije).
- Vnovič priporočam upoštevanje priporočil iz l. 2019 (gl. [SEPTEMBER 2019, str. 29 in 30](#)) in dosledno uporabo vseh določil Poklicnih meril in načel novinarske etike o navajanju virov in natančnosti.

Tviti v angleščini

Bralec je opazil, da so članki opremljeni s prikazom twita v angleščini, ki ni preveden v slovenščino. (⇒ [Zakaj ni prevoda iz angleščine?, FEBRUAR, str. 47 in MAJ, str. 39](#))

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

- Varuhinja takšno objavo šteje kot napako, saj je v javnem mediju dovoljeno objavljati le vsebine v slovenščini; zapisi v tujih jezikih morajo biti prevedeni.
- Za vse objave, tudi za »izrezke« tvitov, velja dolžnost prevoda v slovenščino, bodisi v članku bodisi v grafični opremi.
- Povezava na izvirnik (ali vključevanje izvirnika) je potencialna dodana vrednost za bralca javnega medija, ki razume angleščino. Primarno občinstvo javnega medija pa je bralec, ki razume slovenščino.

2. UPORABNIŠKE VSEBINE

Varuhinja je prejela **90** odzivov na uporabniške vsebine, večinoma na komentarje in njihovo moderiranje, le nekaj na bloge. Odzivi odpirajo naslednja vprašanja:

- ▶ zakaj javni medij sploh omogoča komentiranje, (⇒ [Smiselnost uporabniških komentarjev](#), JUNIJ, str. 28, [SEPTEMBER](#), str. 34, [DECEMBER](#), str. 29) ,
- ▶ zakaj je/zakaj ni odstranjen nek komentar oz. pravila komentiranja (kodeks),
- ▶ vloga moderatorjev, kdo jih nadzoruje, je komentiranje pravica in moderiranje cenzura? (⇒ [O brisanju uporabniških komentarjev pod spletnimi članki](#), JANUAR, str. 52, [Uporabniški komentarji](#), AVGUST, str. 20),
- ▶ anonimnost komentatorjev (⇒ [Anonimnost piscev komentarjev](#), MAREC, str. 49, ⇒ [O smiselnosti komentiranja](#), JULIJ, str. 16),
- ▶ kdo ureja oz. je uredniško pristojen za bloge (⇒ [Nepripravna vsebina na blogih rtvlo.si](#), APRIL, str. 46 in [MAJ](#), str. 41).

Varuhinja je podajala splošna pojasnila o namenu moderiranja, odgovornosti po Zakonu o mediji in uredniških pristojnostih. Pritožnike je napotila k branju spletnega kodeksa ter pogostih vprašanj in odgovorov o komentiranju in moderiranju. Pojasnjevala je, da nima vloge nadmoderatorja. V primerih nesporazumov med uporabnikom in moderatorjem pa je konkretno zadevo preverila.

O komentiranju na portalu rtvlo.si, moderiranju in možnostih izboljšav je tekla tudi razprava v okviru Komisije za multimedijske vsebine Programskega sveta RTV Slovenija.

Kdo komentira, kdo moderira (in zakaj sploh)

»Danes sem pogledala portal mmc v živo in z grozo ugotovila, da pri komentarjih kraljujejo predvsem ali skoraj samo anonimni pisci. Take, vsaj jaz, na spletnih omrežjih, vse zablokiram. RTV SLO naj bi bila resen medij, ne pa gnojišče primitivizma. Zato vas prosim, da prepoveste anonimno oglašajo, saj ti »heroji« pišejo same bedarije, laži, so nevljudni in nesramni.« (⇒ [Anonimnost piscev komentarjev](#), MAREC, str. 49)

»Redno spremljam medije, med drugim tudi MMC RTVSLO. Pod prispevki včasih preberem tudi komentarje in kakšnega prispevam tudi sam. Žalosti pa me, da je nivo precejšnjega števila komentarjev padel pod vsak mero sprejemljivosti. Komentarji so žaljivi, nestrpni, širijo laži... Verjamem, da se administratorji trudijo z odstranjevanjem neprimerne vsebine. /.../ Nekaterih mediji so odstranili možnosti komentiranja, verjetno zaradi tega, ker so imeli preveč dela z urejanjem neprimernih komentarjev. Po mojem mnenju je konstruktiven

prispevek gledalcev pozitiven, moti me (verjetno še koga) ogromno število škodljivih komentatorjev.« (⇒ [Moderiranje uporabniških komentarjev, DECEMBER, STR. 29](#))

VARUHINJA RAZMIŠLJA

Glede uporabniških komentarjev prejemam precej odzivov, in sicer z dveh vidikov: nekateri uporabniki menijo, da bi morala biti svoboda govora brezmejna, zlasti v javnem mediju, drugi pa menijo, da bi morali možnost uporabniškega komentiranja ukiniti – ravno zato, ker gre za javni medij.

Tudi sama se velikokrat vprašam o smiselnosti komentiranja, kakršno je uveljavljeno na portalu rtslo.si. Uvedeno je bilo zato, da bi občinstvu javnega medija omogočili, da s svojimi mnenji, objavljenimi na spletu, sodeluje v širjenju prostora javne razprave. Ko pa prebiram zapise, vedno znova ugotavljam, da se je ta namen v veliki meri izjalovil in da se z vesplošnim kritizerstvom, neargumentiranimi sodbami in trditvami, z medsebojnim napadanjem in obračunavanjem velikokrat le še utrjujejo predsodki in delitve ter normalizirajo groba komunikacija, napadalnost, izključevanje, nedialog, širjenje izmišljotin. O tem večkrat govorim z uredništvom, o tem sem spregovorila tudi že javno.

V uredništvu Novih medijev, ki skrbi za moderiranje komentarjev, si prizadevajo ohranjati čim višjo raven uporabniških komentarjev, in sicer tako, da smejo komentirati le registrirani uporabniki, da so številne občutljive teme predmoderirane, da ponoči ni mogoče komentirati, da lahko vsak bralec opozori na neprimerno vsebino (bodisi s prijavo na Spletno oko bodisi z uporabo gumba Prijavi neprimerno vsebino). Bralcem, ki jih komentarji ne zanimajo, je omogočeno, da jih sploh ne odprejo, tisti, ki jih zanimajo, pa jih lahko sami razvrstijo tako, kot jih zanima – starejši naprej, novejši naprej, priporočeni naprej.

Poteka pa tudi širša razprava, v kateri se odpirajo različne opcije, od ukinitve te možnosti do novih pristopov. Menim, da so predlogi občinstva lahko v tej razpravi zelo koristni.

(⇒ [O smiselnosti komentiranja, JULIJ, str. 16](#))

3. STORITVE

Glede spletnih storitev je varuhinja prejela **20** odzivov, večinoma povezanih s predvajalnikom in spletnim arhivom RTV 4D:

- ▶ težave v uporabi predvajalnika/arhiva, (⇒ [O kakovosti prenosov na RTV4D, SEPTEMBER, str. 35](#))
- ▶ neuspešno iskanje AV vsebin,
- ▶ pomanjkljive informacije o arhiviranih oddajah (⇒ [Pomanjkljive informacije o arhivskih vsebinah, MAJ, str. 42](#)),
- ▶ odzivi na spremembe v strukturi portala (⇒ [Gumb za dostop do vsebin RTV, JUNIJ, str. 29](#)).

Sledita primera dobre prakse v upoštevanju odzivov.

Informacije o arhiviranih vsebinah

Uporabnica je ob poslušanju radijske oddaje prek spleta zaman iskala podatek o avtorju oddaje. (⇒ [Pomanjkljive informacije o arhivskih vsebinah, MAJ, str. 42](#))

Varuhinja se je strinjala, da je informacija o avtorju sestavni in nepogrešljiv del arhivske objave. Glede tega je bila v stiku z odgovornim urednikom Vala 202 **Nejcem Jemcem**, vodjo razvoja digitalnih storitev na Radiu Slovenija **Matejem Praprotnikom** in vodjo MMC RTV Slovenija **Luko Zebcem**. Poslušalka je prejela naslednji odgovor:

»Zdaj je konkretna zadeva urejena in ustrezno dopolnjena. Na podlagi vašega odziva je stekla intenzivna komunikacija med Valom 202 in ekipo RTV 4D – dogovorili so se za takšno rešitev, da bo podatek o avtorju odslej avtomatično prenesen iz interne aplikacije.«

Nedelujoča storitev v mobilni aplikaciji

Uporabnik je opozoril, da posnetke oddaj, ki ga zanimajo, prekriva tolmač, ki je zagotovo dragocen za gluhe gledalce, vendar pa moteč za slišččega, saj zakriva tudi grafične napise. (⇒ [\(Ne\)tolmačene oddaje na RTV 4D, MAJ, str. 43](#))

Odgovor iz **pisarne varuhinje**:

»Do nedavnega sta bili v arhivu RTV 4D res objavljeni dve različici oddaje Dnevnik, ena je bila tolmačena v slovenski znakovni jezik. Zdaj pa je v arhivu dostopna samo ena različica oddaje Dnevnik, v kateri si uporabnik sam vključi ali izključi tolmačenje s pritiskom na gumb v orodni vrstici predvajalnika.«

Gledalec je opozoril, da storitev na mobilni aplikaciji ne deluje, saj tam gumba za izklop ni. Napaka je bila odpravljena v najkrajšem času.

4. PROGRAMI ZA NARODNOSTNI SKUPNOSTI

Odzivov na programske vsebine za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost je malo in so statistično zanemarljivi. V letu 2020 je varuhinja v povezavi s programi za italijansko skupnost prejela 7 odzivov, glede programov za madžarsko skupnost pa 2 odziva.

Edina vsebinska zadeva je vključena v **Pregled po vsebini** (⇒ [Meridiani, pogovorna oddaja o fojbah, MAREC, str. 39](#)), odziv na poročanje ob epidemiji je naveden v poglavju **Izzivi epidemije** (⇒ [Poročanje o epidemiji in vladnih ukrepih, APRIL, str. 47](#)), odziv na spremembo programske sheme pa je omenjen v poglavju **Televizija Slovenija – splošno** (⇒ [Vrnite oddaje Studia madžarskih programov na program RTV SLO1, JUNIJ str. 30](#)).

Občinstvo ob robu drugih zadev občasno načne vprašanje o pomenu in vlogi posebnih programov za narodnostni skupnosti (npr.: zakaj je na kanalu TV Koper celodnevni program v italijanščini, ki ni preveden). V nadaljevanju je primer odziva.

Pomen narodnostnih programov

Poslušalec Pomurskega madžarskega radia (MMR) je spremljal razpravo o prenosu velikonočne maše: radio se je odločil za prenos maše v madžarskem jeziku iz Dobrovnika in ne za prenos dvojezične maše iz Lendave, ki bi jo lahko spremljalo tudi slovensko govoreče občinstvo (kar bi imelo med epidemijo dodatno težo). Sprejel je pojasnilo, da je bilo tako dogovorjeno že v začetku leta in razlago, da MMR predvaja predvsem program v madžarskem jeziku za madžarsko narodno skupnost. Opozoril pa je, da MMR pripravlja tudi oddaje za občinstvo na Madžarskem. Kot primer je navedel poročanje o političnem življenju v mestu Lenti.

»Postavlja se vprašanje: ali ta lokalna skupnost na Madžarskem plačuje RTV -prispevek? Pri tem bi omenil, da ni problem v tem, da radio poslušajo izven meja RS, ampak, da nastajajo prav posebej za to skupino programi, oddaje in druge vsebine iz RTV prispevkov in davkoplachevalskega denarja državljanov RS. V luči tega, najbrž oddajanje dvojezične maše, ne bi smel predstavljati takšnega problema, saj bi vseeno zagotavljali dobrine državljanom Slovenije.« (⇒ [Koga naslavlja radijski program v madžarščini?, APRIL, str. 48](#))

Helena Zver, vodja Studia madžarskih programov Lendava, pomočnica gen. dir. za madžarski narodnostni program, in **József Végi**, odgovorni urednik MMR (poudarka iz odgovora)

... Izhajali smo tudi iz dejstva, da je RTV Slovenija za slovenske vernike poskrbela s prenosom velikonočne maše v slovenskem jeziku tako v svojem radijskem kot televizijskem programu. Signal te maše je predala tudi Radiu Ognjišče, razen tega pa je bilo v slovenskem jeziku zelo veliko prenosov velikonočnih maš tudi iz slovenskih škofij in župnij na številnih platformah (prenos dvojezične maše so rešili tudi v Lendavi s prenosom na lokalnem spletnem portalu, kar velja za primerno rešitev). V Pomurskem madžarskem radiu menimo, da je prišlo z neprimernim odnosom in vztrajanjem pri prenosu dvojezične maše iz Lendave namesto maše v madžarskem

jeziku iz Dobrovnika ter nerazumevanjem poslanstva Pomurskega madžarskega radia do nepotrebnega netenja nestrpnosti, ki se kar nadaljuje.

... Prispevki npr. o dogodkih v čezmejnem prostoru, pa tudi širšem madžarskem prostoru in včasih celo o dogajanju v zamejskih madžarskih skupnostih v Romuniji, Srbiji, na Hrvaškem, Slovaškem ... niso namenjeni izključno skupnosti, o katerih govorijo, ampak so namenjene informiranju madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, njenemu povezovanju z matičnim narodom in drugimi madžarskimi narodnostnimi skupnostmi. V njih poročamo o kulturnih in drugih dosežkih, dogodkih, težavah ipd. Te prispevke pripravijo včasih naši novinarji in voditelji, včasih pa naši zunanji sodelavci. /.../ Pri pripravi programa stremimo s kakovostjo in raznovrstnimi vsebinami seveda k temu, da je zanimiv za čim širši krog poslušalcev, tudi na Madžarskem, vendar je 13,5 ur programa dnevno v živo namenjeno v prvi vrsti našemu prvobitnemu ciljnemu občinstvu, madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji.

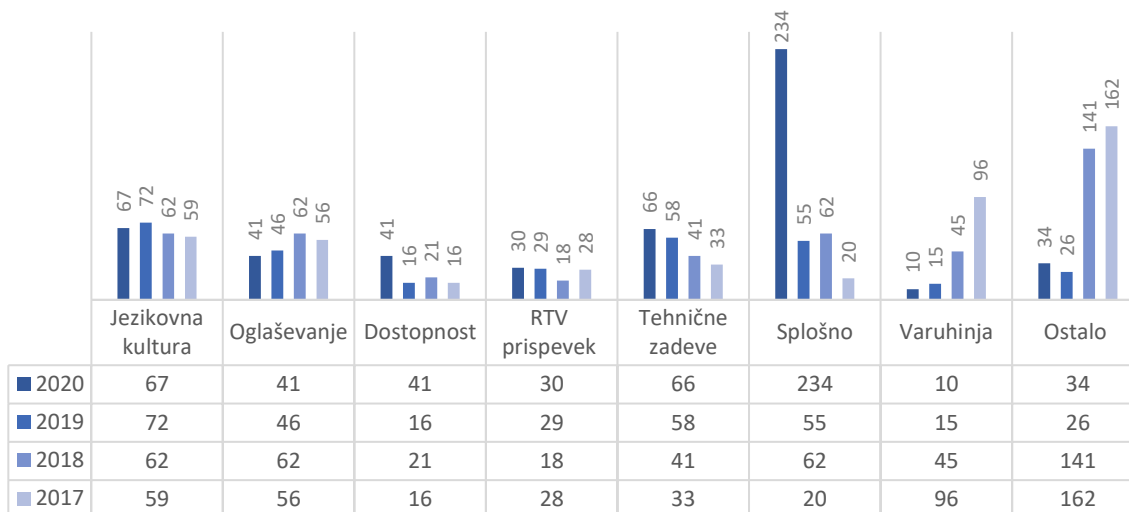
PRIPIS VARUHINJE (POUDARKI)

- Menim, da je pri pomislekih, ki se nanašajo na narodnostno vprašanje, najpomembnejši **kakovosten in vsebinski dialog**. Prav je, da so programski ustvarjalci seznanjeni z mnenji in opozorili, kakor tudi, da ima javnost možnost slišati odziv oz. pojasnilo uredniških odločitev.
- Zasnova programov, tudi narodnostnih, se iz leta v leto podrobno zapiše v Programsko-poslovnem načrtu RTV Slovenija, njeno uresničevanje pa se nadzoruje na več ravneh, tudi s Programskim svetom.
- Od ustvarjalcev programov za narodnostni skupnosti se ne pričakuje nič več in nič manj kot od ostalih ustvarjalcev programskih vsebin RTV Slovenija. To pomeni, da morajo slediti programskim standardom ter poklicnim merilom in načelom novinarske etike, seveda v skladu z zasnovo posameznih oddaj in tudi poslanstvom programov za narodnostne skupnosti.

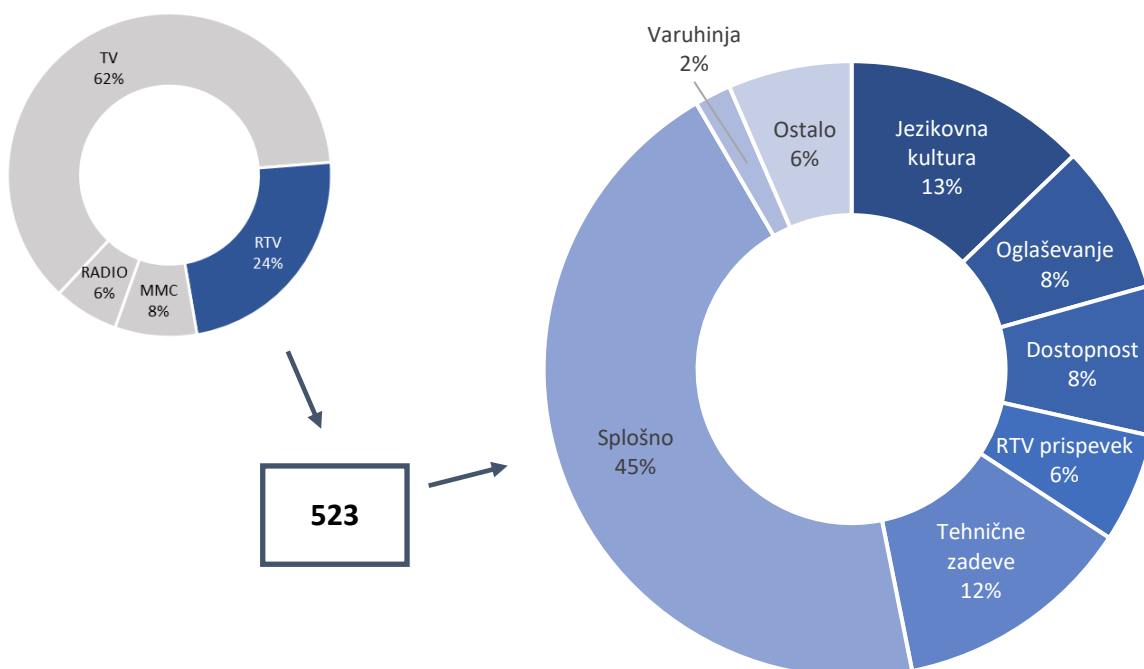
5. RTV SLOVENIJA

V letu 2020 je bilo bistveno več odzivov, ki se nanašajo na poslanstvo, ustroj, delovanje in financiranje medijskega servisa. Prispelo je **523** odzivov, leto prej 317.

Največji skok je opazen v statistični kategoriji Splošno, kamor se uvrščajo mnenja poslušalcev, gledalcev, bralcev in uporabnikov o vsem, kar so povezovali z RTV Slovenija. To rast lahko povežemo z razmisleki o javnem mediju ob napovedanih spremembah medijske zakonodaje ter objavami in polemiko na družbenih omrežjih o levih in desnih medijih ter poslanstvu in politični usmeritvi javnega medija.

V tej kategoriji so prevladovala mnenjska sporočila, med njimi je bilo tudi veliko pohval.

1. JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA

Odzivov občinstva na jezikovno in govorno kulturo je bilo **67**, le malo manj kot leto prej (72), po vsebini pa so si bili podobni in so se nanašali na:

- ▶ jezikovne napake, zatipke, tujke, lapsuse (⇒ Zadene ali zadane in prizadene ali prizadane, JANUAR, str. 54, ⇒ Rabite ali potrebujete?, FEBRUAR, str. 50, ⇒ Uporaba neknjižnih besed, MAREC, str. 50),
- ▶ govorno kulturo voditeljev, komentatorjev, gostov (⇒ O govorni omikanosti in pokašljevanju, JANUAR, str. 53, ⇒ Jezikovna kultura gostov, FEBRUAR, str. 50, ⇒ Dober-večer-anje in Pravilno zastavljanje vprašanj, MAREC, str. 52 in 53, ⇒ Prvoosebno izražanje novinarjev, APRIL, str. 50),
- ▶ naslavljanje sogovornikov (⇒ Kako se pravilno naslovi predsednika, ministre, poslance?, JANUAR, str. 52, ⇒ Naslavljanje sogovornikov, MAREC, str. 51),
- ▶ pogovore z gosti/sogovorniki v tujih jezikih (⇒ V katerem jeziku lahko sprašujejo novinarji? OKTOBER, str. 46),
- ▶ prevode tujih izrazov ali vsebin (⇒ Simultano prevajanje, sinhronizacija, podnapisi, MAREC, str. 54, ⇒ O kakovosti prevodov na TV Slovenija, AVGUST, str. 22, ⇒ Kolesarski spomenik? in Predlog: Barcolana naj bo Barkovljanka, OKTOBER, str. 47 in 47, ⇒ Pravilno prevajanje arabskih izrekov, NOVEMBER, str. 36),
- ▶ z epidemijo povezanimi izrazi (⇒ Pravilno poimenovanje stanovalcev DSO, JUNIJ, str. 32, ⇒ Smernica: zapis imena bolezni covid-19, ⇒ Imamo res policijsko uro? in Rekord. Dovolj je te besede!, OKTOBER, str. 43, 45 in 45).

Primeri jezikovnih dilem, povezanih z epidemijo covid-19, so predstavljeni v poglavju **Izzivi epidemije**. V nadaljevanju je nekaj primerov dilem.

O komentiranju

Gledalci so večkrat komentirali jezikovne in govorne posebnosti posameznih športnih komentatorjev, med drugim pokašljevanje, ki je motilo spremljanje vsebine. (⇒ O govorni omikanosti in pokašljevanju, JANUAR, str. 53, ⇒ Komentiranje športnih prenosov, DECEMBER, str. 12)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel, primer odgovora

Reporter je med prenosom sobotne tekme smučarskih skokov iz Val di Fiemmeja res pogosto moteče pokašljeval. Reportersko delo je opravljal po komaj prestani bolezni, a so mu posledice povzročale težave tudi med prenosom, ki pa jih niti sam ni pričakoval. /.../ Novinarji Športnega programa svoje delo opravljajo z veliko ljubeznijo in včasih tudi, ko niso v brezhibnem zdravstvenem stanju.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Menim, da občinstvo od poklicnih govorcev v radijskih in televizijskih oddajah javnega medija upravičeno pričakuje kultiviran govor. Pri tem imam v mislih ne le uporabo zbornega jezika, jasno in razumljivo izražanje ter omikano podajanje vsebine ter šolan in negovan glas, ampak tudi ustrezno kondicijo in higieno govornih organov. Navsezadnje gre za sestavni del lepega vedênja, ki ne dopušča glasnega čiščenja dihalnih poti in govoril (kašljanje, smrkanje, hrkanje, sopihanje, vzdihovanje itd.) v

javnem prostoru, denimo na javnih prireditvah, saj je moteče za okolico, šteje pa se tudi za neprimerno, neuglajeno in neotesano.

(⇒ O govorni omikanosti in pokašljevanju, JANUAR, str. 53)

O pogovorih v tujem jeziku

Večkrat se je zastavilo vprašanje, ali je prav, da se novinarji s sogovorniki pogovarjajo v tujem jeziku in ali ne gre za nespoštovanje materinščine. (⇒ V katerem jeziku lahko sprašujejo novinarji?, OKTOBER, str. 46)

Urednica dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Nataša Rijavec Bartha

V oddajah Informativnega programa Televizije Slovenija novinarji in voditelji sogovornikom postavljajo vprašanja v jeziku, ki ga ti najbolje razumejo; pomembno je namreč, da sogovorniki vprašanje dobro razumejo, da lahko tudi dobimo ustrezne odgovore. Seveda je to mogoče ob predpostavki, da jezik intervjuvanca obvlada tudi sprašujoči. Sicer je pogovor mogoč v katerem od drugih jezikov, ki ga obvladata oba, intervjuvanec in novinar, v skrajnih primerih je pogovor mogoč s pomočjo prevajalca.

POJASNILO VARUHINJE

Dolžnost javnega medija je, da programske vsebine (radijske, televizijske, spletne) posreduje v slovenskem jeziku. Edina izjema so programi za italijansko in madžarsko narodno skupnost. Če govorci nastopajo v tujih jezikih, je treba poskrbeti za prevod v slovenščino.

Naloga novinarjev je, da zbirajo informacije. S sogovorniki se pogovarjajo v jezikih, ki omogočajo nemoteno komunikacijo, pri čemer je najpomembnejše, da vprašani povsem razume, kaj je vprašan. To velja za vse vrste pogovorov, od informativnih ali razvedrilnih intervjujev do terenskih ali studijskih pogovorov, bodisi z državniki ali literati bodisi z sogovorniki v neprivilegiranih okoljih.

O prvoosebno izražanju

»Ne zdi se mi primerno, da voditeljica v informativni oddaji na javni televiziji gledalce seznanja s svojim verskim prepričanjem. To je storila v pogovoru z gospodom nadškofom Zoretom, ko je med drugim dejala...< mi verniki smo navajeni it na obisk>.... Mene res ne zanima, ali je voditeljica verna ali ne in naj to obdrži zase. Sprašujem se, ali lahko jutri pričakujem voditelja oz. voditeljico, ki bo dejala: mi, ki smo člani oz simpatizerji te in te stranke...?« (⇒ Prvoosebno izražanje novinarjev, APRIL, str. 50)

RAZMISLEK VARUHINJE S PRIPOROČILOM JEZIKOVNIH SVETOVALCEV

→ V javnem mediju je priporočljivo uporabljati t. i. tretjeosebno poročanje, saj je občinstvo javnega medija raznovrstno. Ko se v nekaterih primerih vsebina nanaša predvsem ali izključno na eno skupino ljudi (recimo vernike), voditelji in novinarji z rabo tretje osebe lažje ohranijo objektivnost, nevtralnost in se izognejo intimnim izpovedim in izrekanju.

Uredništvu predlagam seznanitev in ponoven pogovor o priporočilu jezikovnih svetovalcev iz I. 2017. **Poudarek:**

»Lahko si zamislimo, koliko pripomb in zadreg bi sprožila podobna raba v npr. športnih besedilih, če bi se športni novinar postavil v vlogo navijača določenega kluba in pri tem seveda pisal kot prvoosebni pripovedovalec (npr. »Danes praznujemo zmago Reala.«). Takšne primere bi lahko navedli še za marsikatero drugo področje oz. tematiko posameznih novinarskih besedil. Verjetno se vsi strinjamo, da se tako izognemo tudi morebitni prizadetosti bralcev, poslušalcev in gledalcev.«

(⇒ April 2017, str. 29, 41 in 43)

O prevajanju izrekov

Gledalca je zanimalo, ali se arabska fraza Alahu akbar sme prevajati v Bog je velik oz. ali je ne bi bilo bolje ohraniti v izvorniku. (⇒ [Pravilno prevajanje arabskih izrekov, NOVEMBER, str. 36](#))

Stališče jezikovnih svetovalcev RTV

Izreke iz arabščine kot je Allahu akbar, enako kot reke, citate ali gesla iz drugih jezikov pogosto prevajamo v slovenščino, tudi zaradi razumevanja, zlasti v besedilih, namenjenih splošni javnosti. Drugače je s posameznimi besedami, ki izražajo kulturne posebnosti, kot je turška beseda bajram, in smo jih v slovenščino prevzeli polcitatno (tj. s podomačenim zapisom izvirnega izraza). Med te spada tudi Alah. Arabsko besedo Alah smo prevzeli v slovenščino in jo v zvezi z islamom v splošnih besedilih verjetno tudi najpogosteje uporabljamo. Alah v arabščini pomeni Bog in isto besedo uporabljajo tudi arabsko govoreči pripadniki drugih monoteističnih ver za svojega Boga. Zato se arabska beseda Allah v drugih jezikih lahko prevaja z »Alah« ali »Bog«. /.../ Zaradi pomena besede Alah (»Bog«) in zaradi uveljavljenosti jezikovni svetovalci RTV menijo, da prevod »Bog je velik« ni napačen. Z izbiro poimenovanja Alah pa se avtor besedila lahko izogne vsaki nejasnosti. Zlasti v primeru izreka »Alah je velik«, ki se pogosto pojavlja samostojno.

2. DOSTOPNOST

Bistveno več je bilo sporočil glede dostopnosti vsebin za senzorno ovirano občinstvo, predvsem za gluhe in naglušne. Teh odzivov je bilo **41**, leto prej 16. Sprožilec je bila epidemija, med katero so gledalci upravičeno opozarjali, da imajo pravico do hitrih informacij o razmerah in ukrepih tudi tisti, ki ne slišijo, in tudi tisti, ki ne obvladajo znakovnega jezika (več o tem v poglavju **Izzivi epidemije**).

Odzive lahko razdelimo glede na tehniko za prilagoditev dostopnosti:

- ▶ **podnaslavljanje** (⇒ [Koliko TV-vsebin je sploh podnaslovljenih?, JANUAR, str. 61](#), ⇒ [Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55](#), ⇒ [Projekt za podnaslavljanje v živo in Tolmačenje in podnaslavljanje – pobudi, APRIL, str. 54 in 55](#), ⇒ [Podnaslovljene vsebine na TV SLO3, AVGUST, str. 21](#), ⇒ [Pomagali bi jim \(čitljivi\) podnapisi, OKTOBER, str. 51](#), ⇒ [Primer diskriminacije oseb z okvaro sluha?, NOVEMBER, str. 41](#)),

- ▶ tolmačenje v znakovni jezik (⇒ Tolmačene Tarče ni bilo na sporedu, FEBRUAR, str. 57, ⇒ Prekrita tolmačka v dnevnoinformativnih oddajah, NOVEMBER, str. 42),
- ▶ zvočni podnapisi (⇒ Podnapisi ali sinhronizacija?, SEPTEMBER, str. 37).

Najbolj izpostavljeno je bilo vprašanje podnaslavljanja slovenskih TV-vsebin (prek spleta ali teleteksta), ki je v prvi vrsti namenjeno gluhih in naglušnim, a je lahko koristen pripomoček za veliko širši krog občinstva, zlasti starejše gledalce, ki jim peša sluh.

Najbolj žgoče je vprašanje simultane zapisovanja govorne slovenščine, ki bi omogočilo sprotno podnaslavljanje programov, zlasti dnevnoinformativnih oddaj, a tudi drugih pomembnejših aktualnih vsebin. Med epidemijo so bile to predvsem novinarske konference vladnega Urada za komuniciranje, na katerih so govorili premier, ministri in državni sekretarji, člani posvetovalnih teles, predstavniki stroke ter različnih javnih in civilnodružbenih ustanov.

Služba za podnaslavljanje (deluje pod okriljem MMC) s podnapisi opremi večino dnevnoinformativnih oddaj, vendar lahko predvaja le podnapise za vsebine, ki so izpisane, ne pa tudi za tiste, ki so izgovorjene v živo oz. za novinarske prispevke, za katere nima besedil. Velikokrat so bile lahko podnaslovljene le voditeljeve napovedi, ostale vsebine pa ne, saj bi morali besedila svojih prispevkov zagotavljati novinarji, a tega ne počnejo vsi.

Glede vsebin, ki so naknadno opremljene s podnapisi (za ogled prek spleta v predvajalniku RTV 4D ali na portalu rtvslo.si/televizija oz. v ponovitvah oddaj po televiziji), se redno izkazuje, da občinstvo, ki ni vključeno v kakšno od invalidskih organizacij gluhih in naglušnih, to možnost slabo pozna.

Gledalci, ki možnost naknadnih podnapisov (s)poznajo, pa so kritični, ker so tako opremljene le nekatere oddaje in ker niso našli informacij, katere oddaje so sploh podnaslovljene. Spletna stran www.rtv slo.si/dostopno in označba v spletnem arhivu (=) je dragocena za vse, ki imajo internet in ga znajo uporabljati, za starejše občinstvo pa je to le abstraktna možnost.

Sprotno podnaslavljanje (dnevnoinformativne oddaje)

»Sem 86% naglušna. Obveščate, da preko teletexta lahko spremljamo n.pr.poročila tv 1 z podnapisi. Z velikim ogorčenjem vam sporočam, da tisto kar nudite lahko mirno opustite. Gre za to, da želi gledalec info v poročilih v celoti in ne samo tisto, kar napove napovedovalec. Gledalca v glavnini zanima komentar gosta (n.pr.včeraj dr.Kovača). Vedno je javljanje gostov med oddajo brez podnapisov. Preseneča me, da institucija kot je TV slov. pri vsej množici zaposlenih nima osebe, pri vsej možni tehniki, ki bi simultano sledila govorcu in pisala podnapise.« (⇒ Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55)

»Danes 24.2. 2020 me je pa ob 13.uri pogrelo pomanjkanje podnapisov, poleg tega, da je bila vsebina Poročil precej aktualna, koronavirus v Italiji in stanje v Sloveniji, so podnapisi viseli gor tudi takrat, ko so bili prevedeni iz tujega jezika in jih tako zakrivali.« (⇒ Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE TER ODZIV UREDNIŠTVA

- TV Slovenija ne premore tehnologije za prepoznavanje govora, ki bi omogočila avtomatičen zapis povedanega. Ta problematika žal močno presega zmožnosti javnega medija.
- Nedvomno pa je mogoče bistveno popraviti in izboljšati podnaslavljanje tistih vsebin, ki so nastale pred oddajo, torej posameznih prispevkov in izjav, zlasti v dnevnoinformativnih oddajah.
- **Varuhinja** odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič poziva, naj o tem vnovič govori s programskimi ustvarjalci in jih seznani s porazno podobo posameznih oddaj z vidika gluhih ali naglušnih gledalcev, če novinarji ne zapišejo vsega, kar preberejo, če zapišejo več, kot potem preberejo, če izjave govorcev zapišejo prepovršno ali jih sploh ne zapišejo.
- **Ukrep uredništva:** z namenom ozaveščanja in opozarjanja so v novinarskem desku, ki je srce nastajanja novičarskih oddaj, na enem televizorju ves čas vklopljeni podnapisi TTX 771, da lahko novinarji kadar koli vidijo, koliko podnapisov gre v eter.

(⇒ Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55)

Naknadni podnapisi – pomanjkljivo

»... Moram reči, da sem presenečena ugotovila, da vse oddaje niso podnaslovljene s pomočjo txt na strani 771 za prvi program oz. 772 drugi program nacionalne tv. Kaj sem opazila? ... da npr. ni podnaslovljena oddaja KODA, ki osvešča uporabnike o potrošništvu. Res je, da je na MMC omogočeno simultarno tolmačenje tolmača SZJ (slovenski znakovni jezik) a to ni to. Zavedati se je potrebno, da SZJ pozna le ozek segment gledalk in gledalcev. ...« (⇒ [Koliko TV-vsebin je sploh podnaslovljenih?](#), JANUAR, str. 61)

»V oddaji Razdvojeni v torek dne 9.6. ni bilo podnapisov v TXT. Pri današnji tehnologiji smo naglušni zelo zapostavljeni pri ogledih oddaj in bi bili podnapisi lahko dostopni pri vseh oddajah.« (⇒ [Podnapisi](#), JUNIJ, str. 35)

»Zanima me, kdaj si sedaj lahko ogledamo oddaji Studio City in Tarča s PODNAPISI in če si jih ne moremo ZAKAJ NE. Prosim da upoštevate da velika večina starejših računalnika nima, če pa ga že imajo pa na njem niso posebno vešči.« (⇒ [Podnapisi](#), JUNIJ, str. 35)

Direktorica Televizije Slovenija Natalija Gorščak

- (⇒ [Podnapisi](#), JUNIJ, str. 35): Glede podnapisov na TV SLO3 smo stanje morali preveriti. Po pregledu so kolegi iz tehnične podpore ugotovili, da tehnično vse skupaj ne deluje, kot bi moralo, zato smo poskrbeli, da bodo predvidoma do najpoznejše srede julija, načrtujejo pa to že prej, na voljo.
- (⇒ [Podnaslovljene vsebine na TV SLO3](#), AVGUST, str. 21): »Zadeva je bila urejena šele ob dodatnem posredovanju kolega Martiča, obenem pa smo uredili še podnaslavljanje oddaj iz reg. centrov, ki doslej niso bile podnaslovljene. Za potrebe podnaslavljanja za gluhe prek teleteksta je kolega Vrh prilagodil

aplikacijo, ki bo avtomatizirala podnaslavljanje na vseh treh programih TV SLO. Avtomatizacija poteka prek MAM-a, kamor pa niso vključene vsebine obeh regionalnih centrov. Po pogovoru z vodjema obeh regionalnih centrov in pomočnikom gen. dir. za tehniko smo ugotovili, da ni nobenih zadržkov, da se tudi te vsebine vključijo v MAM in s tem gluhim in naglušnim omogočimo spremljanje podnapisov na vseh treh programih, in to z manj ročnega dela (v vednost dodajam tudi vodjo podnaslavljanja v MMC). Za sodelavce v regionalnih centrih ta sprememba ne bo pomenila nobenega dodatnega dela ali spremembe obstoječih procesov dela.

3. TEHNIČNE ZADEVE

Odzivov, povezanih s tehničnimi oz. izvedbenimi napakami ali nedoslednostmi ter težavami občinstva pri spremljanju programov ali uporabi storitev, je bilo skupaj **66**, kar je več kot leto prej (58). Ti odzivi se nanašajo predvsem na zadeve, za katere so pristojni v enotah TV Produkcija, RA Produkcija, Oddajniki in zveze. Večino jih je mogoče tematsko razvrstiti v naslednje skupine:

- ▶ križanje glasbe in govora oz. kakovost zvočne slike (⇒ Jezero: žal nerazumljivo ..., JANUAR, str. 59, ⇒ Zamolkel zvok v radijskem poročanju dopisnika, JANUAR, str. 58, ⇒ Tednik: neprijetno križanje glasbe in govora, FEBRUAR, str. 52, ⇒ Križanje govora in glasbe, MAREC, str. 57, ⇒ Moteč zvok v ozadju oddaj, APRIL, str. 51, ⇒ Premierja ni bilo dobro slišati, JULIJ, str. 18, ⇒ Kaj je kakovostna radijska zvočna slika?, AVGUST, str. 18),
- ▶ berljivost grafičnih elementov ali podnapisov (⇒ Premajhne črke na pasicah, FEBRUAR, str. 52, ⇒ Podnapisi ali sinhronizacija?, SEPTEMBER, str. 37, ⇒ Pomagali bi jim (čitljivi) podnapisi, OKTOBER, str. 51),
- ▶ napake v predvajanju (⇒ Slab začetek leta: prekinjen film in težave na RTV 4D, JANUAR, str. 58, ⇒ Brez podnaslovov (površnost ali tehnične težave?), OKTOBER, str. 48, Prekinjen posnetek opere, ⇒ NOVEMBER str. 34, ⇒ Prispevek ni bil preveden!, NOVEMBER, str. 38),
- ▶ kakovost in dostopnost različnih storitev (⇒ Pri ponudniku satelitske platforme zatemnjen TV SLO3, JANUAR, str. 61, ⇒ Težave v programih zaradi okvare strežnikov, FEBRUAR, str. 53, (Ne)delovanje spletnega radia, OKTOBER, str. 48).

Odzivi na (ne)razumljivost govora zaradi epidemioloških okoliščin (govor skozi masko ali pogovor na daljavo) so predstavljeni v poglavju **Izzivi epidemije**. Odzive na spletne storitve statistično vodimo v poglavju **MMC**.

V nadaljevanju sta primera odzivov in pojasnil oz. ukrepov.

Kakovost radijskega zvoka

»Zvok (dopisnikovih poročil) je povsem zamolkel in tudi nekoliko tišji od ostalega poročanja. Tudi, če dam bolj naglas ne pomaga dosti, ker potem pa že zvočniki bobnijo. Skratka, prosim vas, da zvok g. Stoparja nekoliko izboljšate - npr. dodate malo visokih tonov in znižate nizke.« (⇒ Zamolkel zvok v radijskem poročanju dopisnika, JANUAR, str. 58)

Vodja Radijske produkcije Janez Ravnikar

Naši sodelavci so se temeljito lotili reševanja težave s kakovostjo zvoka dopisnika. Kolegi so pustvarili identično tehnično okolje, kot ga uporablja dopisnik. Tonski mojster se je posvetil nastavitvam snemalnika, upoštevajoč specifiko glasu dopisnika. Kolegi v laboratoriju so natančno popisali vse postopke nastavitve programa, ki ga uporablja za urejanje posnetkov, in nastavitvi kakovosti (bitrate in frekvenca). Vsa navodila so bila poslana dopisniku in implementirana v proces. Vse, kar je bilo mogoče narediti na daljavo, je bilo narejeno, ko pride dopisnik v Slovenijo, se mu še zamenja vetrni ščit mikrofona in pregleda vso opremo.

Križanje govora, glasbe, šumov

»Glasba v ozadju govornih oddaj je za tiste, ki imajo nekaj težav s sluhom, zelo moteča. Čudim se vodstvu TVS, da ne ukrepa, saj če je težava z zagotavljanjem kakovosti na enem področju delovanja očitna, je lahko še kje drugje. Nepotrebni stroški z glasbo v govornih oddajah tudi niso skladni s prizadevanji za dodaten denar za zagotavljanje kakovostnejšega programa.« (⇒ [Moteč zvok v ozadju oddaj](#), APRIL, str. 51)

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija

Zvoka v ozadju oddaj ni veliko, tako je dogovorjeno. Izjema so oddaje Programa plus, kjer pa je nivo glasbe v ozadju izjemno nizek, prispeva pa k vzdušju, ki ga bo še posebej v časih, ko ne bo gledalcev v studiu (Zvezdana). Žal nekatere pogovore snemamo ob cesti in včasih piha veter – temu se tudi ostale TV ne morejo izogniti. Kaj naj rečem? Tisti, ki dobro slišimo, si želimo bogatega večplastnega zvoka, tisti, ki slabše slišijo, enolitnega in v bistvu osiromašenega zvoka. Ne moremo popolnoma črtati večplastnega zvoka (kot smo to naredili v Jezeru in ga osiromašili za bogastvo efektov) na račun gledalcev, ki slabo slišijo. Tu in tam mora oddaja imeti podlago, je pa res, da imajo nekateri slabšo dikcijo, požirajo del besed in ob kombinaciji z glasbo je to nemogoče razumeti. To bomo odpravili oziroma se trudimo odpraviti.

Marko Filli, pomočnik gen. direktorja za tehniko, investicije in informacijsko tehnologijo

Res je, da se je v nekem segmentu kakovost zvoka med krizo poslabšala: gre za posnetke s terena, kjer delamo z mikrofoni na palicah, predvsem pa s stojali za mikrofone. Predvsem v primeru stojal se dogaja, da se sogovornik ne približa dovolj mikrofону, zato mikrofón ujame veliko zvoka iz okolice, v vetru in ob prometnih cestah pa je še slabše. To je možno izboljšati z opozarjanjem sogovornikov, naj se približajo mikrofону, a če se tega ne držijo med snemanjem, pozneje tega ni možno popraviti. Zato bodo morali gledalci še nekaj časa razumeti, da posnetki s terena ne bodo vedno najboljši.

Napaka: manjkajoči prevodi

»V poročilih ob 17.00 govor J. Bidna, pa njegove podpredsednice Harrisove, pa njegovih in Trumpovih navijačev, a čisto vse izjave brez podnapisa! Novinarka se je sicer nato opravičila, ampak pišemo leto 2020.« (⇒ [Prispevek ni bil preveden!](#), NOVEMBER, str. 38)

Urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**

Kar nekaj odzivov gledalcev glede težav pri podnaslavljanju dobivam. Večina naših oddaj poteka v živo in žal se v zadnjem času redno dogajajo tehnične napake. Če prav razumem, je sistem preobremenjen in zastaran. Zdaj pričakujemo prehod na nov sistem, a vendar število tehničnih težav, ki jih imamo zdaj, in so opazne na ekranu, vzbujajo veliko skrbi.

Vodja TV produkcije **Jože Knez**

V režiji za podnaslavljanje je v zadnjem obdobju res prišlo do nekaj napak, vendar pa je analiza pokazala, da je največji odstotek napak nastal zaradi napake operaterjev in tu se ne moremo sklicevati na zastarelo tehnologijo.

Zaradi napak, na katere je opozoril gledalec, smo sklicali sestanek in ustanovili skupino, ki bo skrbela za izboljšanje dela. Ker imamo že veliko izkušenj na področju, kjer aktivno delamo za senzorne invalide, bomo tudi na področju klasičnih podnapisov spremenili nekatere postopke dela.

Pogosto je namreč problem tudi v časovni stiski, ker so prispevki prevedeni v zadnjem trenutku.

Gledalcu/em se za izostanek podnapisov iskreno opravičujem.

4. FINANCIRANJE RTV SLO

V to poglavje so vključeni odzivi, ki se nanašajo na plačevanje RTV-prispevka in trženje oglasnega prostora, saj pritožniki obseg oglasov kritizirajo predvsem zato, ker menijo, da ima javni medij dovolj sredstev iz prispevka in mu ne bi bilo treba predvajati oglasov. Odzivov na radijsko in spletno oglaševanje praktično ni, skoraj brez izjeme se nanašajo na televizijske oglase. Komercialnim televizijam gledalci ne zamerijo oglasnih prekinitev, saj verjamejo, da se te televiziji financirajo izključno z oglasi.

Razmerje med pritožbami glede obeh virov financiranja se v letu 2020 ni spremenilo, še vedno je več sporočil, povezanih z oglaševanjem, in sicer skupaj **41**, odzivov glede RTV-prispevka pa je bilo **30**. Podobno razmerje je bilo tudi leto prej (46, 29).

Konkretna vprašanja plačnikov RTV prispevka glede finančnih obveznosti je varuhinja odstopila pristojni službi za RTV-prispevek. Na splošna vprašanja o tem, zakaj se plačuje prispevek, ki ga nekateri imenujejo »prisilna naročnina«, in pozive, naj se opredeli do peticije proti plačevanju prispevka, je podala splošne odgovore.

SPLOŠNO POJASNILO VARUHINJE

Pojasnjujem, da RTV-prispevka ne plačujete za gledanje posameznih televizijskih oddaj, poslušanje posameznih radijskih programov ali branje posameznih spletnih člankov, ampak za vsebine, dejavnosti in storitve celotnega javnega medijskega

servisa. O tem si lahko več preberete na tej povezavi:

<https://www.rtv slo.si/varuh/pogosta-vprasanja/480111>.

(⇒ Kritike RTV Slovenija, MAREC, str. 63, ⇒ Peticiónja proti plačevanju RTV prispevka, MAJ, str. 51).

41 odzivov glede oglaševanja bi lahko razdelili v naslednje skupine:

- ▶ kritike obsega oglasov na javni televiziji (⇒ Preveč oglasov za javni medij!, JANUAR, str. 56),
- ▶ pritožbe na vsebino TV-oglasov (⇒ Kdo bdi nad vsebino oglasov?, JANUAR, str. 56, ⇒ Je lahko še kaj bolj neokusnega? in O oglasih, ki izkoriščajo stisko ljudi, MAREC, str. 56 in 55, ⇒ O kakovosti oglasnih sporočil, MAJ, str. 46, ⇒ Neprimerni oglasi na TV Slovenija, JUNIJ, str. 33),
- ▶ pritožbe zaradi prekinitev oz. zamude programov zaradi oglasov in prodajnih oken (⇒ Oglasi med športnimi prenosi, FEBRUAR, str. 51, ⇒ Nedopustno: oglasi med zgodovinsko podelitvijo nagrad, SEPTEMBER, str. 36, ⇒ TV-oglas: preveč, prepogosto, predolgo, neprimerno, NOVEMBER, str. 38).

Odzivi na vsebino oglasov ob izbruhu epidemije so vključeni v poglavje Izzivi epidemije.

Sledijo primeri odzivov in odgovorov, ki so jih prejeli pritožniki.

Kaj se sploh sme oglaševati?

»Oglaševanje prehranskih dopolnil zasledimo skoraj na vseh lokalnih TV in sedaj še na nacionalni TV v oddaji Dobro jutro. Ali so odgovorni sploh preverili kakovost, poreklo, certifikate, dovoljenje za trženje v naši državi, strokovno usposobljenost gospe, ki priporoča prehranska dopolnila? Zdravstvene trditve o zdravljenju s prehranskimi dopolnili so v naši državi prepovedane. Ali so povprašali o tem za mnenje Ministrstvo za zdravje, Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke.« (⇒ Kdo bdi nad vsebino oglasov, JANUAR, str. 56)

Ana Mušič, Služba za trženje oglasnega prostora TV Slovenija (poudarek)

Služba za trženje vsebinsko in tehnično pregleda vse oglase, ki pridejo na naš naslov, predvajanje pa lahko zavrne na podlagi 2. točke 19. člena Poklicnih meril (dostopno tukaj: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/pravilnik-o-poklicnih-standardih/475078#19>). Za preverjanje kakovosti, porekla, certifikatov in podobnega nismo pristojni. Oglasno oddajo sem si ogledala (predvajala se je 22. 1. ob cca 8:40 na TV SLO1) in menim, da zdravstvenih trditev v neposredni povezavi z izdelkom, ki ga prodajajo, ne navaja, res pa navaja nekatere splošne zdravstvene trditve ... Podlaga za zavrnitev oglasa so Poklicna merila in druga zakonodaja s področja oglaševanja. Zakon o RTV Slovenija naši hiši dovoljuje tržno dejavnost, kamor spada tudi prodaja oglasnega prostora. Oglase predvajamo v skladu z zakonskimi omejitvami, zavedamo pa se, da so za določene gledalce moteči. A s prodajo oglasnega prostora pridobimo dodatna sredstva, ki jih lahko namenimo za bogatitev programa RTV Slovenija, med drugim za nove formate oddaj, pa tudi atraktivne športne prenose, česar sicer morda sploh ne bi bilo na naših sporedih.

RAZMISLEK VARUHINJE

Kot varuhinja z vso odgovornostjo sodelujem v analizi programskih vsebin, ki morajo biti v celoti skladne z medijsko zakonodajo in programskimi standardi, poklicnimi merili in etičnimi načeli RTV Slovenija. Ko gre za oglase, z mnenjem in priporočilom

posežem izjemoma, le takrat, ko bi po mojem mnenju z nadaljnjim predvajanjem konkretne vsebine škodili javni varnosti in javnemu zdravju, pri tem pa se zavedam, da mora vsak opraviti svojo vlogo in da v Sloveniji na tem bdijo predvsem druge inštitucije.

Seveda pa je vselej mogoče razpravljati o smiselnosti oglaševanja na sploh, o družbenih vrednotah in dobrem okusu, o potrošništvu in navsezadnje o tem, kako bi bilo mogoče delovanje javnega medijskega servisa utemeljiti tako, da bi se v največji možni meri financiral iz javnih sredstev, da trženje oglasnega prostora ne bi bilo potrebno in da bi se bilo mogoče izogniti oglasnim prekinitvam, promocijskemu umeščanju izdelkov, sponzoriranju in predvsem televizijski prodaji.

Ko oglas prekine tekmo

»... konec skokov na Kulmu, sledi biatlon. Seveda na Eurosportu. Oni začnejo ob prvi tekmovalki Roieselandovi 12.57, hisni junaki pa ob 13.02, ko je gospodica ze na 1,7 kilometru. Ves ta čas vrtijo reklame, bruhamo na reklame. No in to se ni dovolj. Komaj hisni narekovelec zajame sapo, že smo ob 13.06 spet pri reklamah. Sedaj ne vem zakaj sploh prenasajo biatlon saj bi bilo lažje če bi vsakih pet minut napovedovalec zdrdral vrstni red tistega trenutka in zopet reklame.« (⇒ [Oglasi med športnimi prenosi, FEBRUAR, str. 51](#))

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija

Najprej – samo dobra tretjina RTV-prispevka pride na TV Slovenija, vse ostalo gre za ostale dejavnosti, ki jih mora ponujati javni servis. S temi sredstvi žal ne moremo pokriti vseh tistih delov našega programa, ki nam prinašajo veliko gledalcev, in to je šport. Opravičujemo se za res gosto razporejene oglase, v nadaljevanju pa pojasnujemo, zakaj je tako.

TV program načrtujemo glede na predvidene dolžine prenosov in glede na uradni scenarij posameznega prenosa. V nedeljo se je tekma v Kulmu nekoliko zavlekla, saj je vodstvo tri skakalce pred koncem tekmovanja prekinilo zaradi premočnega vetra in čakalo, ali se bo umirilo, na koncu pa tekmo odpovedalo. Od trenutka, ko se je na zaslonu uradno pokazalo obvestilo, da je tekma končana, je reporter porabil samo še 55 sekund, da se je poslovil. Na oglase smo preklopili ob 12.59.00. Blok je predviden vnaprej in na dolžino nimamo vpliva. V biatlon smo se vključili 13.04 (mimogrede prva tekmovalka je startala 13:00 in ne 12:57). Naslednji blok je res bil že ob 13.08 – je tudi vnaprej določen. Glede na dinamiko tekme se pri biatlonu oglasi uvrščajo potem, ko najboljši zapustijo strelišče. Zaradi "zamude" prvega bloka sta bila res blizu, vendar bi, če bi bila na sporedu pozneje, lahko zamudili katero od tekmovalk. Kljub vsemu smo že ob analizi prenosa v ponedeljek delo ob prihodnjih prenosi, ko bo ravno tako zelo težko umeščati oglase, zastavili drugače in bomo oglase skušali kar najbolje razporediti. Brez finančnih sredstev, ki jih pridobimo iz oglasov, pa žal ne bi mogli kupiti vseh pravic za športne prenose, katerih cene so se v zadnjih desetih letih vsaj potrojile, v nogometu in košarki pa so dobesedno šle v nebo.

Neznosna televizijska prodaja

Čeprav v Pilotu piše, da se bo zgodba o Avsenikih(nedelja-8-11-) končala ob 16.50 in da bo potem na sporedu rokomet(ta je odpadel zaradi bolezni), pa je bilo zgodbe konec že ob 16.40 in nato nenajavljena TV prodaja, ki je trajala kar 10 minut.A to še ni vse.Ko sem preklopil na prvi program, tam ista TV prodaja do poročil ob 17.00. (⇒ TV-oglasi: preveč, prepogosto, predolgo, neprimerno, NOVEMBER, str. 38)

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija

Na TV SLO2 ravno zaradi športnih dogodkov ne napovedujemo TV-prodaj in včasih se zgodi, da pride do prekrivanja, saj moramo izvesti TV-prodajo v času, v katerem je dovoljena. Mimogrede, za naslednje leto smo imeli prošnjo, da bi v program umestili trojno število TV-prodaj, a smo to zavrnilo, vendar smo se morali obvezati za povečano število TV-prodaj, saj nam prinašajo dodaten dohodek. Žal na delitev proračuna v hiši nimamo vpliva in moramo poskrbeti za dodatne prihodke, če želimo gledalcem nuditi program v enakem obsegu. Če bi dobili dodaten denar za program, bi TV-prodajo z veseljem ukinili.

NASVET VARUHNINJINE PISARNE: KJE POISKATI AŽURIRAN TV-SPORED

Za TV SLO2 in TV SLO3 velja tako imenovana gibljiva shema. To pomeni, da prihaja do velikih razlik med načrtovanim in predvajanim sporedom: na TV SLO2 zaradi prenosov športnih dogodkov (katerih urnik se pogosto spreminja zaradi vremenskih razmer, trenutno pa tudi zaradi aktualnih razmer ob epidemiji covida-19), na TV SLO3 pa zaradi prenosov parlamentarnih sej, ki so prav tako velikokrat nepredvidljive. Zaradi razkoraka med načrtovano in predvajano shemo je praktično nemogoče načrtovati natančno umestitev TV-prodaje, zato tudi vpis v televizijski spored ni mogoč.

Glede sprememb v sporedu, ki so zelo moteče, pa vam predlagamo, da spored spremljate na teletekstu ali spletu (<https://www.rtv slo.si/tv/spored/>). Ali pa vsaj v primeru sprememb preverite, kako bo potekal program, če pride do sprememb, saj sproti zpisujejo nove urnike. Za časopisne sporede je shemo treba oddati dva tedna vnaprej, ko pa je še nemogoče predvideti okoliščine, ki terjajo programsko spremembo, zlasti v športu in še posebej v obdobju epidemije.

5. SPLOŠNO: VSE O JAVNEM MEDIJU

V to skupino so bili statistično všteti vsi tisti splošni odzivi, katerih edini skupni imenovalec je: javni medij. V letu 2019 jih je bilo 55, v letu 2020 pa štirikrat toliko, in sicer **234**. Razdelimo jih lahko v naslednje skupine:

- ▶ pričakovanja občinstva: kaj jim »pripada«, kaj so njihove pravice in kaj dolžnost medija (⇒ [Jezero: zakaj je v spletnem arhivu dostopno le za sedem dni?](#), JANUAR, str. 34, ⇒ [Pomembni športni dogodki sodijo na nacionalko](#), JANUAR, str. 21),
- ▶ univerzalne dileme o uporabi programskih standardov in poklicnih meril (⇒ [Nova tehnologija 5 G: kako o tem poročati v programih RTV Slovenija?](#), JANUAR, str. 64, ⇒ [Javnomenjske raziskave v programih RTV Slovenija](#), MAREC, str. 68, ⇒ [Koronavirus: informiranje o javnem zdravju IV.](#), SEPTEMBER, str. 41, [Covid-19: informiranje o javnem zdravju](#), december, DECEMBER, str. 30),
- ▶ komentarji javne dejavnosti in objav novinarjev RTV Slovenija na družbenih omrežjih (⇒ [Javno delovanje novinarjev RTV](#), FEBRUAR, str. 60, ⇒ [O objavah novinarjev na družbenih omrežjih](#), APRIL, str. 56, ⇒ [Objava RTV-vsebine na portalu drugega medija in Ko ertevejevec na omrežjih blati druge ali izraža politično mnenje](#), MAJ, str. 46 in 47, ⇒ [Objave zaposlenih RTV Slovenija na družbenih omrežjih](#), JUNIJ, str. 38, ⇒ [Objave na družbenih omrežjih](#), JULIJ, str. 19, ⇒ [Zaposleni RTV in oglasne kampanje](#), AVGUST, str. 24, ⇒ [Pridobitni oglas novinarja TV Slovenija](#), NOVEMBER, str. 44),
- ▶ vprašanja in mnenja o delovanju Zavoda (⇒ [O zaposlenih in gledanosti, poslušanosti in branosti](#), APRIL, str. 57, ⇒ [O programskem svetu](#), JULIJ, str. 19, ⇒ [Peticija proti plačevanju RTV prispevka](#), MAJ, str. 51, ⇒ [O kampanji javnega medija](#), SEPTEMBER str. 42 in oktober str. 55, ⇒ [RTV, povejte več o sebi!](#), str. 43),
- ▶ splošna mnenja o mediju in medijskih vsebinah (⇒ [Lahko smo ponosni na RTV Slovenija!](#), JANUAR, str. 67, ⇒ [Vloga javnega medijskega servisa](#), MAREC, str. 62, ⇒ [Kritike RTV Slovenija in Pohvale javnemu mediju](#), MAREC, str. 63 in 66, ⇒ [Za neodvisno in kritično poročanje](#), MAJ, str. 50, ⇒ [Raznovrstna mnenja o poročanju RTV Slovenija tudi v juniju](#), JUNIJA, str. 37, ⇒ [Pohvale programom in podpora RTV Slovenija](#), AVGUST, str. 25, ⇒ [Mnenjska pisma o vlogi medija](#), NOVEMBER, str. 42, ⇒ [Več kritičnih mnenjskih sporočil](#), DECEMBER, str. 32).

Odzivi na delovanje programskih ustvarjalcev v javnosti v kontekstu 21. točke Poklicnih meril in načel novinarske etike so vključeni v poglavje **Odzivi po vsebini**. V tem poglavju so tudi primeri razreševanja splošnih dilem o uporabi programskih standardov in poklicnih meril.

Odzivi v nadaljevanju ponazarjajo pričakovanja občinstva in ilustrirajo obravnavo odzivov o delovanju Zavoda.

Pravica do neomejenega dostop do TV-vsebin na spletu

»Zakaj je nadaljevanje Jezero dostopna v spletnem arhivu RTV le za določen čas? ... če so produkcijo sofinancirali davkoplačevalci, potem mora biti na ogled javnosti prek portala ...«
(⇒ [Jezero: zakaj je v spletnem arhivu dostopno le za sedem dni?](#), JANUAR, str. 34)

Direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak

Podobno, kot je uvrščanje oddaj v programsko shemo televizije stvar programske odločitve, je tudi uvrščanje oddaj na splet stvar programske presoje.

Oddaje, ki so v na TV-portal RTV Slovenija in so starejše od dneva, ko smo uvedli prvo možnost ogleda na spletu, niso dostopne ves čas. To, da so na spletu, je anomalija sistema, ki doslej še ni bil urejen. Zdaj smo ga začeli urejati in v prihodnje

bomo morali ločevati med spletnimi ogledi na zahtevo, t. i. VOD, in arhivom na način, kot to velja za starejše oddaje. BBC ima na primer svoje oddaje na voljo na spletu ob predhodni registraciji teden dni, nato pa so shranjene v arhivu in dostopne le izjemoma in pod določenimi pogoji. Odločili smo se, da bomo z letom 2020 omejili čas predvajanja posameznih vsebin na spletu in oblikovali časovne pasove za gledanje vseh delov serij hkrati oz. maratonsko gledanje serij.

RTV Slovenija je v procesu omogočanja registracije plačnikov RTV-prispevka s posebno številko, ki bo omogočala gledanje naših programov v tujini in drugačno možnost gledanja vsebin RTV Slovenija. V kratkem bomo javnost seznanili s podrobnostmi načina registracije in možnosti, ki jih bo ta ponujala.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE

Menim, da je **dolžnost javnega medija, da programske odločitve sprejema zavedajoč se posledic posega v pridobljene in uveljavljene navade občinstva.**

Zlasti pri uvedbi večjih novosti in sprememb, ki zadevajo program in občinstvo, je treba posebej skrbno pretehtati argumente za in proti ne le na ravni posameznih enot ali programov, ampak na ravni Zavoda, v dialogu s strokovno javnostjo, upoštevaje poslanstvo in doseg javnega medija ter tako, da bodo gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki o spremembah in razlogih zanje vnaprej kakovostno obveščeni.

Menim, da je transparentno delovanje javnega medija njegova prednost in dodana vrednost.

Vodstvu TV Slovenija in RTV Slovenija bom **priporočila**, da po ustaljenih komunikacijskih poteh občinstvu pojasnijo, kaj je namen novosti, ki je začela veljati leta 2020. Priporočila bom tudi, da se poišče način za sprotno obveščanje spletnih gledalcev oz. uporabnikov RTV 4D, za katere oddaje iz produkcije TV Slovenija bo veljala časovna omejitev dostopnosti.

Pravica do spremljanja pomembni športnih dogodkov

»Sem velik spremljevalec športnih programov in sem zadnja leta zelo nezadovoljen, ker vedno več aktualnih športnih dogodkov roma na privatne športne kanale (A, Sport TV...), kjer so zelo slabi in nestrokovni komentatorji. Na RTV Slovenija pa se dogaja, da ključni športni dogodki v Sloveniji, kjer trenutno nekaj pomenimo, kot so odbojka, košarka, rokomet..., romajo na prej omenjene športne kanale, kjer so prenosi in komentatorji vse prej kot sprejemljivi.« (⇒ Pomembni športni dogodki sodijo na nacionalko, JANUAR, str. 21 in ⇒ Zakaj TV Slovenija ni prenašala nogometne tekme?, NOVEMBER, str. 21)

VARUHINJA RAZMIŠLJA

Glede športnih prenosov tekem, na katerih se kuje nacionalni ponos, se ne bi mogla bolj strinjati z vami, da bi sodili v javni medij. V državi imamo tudi [pravilnik](#) o oblikovanju seznama najpomembnejših dogodkov, ki bi morali biti prosto dostopni večini televizijskih gledalcev, vendar o njegovi razlagi ni soglasja. Zato takšne sezname

predvsem na športnem področju kroji denar za nakup licenc. RTV lahko konkurira le z omejenim denarjem, saj je RTV prispevek namenjen celotni ponudbi programov in storitev javnega medija (in ne le televiziji), ob tem pa je že devet let nespremenjen, čeprav se je v tem času podražilo vse, od energentov do športnih pravic in »naročnin« na komercialne televizije, ki so vgrajene v vse višje cene paketov različnih operaterjev. Pred dnevi sem v časopisu Vkllop/Stop prebrala, da Televizija Slovenija od RTV prispevka dobi manj denarja, kot ga denimo »dobi POP TV od ponudnikov kabelskih storitev«. Obseg ustvarjenega je seveda neprimerljiv.

Gregor Peternel, odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija

TV Slovenija ne prenaša tekem slovenske nogometne reprezentance v ligi narodov, saj je televizijske pravice za to tekmovanje leta 2016 pridobila United Media, izdajatelj programov Sportklub.

UEFA je pravice za ligo narodov 2018 in 2020, kvalifikacije za EP 2020 in svetovno prvenstvo 2022 ter evropsko prvenstvo 2020 prodajala v paketu in tudi na RTV Slovenija smo se potegovali za televizijske pravice vseh naštetih tekmovanj, vendar je bila, na žalost, izbrana ponudba konkurence (United Media), ki pravice kupuje za širše področje, saj ima televizijske postaje v vseh državah nekdanje Jugoslavije. Ocenjujemo, da je bila njihova ponudba za celotno področje nekdanje skupne države višja od vsote ponudb iz posamičnih držav.

Pred dvema letoma je TV Slovenija pravice za ligo narodov 2018 in kvalifikacije za evropsko prvenstvo 2020 naknadno odkupila od United Media, ta pa se je nato odločila za drugačno strategijo in za prodajo pravic za ligo narodov 2020 ni imela interesa, saj želi s tekmami slovenske nogometne reprezentance obogatiti spored svojih televizijskih programov (Sportklub).

Zavedamo se škode, ki ob tem nastaja tako za slovenski nogomet kot tudi gledalce, ki ste prikrajšani za možnost ogleda tekem, saj omenjen program dosega omejeno število televizijskih gledalcev, obenem pa je na voljo samo naročnikom nekaterih kabelskih sistemov. Predlagamo, da se obrnete na zakonodajalca, ki bi moral ustrezno ukrepati proti temu, da tekme slovenske reprezentance, ki bi morale biti na voljo po televizijskem kanalu, ki pokriva vsaj 75 % Slovenije – TV Slovenija je vidna po vsej državi, dosegamo namreč stodontotno pokritost. RTV Slovenija na to težavo opozarja že leta. Opozarjamo tudi na dejstvo, da bi morale tekme biti na voljo v osnovnem paketu, v katerem ni plačljivih programov, kot so športni.

Tudi na RTV Slovenija se bomo tudi v prihodnje trudili, da bomo tako zakonodajalce kot tudi kabelske operaterje opozarjali na to, da morajo biti dogodki nacionalnega pomena na voljo samo za strošek tehnične storitve v kablu, prek digitalnega sprejemnika pa brezplačno. Potrudili se bomo, da se prenosi tekem slovenske nogometne reprezentance vrnejo na naše zaslone.

(⇒ Zakaj TV Slovenija ni prenašala nogometne tekme?, NOVEMBER, str. 21)

»Hvaležen vam bom, če pripišete tudi zakaj kontakta oddaje Pričevalci ni navedenega med kontakti vseh vaših oddaj.« (⇒ [E-naslovi televizijskih oddaj in avtorjev, JANUAR, str. 37](#))

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE

Pristojni Službi za komuniciranje RTV Slovenija bom vnovič priporočila, da v sodelovanju z uredništvu in enotami poskrbi za ažuriranje spletnih informacij Zavoda, saj gre za nepogrešljiv kanal pretoka informacij in idej med občinstvom in ustvarjalci. Priporočila bom pregled, osvežitev in ureditev tako prej omenjenega imenika e-naslovov oddaj, uredništev in oddelkov kot tudi seznama osebnih izkaznic oddaj (<https://4d.rtv slo.si/izkaznice-oddaj/>). Menim, da gre za nujno sestavino kakovostnega komuniciranja, brez katerega ni zaupanja med medijem in javnostjo.

Koliko je zaposlenih na RTV?

»G. direktor RTV je poročal, in to se vrti že nekaj dni, da je RTV za 10% zmanjšala število zaposlenih. To mi pove skoraj toliko kot nič, če ni podkrepljeno z realnimi številkami. In spet mi ni jasno, zakaj skriva realno stanje. Vas smem prositi za vaše mnenje. Isti direktor poroča tudi o sto in več odstotnem povečanju gledanosti RTV SLO. Tudi sam sem precej prispeval k temu, a pogledam tudi druge programe in ugotavljam kaj je res in kako poročajo drugi.« (⇒ [O zaposlenih in gledanosti, poslušnosti in branosti, APRIL, str. 57](#))

VARUHINJA ODGOVARJA

Tudi sama opazim, da v javnosti krožijo različne številke, primerjave, netočnosti in miti. Največji je, da je RTV samo televizija in da vseh dva tisoč zaposlenih dela na televiziji. To seveda ni res, saj je RTV Slovenija veliko več – od osmih radijskih programov do petih televizijskih kanalov, spletnih platform, teleteksta in podcastov, dostopnosti vsebin za gluhe in slepe, mediateke za digitaliziranje AV dediščine, simfoničnega orkestra, Big banda, programov za avtohtoni narodnosti, oskrbe prizemnega digitalnega omrežja itd. Ker je RTV Slovenija javni medij in v službi javnosti, so javne tudi številke. Če vas zanimajo podrobnosti o zaposlovalni politiki in številu zaposlenih, si jih lahko preberete v javno objavljenih letnih poročilih. Za leto 2020 ga najdete v poglavju o kadrih na tej povezavi: ([letno poročilo 2019](#)). Skrajšano pojasnilo najdete v rubriki [Preveri dejstva](#). O desetodstotnem zmanjšanju števila zaposlenih je generalni direktor RTV Slovenija večkrat pisal, nazadnje v pismu Ministrstvu za kulturo.

O gledanosti, poslušnosti in branosti RTV-vsebin: javni medijski servis ustvari toliko kakovostnih vsebin, ki jih ni mogoče najti v nobenem drugem domačem mediju, da je pričakovano tudi najbolj gledan, bran in poslušan. Raziskave potrjujejo, da se zaupanje še povečuje. Tudi o tem je več podatkov objavljenih v letnem poročilu (za radio na str. 30–37, za televizijo na str. 54, za splet na str. 93). Izkušnje kažejo, da zlasti v kriznih obdobjih še več ljudi poišče informacije tam, kjer so preverjene in ažurne, torej v programih javnega medija. V obdobju epidemije se je, kot ste opazili,

večina programskih vsebin prilagodila razmeram, med drugim se na televiziji prenašajo tiskovne konference vlade in pristojnih ustanov, dopoldanski urnik je prilagojen vsem generacijam, tudi mladim, ki so zdaj doma. Več vsebin je usklajenih z ministrstvom za šolstvo, več je tudi prenosov bogoslužij, saj je tudi na področju duhovne oskrbe v času epidemije zavezala praznina.

TV-kampanja o javnem mediju

»Že nekaj časa opažam na javni RTV Slo predvajanje nenavadnih sporočil, kjer nastopajo znane Slovenke in znani Slovenci - predstavniki družabnega in športnega življenja v Sloveniji, ki v predvajani vsebini lobirajo v prid javne RTV Slo. V predvajanih oglasih ni navedeno, kdo je naročnik in plačnik le teh. Vem, da javna RTV Slo zunanjim naročnikom za naročene oglase izda račun za opravljeno delo za vsako sekundo in zneski so veliki. Kako pa javna RTV Slo zaračuna stroške oglasov in komu, kadar lobira za javno RTV Slo? Uslužbenci javne RTV Slo so v tej ustanovi samo uslužbenci in ta ustanova za svoje izdatke odgovarja nam "prisilnim" naročnikom programa in državi.« (⇒ [O kampanji javnega medija, SEPTEMBER, str. 42](#))

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija

Kampanja »podpiram RTV« je le nadaljevanje splošne celostne družbeno usmerjene akcije RTV SLO, ki jo v letošnjem letu zaznamuje predvsem spodbujanje k skrbi za ohranjanje zdravja in ozaveščanje o pomenu družbe in demokracije v enem od najtežjih let v zgodovini Slovenije – letu 2020, ki je svetu prineslo nepričakovane izzive.

Zavedamo se, da ima RTV Slovenija kot javni medij v času družbenega ozaveščanja in sprejemanja nove realnosti, ki jo je prinesla epidemija covid-19, neprecenljivo vlogo. To vlogo uspešno opravljamo na različnih področjih delovanja: informiramo, izobražujemo, raziskujemo, ozaveščamo, vzpodbujamo ...

Žal je v razlivu raznih lažnih novic in informacij, ki so jih prinesli ti negotovi časi, tudi RTV Slovenija postala tarča nekaterih interesnih skupin, posameznikov in medijev. Ob vse bolj intenzivnih poskusih slabitve RTV Slovenija in ob zavedanju, da je javni medij za družbeno delovanje in razvoj demokracije poglobitnega pomena, smo se odločili, da tudi s pestrimi sporočili posameznikov, mnenjskih voditeljev z različnih strokovnih področij najširši javnosti jasno, razumljivo in celovito predstavimo svoje raznovrstno in obsežno delovanje in zahtevno poslanstvo.

Kampanja je torej nadaljevanje prvotne odgovorne kampanje kot odziv na zahtevne aktualne izzive sodobnega javnega medija, ki se je prav v teh težkih časih izkazal kot najpomembnejši in nepogrešljiv medij v naši državi.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

→ **Menim**, da je fokus kampanje jasen in po vsebini ne more biti sporen. Izjave 49 govorcev so različne. V okviru ključnika (#doberjavniservis, #tuditojeRTV, #podpiramRTV) med njimi ni nobene, ki bi izrecno podpirala konkretne programe,

uredništva, programske ustvarjalce, vodstvene in vodilne delavce. Prav tako misli o javnem mediju niso bile sporočene na propagandni način, kot da so zdajšnja ureditev, zdajšnja programska ponudba, zdajšnja oblika financiranja ali zdajšnja kadrovska zasedba brezprizivne in edine možne.

- **Menim**, da se lahko upravičeno zastavi vprašanje o časovni umestitvi. Zaradi konteksta je lahko razumljeno, kot da bi šlo za obrambo konkretnih rešitev in pozicij ter apriorno zavračanje vseh, tudi potrebnih sprememb.
- Vodstvu TV Slovenija **priporočam**, da ob morebitnem nadaljevanju kampanje premisli, kako razširiti razpravo in izbor govorcev ter predvsem, kako oblikovati medijska sporočila, da bo predstavljena celota vrednot, delovanja, programov in medijskih storitev RTV Slovenija.
- **Menim**, da bi bilo takšno nadaljevanje kampanje lahko le koristno, saj so nekateri segmenti javnega medijskega servisa skoraj nevidni in slabo prepoznavni, nekatere pa javnost doživlja kot samoumevne in ne kot del zahtevne produkcije RTV Slovenija. Razširjeno je zmotno prepričanje, da je RTV-prispevek naročnina za gledanje TV-programov, da je RTV samo televizija, da se za »nacionalko« plačuje, medtem ko je poslušanje radijskih programov ali gledanje komercialnih ali tujih televizij »zastonj«. Besedo »nacionalka« malokdo poveže z raznovrstnimi dejavnostmi Zavoda, denimo s simfoničnim orkestrom, dostopnostjo vsebin za občinstvo z okvaro sluha in vida ali programi za narodnostne skupnosti.
- Vodstvu RTV Slovenija vnovič **priporočam**, da z vodstvi Radia in Televizije poišče možnosti za kontinuirano seznanjanje občinstva z razvejano dejavnostjo RTV, razbijanje mitov o plačljivih/brezplačnih televizijah, da razčisti zmešnjavo o poslovanju in kadrih ter razloži javni interes v medijski krajini.

(⇒ Kampanja javnega medija, drugič, OKTOBER, str. 55)

Splošna mnenja o mediju in medijskih vsebinah

Zapisovanje in izrekanje teh mnenj je imelo velikokrat značaj izrekanja za in proti RTV Slovenija oz. za in proti RTV-prispevku. Pospešek so jim dajale ostre javne polemike o vlogi medijev v boju proti epidemiji, odnosu med (novo) vlado in mediji nasploh in specifično RTV Slovenija ter delitvi na leve, desne, pristranske, mainstream, vladne, opozicijske .... medije (programe, oddaje, novinarje, pristope itd.). Številne pripombe so prihajale kot odziv na objave vplivnežev in politikov na družbenih omrežjih, odprta pisma in medijske razprave o predlagani novi medijski zakonodaji.

Nekaj primerov odzivov, ki so se navezovali predvsem na delovanje medija po izbruhu epidemije in zamenjavi vlade, je vključenih v poglavje **Izzivi epidemije**.

V nadaljevanju so primeri splošnih kritičnih mnenj ter splošnih in konkretnih pohval, ki jih je bilo v letu 2020 bistveno več kot prejšnja leta.

Kritike

»Opozarjam vas, da starejše novinarske kolegice – levice močno napihujejo in spodbujajo levo usmerjene državljane, da stalno kritizirajo desne sposobne državljane. Posebno tiste, ki nekaj pomenijo v mednarodnem merilu... Potem večkrat nepravilno neresnično razlagajo določene novice, ker pridejo od desne opcije.

Zato vas prosim, da malo bodite pazljivi, previdni, ker drugače bomo zahtevali zamenjavo novinarjev.« (⇒ [Vloga javnega medijskega servisa, MAREC, str. 62](#))

»Prosim vas vsi zaposleni na javni RTV Slovenija bodite nepristranski kajti le tako boste prispevali k temu da nam bo boljše in lepše v tej situaciji se pa vidi da pač eni ne morete iz svoje kože« (⇒ [Vloga javnega medijskega servisa, MAREC, str. 62](#))

»RTV SLO gledam zelo malo, ob določenih političnih dogodkih pa "preverjam" tudi vaše poročanje o njih. Že leta ugotavljam vaše izkrivljeno poročanje o njih, ko bodisi določene (beri : mnoge) za državljane ne nepomembne informacije prikrijete, prikrojite, celo kdaj navržete kratko lažno informacijo, vzamete vsebino iz konteksta in s tem preusmerite poudarek, ponavljate lažno novico, čeprav natanko veste, da zadeva bodisi ni resnična ali pa je zakonita, vi jo pa prikazujete kot nezakonito,.....To se dogaja dnevno, v zadnjih letih pa ste še bolj opazno aparat zakulisja za usmerjanje javnega mnenja, še posebej v času pred volitvami oz drugih kriznih časih.« (⇒ [Vloga javnega medijskega servisa, MAREC, str. 62](#))

»Ta vlada in vsa ekipa dela nenormalno in v nemogočih razmerah, tudi svetovno gledano, pa ji samo mečete polena pod noge. Vam in vsej RTV je krasno ko imate zagotovljen denar, prisilno pobran. Ali imate kaj vesti in odgovornosti do vaših financerjev in to vseh ne samo nekim levičarjem. Pojdite na trg, pa boste videli kako se služi kruh. Ne se čuditi, da je ogorčenje zoper vaše delo ogromno in da so zahteve za temeljito preobrazbo vsak dan večje. Prosim in pozivam vas, da že končno nekaj naredite kot varuhinja gledalcev in to za vse gledalce, ne pa samo za nekatere.« (⇒ [Kritike RTV Slovenija, APRIL, str. 58](#))

»Nad poročanjem vaše RTV hiše sem v zadnjih mesecih zelo ogorčena. Ne spoštujete načela objektivnega poročanja. Moti me, ker ste od nastopa nove vlade pogosto lažno in pristransko prikazovali zadeve. Umetno ste ustvarjali afere in širili nestrpnost med ljudmi.« (⇒ [Raznovrstna mnenja o poročanju RTV Slovenija tudi v juniju, JUNIJ, str. 37](#))

Pohvale

»Pohvaliti bi želela dokumentarni film Prevelike hiše. Gledali smo vsi doma, videla sem, da je taščo ganilo do joka, ker jo je pokazano spomnilo na leta njene mladosti. Vsi so hodili v službe, vsi so prejeli plače, dobili kredite, zidali so za standard in boljše življenje in prihodnost, za svoje otroke in vnuke, da bodo imeli več prostora in boljše pogoje, kot so jih imeli oni.« (⇒ [Pohvale za igrani, dokumentarni in izobraževalni program, JANUAR, str. 17](#))

»Čestitam za odličen daljši članek o prihajajočih volitvah na Slovaškem in za prisotnost novinarja v Bratislavi. Veliko zanimivih, preglednih in koristnih informacij je v članku in

odlično sodelovanje s sogovorniki, poznavalci razmer.« (⇒ [Odličen članek o volitvah na Slovaškem, FEBRUAR, str. 49](#))

»Tokrat se obračam na vas s podporo vsem vašim novinarjem in vodstvu! Ostanite tako profesionalni, nepristranski in korektni pri svojem delu. Ne dajte se ustrahovati posameznim politikom, ki vsako priložnost izkoristijo za svoje osebne cilje. V teh kaotičnih časih vas še posebej potrjubujemo. Ne dajte se!!! Prepričana sem, da nisem edina ki tako misli! Prenesite te misli vašim sodelavcem, ostanite nam zdravi in še naprej prihajajte v naše domove.« (⇒ [Vloga javnega medijskega servisa, MAREC, str. 62](#))

»Včeraj se je zaključila serija V imenu ljudstva, ki je produkt vaše hiše. Z zanimanjem sva si ji oba s soprogom ogledala, čeprav načelno nadaljevanek ne gledava... sploh pa ne uvoženih. Iskrene čestitke vam kot produkcijski hiši in vsem vključenem (od režije, scenografije , igralcev...) za tako vsebinsko realno delo. Redko se zgodi, da je vsebina tako realna, a vendar prikazana z globoko človečnostjo, saj je to eden izmed načinov, da je povedano to, kar čutimo navadni ljudje in državljani. Glede na pritiske, ki jih sedaj doživljate, vam želiva, da ostanete pokončni, realni in v vlogi poštenih ljudi-državljanov.« (⇒ [Bogata bera igranih vsebin – pohvale, kritika, vprašanje, MAREC, str. 30](#))

»Ne morem mimo tega, da ne pohvalim oddaje, ki je v zadnjem času med boljšimi, meni osebno pa najboljša!. To je Zadnja beseda! Lepo je slišati različna mnenja za izbrane teme. In lepo je, da vsaka udeleženka brez dlake na jeziku pove svoje stališče. Če bi si med seboj samo kimale, ne bi bilo zanimivo. Izbrano imate dobro ekipo sogovornic, zadnje čase pa pogrešam Mileno Miklavčič, ki je malo starejša in je dobro ravnovesje mlajšim. Upam, da bo v oddaji kmalu spet kompletna ekipa. Oddaja je res odlična, zanimiva iskriiva!!!. Velika pohvala avtorju oddaje in udeleženkam. BRAVO!« (⇒ [Zadnja beseda: kritika in pohvala, MAREC, str. 38](#))

»Prosim, da prenesete vse pohvale g. Igorju E. Bergantu za nedeljski povzetek tedenskega dogajanja. Všeč mi je bilo, da je pogledal čez domače ograje in zanimivo orisal dogajanje v svetu, da ni prežvekoval domače politične scene in Toura de Butale, kar se je na RTV Slo prežvekovalo cel dan in teden.« (⇒ [Pohvale za Intervju, Zrcalo tedna in Odmeve, MAJ, str. 24](#))

»Želel bi izreči iskreno pohvalo in zahvalo ustvarjalcem oddaje Srce šansona za res izvrstno delo. Oddaja je primerne dolžine in res bogate vsebine. Pohvalno je tudi dejstvo, da že toliko let vedno najdete nove šansonjerje ki jih predstavljate.« (⇒ [Srce šansona v spletnem arhivu, SEPTMBER, str. 30](#))

»K zapisu me je vzpodbudilo poslušanje vseh epizod oddaj oz. podcasta Adria4ever. Gre za izjemen niz oddaj, ki jih je z velikim občutkom pripravila novinarka gospa Tatjana Pirc. Predstavljena je bila skoraj celotna bogata zgodovina našega, žal propadlega, letalskega prevoznika. Novinarka je pred mikrofonom povabila mnogo nekdanjih zaposlenih v Adrii, ki so nam skozi epizode predstavili zgodovino prevoznika, ključne mejnike in delo v letalstvu ter njegovo organiziranost ter posebnosti. Nam, ki smo imeli Adrio radi, pa nismo imeli "pojma" o letalstvu, so predstavili njeno delovanje, vrednote, neskončno znanje, ki so ga premogli ter nasploh delovanje letalske panoge. Novinarka je s svojim občutkom za sogovornike in

premišljeno izbranimi vprašanji dosegla, in upam reči tudi presešla, namen oddaje. Tekom oddaj me je večkrat spreletela kurja polt ob poslušanju težkih zgodb zaposlenih in zavedanju kaj smo imeli in kaj tudi izgubili. Še en dokaz več s kakšnim občutkom so bile pripravljene oddaje in da je bil njihov namen izpolnjen.« (⇒ [Pohvala projektu Adria4Ever, SEPTEMBER, str. 29](#))

»Sem Korošica iz Kotelj, mentorica Literarne čajanke v Koroškem medgeneracijskem centru. Čestitke in pohvala vsem ustvarjalcem in gostom v sinočnji oddaji na RTV SLO 1, Sto let po koroškem plebiscitu. Približno sem poznala razmere. Oddaja se me je dotaknila.« (⇒ [Pohvala za program ob 100-letnici koroškega plebiscita, OKTOBER, str. 19](#))

»Poleg informativnih in glasbenih oddaj največ časa posvečam gledanju dokumentarcev. Cenim, da vlagate ogromne napore v izobraževanje in v državljanstvo vzgojo. Navdušil me je dokumentarec Propaganda, v času volitev v ZDA ponovitev nadaljevanke Najglasnejši glas in nekoliko prej film Resnica. Odličen je izbor tujih filmov: Velike osebnosti, John in Yoko, Zvezde velikega platna, Sedem svetov en planet, ganljivo je bilo še enkrat podoživeti koncert Odštevanje do 1990 ob padcu berlinskega zidu.

Kljub finančni negotovosti ste v zadnjem letu ustvarili čudovite domače dokumentarne oddaje: Zois, Bleiweis, Velike bolezni. Poklonili ste se spominu na Branimirja Tuma, o katerem nisem vedela nič, in Marjana Vodopivca, ki mi je odkril, koliko nam ljubih otroških pesmic, ki smo jih prepevali, je med drugimi velikimi deli on uglasbil. Tudi oddaja o Louisu Adamiču mi je odkrila marsikaj novega. Navdihujoča je bila oddaja Raziskovanje je pustolovščina. Ponovitev dokumentarca Ženska Majde Širca je bila zelo dobra odločitev. Isto velja tudi za film Zora (gejevski starševski par).

Posebno mesto si zaslužijo intervjuji Ksenije Horvat. O oddaji Tarča bi rekla samo, da se jo ekipa potrudi argumentirati z odlično izbranim dokumentarnim gradivom (recimo: šolstvo na daljavo). Da je to ena najbolj odmevnih, prodornih oddaj pa tako že veste.

Hvala za koncerte, pa naj gre za ponovitve poletnih koncertov z Dunaja, ali pa za koncerte Simfonikov RTV, pa Bekavca z Ireno Grafenauer se ne naveličam poslušati, pa prisrčnega otroškega in mladinskega pevskega zbora vaše hiše tudi ne. Vaš arhiv je zlata vreden.« (⇒ [Pohvale ustvarjalcem in programom, NOVEMBER, str. 30](#))

»Včeraj sem, kot večina športnih navdušencev, spremljala moški smuk. Komentator Urban Laurenčič je rekel, da je dobil solzne oči, ko je Čater prišel z vodstvom v cilj. Jaz dobim solzne oči, ko poslušam njegovo vrhunsko spremljanje tekme. Vse pohvale Laurenčiču za njegov doprinos k športnemu komentiranju.« (⇒ [Komentiranje športnih prenosov, DECEMBER, 12](#))

V. IZZIVI EPIDEMIJE

Že februarja, ko se je epidemija šele začela prebijati v medijsko ospredje, in vse do konca leta, ko se je država soočala z novim valom okužb, je občinstvo sporočalo, kaj pričakuje od javnega medija v času posebnih okoliščin in izrednih razmer. Epidemija je iz meseca v mesec **postavljala nove programske izzive in odpirala nove dileme o pravilnem poklicnem in etičnem ravnanju** programskih ustvarjalcev ter **odgovornosti javnega medija nasploh**.

Kako se je epidemija zrcalila v odzivih občinstva?

- ▶ Bistveno povečan obseg odzivov.
- ▶ Poudarjeno velika pričakovanja glede vloge javnega medija v informiranju, svetovanju in ozaveščanju.
- ▶ Pod drobnogledom ključna načela kakovostnega, poklicno brežhibnega in etičnega novinarstva.
- ▶ Občutljivost glede posredovanja javnozdravstvenih vsebin: ne le kaj, ampak tudi, kako se sporoča.
- ▶ Velika budnost in kritičnost do spodrseljajev (od pikolovstva do argumentiranih pritožb).
- ▶ Izrazita pripravljenost soustvarjanja: predlogi, pobude.
- ▶ Pohvale kot posledica zadovoljstva in novega odkrivanja medijske ponudbe.
- ▶ V mnenjskih odzivih močna polarizacija ter zrcaljenje osebnih pričakovanj in vrednot (preveč/premalo, preostro/preblago, levo/desno, mi/vi, naši/vaši, provladno/protivladno, dobro/slabo, pomembno/nepomembno ...).
- ▶ Odpiranje novinarskih dilem: kdaj poročati in kdaj komentirati, kdaj analizirati in kdaj polemizirati, koliko slabih novic lahko prenesemo in kako uravnotežiti pesimizem in optimizem (medij kot soustvarjalec družbenega razpoloženja).
- ▶ Bistveno več odzivov na uporabniške komentarje in njihovo moderiranje.
- ▶ Zahteve za dostopnost vsebin za vse (prilagojene tehnike, podnapisi).

Sledi ilustrativen izbor odzivov, odgovorov pristojnih ter varuhinjininih mnenj in priporočil, povezanih z vsebinami o epidemiji, načinom podajanja teh vsebin in spremembami programov – kot posledicami novih okoliščin.

1. NATANČNOST, VIRI, VERODOSTOJNOST

Navajanje in razlaga podatkov, kaj je primerljivo

»Pri prvih štirih osebah, ki so umrle v Sloveniji in so imele poleg ostalih bolezni tudi Korona virus, je bilo zelo jasno poročano, da vzrok smrti ni bil Korona virus. Torej iz tega sledi, da niso bili žrtve Korona virusa, ampak neke druge bolezni, zato se mi zdi povsem nedopustno in zelo zavajajoče navajati, da je pri nas devet žrtev tega virusa.« (⇒ [Celovito in nepristransko poročanje o epidemiji, MAREC, str. 5](#))

»... ni jasno, ali "število okuženih" pomeni trenutno število okuženih, ki raste in pada, ali kumulativno število ljudi, ki so bili v vsej človeški zgodovini v Sloveniji kdajkoli okuženi s

SARS-CoV-2. Predvidevam, da sporočate slednji podatek in če je tako, bi bilo dobro to dvoumnost pojasniti. Še bolje in za stanje duha v deželi bolj optimistično pa bi bilo, če bi dodali tudi podatek o ozdravelih.« (⇒ [Tri pohvale, mnenje in vprašanje APRIL, str. 39](#))

»Številke, ki ste jih navajali o številu novo okuženih in umrlih, so bile verjetno točne. Kljub temu je bila informacija - v obliki kot ste jo posredovali javnosti - neverodostojna in pristrana. ... Slovenija ima pač dvakrat manj prebivalcev kot Hrvaška, petkrat manj kot Madžarska, dvajsetkrat manj kot Ukrajina in sedemdesetkrat manj kot Rusija. Takšen način posredovanja informacije – da je v Sloveniji umrlo več ljudi kot v drugih državah (merjeno na milijon prebivalcev) - je seveda verodostojen in nepristranski, predvidevam pa, da komu ne bi bil všeč.« (⇒ [Poročanje o obolelih in umrlih v številkah, NOVEMBER, str. 31](#))

»Epidemija traja in traja, njen potek pa spremljam preko RTV Slovenija (razne oddaje, konference, poročila) in kovid portala na IJS. Do sedaj sem bila prepričana, da sta ta dva vira podatkov in informacij verodostojna. Včeraj pa je g. premier v parlamentu izjavil, da to niso pravi podatki in da nismo najslabši po umrljivosti zaradi kovida. Prosila bi, da za vse nas, ki smo bili očitno zaveden, pojasnite ali v državi obstajajo dve vrsti statistik ....« (⇒ [Covid-19: informiranje o javnem zdravju, DECEMBER, str. 30](#))

ODGOVOR VARUHIJNE (PRIMER)

Varuhinja je v uredništvih informativnih programov TV Slovenija in Radia Slovenija preverila, iz katerih virov črpajo podatke. Pojasnili so, da uporabljajo izključno podatke, ki jih za objavo pripravita in posredujeta Ministrstvo za zdravje in Nacionalni inštitut za javno zdravje. Ti podatki so sporočani prek spletišča:

<https://www.gov.si/teme/koronavirus-sars-cov-2/#e83273>, novinarskih konferenc, drugih objav predstavnikov vlade, strokovne skupine in zdravstvenih inštitucij.

(⇒ [Covid-19: informiranje o javnem zdravju, DECEMBER, str. 30](#))

Kdo kaj sporoča (begajoča navodila)

»Ali je možno doseči, da razmere v zvezi z epidemijo Coronavirusa v Sloveniji, na RTV komentirajo tudi, in predvsem, specializirane, ustrezno strokovno podkovane in kompetentne osebe s področja zdravstva, in NE politiki?« (⇒ [Celovito in nepristransko poročanje o epidemiji, MAREC, str. 7](#))

»Naša oblast ali tisti zadolženi za tote viruse ne vejo kaj se dogaja na terenu. Naredite to ali ono to je predpisano, vlada je določila itd, vse to drži za oski krog ljudi naše države, večinoma teh kateri nekaj določajo nигdar niso bili na terenu-bojijo se virusa..jaz kot navadni smrtnik ne morem kupiti ne maske ne dezinfekcijskega sredstva zato ker ga ni nikjer za dobiti, zdaj povejte kako da se zaščitimo ko gremo v trgovino.. Apoteke in trgovine nimajo zaščitnih sredstev.« (⇒ [Navodila in priporočila za preprečevanje širjenja bolezni, MAREC, 7](#))

»Zakaj me maska, ki jo nosim, ne ščiti pred drugimi? Stalno se namreč ponavlja, da maska, ki jo nosim, ščiti druge pred mano, ne pa tudi mene pred drugimi. (⇒ [Zakaj mojega vprašanja ni bilo v oddaji o koroni? NOVEMBER, str. 19](#))

2. NAČIN SPOROČANJA INFORMACIJ

Dramatiziranje vzbuja nelagodje

»V situaciji, kakršni smo trenutno priča v celem svetu, bi od katere koli javne televizije, ki jo državljeni tudi plačuje-jo/mo, pričakovala, da bo delovala spodbudno, pomirjevalno in ne da še podpihuje bojazen ljudi, da se nam dogaja nekaj groznega in da nihče za to ne stori nič.

(⇒ O koronavirusu - pomirjevalno ali podpihovalno?, FEBRUAR, str. 16)

»Več ljudi mi je omenilo, da jim začetki oddaj v tem času zbujejo nelagodje. ... Čas je takšen, da ljudje prihajajo pred zaslone vznemirjeni, v pričakovanju slabih novic, radovedni a tesnobni in tudi preplašeni zaradi vse večje bližine in pogostosti slabih novic. S tonom, dinamiko, akcenti in izbiro besed (črni scenarij se uresničuje, čudežnega zdravila ni...), z odrezavostjo se namreč stopnjuje indeks izražene emocije (Expressed Emotion Index), ki ga nikoli, posebej pa v tem času ni koristno stopnjovati. (⇒ [Negativne novice in dramatičnost poročanja](#), MAREC, str. 10)

»Mislim, da bi moral javni medijski servis prispevati k umirjanju stanja, pomirjanju že tako vznemirjenih in utrujenih prebivalcev, ki jih je strah za svoje zdravje in zdravje najdražjih, strah zaradi negotovosti v zvezi z delom, negotovosti na področju izobraževanja, ..., en sam velik strah in negotovost, kako bo v prihodnje ....« (⇒ [Covid-19: informiranje o javnem zdravju](#), NOVEMBER, str. 43)

PRIPOROČILO VARUHNJE: JAVNI MEDIJ INFORMIRA IN NE ALARMIRA

Preudarnost v poročanju o virusu je ključ odgovornega novinarstva. Novinarjem RTV Slovenija ni treba tekmovati v hitrosti sporočanja in štetju okužb, ampak v preverjanju dejstev. V očeh občinstva štejeta verodostojna informacija in koristen nasvet.

Ko uredništvo meni, da je izčrpalo nasvete in da vsi vse vedo, ne more zgrešiti, če svetuje še enkrat: kako poskrbeti za higieno rok, kdaj uporabiti razkužilo, kako se prenaša virus, kako zmanjšati nevarnost prenosa, kdaj koristi maska, kakšna je razlika med virusom in prehladom, koga poklicati in kdaj.

Štirikrat DA:

- ▶ Informirajmo, ne alarmirajmo.
- ▶ Tekmujmo v verodostojnosti, ne v hitrosti.
- ▶ Poročajmo o okužbah, ne stigmatizirajmo okuženih.
- ▶ Prestrašenim svetujemo in se jim ne posmehujemo.

(⇒ [Novinar v času virusa](#), MAREC, str. 80)

Zastrašujoče podobe virusa in bolezni

»Moti me scena pri poročilih in sicer slika vrtečega virusa v rdeči barvi. Ljudje so precej prestrašeni zaradi novega krona virusa in omenjena scena na tv zaslonu deluje zastrošujoče.« (⇒ [Umaknite zastrašujočo grafiko virusa!](#), MAREC, str. 11)

»Prosim, da takoj umaknete ozadje pri vseh poročilih in dnevnikih, zdaj se tam vrtijo samo še krogle virusov. Ni primerno in nekaterim gre že na bruhanje.« (⇒ [Umaknite zastrašujočo grafiko virusa!](#), MAREC, str. 11)

»Stalno spremljam vase informativne oddaje in so ok. Se trudite za nas. Prosim pa da spremenite ozadje studia z nesimpaticno grozljivo podobo virusa v nekaj pozitivnega, pomladnega, optimizma, volje v življenje in dobroto. To bomo se vsi potrebovali.« (⇒ [Umaknite zastrašujočo grafiko virusa!](#), MAREC, str. 11)

MNENJE VARUHNJE O UPORABI RAZLIČNIH TELEVIZIJSKIH PRIJEMOV

Že od izbruha epidemije sem tudi opozarjala, da je v času izrednih razmer treba z vsemi televizijskimi prijemi – govorico telesa, intonacijo glasu, izbiro besed, vizualizacijo vsebin, kadriranjem, uporabo video in ilustrativnega gradiva, grafičnimi ozadji, napisi in dodatki, izbiro barv, glasbeno podlago itd. – prispevati k umirjanju razmer in pomiritvi občinstva. Nobene potrebe ni, da bi s temi prijemi počeli nasprotno, torej dodatno dvigovali napetost in nehote strašili in alarmirali ljudi ter jim povečevali utrip in pritisk. Stvari so že same po sebi resne, ni jih treba barvati v rdeče in poudarjati z grozečimi bodečimi pošastmi. Menim, da gre za medijske in psihološke zakonitosti, lovljenje splošnega dobrega okusa in empatijo.

(⇒ [Umaknite zastrašujočo grafiko virusa!](#), MAREC, str. 11)

Kako govoriti o epidemiji, zdravstvu, ukrepih

»Menim, da napadanje gostov oddaje in drugih, ki so se v zadnjih dneh/tednih trudili urediti situacijo v SLO ni bilo na mestu. Menim, da je oddaja le še podpihovala strah in nejevoljo ljudi v zvezi s trenutno situacijo. (⇒ [O koronavirusu - pomirjevalno ali podpihovalno?](#), FEBRUAR, str. 16)

»Reševanje v medijih ni pravi način reševanja težav, ki se tičejo pacienta in izbranega zdravnika. S tem se blati ugled zdravnikov in organizacij v katerih delajo. Vedno več zdravnikov po mojem vedenju ne želi biti več zdravnik.« (⇒ [Poročanje o zdravstvu v času epidemije](#), JUNIJ, str. 27)

»Od javne televizije bi vsaj v teh težkih časih pričakovali, da deluje v smislu tega da ljudi vzpodbuja k enotnosti in spoštovanju ukrepov, ki jih svetujejo strokovnjaki, namesto tega pa dokazano z takšnimi oddajami kod je tarča delite Slovence. Dokaz je bila včerajšnja oddaja, ko ste poleg ljudi, ki se uradno trudijo dopovedati Slovencem, da je potrebno ukrepe upoštevati povabili zraven zdravnike, ki po socialnih omrežjih širijo drugačne resnice. (⇒ [Zakaj so v Tarči polemizirali o epidemioloških ukrepih?](#) SEPTEMBER, str. 4)

MNENJE VARUHNJE O POLEMIKI V KRIZNIH ČASIH

Uredništva ravnajo prav, če nenehno tehtajo ne le, kako doseгati in ohranjati pravo ravnovesje med informiranjem in svetovanjem ter koliko informacij je premalo, preveč ali ravno dovolj, ampak tudi, kako kritično presoјati ravnanja in ukrepanja pristojnih. Drži: niti v teh časih ni prepovedanih tem. Nasprotno: v imenu javnosti je treba iskati odgovore na vsa ključna vprašanja.

Odgovorno novinarstvo ne sme ničesar prezreti, spregledati ali celo zamolčati.

A tudi v teh časih velja, da mora javni medij delovati povezovalno, brez tendencioznosti, senzacionalizma, hujskaštva in razdiralnosti, ki vodijo v preplah in kaos. To je odgovornost, ki ga javni medij dolguje javnosti.

(⇒ [Novinar v času virusa in medij v kriznih časih, MAREC, str. 80](#))

Raziskovalno, polemično, kritično

»... iskrena hvala novinarjem, in vsem ljudem (posebej še enkrat g Galetu!!), ki so strokovno, raziskovalno in verodostojno prikazali, kaj je prav in kaj ne v današnjem trenutku. Novinarji vztrajajte prosim, ker gre dejansko za temelje in obstoj te naše, kakršnekoli si že kdo misli, demokracije!« (⇒ [Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18](#))

»Sem bil močno razdražen, ker novinarji tendenciozno vodijo pogovore, da bi dosegli svoj namen; diskreditirati in izničiti napore vlade, ki se z vsemi močmi (in to uspešno) bori za preprečitev širjenja novega koronavirusa. ... Kdor dela, tudi greši. Kdor ne greši, tudi nič ne dela. (⇒ [Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18](#))

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

- Menim, da sta bili aprilski Tarči pripravljene v skladu z načeli raziskovalnih oddaj, z jasnim kontekstom in fokusom ter upoštevanjem žanrskih pravil televizijske polemike.
- Ustvarjalci so skrbno zbirali in preverjali informacije, v prikaz tematike vključili vsa dostopna dejstva in dokaze, preudarno sestavljali debatna omizja, v prispevke in razprave zajeli širok izbor mnenj o zadevi in dali priložnost za odziv v razumnem obsegu vsem, ki so bili omenjeni ali izzvani in so se želeli izjasniti. Oddaji sta gledalcem omogočili, da si sami oblikujejo stališče o raziskanem pojavu.
- Kot napako v vodenju druge oddaje štejem odvzem besede obrambnemu ministru, ki se je v odgovoru navezoval na tematiko nabav in očitkov nepotizma.
- Okrnjene zasedbe v prvi oddaji zaradi odpovedi povabljenih in grobe prekinitve govorca v drugi oddaji ni mogoče šteti za bistveni odklon od standardov. Vztrajanja pri odgovorih v imenu javnosti ni mogoče enačiti s pristranskostjo.
- Pričakovanja, da bi se javni medij v času koronakrize izogibal pozornemu in kritičnemu spremljanju porabe javnega denarja in ravnanj nosilcev javnih oblasti, so neupravičena.
- Izbor teme je bil aktualen in v javnem interesu.

(⇒ [Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18](#))

»Dejstvo je, da so času epidemije vladale »vojne« razmere, v tem času so pač cene zaščitne opreme podivjale, na trgu je bilo marsikaj in to so doživele tudi druge države. Zdi se mi neverjetno, da novinarji Tarče na to niso bili sposobni korektno opozoriti.« (⇒ [O dveh aprilskih in eni majski oddaji Tarča, MAJ, str. 4](#))

»Niso edina vlada, ki jo je kriza doletela in dovolj je zaposlenih po raznih ministrstvih, ki bi morali biti sposobni pripraviti vse ustrezno, vključno z zakonodajo. Itak je vse, ker »delijo«, davkoplačevalski denar. Menda ne mislijo, da državljani tega ne vemo. ... Vse čestitke voditeljici Tarče!!!« (⇒ [O dveh aprilskih in eni majski oddaji Tarča, MAJ, str. 4](#))

3. ODNOS DO ZDRAVJA

O zdravju le strokovno

»... opažam, da sem zadnjih par mesecev kot poslušalec radijskega nočnega programa deležen številnih takih in drugačnih zgodbic. ... sogovornik natrese številne pripovedi o umetno ustvarjenem virusu, o čipih, poziva proti cepljenju in tako naprej. Zakaj moram jaz to poslušat na nacionalnem radiu? Še greznica poimenovana Facebook je zadnje čase začel brisati taka sporočila.« (⇒ [Teorije zarot na valovih Prvega?, AVGUST, str. 17](#))

»... pišem pritožbo oziroma svoj protest glede objave nekaterih člankov na portalu rtvslo.si, ki po mojem mnenju ne-strokovno obravnavajo to obsežno in zapleteno tematiko, koketirajo s tim. "lahkotnim pristopom", ki pa je dejansko brezbrizen in ne-odgovoren, ... Še več, članki dajejo teoretikom zarote in tim. "častilcem svobode", ki preproste previdnostne ukrepe težko sprejemajo, potrebe drugega pa težko uzrejo, platformo za objavo svojih ne-strokovnih in sprevrženih stališč in platformo za pridobivanje novih podpornikov populističnega ravnanja.« (⇒ [Covid-19: preveč lahkotno in premalo sistematično na rtvslo.si?, SEPTEMBER, str. 30](#))

»... gledalec Tarče je dobil vtis, da je trenutno ravnanje pri nas nestrokovno (večkrat ponovljena teza "dajmo končno začeti z epidemijo in ukrepi delati strokovno", ki ni dobilo odgovora), da je možnih več pristopov, ki so primerljivi, da stvari niso jasne, celo, da bolezen ni nič kaj posebnega - povprečen gledalec tako razume večkrat ponovljen stavek "to ni nobena nad-bolezen". Vem, da sestava kroga sogovornikov ni odvisna samo od uredništva, vem, da namen oddaje najbrž ni bil tak, pa vendar je tako izpadla.« (⇒ [Zakaj so v Tarči polemizirali o epidemioloških ukrepih? SEPTEMBER, str. 4](#))

VARUHINJINO PRIPOROČILO GLEDE POROČANJA O JAVNOZDRAVSTVENIH TEMAH

V javnem mediju je pri podajanju javnozdravstvenih vsebin treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam v državi in argumentom stroke. Pri obravnavi javnozdravstvenih (kakor tudi drugih strokovnih, znanstvenih itd.) tematik ni dovoljeno matematično izravnati strokovnih argumentov, ki slonijo na dejstvih in dognanjih, in nasprotnih mnenj, ki slonijo na občutkih, strahovih, nedokazanih trditvah, neprimerljivih podatkih ali podatkih, ki jih je stroka ovrgla.

Lažno uravnoveževanju (false equivalence), ko se primerja neprimerljivo, ni združljivo z odgovornim novinarstvom v javnem mediju. Dolžnost javnega medija je, da daje prednost dejstvom, strokovnim ugotovitvam pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh podatkov in dokazov. Vendar pa je za celovit prikaz javnozdravstvenih tematik, ki očitno tudi delijo in sprožajo nasprotovanja, treba

poiskati ustrezen način za vključitev ločenih pogledov in pri tem upoštevati vsakokratni fokus, kontekst in žanr obravnave.

Kako obravnavati razlage in mnenja, ki se napajajo pri osamljenih znanstvenih oz. strokovnih argumentih ali v teorijah zarot? Vsekakor ne s posmehovanjem, norčevanjem, zvišenostjo in podcenjevanjem. Menim, da je treba prisluhniti tudi pomislekom in zadržkom zanikovalcev, dvomljivcev, proticepilcev in pri odgovornih v imenu tega dela občinstva iskati odgovore na njihova vprašanja, dvome in strahove.

(⇒ Varuhinjinino priporočilo glede poročanja o javnozdravstvenih temah, SEPTEMBER, str. 4)

Znanost – psevdoznanost

»Pišem vam zaradi novega primera promocije psevdoznanosti na valovih prvega programa nacionalnega radia. Pohvalil bi odgovornega urednika Daniela Posleka za hitro ukrepanje in prijazno opozoril na dejstvo, da bi moral javni medij več delati na preventivi pri pripuščanju psevdoznanstvenikov in šarlatanov do javnega etra nacionalnih medijev.« ([Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36](#))

»... problem je v tem, da iz medijev stalno dobivamo iste informacije, ki podpirajo te nečloveške ukrepe, ki niso podprti z znanostjo (čeprav nam stalno servirajo samo tiste zdravnike, ki to podpirajo). Ljudi, ki so tudi priznani znanstveniki in ki imajo nasprotno mnenje, pa se cenzurira, pa četudi samo razlagajo statistiko, ki ne laže. Želim vedeti, zakaj.« ([Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36](#))

MNENJE VARUHINJE O VSEBINI IN NJENEM UMIKU IZ ARHIVA (POUDARKI)

- Menim, da uredništvo ni ravnalo premišljeno, ko je komentiranje zdravstvenega vidika epidemije covid-19 omogočilo gostji, ki ni zdravnica, ki nima medicinskega znanja, ki na področju ohranjanja zdravja ne deluje na podlagi znanstvenih spoznanj in strokovno preverjenih metod, pri tem pa celo sama pove, da o virusih ve zelo malo.
- Menim, da intervju ni primeren žanr za podajanje polemičnih in skeptičnih stališč o javnem zdravju. Prav tako menim, da je uredništvo v opredelitvi zornega kota konkretne obravnave spregledalo širši družbeni kontekst in konkretno časovno umestitev.
- Menim, da je izrekanja strokovno spornih trditev v eni od oddaj odklon od siceršnjega uredniške politike in programskega delovanja v javnem interesu. Menim pa tudi, da vsebine ni mogoče označiti za pozivanje k opustitvi samozaščitnega ravnanja ljudi, ki bi neposredno ogrožalo njihovo zdravje, zaradi česar bi bilo posnetek treba odstraniti iz arhiva, kar je skrajni ukrep ob kršitvah programskih standardov.
- Menim, da je ob odločanju o umiku posnetka treba tehtati med dvema posledicama: med nevarnostjo, da bi bila vsebina razumljena narobe in bi delovala škodljivo, in moralno škodo, ki jo medij lahko v javnosti utрпи zaradi očitkov o prikrievanju, bunkerjih in cenzuri.

(⇒ [Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36](#))

4. PREVEČ ALI PREMALO

Preveč slabega, kje je optimizem

»Poiskujete s pilotnim projektom, da npr. napovedovalec v napovedniku pove ČUDOVIT DAN JE ZA NAMI IN JUTRI BO SONCE SIJALO (ne morete si predstavljati kakšno pozitivno sporočilo bi to bilo za vse utrujene gledalce in državljane od neprestanih bombardiranj koliko je obolelih in koliko smrtnih žrtev zaradi virusa!!)« (⇒ [Negativne novice in dramatičnost poročanja, MAREC, str. 10](#))

»RTV SLO ima na programu na SLO 1 in SLO 2 zelo dobre filme in dokumentarce. V tema času, ko je problem corona virus, in smo že vsi depresivni in v strahu pred boleznijo, vas prosim, če se na vašem programu predvajajo bolj spodbudni, pozitivno usmerjeni filmi.« (⇒ [Hočemo več pozitivnih vsebin!, OKTOBER, str. 28](#))

»Čudim se, kako to, da ne čutite v sebi poslanstva in ne zmorete vsaj trohice empatije do svojih gledalcev, da bi v teh težkih časih, ko s(m)o ljudje primorani ostati doma, ljudi vsaj malo razvedrili s kakšnim dobrim komičnim ali zabavnim filmom? Mar ljudem res ne privoščite, da si oddahnejo(mo) od vseh teh stresnih situacij, ki s(m)o jih deležni na delu, v službi, na ulici, zaprti med štirimi stenami in navsezadnje pred zaslonom RTV, bombardirani z vašimi slabimi novicami o virusu?« (⇒ [Želimo si... ne maramo ..., DECEMBER, str. 17](#))

VARUHINJA O RAZNOVRSTNOSTI VSEBIN

- V Poklicnih merilih in načelih novinarske etike je glede razpona tem v točki 2.1 izrecno zapisana dolžnost RTV Slovenija, da zagotavlja »ustrezno ravnotežje med svetovnimi, nacionalnimi, regionalnimi in krajevnimi informacijami. Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi, zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbujejo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.«
- Podpiram vsak razmislek v tej smeri, da bi v današnjih kompleksnih časih v vseh programih RTV (tudi radijskih in spletnih) poiskali čim več dobrih zgodb.

(⇒ [Hočemo več pozitivnih vsebin!, OKTOBER, str. 28](#))

Uravnotežite grajo in pohvalo!

»Morali bi biti ponosni na svojo vlado, na to, kar je že naredila v epidemiji. ... Moti me, da od vseh uspehov vlade Janeza Janše iščete in poudarjate slabe strani in to imenujete polemичnost, objektivnost, kritičnost, pa se izkaže že čez en dan ali dva, da je vlada povsem pravilno ravnala.« (⇒ [Poročanje o delu vlade: prekritično, pomanjkljivo, pristransko, APRIL, str. 9](#))

»Situacija, tako politična, zdravstvena in ekonomska - in še kakšna- že celo pomlad ni dobra, nekateri novinarji pa, namesto da bi situacijo predstavili takšno, kot v resnici je, veliko minutaže namenjajo pompozni negativnim novicam in komentarjem (npr. zakaj je treba toliko pozornosti namenjati protestnikom na kolesih ...)« (⇒ [Poročanje o vladi in kolesarskih protestih, MAJ, str. 8](#))

Samo o virusu, kaj pa drugo?

»Žal pa v osrednjih informativnih poročilih ni poročanja o naši južni meji in nezakonitem vstopu v državo, kakor tudi pogrešamo poročanje o dogajanjih na grško-turški meji. Zlasti dogajanje naši južni meji, mnogoštevilni dnevni pribežniki, to pa me osebno zelo skrbi, o tej temi ne slišimo ničesar, sosednja Avstrija pa je močno poostrila nadzor in vstop ter prenehala izdajati azile.« (⇒ [Kaj pa begunci in 5G?, MAREC, str. 25](#))

»Čas karantene je očitno obdobje, ko ljudje več časa preživimo pred televizorji, telefoni, tablicami... V poplavi vseh informacij, zarot, dejstev pogrešam malo več novic o aktualnih temah o katerih pri nas sploh ni govora. To je 5G tehnologija, kam nas le ta vodi? Vesela bi bila vključitve tovrstnih novic, oddaj.« (⇒ [Kaj pa begunci in 5G?, MAREC, str. 25](#))

O ukrepih: vlada/opozicija/protestniki

»V Evropi so izredne razmere zaradi nenadejane bolezni. in v vseh pametno vodenih državah so izredni ukrepi. Ves čas to poudarjate. In verjamem vam, ker podatki o rasti okužb in smrti, ki so posledica bolezni, ne lažejo. V isti sapi pa brez sramu skoraj obtožujete slovensko oblast, da z ukrepi, ki so enaki ali še niso tako drastični kot v nekaterih sosednjih državah, omejuje demokracijo. ... Dolžni so omejiti gibanje in dolžni so omogočiti vojski, da pomaga policiji.« (⇒ [Očitki o pristranskem poročanju o delovanju nove vlade, MAREC, str. 14](#))

»S tem, ko RTV Slovenija v tem trenutku v programe ne vabi politične opozicije ali dopušča mnenj civilne družbe, se nevarno oddaljuje od svojega poslanstva, zapisanega v zakonu, statutu in pravilnikih, ki od javnega zavoda zahtevajo maksimalni novinarski profesionalizem.« (⇒ [Protesti in kritična mnenja o delovanju in poročanju RTV Slovenija, MAREC, str. 63](#))

»Zelo sem razočarana, ker je TV Slovenija tako ponosna, da je odkrila napako pri nabavi mask in s tem poskuša celo zrušiti vlado. Namesto, da bi vlado, ki je z nadčloveškimi napori uspela z ukrepi zaustaviti korona virus, podprla, išče dlako v jajcu in poskuša vlado zrušiti.« (⇒ [Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18](#))

»... novinar na zelo jasen način brani vsa dejanja te vlade, češ nimamo sploh kaj za poročat. Nisem ne levičar ne desničar, ampak mislim da je treba ljudje pravilno informirat.« (⇒ [Poročanje o epidemiji in vladnih ukrepih, APRIL, str. 47](#))

VARUJINJA O SLUŽENJU JAVNOSTI

Nestrinjanje z neko vsebino ali stališčem ali govorcem ni nič nenavadnega, težava pa je, če nekdo s svojega ozkega zornega kota ali na podlagi svojih partikularnih interesov vztraja, da je njegov pogled edini merodajen, njegova razlaga edina pravilna in njegov interes edini mogoč. To je nezdržljivo z naravo javnega medija. Javni medij ni nikogaršnje trobilo.

Težava je tudi, če kdo meni, da novinarji ne smejo zastavljati kritičnih vprašanj, dvomiti o povedanem, razčiščevati nejasnosti in zahtevati pojasnil, ali če pričakuje, da sta preverjanje in kritičnost dovoljena le v odnosu do enega političnega pola. Takšna

pričakovanja so neupravičena. Temeljna vrlina novinarstva je kritična distanca do vseh.

Novinar ni samo držalo za mikrofona, v katerega predvsem vlada, včasih pa še opozicija, civilna družba, interesne skupine, združenja, vplivni posamezniki itd. sporočajo svoje misli in ideje. Novinar ne vpraša le, kaj se je zgodilo, ampak v imenu javnosti sme in mora spraševati tudi, zakaj se to dogaja, kako naprej in ali je tako prav. Ta dolžnost tem bolj velja, ko gre za poteze in odločitve tistih, ki so jim zaupane javne naloge, ki odločajo o usodi javnega dobrega, javnega zdravja in življenja, ki upravljajo z javnimi sredstvi. Katere koli barve že so.

(⇒ [Eksplozija odzivov in protistrup za jezo](#), MAREC, str. 83)

5. DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA

Dostojanstvo bolnikov in svojcev

»Novinarki sta se nedvomno potrudili, da bi gledalcem neposredno približali delovanje oddelkov za intenzivno nego s pogovori z zaposlenimi in pacientom. Pri tem pa je po našem mnenju prišlo do neetičnega in spornega prikaza delno razgaljenih bolnikov, ki se borijo za življenje in ki verjetno niso (mogli) dati dovoljenja za snemanje. Poročanje RTV o intenzivnih enotah je že prej nekajkrat poseglo v pravico pacientov do dostojanstva, ko jih je prikazovalo delno gole, onemogle, na aparaturah, v hudih bolečinah in stiski, hkrati pa je s tem povzročilo tudi veliko stisko svojcem, ki doma trepetajo za življenja svojih najbližjih. Ob dejstvu, da svojcem ni dovoljeno obiskati pacientov, ki se borijo za življenje in da jih praviloma po prihodu v bolnišnico ne uspejo več videti, biti z njimi, ko jim je najtežje ter se od njih ob smrti posloviti, se zdi neetična tudi odločitev, da je vstop na intenzivno nego dovoljen novinarju.

V istih prispevkih so bile posnete tudi krste na hodnikih klinik (na primer na Infekcijski kliniki), vsebina prispevka iz UKC Maribor pa je pokazala tudi na težave pri odvozu pokojnih pacientov, ponovno s prikazom več krst. To je bilo do pokojnih nespoštljivo, na številne svojce, ki so v epidemiji izgubili svoje najbližje, ali pa se borijo preživetje, pa je delovalo dodatno boleče in stresno.« [Predsednica Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Monika Ažman] (⇒ [Covid-19: informiranje o javnem zdravju](#), NOVEMBER, str. 43)

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

10.2 Odnos do zdravja

Na RTV Slovenija spoštujemo osnovno načelo iz Hipokratove prisege: Ne stori ničesar, kar bi škodovalo zdravju bolnika. Zato pri poročanju o tej problematiki spoštujemo naslednja poklicna načela:

1. Z informacijami in oddajami ne smemo ogrožati zdravja ljudi.

2. Pred objavo je treba vsa dejstva, ki vplivajo na zdravje ljudi, skrbno preveriti v posvetovanju z medicinsko stroko, tudi če bi s tem ogrozili roke za pripravo posameznih oddaj.
3. S poročili in oddajami ne ustvarjamo lažnih upov oz. pričakovanj, češ "kmalu bo odkrito čudežno zdravilo".
4. Zaradi nasprotujočih si interesov se izogibamo tržnemu propagiranju zdravil posameznih proizvajalcev.
5. Posebno skrbno varujemo tajnost podatkov o pacientih in njihovih boleznih. Skrbno pazimo, da jih ne žalimo ali kakor koli ne prizadenemo njihovega človeškega dostojanstva. Zavedati se moramo, da utegnejo naši prispevki trajno vplivati na potek njihovega življenja.
6. Skrbno se bomo izogibali, da ne bi povečevali žalosti in prizadetosti posameznikov, posebej če gre za otroke in za zelo bolne ljudi.
7. Spoštujemo zasebnost družin obolelih ali kakor koli prizadetih oseb. Zasebnost ljudi zagotavljamo tudi ob naravnih nesrečah. Bližnjim posnetkom ranjenih, bolnih ali kakor koli drugače prizadetih oseb v teh nesrečah se, kolikor je mogoče, izogibamo.
8. Če bomo v dvomih, poročil o zdravstveni tematiki ne bomo objavljali.

Igle v kožo, paličice v nos

»Rad bi vam sporočil, da nas veliko gledalcev ob takih prizorih doživlja pretres, travmo in fizično slabost. Nekateri prizor v mislih ne zapusti še dlje časa in zbuja neprijetne občutke. Zdelo bi se mi primerno, da pred prikazom takih prizorov gledalce opozorite, da lahko ta čas preklopimo na drug program in se tako izognemo neprijetnemu doživetju. Še bolje pa bi bilo, da te prizore izpustite, kot npr. praviloma ne prikazujete prizorov kirurških posegov.« (⇒ [Zmotila jih je slikovna ali grafična oprema, APRIL, str. 16](#))

»Bistvo mojega odziva je, naj ne prikazujejo posnetkov prebadanja kože z injekcijami oz naj vsaj zameglijo tistih nekaj cm² kože. Tega eksplicitnega prikazovanja špikanja oz prebadanja kože zares ne morem gledati. Poznam kar nekaj takih. V najbolj gledanih oddajah - poročilih - brezsravno prikazujete zame neetične posnetke.« (⇒ [Covid-19: informiranje o javnem zdravju, NOVEMBER, str. 43](#))

Epidemija ni šala

»... gostite Zlatka s svojo neprimerno masko pri sebi doma, definitivno pa tega ne bomo tolerirali tisti, ki jemljemo bolezen in ukrepe resno in pregorevamo od dela.« (⇒ [Raperjev nastop s strgano masko, OKTOBER, str. 20](#))

»Tudi, če bi bila to provokacija in izražanje osebnega mnenja, je bila to nedopustna promocija proti nošenju zaščitnih mask in bi jo morala voditelja oddaje jasno pokomentirati z nestrinjanjem. .. Covid sedanost je preveč resna in si nacionalna televizija takšnih spodrsrljajev in provokacij ne sme privoščiti, niti v razvedrilnem sporedu.« (⇒ [Raperjev nastop s strgano masko, OKTOBER, str. 20](#))

MNENJE VARUJINJE (POUDARKI)

- Menim, da je pri izbiri govorcev in drugih nastopajočih vselej treba upoštevati fokus, kontekst in žanr obravnave. Ta se razlikuje od oddaje do oddaje, od programa do programa, od medija do medija. Velika razlika je, ali gre za npr. informativne ali izobraževalno-svetovalne ali razvedrilne oddaje, saj imajo v prvem primeru prednost dejstva, v drugem pojasnila, v tretjem pa humor, glasba, satira itd.
- Ne glede na te razlike pa so vsi programski ustvarjalci zavezani odgovornemu novinarstvu in medijskemu delu. To med drugim pomeni, da so uredniki dolžni ravnati tako, da se morebitni neprimerni govor, nesprejemljiva ravnanja, politični aktivizem itd. iz družbenega okolja ne preselijo v eter javnega medija.
- Menim, da morajo za oddaje, ki potekajo v živo, ob načrtovanju izvedbe oddaje oz. njenega poteka, predvideti možne zaplete in se tudi ustrezno odzvati, če kdo od sodelujočih ne spoštuje dogovorov.
- To pomeni, da uredništva niso dolžna (več) vabiti gostov, za katere bi se izkazalo, da se ne držijo dogovorov in ne upoštevajo pričakovane ravni javnega nastopanja ter samovoljno spreminjajo načrtovan potek oddaje ali programa. O vsakokratni takšni odločitvi (koga povabiti pred mikrofoni ali ne) pa mora biti opravljena uredniška presoja o javnem interesu. Pri tem posebej poudarjam, da se ne strinjam, da bi v javnem mediju sestavljali črne sezname prepovedanih govorcev ali uvajali bunkerje prepovedanih vsebin.

(⇒ Raperjev nastop s strgano masko, OKTOBER, str. 20)

»Parodiranje popularne pesmi (Germ over – Okužila si mene) je posmehovanje okuženim z novim virusom. .. Zopet smo pri kodeksu, ali ga ima RTV, potreben pa bi bil tudi kodeks odnosa do gledalcev, ki so tudi plačniki oddaj »samo, da je bolj neumno. Če niste prebrala, v elektronskih medijih je veliko podobnih komentarjev. Video se ni zdel prav nič smešen ....«

(⇒ O parodiji v oddaji Kaj dogaja z Jonasom, MAREC, str. 35)

6. DOSTOPNOST VSEBIN

Takoj po uvedbi rednih tiskovnih konferenc glede covid-19 je bilo poskrbljeno za tolmačenje za gluhe, povečal se je obseg tolmačenih informativnih oddaj, informacije o tem so bile sproti osvežene na portalu www.rtv-slo.si/dostopno in posredovane zvezam, društvom, sekcijam oz. vsem organizacijam, prek katerih je bilo mogoče doseči kar najširši krog občinstva z okvaro sluha in drugimi oviranostmi.

Direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak je odobrila vse uresničljive predloge in sodelovala v iskanju najboljših rešitev, glede tolmačev se je povezala s Uradom vlade za komuniciranje (Ukom).

Služba za podnaslavljanje, ki jo vodi Aida Ljubijankič, je skušala podnasloviti še več vsebine kot sicer. V dogovoru z vodjo službe za dostopnost Matejo Vodeb in v soglasju z vodjo MMC Luko Zebcem so preizkusili tudi nove prijeme, in sicer simultano povzemanje vsebin s hitrim

tipkanjem in podnaslavljanjem z nekajsekundnim zamikom, vendar so se ti načini izkazali za nezanesljive, s preveč napakami, ki bi glede na javnozdravstvene vsebine lahko bile zavajajoče in škodljive, zato se jih v praksi ni uveljavilo.

Tolmačenje v znakovnem jeziku

»Na novinarski konferenci je bila poleg vlade povabljena tudi prevajalka za gluhe in gluhoneme, ki je sproti kazala, kar se je govorilo. Vendar kamera le nje ni kazala, samo vladne govornice. Po nekaj minutah se je prikazalo sporočilo, da si novinarsko konferenco z prevajalko lahko ogledamo na tej in tej spletni strani. Žal nimamo/jo vsi dostopa ali možnosti do internetnih spletnih strani, zato bi bilo smotrno opozoriti kamermane oz. novinarje da naj snemajo kompletno, tako bomo vsi državljani seznanjeni z situacijo.« (⇒ [Pomen tolmačev in podnapisov v kriznih razmerah, MAREC, str. 58](#))

»Kot prvo se moram v imenu gluhe skupnosti iskreno zahvaliti, da je javna televizija končno našla možnost, da smo gluhi vsakodnevno informirani enako, kot vsi ostali prebivalci republike Slovenije. Dolgo smo opozarjali, da oddaje v živo ne moremo spremljati in zato je nismo enako informirani, kot imajo možnost vsi ostali. To še posebno velja za informativne oddaje, ki so potekale na tretjem programu RTV Slovenija, kadar so bile seje v državnem zboru. Te posnetke smo lahko gledali šele čez nekaj ur ali v poznih nočnih urah, ko jih večina ni gledala, ker so pač spali. Glede na sedanjo kritično situacijo epidemije virusa bi bili gluhi popolnoma izolirani od življenjsko pomembnih informacij. Na srečo se je nekomu na tv utrnila odlična ideja, da bi oddaje s tolmačem prenesli na mariborski program M. Res smo hvaležni za to.« [Članica Odbora za problematiko programskih vsebin za invalide RTV Slovenija Frida Planinc] (⇒ [O vlogi javnega medija pri dostopnosti vsebin gluhim, APRIL, str. 52](#))

(Sprotno) podnaslavljanje za naglušne

»Ali mi prosim lahko razložite, kako naj v teh kriznih časih spremljajo tiskovne konference tisti ki so v starejših letih dobili slušne aparate (ki jih ni malo) in se nanje že tako težko privajajo, v veliki večini televizijo slabo razumejo, zlasti v dvoranah kjer odmeva, KRETATI NE ZNAJO, podnapisov pa NI.« (⇒ [Pomen tolmačev in podnapisov v kriznih razmerah, MAREC, str. 58](#))

»Vsi smo zaznali, da ste zelo lepo poskrbeli za gluhe in naglušne, kar je seveda odlično. Mogoče bi pa veljalo razmisliti tudi o podnaslavljanju (vsaj osrednjega) Dnevnika za vse tiste, ki se z okvaro sluha srečajo kasneje v življenju in znakovnega jezika ne razumejo. Med taksnimi je tudi mnogo tistih, ki si ne morejo privoščiti slusnega aparata oziroma, natančneje, ki si ne morejo privoščiti baterij za njegovo uporabo.« (⇒ [Tolmačenje in podnaslavljanje – pobudi, APRIL str. 55](#))

»Starejši ljudje in pa tisti, ki so slabše slušajući ali gluhi ne morejo spremljati praktično nič, kar je slovenskega. Mislim, da bi vam bili zelo hvaležni, če bi podnaslovili tudi slovenske oddaje. Hvala v imenu moje mame, ki je velikokrat jezna, ker ne razume in marsikaj ne gleda, ker ne razume ali ne sliši.« (⇒ [Pomagali bi jim \(čitljivi\) podnapisi, OKTOBER, str. 51](#))

Nasvet gledalcem glede podnapisov za slovenske vsebine

- ▶ Vključitev prek teleteksta: TV SLO1 = TTX 771 in TV SLO2 = TTX 772
- ▶ V spletnem arhivu RTV 4D: vključitev s tipko CC.
- ▶ Več informacij: <https://www.rtv slo.si/dostopno>

Mateja Vodeb, vodja službe za dostopnost do podnaslavljanja

Zadnja leta smo precej izboljšali kakovost podnapisov in povečali delež podnaslovljenih oddaj. Žal pa še nimamo sistema, ki bi nam omogočal kakovostno podnaslavljanje v živo. V živo lahko s pomočjo vnaprej pripravljenih besedil ustvarjalcev programov zagotavljamo le podnapise pri določenih delih v dnevnoinformativnih oddajah. Nekateri države že zagotavljajo zelo kakovostne podnapise v živo s pomočjo nove tehnologije prepoznave govora, ki pa je za slovenski jezik šele v razvoju.

V državah, kjer tradicionalno nadsinhronizirajo tujejezične vsebine in jih ne podnaslavlja, uporabljajo tudi hitro tipkanje. Vendar je pri tej tehniki časovni zamik, kar povzroči, da v televizijskih sistemih, kjer se tujejezične vsebine podnapisujejo (kot je to v Sloveniji), pride do prekrivanja podnapisov za prevode tujejezičnih delov oddaj ter podnapisov za gluhe in naglušne in zato je tak način, zlasti pri dnevno informativnih oddajah, zelo slab.

Kljub vsem naštetim težavam nameravamo v kratkem izvesti testiranje živega podnaslavljanja s pomočjo hitrega tipkanja in iskati primerno rešitev. Povezujemo se tudi z razvijalci in strokovnjaki na področju prepoznave govora in upamo, da bo tehnologija kmalu dosegla nivo, ki bo ustrezal potrebam televizijskega produkcijskega sistema. Trenutno se trudimo, da osebam z okvaro sluha omogočimo ogled kar največjega možnega števila televizijskih oddaj s pomočjo podnapisov in vsaj ogled ponovitev oddaj s podnapisi, do katerih lahko uporabnik dostopa na različnih platformah. Nekateri gledalci rajši gledajo naše programe prek televizijskega sprejemnika, zlasti mlajša populacija pa skoraj izključno uporablja internetne prenose ali video vsebine na zahtevo.

(⇒ Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55)

Zaradi mask: nerazumljivo

»Med nami starejšimi je več 100 takih, ki malo slabše slišimo. Tudi jaz sem med njimi. V imenu teh bi rada, da bi se vaši voditelji prilagodili tudi nam..... Velik problem pa so govorniki z maskami – so slabše slišni.« (⇒ Ne slišimo in ne razumemo!, OKTOBER, str. 49)

»V Tedniku 26. oktobra ob 20.33 se je prikazala ena gospa, ki je sedela za svojim prenosnikom. Slika je še bila nekako ok, kaj pa je govorila pa ni bilo razumeti. Bilo nas je več tih in ušesa napenjajočih gledalcev, ampak kaj je gospa govorila se resnično ni dalo razločiti.« (⇒ Ne slišimo in ne razumemo!, OKTOBER, str. 49)

PRIPOROČILO VARUHNJE

Apeliram na vse, ki so v produkciji zadolženi za kakovost zvoka (od snemalcev od montažerjev in tonskih mojstrov), kakor tudi na programske ustvarjalce, da te okoliščine – uporabo mask in izjav, posnetih na daljavo – v največji meri upoštevate.

Prosim, da se pri snemanju in ozvočenju takšnih govorcev (na terenih in v studiih) posebej pazi na slišnost in razločnost povedanega. Prav tako prosim, da se takšnih posnetkov, če je le mogoče, ne obremenjuje še z glasbo in efekti.

(⇒ [Ne slišimo in ne razumemo!](#), OKTOBER, str. 49)

7. JEZIKOVNA KULTURA

Smernica: zapis imena bolezni covid-19

Koordinacija lektorjev in jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija je na varuhinjino pobudo opravila strokovno razpravo in predlagala poenotenje zapisa bolezni.

Jezikovna smernica

Lektorska koordinacija priporoča zapis imena bolezni covid-19 s stičnim vezajem in sklanjanje po zgledu: covid-19, covida-19. Pri tem priporočilu se sklicuje na napotilo Pravopisne komisije in na večinsko ustaljeno rabo v zavodu RTV, v drugih domačih in tujih medijih, v strokovnih in državnih ustanovah in v splošni rabi.

(⇒ [Smernica: zapis imena bolezni covid-19](#), OKTOBER, str. 43)

Varuhinja obžaluje, ker v posameznih programih vztrajajo pri svojih argumentih in ne želijo slediti smernici.

Dileme in opozorila

(Stanovalec, oskrbovanec in varovanec) »Ko novinarji pišejo o koronavirusu v domovih za starejše, narobe uporabljajo poimenovanja. Prosim, da jih o tem opozorite. ... V domovih za starejše so ljudje v organizirani obliki bivanja ali pa so nameščeni v varovana stanovanja. Ker za namestitev plačujejo, so domovi že pred leti začeli uporabljati izraz **stanovalci**. **Varovanec** je oseba, ki o večini storitev ali ritmu življenja ne more ali ne sme odločati sama, namesto teh oseb odločajo njihovi svojci, skrbniki ali starši. **Oskrbovanci** pa so osebe, ki so uporabniki storitve oskrbe ali preskrbe na domu.« (⇒ [Pravilno poimenovanje stanovalecev DSO](#), JUNIJ str. 32)

(Rekord rekordov) »Vsakodnevna uporaba besede "REKORD" ob poročanju števila na novo pozitivnih (ne obolelih) na korona virus - ZA BOŽJO VOLJO ALI GRE ZA TEKMOVANJE? Prepričana sem, da slovenski jezik premore ustrežnejše besede za poročanje o tem.« (⇒ [Rekord. Dovolj je te besede!](#), OKTOBER, str. 45)

(Policijska ura) »Me je zmotilo, da je voditeljica imenovala, da je sedaj tako imenovana policijska ura. Vendar vas moram opomniti, da je v državi razglašena epidemija in ne izredne razmere in v tem primeru ne gre za policijsko uro, ampak za omejitev gibanja, ki je med 21. in 6. uro. RTV Slovenija prosim, da to pojasni.« (⇒ [Imamo res policijsko uro?](#), OKTOBER str. 45)

Kaj pomeni besedna zveza?

policíjski -a -o prid. (i), *nanašajoč se na policijo*: policijski avtomobil; policijski ukrep; policijska preiskava / policijski agent; policijski inšpektor / ekspr.: policijska država *država, v kateri državna uprava ukrepa ne glede na pravne norme*; **policíjska ura** *določen čas, zlasti ponoči, v katerem je gibanje in zbiranje prebivalstva na javnih prostorih prepovedano*

(SSKJ, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 23. 10. 2020.)

8. UPORABNIŠKI KOMENTARJI

»Pod člankom o intervjuju z dr. Ihanom so bili pobrisani vsi moji komentarji, čeprav so imeli nekateri visoko število priporočil. Vsebina brisanih komentarjev se je nanašala na možnost razvoja varnega in učinkovitega cepiva in na poziv k socialnemu distanciranju za ta čas. Mislim, da imamo državljani (in plačniki rtv prispevka) v takih kriznih časih pravico izraziti svoje mnenje, četudi na šaljiv ali satiričen način.« (⇒ [Uporabniški komentarji na portalu rtvslo.si](#), MAJ, str. 40).

Razumem, da so bolj ali manj neumni komentarji na znanstvena dejstva odraz svobodne družbe, ne razumem pa, zakaj se dovoljuje pod članki povezanim z virusom, komentiranje, ki evidentno bazira na konfrontaciji političnih mnenj. Sam v službi ne nosim maske zato, ker je tako rekla vlada, ampak da zaščitim druge in v prvi vrsti sebe ter svojo družino (⇒ [Zopet o komentarjih in moderiranju](#), OKTOBER, str. 41).

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije o moderiranju

Iz prejšnjih 3 tisoč komentarjev v povprečju na dan, jih je zdaj več kot 6 tisoč na dan samo pod novicami na koronavirus. Zato smo se odločili, da od 25. marca naprej uvedemo podoben način komentiranja kot v času begunske krize.

Komentiranje pod nekaterimi novicami bomo preusmerjali na glavno novico, v kateri dogajanje doma in po svetu spremljamo "iz minute v minuto". Tako bodo naši administratorji lažje pregledovali komentarje.

(⇒ [6 tisoč komentarjev na dan – komaj obvladljivo!](#), MAREC, str. 49)

9. NEPRIMERNI OGLASI

»Nerazumljivo je ti. "vojno dobičkarstvo" ki ga izvajate s predvajanjem, milo rečeno, dvomljivih reklamnih sporočil za še bolj dvomljive "zdravstvene preparate" ki ozdravijo skoraj vse.« (⇒ [O oglasih, ki izkoriščajo stisko ljudi](#), MAREC, str. 55)

»V trenutnih časih se mi ne zdi ustrezno predvajanje oglasov, ki vzpodbujajo druženje med ljudmi. Predvsem oglasi trgovcev. Na primer, reklama Mercator s sloganom "Vse pripravljeno za druženje" in prizorom rojstnodnevne zabave.« (⇒ [TV-oglas: preveč, prepogosto, predolgo](#), neprimerno, NOVEMBER, str. 38)

Odziv vodstva TV Slovenija

Direktorica Natalija Gorščak je zagotovila, da iz ure v uro prilagajajo programske sheme tudi na področju marketinga in da so se z naročniki uspeli dogovoriti za umik

številnih oglasov, zmanjšali pa so tudi oglasne bloke okoli informativnih blokov. Direktorica je predlagala še dodatno krčenje, vendar pri tem ni bila povsem uspešna, saj je treba zagotavljati dotok potrebnega denarja.

10. SPREMEMBE SHEM, PREDLOGI IN ODZIVI

Predlogi

»Zdaj bi potrebovali takšno oddajo kot je bila Halo TV. To je bila izredno dobra in tudi koristna oddaja in vedno je odpirala kopico vprašanj ter obenem nanje tudi odgovarjala.« (⇒ [Halo TV je bila koristna oddaja, MAREC, str. 39](#))

»Kaj ko bi ponovili črno-belo serijo Dekameron, ko se je 7 deklet in 3 fantje med kugo v srednjeveški Italiji za 14 dni umaknilo iz Firenc v karanteno, kjer so se kratkočasili s pripovedovanjem žgečkljivih zgodb.« (⇒ [Glasba, dokumentarci in sezname filmskih želja, MAREC, str. 32](#))

»Gledam športna poročila po Dnevniku. V tej situaciji bi si pa ne samo brez škode, ampak v veselje marsikoga, na RTV lahko privoščili 5 minutk za klasično glasbo. Prvi teden en kratak menuet, slovensko ljudsko pesem, kakšno arijo, lahko tudi kakšen valček, da ne bo prehudo. Potem pa bi lahko širili repertoar.« (⇒ [Glasba, dokumentarci in sezname filmskih želja, MAREC, str. 32](#))

»Sin Tine, ki obiskuje 5. razred in do nedavnega ni bil ravno strastni bralec, je odkril knjigo Bobri. ... Zelo rad bi si ogledal tudi dokumentarec o barju. Žal ga v vašem arhivu ne najdeva. Ali obstaja kakšna možnost, da bi si ga lahko ogledal?...« (⇒ [Dokumentarci kot učno gradivo, APRIL, str. 24](#))

Pohvale

»Vse čestitke za novo oddajo IZODROM, Nik in Nika pa sta super. Oddajo gledamo tudi starejši.« (⇒ [Čestitke za Izodrom! Kaj pa učenje na daljavo? MAREC, str. 32](#))

»Pohvalila bi izjemen izbor dokumentarnih filmov, s katerimi mladini širite obzorja (problematika plastike, uporabe krzna itd.). Hvala, da s predvajanimi vsebinami velikokrat rešite dilemo, kaj izvesti med kakšno (razredno) uro v sedanjih okoliščinah. (⇒ [Čestitke za Izodrom! Kaj pa učenje na daljavo? MAREC, str. 32](#))

»Hvala za včerajšnji film tedna (Ženske tečejo, Zeny V Behu)! Med morečimi novicami smo se ob njem lahko resnično sprostiti in (tudi glasno) nasmejati. To v teh časih še kako potrebujemo.« (⇒ [Bogata bera igranih vsebin – pohvale, kritika, vprašanje, MAREC, str. 30](#))

»Kot katoličanka sem v teh dveh mesecih spremljala nedeljsko sv. mašo na TVS2 iz mariborske stolnice. Hvaležna sem, da je bilo predvajanje sv. maše lepo in dostojno. Še posebej pohvalim snemalno ekipo, ki je prikazovala tisto, kar je pri evharistični daritvi – sv. maši bistveno in dogajanje obogatila s prikazi čudovitih sakralnih umetnin.« (⇒ [Prenosi maše na TV Slovenija, MAJ, str. 25](#))

»Hvala vam, ker v tej Covid situaciji mi omogočate prenos v živo nedeljske Svete maše in to celo na SLO 1.« (⇒ [Zahvala za prenos maše, OKTOBER, str. 29](#))

»RTV bi s takim pristopom (kot v Znanosti o virusu) lahko odigrala resnično pomembno vlogo pri reševanju trenutne situacije. Gledalci smo namreč že malce utrujeni od stalnega medijskega izpostavljanja prerakanj politikov in preštevilnih "strokovnjakov", ki so neproduktivna in nas hkrati po nepotrebnem še bolj razdvajajo.« (⇒ [Pohvale oddajam Televizije Slovenija, NOVEMBER, str. 30](#))

Kritike na programske odločitve

(Začasna ukinitve Studia City) »Zakaj je odpadla oddaja Studio City. Še bolj čudno pa je, da se je to zgodilo brez kakršnega koli pojasnila ali opravičila gledalcem. Še včeraj ste oddajo reklamirali v vaših napovednikih.« (⇒ [Kje je Studio City? MAREC, str. 26](#))

(Ponovitve športnih tekem) »Že nekaj mesecev predvajate na II. programu stare športne posnetke....vse že videno, doživeto, navijano za priljubljene reprezentance in klube.....pa me kot plačnika obvezne naročnine zanima: Če na II. programu nimate kaj drugega predvajati kot stare posnetke, zakaj moram vsak mesec plačati polno naročnino RTV prispevka? Zakaj II. program ne ukinete, "obveznim" plačnikom pa zmanjšate maročnino?« (⇒ [O programski shemi TV Slovenija, AVGUST, str. 16](#))

(Prenos premierjeve tiskovne konference po spletu) »Premier Janez Janša je na zelo pomembni tiskovni konferenci spregovoril o oceni stanja in morebitnih novih ukrepih v povezavi s pandemijo covid-19. Predstavil je t.i. mehke ukrepe s katerimi še lahko preprečimo širjenje okužb, sicer bo prišlo do novih zaostritev in hudih ekonomskih in socialnih posledic. Neverjetno pa je dejstvo, da ko ves svet bije boj s pandemijo covid-19, javna televizijska hiša, ki se seveda predstavlja kot javni servis, pomembnih tiskovnih konferenc in nagovorov predsednika vlade ne prenaša oz. jih celo prekinja, kot se je zgodilo med nagovorom predsednika vlade iz obdobja »prvega vala«. Kako mi lahko to razložite? (⇒ [Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?, OKTOBER, str. 25](#))

Iz pojasnila RTV Slovenija o novinarski konferenci

»Novinarsko konferenco premierja Janeza Janše o novih ukrepih za zaježitev koronavirusa smo prenašali v živo, in sicer prek spleta, nato pa smo jo dvakrat v celoti predvajali na TV SLO3 – takoj po koncu seje Odbora za obrambo DZ ob 17.50 in takoj po osrednjem pogovoru na TV SLO3 ob 21.47. Posnetek je bil in je še zdaj na voljo tudi na našem spletnem portalu [rtvslo.si](#).

Novinarske konference ob 11 h prenašamo na TV SLO3, kadar pa to ni mogoče, pa na MMC. Tiste vladne konference, ki jih ne prenašamo v živo, v posnetku še isti dan predvajamo na TV SLO3. Za odločitev, da bo novinarska konferenca okoli 15. ure, smo izvedeli isti dan dopoldne.

V primerih, ko tako pozno izvemo za spremembe termina, je zelo težko presojati, kako prilagoditi program, koliko ga prekinjati in spreminjati, zato smo se v kratkem času, ki smo ga imeli na voljo, kot rečeno, odločili, da bomo imeli prenos prek spleta in posnetke pozneje objavili na TV SLO3.«

(⇒ [Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?, OKTOBER, str. 25](#))

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

- »Menim, da odločitev o prenosu samo na MMC ni bila dobro preiščljena in da so opozorila občinstva, da bi bilo treba tiskovno konferenco prenašati tudi po televiziji, upravičena.
- Menim, da je pri presoji, kdaj gre za vsebino, ki terja ad hoc spremembo programa, upoštevati več vidikov javnega interesa, od konkretne vsebine do družbenega konteksta. V tem primeru je bistvena okoliščina zaostrovanje epidemioloških razmer.
- Glede prenosa na MMC posebej poudarjam, da ima dostop do spleta in znanje za spremljanje spletnih prenosov le omejen del občinstva in da digitalna pismenost v državi še ni univerzalna.
- Menim, da bi bilo smiselno, če bi vodstvo RTV Slovenija in TV Slovenija poiskala pot za pravočasno izmenjavo informacij s pristojnimi v vladnih in javnozdravstvenih ustanovah, predvsem z vladnim uradom za komuniciranje (Ukom), tudi glede urnika (terminov) sporočanja epidemioloških vsebin, saj gre za najširši interes javnosti (in občinstva javnega medija).
- Vodstvu TV Slovenija priporočam, da pripravi protokol umeščanja izrednih novic (breaking news) v TV-programe.
- Menim tudi, da se je glede na epidemiološko stanje v državi vodstvo TV Slovenija pravilno odločilo, da bodo tiskovne konference odslej prenašali na TV SLO3 (v Parlamentarnem programu) oz. na TV SLO2, če bi takrat potekala državnozborska seja.
- Prav tako menim, da se je vodstvo TV Slovenija pravilno odločilo, ko je posnetek tiskovne konference predsednika vlada večkrat ponovilo, kar je naknadni ogled omogočilo najširšemu krogu občinstva.«

(⇒ Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?, OKTOBER, str. 25)

Splošni odzivi (primera)

(Pohvala) »V času, v katerem smo se znašli, so točne in zanesljive informacije ključnega pomena. Zato se vam želiva spodaj podpisana zahvaliti za vaše vestno delo in vsakdanje kritično poročanje. Pohvale in zahvale grede tako televizijskemu kot radijskemu programu, ki nam vsak dan nudita zelo kvalitetno vsebino. Posebej bi želela izpostaviti delo zunanjih dopisnikov in poročevalcev, katerih prispevki so vedno vrhunski in se lahko, in to si upava trditi, primerjajo z delom največjih svetovnih medijskih hiš. Onkraj informativnega pa gre nujno omeniti tudi zabavni program.« (⇒ Pohvale javnemu mediju, APRIL, str. 61)

(Kritika) »Kot gledalka in plačnica RTV naročnine (osebno sicer v politiki neopredeljena na leve ali desne) vam sporočam svoje ugotovitve v tem težkem času, ki ga preživlja svet in naše ljudstvo... Državna tv si v takšnih razmerah ne bi smela privoščiti toliko pljuvanja čez legitimno postavljeno vlado, neprestano kazati govornike, ki večinoma dvomijo v ukrepe vlade in zdravstva, neprestano kazati pred kratkim odstopljene nesposobneže in propagirati

njihova mnenja, saj jim je bila dana možnost, da kaj pokažejo, ko je bil njihov čas. (⇒ [Kritike RTV Slovenija, APRIL, str. 58](#))

11. JAVNOST IN JAVNI MEDIJ

Programski ustvarjalci kot zgled

(Televizija) »V današnjem dnevniku ob 19.uri je bila po najinem mnenju neprimerna gesta rokovanja med voditeljico in predsednikom vlade. Neprimerna zato, ker spodbuja ciničen odnos do priporočil, kako se obnašati v dani situaciji.« (⇒ [Navodila in priporočila za preprečevanje širjenja bolezni, MAREC, str. 7](#))

»Zakaj je voditeljica zadnjič v pogovorni oddaji nosila masko, kakor tudi njena gosta, v Tarči pa jo je imel le predstavnik NIJZ. Kakšen vzgled ste? (⇒ [Kako varno snemati pogovore v času virusa?, SEPTEMBER, str. 41](#))

»Ali sem prav videla danes na TV Dobro jutro novinarke brez mask brez razdalje? Ali so kazni samo za navadne ljudi na TV ste pa prefini?« (⇒ [Kako varno snemati pogovore v času virusa? SEPTEMBER, str. 41](#))

Pojasnilo direktorice TV Slovenija Natalije Gorščak

V studiih je dogovorjeno:

- da je med gosti razdalja NAJMANJ 1,5 m,
- če razdalje ni mogoče zagotoviti, gostje nosijo maske ALI PA imamo med njimi pregrado iz pleksi stekla (primera VEM! In Zadnja beseda).

Na terenu:

- uporabljamo mikrofona na palici,
- nosimo masko, ko ne moremo zagotoviti razdalje najmanj 1,5 m.

(⇒ [Kako varno snemati pogovore v času virusa? SEPTEMBER, str. 41](#))

Služba za zdravje RTV Slovenija se je v zvezi z zaščito pred covidom-19 v studiih TV SLO posvetovala z zdravstveno inšpekcijo in NIJZ. Studii TV SLO NISO JAVNI PROSTORI. Studii imajo najsodobnejše prezračevanje, večkrat dnevno oziroma po vsaki oddaji jih razkužujemo, voditelji so s pleksi pregrado ločeni od gostov in sovoditeljev, zato ne nosijo mask. Tudi ostale članice mednarodne zveze radiotelevizij EBU voditeljem mask v studiih ne predpisujejo, glede gostov v studiih pa so prakse različne. Večina prakticira nastop brez maske, nekatere pa, tako kot mi, zahtevajo maske za goste. Prek maske je zvok slabši, na kar nas opozarjajo naši gluhi in naglušni gledalci, ampak gostom smo maske vseeno predpisali.

(⇒ [O spoštovanju ukrepov pri pripravi vsebin, OKTOBER, str. 54](#))

(Radio) »Glede na vsa opozorila stroke in vlade o preprečevanju širjenja okužb s COVID-19 se mi zdi nezaslišano, da ima Val 202 koncerte v živo v studiu. Čisto po nepotrebem izpostavljate tako vaše delavce kot goste okužbi!« (⇒ [Koncerti v živo - kaj pa varnost?, MAREC, str. 47](#))

Pojasnilo direktorja RA Slovenija Mirka Štularja

Pri organizaciji koncertov upoštevamo stroge varnostne protokole. Produkcijška ekipa je skrčena, koncerti so minimalistični, poti udeleženi smiselno ločene, prav tako tudi produkcijske faze, upoštevamo higienske nasvete, vzdržujemo oddaljenost, pri delu uporabljamo tudi zaščitne maske. Skratka upoštevani so vsi zaščitni postopki, koncerti so pripravljani pod budnim očesom Službe za varnost pri delu, o organizaciji smo se posvetovali tudi z zdravstvenimi strokovnjaki in z NIJZ.

Poleg tega koncerti potekajo v studiu 26, ki sicer namenjen simfoničnemu orkestru, s čimer gostom, ki med nastopom praviloma ne nosijo mask, zagotavljamo dovolj prostora in primerno oddaljenost.

(⇒ [Koncerti v živo - kaj pa varnost?](#), MAREC, str. 47)

Most do vladnih konferenc

(RTV) »Zazdi se, kakor da RTV SLO hočeš nočeš sledi tendencam omejevanja demokratične pravice do obveščeniosti. Sprašujem se, zakaj. Na kakšni resni osnovi lahko Vlada RS omejuje neodvisnost RTV SLO in s tem krati pravice nas gledalcev do kar najboljše obveščeniosti? In sicer tako, da se onemogoči novinarjem neposredno možnost postavljanja vprašanj na tiskovnih konferencah, pač pa so dovoljena le vnaprej poslana pisna vprašanja.« (⇒ [TV-prenosi tiskovnih konferenc in nagovorov vlade](#), MAREC, str. 18)

»Komentarji vaših novinarjev so šli samo v smeri omejevanja novinarskega delovanja, nič z vidika ukrepov za omejevanje širjenja koronavirusa. Nobeden od vaših novinarjev ni omenil, da so podobne sklepe sprejele tudi vlade drugih evropskih držav in tudi vodje Evropske skupnosti ... Tudi sam se strinjam, da v normalnih okoliščinah tak ukrep ni upravičen, v sedanjih težavah pa verjetno. (⇒ [TV-prenosi tiskovnih konferenc in nagovorov vlade](#), MAREC, str. 18)

Programski odziv javnega medija

- RTV je vzpostavil neposredno povezavo med tiskovnim središčem vlade in studiem 1 TV Slovenija in vsem medijem zagotovil možnost, da njihovi novinarji od tam zastavljajo vprašanja ali pa jih pošljejo na poseben e-naslov, da jih namesto njih zastavi drug novinar.
- V imenu drugih medijev je njihova vprašanja na okoli sto novinarskih konferencah zastavila novinarka TV Slovenija **Nataša Bolčina Žgavec**.
- **Varuhinja**: »Menim, da je to največ, kar je javni medij lahko naredil za ohranitev dvostranske komunikacije med predstavniki javnosti in oblastjo.

(⇒ [TV-prenosi tiskovnih konferenc in nagovorov vlade](#), MAREC, str. 18)

Kot na ukaz

Posebnost tega obdobja je bila tudi, da so odzivi večkrat posnemali, nadaljevali ali zrcalili zapise vplivnežev in politikov na družbenih omrežjih, zlasti tvite predsednika vlade, ki je komentiral posamezne programske vsebine, uredniške odločitve in ravnanja RTV.

Odzivi, ki so prihajali v valovih, kot na ukaz, so vsebovali tudi politična stališča in predvsem najširšo paleto netočnih zatrjevanj o javnem mediju. Od ponavljajočih se mitov, da je RTV le

TV ali da RTV zaposluje 2200 novinarjev, ki so plačani iz naročnine in nič ne delajo, do popolnih izmišljij, da so protivladno nastrojeni novinarji vdrli na sejo Programskega sveta ali da ertevejevci načrtno širijo virus, voditelji informativni oddaj TV Slovenija pa kot edini v Evropi ne nosijo mask.

Glej npr. ⇒ [Vloga javnega medijskega servisa, MAREC, str. 62](#), ⇒ [Mnenjska pisma o vlogi medija, NOVEMBER, str. 42](#), ⇒ [O spoštovanju ukrepov pri pripravi vsebin, OKTOBER, str. 54](#).

Posamezni zapleti ali nesporazumi glede terminov in potekov tiskovnih konferenc, premierjevih nastopov ali gostovanj ter intervjujev, ki jim sledi pogovor z opozicijo, so se v takšnih odzivih netočno prikazovali kot dokaz, da javni medij pri tej vladi uporablja drugačna pravila kot pri prejšnjih, da je RTV o delovanju dosedanjih (levih) vlad poročala naklonjeno in pozitivno, le o tej pa kritično in negativno (ker ni leva) in da bi moral nepristranski javni medij a priori podpirati vladna ravnanja in nekritično hvaliti vlado. Ponavljajoče se zmotno zatrjevanje je bilo, da poročanje o opozicijskih stališčih ali protivladnih protestih pomeni podpiranje oz. spodbujanje opozicije in protestniki itd.

Glej npr. ⇒ [Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?, OKTOBER, str. 25](#), ⇒ [Poročanje o novi vladi, njenem delovanju in ukrepih, MAREC, str. 12](#), ⇒ [Poročanje o delu vlade: prekritično, pomanjkljivo, pristransko, APRIL, str. 9](#), ⇒ [Poročanje o vladi in kolesarskih protestih, MAJ, str. 8](#).

Varuhinja je v odgovorih pozivala k preverjanju dejstev, argumentirani in strpni razpravi ter posredovala podatke in podajala strokovna pojasnila. V mnenjskih polemikah ni sodelovala.

Odzivanje na odzive

Veliko število odzivov, jih je varuhinja prejela v letu 2020 in ki so se na različne načine navezovali na epidemijo, je terjalo prilagoditve v obravnavi odzivov.

VARUHINJINE PRIORITETE

- ▶ Odzivnost v nujenju servisnih informacij občinstvu – kje, kdaj in kako so dostopne informacije in nasveti o epidemiji.
- ▶ Zagotavljanje odprte komunikacije med občinstvom in programskimi ustvarjalci, da bi se slišali in razumeli: sprotno seznanjanje uredništev s predlogi, vprašanji in pričakovanji občinstva ter posredovanje hitrih, konkretnih in razumljivih pojasnil o programskih odločitvah občinstvu.
- ▶ Podajanje priporočil in smernic za izogibanje pastem in odpravo slabosti.
- ▶ Podpiranje strpnega in spoštljivega dialoga.

VI. PREGLED PO VSEBINI

1. CELOVITO, NEPRISTRANSKO, OBSEG MNENJ

Necelovito – brez prikaza vseh dejstev, pristransko – brez predstavitve vseh mnenj in zornih kotov, neuravnoteženo – z neustreznim izborom podatkov, razlag in govorcev. To so bila pogosta zatrjevanja glede poročanja o posameznih dogodkih in pojavih.

Kaj pa prikaz druge plati?

»Ne vem, če govorite italijansko. Če je tako, vas prosim, da si pogledate oddajo o fojbah. Medtem ko se slovenske institucije, zgodovinarji, politika, mediji borijo s potvarjanjem zgodovine in mazaškimi akcijami, v italijanskem programu RTV Slovenija delujejo nasprotno. Že z omizjem gostov, v katerem ni slovenskega ali hrvaškega predstavnika, zgodovinarja, politika.« (⇒ [Meridiani](#), pogovorna oddaja o fojbah, MAREC, str. 39)

Odgovorni urednik TV-programa za italijansko narodno skupnost **Robert Apollonio** (poudarek)

Zgodovinsko obdobje fojb in eksodusa je globoko zaznamovalo avtohtono italijansko narodno skupnost, ki je živela na našem območju, in je imelo za posledico njeno razdelitev v vseh pogledih, med tistimi, ki so ostali (manjšina) in tistimi, ki so odšli (ezuli). Koncept oddaje »Meridiani«, ki je bila predvajana 10. 2. 2020 in je potekala v živo, je temeljil na prikazu današnjega stanja medsebojnih odnosov med tema dvema komponentama. Ob dnevu spomina na fojbe in eksodus v Italiji smo želeli v oddaji v prvi vrsti analizirati in predstaviti sedanost odnosov med italijansko narodno skupnostjo v Sloveniji in na Hrvaškem in ezuli. Kaj se je spremenilo, kako ocenjujeta odnos matične države do njiju, kaj si ti dve skupnosti želita v prihodnosti.

Oddaja je naslavljala predvsem pripadnike italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem, kot tudi tisti del italijanske narodne skupnosti, ki je v tistem času iz tega območja odšla v Italijo. Zaradi zgodovinske vpetosti našega programa v dogajanje ob meji nagovarjamo gledalce, ki živijo na treh obmejnih območjih, in nasploh vse gledalce, ki jih zanima dogajanje v italijanski narodni skupnosti skozi oči manjšine.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

→ Menim, da je pri tematikah, ki delijo javnost in stroko, javni medij posebej zavezan k preudarnemu, nepristranskemu in celovitemu podajanju vsebin ter takšni nastavitvi fokusa in konteksta, ki ne sproža pomislekov in dilem, kaj je bila zasnova programske vsebine (oddaje, prispevka). V narodnostnem programu javnega medija takšna usmeritev še zlasti velja za teme, o katerih vlada nesoglasje med dvema državama – torej državo, v kateri deluje medij in v kateri živi manjšina, in državo, v kateri živi matični narod. Ker ta dvojnost vpliva na življenje narodnostne skupnosti, se je treba še posebej zavedati pomena natančnosti in tenkočutnosti.

- V primerih, ko imata državi, njeni zakonodajalci, politiki, civilna družba, zgodovinarji, deli prebivalstva itd. do tematik diametralno nasprotne poglede in stališča, je javni medij v programih za narodnostno skupnost tem bolj zavezan k celoviti predstavitvi tematik. Celovitost pomeni, da v programsko zaokroženi oddaji, ki lahko deluje tudi samostojno, ni mogoče izpuščati pomembnih informacij in se zanašati, da so bile podane v drugi oddaji, da so splošno znane ali samoumevne.
- Menim, da bi pogovorna oddaja, katere predmet je državni praznik v Republiki Italiji, glede katerega ima Republika Slovenija bistveno drugačno razlago in stališče, morala vsebovati vse ključne informacije in vpoglede v takšne razlage in stališča. Pri tem mora biti v programski vsebini ves čas nedvoumno jasno, ali se govori o zakonodaji, oblasti, prazniku itd. ene ali druge države. V programih RTV Slovenija je zorni kot vselej takšen, da se neoznačeni pojmi parlament, vlada, država itd. nanašajo na slovenski parlament, vlado, državo itd. To javni medij dolguje svojemu občinstvu, ne glede na to, na kateri strani meje je.
- Poudarjam, da v nobenem programu RTV Slovenija ni prepovedanih tem ali gostov, prav tako ni upravičeno pričakovati, da bi neko tematiko prikazovali le z enega vidika ali na en način. Nasprotno. Možni, dovoljeni in zaželeni so različni pogledi, s čimer se zagotavlja pluralnost in raznolikost. Vselej pa je treba v ospredje postaviti glavne vrednote javnega medija, to pa so natančnost, nepristranskost in celovitost.
- Uredništvu priporočam, da o teh odtenkih programske obravnave kontroverznih vsebin opravite podrobno notranjo razpravo.

Glej tudi: ⇒ [Pogovorna oddaja o Plečnikovem stadionu, FEBRUAR, str. 43](#), ⇒ [O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni, JUNIJ, str. 17](#)

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

2.3 Uravnoteženost sporočanja

Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi. Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.

Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov. Če tega ne more, mora to poslušalcem in gledalcem sporočiti na preprost in neposreden način.

»Z naštetimi zavajanji in potvorbami je novinar uspel podatke, ki pričajo o tem, da državljani ukrepe ocenjujejo za pravšnje in vedno bolj uravnotežene, spremeniti v zgodbo o naraščajočem nezadovoljstvu.« (⇒ Razlaga javnomnenjskih anket, MAJ, str. 39)

Odgovorna urednica Informativnega programa Manica J. Ambrožič

Zavedamo se, da je analiza javnomnenjskih raziskav občutljiva tema. Vsak članek ali televizijski prispevek o rezultatih raziskave je izbor ključnih podatkov. Kaj poudariti, kaj predstaviti grafično, kateri podatek ali rezultat je zanemarljiv? To so dileme, s katerimi se sooča novinar, ko se loti zahtevne naloge analize rezultatov in od odgovornosti pri tem delu in zahtevnosti tega ne smemo bežati. Menim, da je pritožnica zelo podrobno in skrbno analizirala naš članek in rezultate raziskave, ki smo jo povzeli. V podtonu pisma čutim obtožbo o zavajanju, ki jo zavračam, a ob tem dodajam, da moramo ob takšnih mnenjih gledalcev in bralcev okrepiti razpravo znotraj uredništva o tem, kako analiziramo in predstavljamo javnomnenjske raziskave. Ta teden sem v Informativnem programu glede tega že napisala priporočilo urednikom in o tem bomo govorili tudi na našem tedenskem uredniškem sestanku.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

Menim, da ste upravičeno opozorili na več nedoslednosti, tudi v izvorniku, saj ta enkrat primerja podatke ankete v zadnjem marčevskem koncu tedna in tretjem aprilskem koncu tedna, spet drugič dnevna merjenja ali trende na podlagi merjenj od razglasitve epidemije.

Menim, da te nedoslednosti, ki so se zrcalile v novinarskem članku, niso takšne narave, da bi bralcu onemogočile razumevanje tematike in da bi jih lahko označili kot večjo vsebinsko napako. /.../. Razumljivo je, da namen novinarskih prispevkov ni objava integralnih podatkov, ampak gre za novinarjev izbor, ki podatke in raziskavo o utripu javnosti kar najbolj in čim bolje ilustrirajo. Večja pomanjkljivost je po mojem mnenju to, da novica ni vsebovala interpretacije Valiconovega analitika Andraža Zorka, saj bi tako – poleg tehničnega opisa izbranih podatkov – bralec dobil tudi kakovostno in strokovno razlago teh podatkov.

Zato podpiram urednično prizadevanje za skrbnejšo obravnavo javnomnenjskih raziskav, ki bi se začela z izborom podatkov, prek ubeseditve in vse do vizualizacije in opreme objav. Naslovi člankov morajo pritegniti, to je ena od zakonitosti spletnih objav, vendar morajo biti v povzemanju vsebin točni oz. pravilni.

Vsem uredništvom, ki objavljajo podatke javnomnenjskih raziskav, bom vnovič **priporočila** notranjo razpravo in tudi poglobljeno branje Poklicnih meril in načel novinarske etike.

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

5.1.1 Raziskave javnega mnenja

Že majhna napaka pri navajanju dejstev lahko uniči verodostojnost celotnega programa ali oddaje v programih RTV Slovenija. To velja tudi za javnomnenjske raziskave, zato je treba ob njihovi uporabi in objavi rezultatov v oddajah dosledno spoštovati poklicna merila, natančnost, nepristranskost in verodostojnost informacij.

Poročanje o nasilnih protestih

»Nimam samo pripombe na minutažo navedenega temveč smatram, da osebi s kriminalno preteklostjo in udeležencem nasilnega ter nezakonitega shoda sploh ne bi smeli omogoči, da komentira te nasilne proteste. Z omogočanjem, da lahko nasilna oseba nastopa v vaši oddaji namreč dajete nasilnim protestom legimiteto.« (⇒ [O protestih v Tedniku, NOVEMBER, str. 10](#))

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Manica J. Ambrožič

Prejeli smo kar nekaj kritičnih odzivov na prispevek o četrtkovih protestih, ki smo ga v ponedeljek, 9. novembra, objavili v oddaji Tednik. Menimo, da so kritike upravičene, saj so bile izjave sogovornika protestnika Anisa Ličine v prispevek umeščene brez kritične distance in ne da bi bil sogovornik kritično soočen s dejstvi glede teh protestov. Pavšalna izjava, da bi morali novinarji nositi napise RTV, pa jih protestniki ne bi napadli, je žalitev za vse novinarje in novinarski poklic. Prav novinarji pa so bili poleg policistov tarča napadov nekaterih nasilnih protestnikov.

Prispevek je bil zmontiran tik pred oddajo in prav časovna stiska je povzročila nesporazum v komunikaciji med urednico oddaje in novinarjem, ki je prispevek pripravil. Zadevo smo v uredništvu temeljito analizirali in se strinjamo, da so bile izjave protestnika, kot so bile umeščene v prispevek, razumljene kot opravičevanje nasilja, kar ni bil naš namen in kar obžalujemo. O nasilju na protestih sta v prispevku govorila tudi notranji minister Aleš Hojs in načelnik PU Ljubljana Stanislav Vrečar. Odločno obsojamo nasilje na nedavnih protestih, v prispevkih in pogovorih v naših oddajah pa smo poskušali četrtkovo dogajanje čim bolj večplastno osvetliti. O izsledkih preiskave, nasilnejših in organizatorjih protestov bomo poročali v naših oddajah.

Prav tako bomo v uredništvu opravili razpravo o Načelih novinarske etike še posebej o delu, ki govori o pravičnosti in o načelih glede poročanja s protestov.

Z varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev še v tem mesecu pripravljamo analitični pogovor, pri katerem bodo sodelovali tudi uredniki tedenskih in dnevno-informativnih oddaj.

MNENJE VARUHNJE (POUDARKI)

- V konkretnem primeru je bil **novinarjev prispevek pomanjkljiv**, saj fokusa in konteksta umestitve enega od govorcev nismo mogli razumeti.
- Strinjam se z analizo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič, da **novinarjev prispevek ni bil pripravljen s potrebno kritično distanco in celovito**, kot to narekujejo načeli nepristranskosti in

poštenosti Poklicnih meril in načel novinarske etike. Podpiram njeno napoved, da bodo v uredništvu o tem opravili resno notranjo razpravo in da bodo posebno pozornost namenili tudi pravilom spremljanja uličnih protestov, ki so prav tako zapisana v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.

→ **Menim, da morajo uredništva znati predvideti, katere kompleksne tematike potrebujejo več časa za pripravo in bolj poglobljeno obravnavo**, ki jo je mogoče zaupati le najbolj izkušenim sodelavcem.

Glej tudi: ⇒ [Poročanje o protestih v Izoli, JULIJ, str. 3](#), ⇒ [O petkovih protestih: pomanjkljivo?, OKTOBER, str. 6](#)

(Ne)pristranskost in poklicne sodbe

»Na podlagi vaše odgovornosti in skrbi,« da se ustvarjalci programskih vsebin držijo poklicnih meril in standardov, pa tudi vseh širših regulacijskih norm, ki jih zavezujejo k pripravi kakovostnega, profesionalnega, nepristranskega in strokovnega programa" vas pozivamo, da se javno opredelite do poklicnih meril in standardov, kakovosti, profesionalnosti, nepristranskosti, in strokovnosti, glede prispevka ... o nakupu ventilatorjev.« (⇒ [Minister o nakupu ventilatorjev, MAJ, str. 17](#))

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Manica J. Ambrožič

Novinarka je v svojem prispevku v TV Dnevniku 6. maja ozadje nakupa ventilatorjev prek podjetja Geneplanet podkrepila z viri, kar je bilo jasno razvidno iz prispevka, in pri tem opozorila na pomanjkljivosti pri odzivu odgovornih, da bi pri pojasnjevanju tega posla razblinili dvome o njegovi transparentnosti. To je vsekakor naloga raziskovalnega novinarstva in tudi glede na razpoložljive informacije v čeprav omejeni časovni formi postavljati informacije v širši kontekst. /.../ Ob tem naj dodam, da je v **Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v prvem delu, ko govorijo o nepristranskosti, zapisano:** 'Zahteve po nepristranskosti ni mogoče enačiti s popolno nevtralnostjo v slehernem prispevku. Novinar sme izreči poklicno, novinarsko sodbo, ki temelji na relevantnih dejstvih, ne sme pa izrekati svojega osebnega mnenja, ki je lahko posledica enostranskih pogledov na določena vprašanja. Ustvarjalci radijskih in televizijskih programov (domači in gostujoči) ne smejo zamolčevati ali zanemarjati podatkov, ki so v nasprotju z njihovim osebnim stališčem in mnenjem.'

NAČELNO MNENJE VARUHINJE

Poročila v informativnih oddajah morajo vsebovati preverjena dejstva, ki temeljijo na virih, biti morajo natančna, čustveno neopredeljena, logični sklepi pa morajo izhajati iz dejstev in ne morda iz sodb ali novinarjevih komentarjev, ki so ena od možnih interpretacij teh dejstev.

Menim, da je bilo tem merilom v konkretnem primeru, sploh če upoštevamo omejen čas 2 minuti in 30 sekund, v največji meri zadoščeno.

Ne glede na to pa bom uredništvo opozorila, kako pomembno se je pri poročanju izogibati uporabi prijemov in izbiri besed ter nasploh govorjeni in slikovni interpretaciji, ki lahko ustvari vtis o vnaprejšnji opredeljenosti v zadevi.

V Poklicnih merilih in načelih novinarske etike je v **točki 1.2 Nepristranskost, iz katere je urednica izpostavila prvi del, zapisano tudi:**

»Poročanje mora biti čustveno neopredeljeno, hkrati pa naj odseva širino in dobro obveščenost novinarja. Uravnoteženo je treba sporočati ali predstavljati bistvena dejstva in stališča ter ohranjati nepristransko in etično razmerje do vseh oseb, ustanov, tem in dogodkov.«

Dodajam, da kot temeljno vrlino javnega medija razumem takšno posredovanje vsebin, da si lahko občinstvo o raziskani zadevi samo oblikuje stališča.

2. POGOVORNE ODDAJE (ZASNOVA, VODENJE, IZBOR GOSTOV)

Občinstvo je kritiziralo studijske zasedbe in vodenje posameznih oddaj, sporočalo, kdo ni primeren gost pogovornih oddaj in odgovornost za besede, ki jih izgovori gost, pripisalo mediju ali spraševalcu.

Kaj sploh je bila tema?

»Zberete ljudi, ki nekaj vedo in znajo in jim ne dovolite do besede. Nanizate nekaj problemov, pravih in še več ne-pravih, in populistično razkazujete hotele, v katerih prebiva minister na potovanjih. ... Šolstvo je tema, ki zadeva zelo velik krog ljudi in tudi prihodnost države, in zahteva široko javno razpravo, tudi na RTV. Kot bivša učiteljica ne dam prav ne staršem, ki se zgražajo nad obremenjenostjo svojih otrok, ne strokovnjakom na ministrstvu ali zavodu, ki so ali pozabili, kako je v razredu, ali pa tam nikoli niso bili. O šolstvu bi jim morali dovoliti govoriti (prej drugim kot ministru), ne pa po nekaj besedah prekinjati in vsiljevati neka svoja mnenja ali pripravljene prispevke, ki nikakor ne rešujejo problemov, še manj pa ponujajo rešitve. (⇒ [Tarča o šolstvu in/ali pristojnem ministru, FEBRUAR, str. 8](#))

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

V omenjeni oddaja Tarča smo želeli opozoriti na neizpolnjene obljube glede prenove slovenskega šolskega sistema in na glasna opozorila stroke, da že predolgo čakamo na belo knjigo. Stara knjiga bo drugo leto dočakala 10 let, po raziskavah OECD pa naši učenci po motiviranosti zaostajajo za vrstniki iz drugih držav OECD. Po oddaji smo prejeli kar nekaj pohval in želja, da bi obravnavo te obsežne tematike v eni od prihodnjih oddaj nadaljevali.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

→ Javni medij **nima le pravice, ampak tudi dolžnost, da z vso kritiko in ostrino obravnava nepravilno, nezakonito, nezadostno, neprimerno, koruptivno ali nasploh neetično delovanje nosilcev oblasti in sume takšnega ravnanja.** Vendar je pri tem dolžan izhajati iz preverjenih dejstev, z jasnim fokusom in kontekstom,

pri tem pa v razpravi skrbeti za strpen dialog in kultivirano razpravo o še tako žgoči ali kontroverzni temi. To je vrlina nepristranskega medija.

- Pomembno je, da je **poročanje čustveno neopredeljeno, da hkrati odseva širino in dobro obveščenost novinarske ekipe ter v novinarskih prispevkih in razpravi ohranja nepristransko in etično razmerje do vseh obravnavanih oz. sodelujočih.**
- Uredništvu bom **priporočila** poglobljeno notranjo razpravo o pomenu fokusa in konteksta pri načrtovanju polemičnih oddaj. Upam, da bo uredništvo prisluhnilo pobudam, da v prihodnje pripravi še kakšno oddajo o šolstvu.

Intervju in kritična distanca

»V televizijski oddaji niso upoštevali vseh potrebnih zgodovinskih dejstev in okoliščin za obravnavano materijo, dajali so pristranske sodbe ter zivali gnojnico po partizanskem boju in Janezu Stanovniku. S prirejenimi interpretacijami in načrtno diskreditacijo ter napadi na pokojnika, ki se ne more več braniti, pa je bilo doseženo novinarsko dno, razkrivajoč vso ubožstvo tistih novinarjev, ki se namesto nepristranskosti in znanstvene neodvisnosti, odločijo za hlapčevstvo svojim političnim gospodarjem.« (⇒ Oddaja [Intervju: razkrivanje preteklosti ali žalitev](#), NOVEMBER, str. 16)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**

V oddaji so bila samo predstavljena preverjena zgodovinska dejstva, gost je v pogovoru predstavil nekatere podatke, ki jih je podkrepil z arhivskimi dokumenti, partijskimi zapisniki in medijsko zabeleženimi izjavami samega Janeza Stanovnika. Namen oddaje ni bil ne omalovaževanje ne zmanjševanje pomena narodnoosvobodilnega boja. Kot družba bi morali biti dovolj zreli, da se o različnih platih naše skupne zgodovine – pa če govorimo o drugi svetovni vojni ali pa denimo o vojni za Slovenijo ali osamosvojitvi, o junaštvih in žrtvovanju, pa tudi o napakah in stranpoteh – pogovarjamo odkrito in kritično s preverjenimi dejstvi.

PONOVLJENO MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE

Glede oddaje **Intervju** sem v prejšnjih letih ob različnih konkretnih povodih večkrat opozorila, tudi z mnenji in priporočili, na nedoslednosti in pomanjkljivosti. Med drugim sem uredništvu priporočila:

- naj pri izbiri sogovornikov sledijo zasnovi oddaje (portretni pogovori z zanimivimi posamezniki o njihovem življenjskem in poklicnem opusu);
- naj v pogovorih, ko sogovornik omenja konkretne posameznike, voditelj upošteva načelo kritične distance oz. etičnega razmerja, ki med drugim pomeni, da mora v imenu javnosti poskrbeti za zaščito osebnega dostojanstva (pietete) tistih, ki jih ni v studiu, da bi se branili sami;
- naj se pri izbiri tem in sogovornikov izogibajo družbenim in političnim aktualizmom, ki terjajo prikaz druge plati ali celovit prikaz v nizu (saj intervju tega ne omogoča);

- naj voditelj pogovorov ne obremenjuje z lastnimi pogledi, kar lahko vzbudi vtis pristranskosti;
- in naj teme, ki so kontradiktorne – ki delijo javnost in stroko, o katerih v družbi obstaja več pogledov, pri katerih so možni različni poudarki v podatkih in njihovi interpretaciji – obravnavajo v oddajah ustreznega žanra (kar intervju ni).

Uredništva sem vnovič pozvala, naj upoštevajo priporočila in se v notranji razpravi še enkrat posvetijo zasnovi oddaje ter standardom, merilom in načelom, ki so jim lahko v oporo pri kakovostni pripravi oddaj.

Glej tudi: ⇒ [Intervju z Urško Bačovnik Janša, JUNIJ, str. 5](#), ⇒ [Intervju: gostja Bojana Beović, OKTOBER, str. 13](#)

Kdo izbira goste (in kako)

»Sprašujem po ustreznosti izbir vaših gostov. Mar nimamo kot plačniki naročnine pravico vedeti, koga v imenu javne RTV promovirate in kdo so ljudje, ki pri nas skrbijo za najbolj nizkotno politično kulturo izražanja? Ki bi sicer streljali politike? In vi jih vabite v svoje oddaje kot ugledne politične komentatorje? Ali se hecate?« (⇒ [Kdo lahko nastopa v programih RTV?](#), AVGUST, str. 7)

IZ ODGOVORA VARUHINJE

Kot varuhinja se zavzemam, da v javnem mediju ne bi bilo prepovedanih tem in govorcev. Nikakor se ne bi mogla strinjati, da bi s še gostejšimi siti še dodatno krčili že tako skromen bazen ljudi, ki lahko sodelujejo v studijskih razpravah. Da bi nekdo nastopal na RTV, mora:

- zelo dobro poznati tematiko, o kateri govori;
- biti dober govorec (brez treme, sposoben govoriti v živo, oblikovati misel v nekaj sekundah in v zborni slovenščini);
- biti pripravljen javno nastopati, se izpostaviti in povedati svoje mnenje;
- imeti čas in voljo sodelovati v oddaji, v katero je povabljen.

Če gre za politične ali kontroverzne razprave, pa je treba poskrbeti še, da je slišati glasove za/proti oz. nasprotno argumente. Poiskati je torej treba še več gostov, ki izpolnjujejo našeta merila. Verjemite, da bi se iz dneva v dan ujela vsa ta pričakovanja, se izbor potencialnih gostov v hipu skrči na minimum.

Običajno menim, da je meja, ki je ni dovoljeno prestopiti in je ključno merilo, neupoštevanje kulture govora v studijskem nastopu. Če govorec ni pripravljen sodelovati v spoštljivem in strpnem dialogu, ga uredništvo ni več dolžno vabiti v televizijske oddaje. Oziroma ima dolžnost do občinstva, da takšnih gostov ne vabi več.

Zavedam se, da je pri izboru gostov vselej potreben resen uredniški razmislek. Tudi o tem, ali se s toleriranjem njihovih morebitnih spornih ravnanj v zasebnem življenju (npr. izpadov na omrežjih, neprimerna komunikacija) na nek način normalizira takšno družbeno nesprejemljivo početje. Kot vem, je to tudi stalna uredniška dilema.

9.3 Gostujoči komentatorji

Gostujoči komentatorji že po definiciji predstavljajo svoje sodbe (stališča, mnenja) o javnih zadevah. Glede na njihovo vlogo RTV Slovenija kot ustanova javnega servisa ne bo vedno soglašala z mnenji teh komentatorjev. Hkrati pa se bo trudila, da z njihovim izborom zagotovi najširšo predstavitev pluralnih mnenj o še tako spornih dogodkih ali temah in da, ko je to pomembno, predstavi stališča in mnenja z različnih območij v državi. RTV Slovenija si bo dosledno prizadevala povabiti komentatorje, ki so znani po tem, da lahko povejo strokovno mnenje, izhajajoče iz natančnih informacij.

(Ne)primeren komentator

»Včerajšnji odmevi so me negativno presenetili in sicer, ker je voditeljica go.pesek gostila go.pivec, z izgovorom, da se je edino ona odzvala njenemu vabilu iz str.desus. že ogromno krat se kdo iz strank ni odzval. nič novega . včerajšnje povabilo oz.nastop go.pivec smatram kot pritiofenzivo sds sedanji sestavi desusa. njeno gostobesedno govorjenje, ki je bila ena sama kritika, pa nesprejemljivo. tu ne gre za uravnoteženje mnenj, daleč od tega.« (⇒ Gosti v informativnih oddajah, DECEMBER, str. 4)

Urednik Odmevov Valentin Areh

Gospo Pivec smo povabili po že ustaljenem postopku informativnega programa RTV Slovenija, po katerem v oddaje vabimo tudi druge nekdanje predsednike političnih strank, nekdanje ministre ali nekdanje predsednike države. Gospa Pivec se nam je zdela zanimiva sogovornica, ker ni več članica nobene politične stranke, obenem pa dobro pozna notranja razmerja v Desusu. Kljub temu, da kot vsak gost informativnega programa TV Slovenja subjektivno ocenjuje politične razmere. Za pojasnilo o notranjih razmerah v stranki Desus smo sicer več dni zapored žal neuspešno poizkušali dobiti kogarkoli iz stranke.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da je bila pritožba upravičena, saj je neobičajno, da bi za medijska pojasnila o trenutnem in konkretnem dogajanju v neki interesni skupini (stranki, združenju itd.) prosili nekoga, ki ni več del te skupine, ki se je z njo razšel in se bil primoran odreči njenemu vodenju.

Urednik oddaje Odmevi je pojasnil, da so gostjo k besedi povabili, ker pozna razmere v Desusu in ker se iz te stranke nihče ni odzval vabilu v studio in zato, ker naj bi bila to običajna praksa, ko gre za povabila nekdanjim politikom.

Menim, da se urednik napačno sklicuje na primere, ko nekdanji politik komentira splošne politične razmere v družbi, analizira in razjasni dogajanje na podlagi poklicnih izkušenj oz. nastopa v vlogi strokovnjaka za neko področje (pravo, mednarodni odnosi, kmetijstvo, zdravstvo itd.). V tem primeru je namreč razrešena predsednica stranke govorila o aktualnem dogajanju v tej stranki, s katero se je zaradi nesoglasij razšla. Menim, da je bil izbor gostje v konkretnem primeru neustrezen in napačen.

Soočenje ali dopolnjevanje

»V oddajo ni bilo povabljenih kredibilnih sogovornikov kjer bi se v temi soočila mnenja ampak sta se sogovornika samo dopolnjevala.« (⇒ [Gosta v oddaji Politično s Tanjo Gobec](#), NOVEMBER, str. 10)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

V oddajo Politično s Tanjo Gobec smo povabili dr. Mira Cerarja, ki na Pravni fakulteti v Ljubljani predava vladavino prava, tudi nekdanjega predsednika vlade, nekdanjega zunanjega ministra in ustanovitelja SMC in nenazadnje pravnik, ki je sodeloval pri oblikovanju sedanje ustave, in dr. Luka Lisjak Gabrijelčiča, raziskovalca na univerzi v Budimpešti, zgodovinarja in komentatorja. To ni bilo soočenje pravnikov niti politikov, temveč vsebinski pogovor s sogovornikoma, ki sta bila vabljeni zaradi njunih različnih referenc in izkušenj ter – skladno s temi – tudi korektno izprašana – o različnih aktualnih vprašanjih. Odgovarjala sta vsebinsko, umirjeno in strpno.

SPLOŠNO POJASNILO VARUHINJE

Celovitosti poročanja ali predstavitve družbeno pomembnih tematik ni mogoče skržiti na matematično izravnavanje argumentov za in proti. Uredništva imajo ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da pri vsaki medijski obravnavi pretehtajo, kateri žanr je najprimernejši za predstavitev posameznih družbeno pomembnih vsebin – ali je to novica, poročilo, analiza, polemika, pogovor, intervju itd. Ko se odločijo za pogovorno oddajo, je prav tako pomembno, da se argumentirano odločijo, kdaj je z vidika informativne vrednosti primernejše soočenje različnih stališč, kdaj predstavitev tematik v nizu oddaj in kdaj npr. analitičen pogovor z dopolnjujočimi mnenji in pogledi. Naloga javnega medija je, da tudi najbolj kompleksne družbene vsebine predstavi na način, da občinstvu pomaga razumeti dogodke, pojave in posamezne poteze, da si lahko o njih sami ustvarijo mnenje in odgovorno sodelujejo v državljskem življenju.

Glej tudi: ⇒ [Kateri slovenski politiki lahko nastopajo na javni TV](#), JANUAR, str. 7, ⇒ [O javnih pismih in o tem, kdo lahko nastopa](#), FEBRUAR, str.27, ⇒ [Odzivi na oddajo Intervju](#), APRIL, str. 23, ⇒ [Pogovori z osamosvojitelji](#), AVGUST, str. 5, ⇒ [Zakaj se v studio vabi pravnomočno obsojenega](#), AVGUST, str. 6

O politiki samo politiki?

»Zelo sem razočarana nad danšnjim studiom ob 17.00. Oba povabljeni gosta sta goreca podpornika neoliberalnih vrednot in zagovornika Janse in sds. Bilo bi vsekakor pričakovano, da bi bilo gosti bolj nevtralni, oziroma da bi stalisca pojasnjevali z argumenti.« (⇒ [Narobe izbrana gosta v Studiu ob 17ih?](#), FEBRUAR, str. 39)

Odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek** in urednica Studia ob 17 h **Erika Štular**:

V oddaji smo gostili predstavnika gospodarskega združenja, ki ni vezano na nobeno politično stranko, in političnega analitika, sodelovalo pa je tudi pet naših komentatorjev z različnih področij. Kritično so ocenili razmerja, ozadje nastajanja in

vsebino koalicijske pogodbe, voditelja se ni izognil niti najtežjim vprašanjem. Tudi gosta potez in predlogov nikakor nista predstavljala enoznačno ali navijaško, samo pozitivno. Zato zavračamo očitek, da je bila oddaja neuravnotežena ali neargumentirana.

ODGOVOR VARUHINJE

Oddaja ni bila zasnovana kot ostra politična polemika, v kateri bi se kresali argumenti ZA in PROTI glede nastajajoče vladne koalicije, ampak kot pregledna analiza okoliščin nastajanja te koalicije, izzivov, ki čakajo novo vlado, če bo imenovana, in možnih scenarijev novega koalicijskega delovanja. /.../ Poudarjam, da nepristranskosti ni mogoče enačiti z nevtralnostjo in da se uravnoteženosti ne zagotavlja z matematičnim uravnavanjem različnih mnenj. S studijsko zasedbo, potekom in vsebino oddaje je uredništvo zagotovilo celovito obravnavo tematike, s širokim razponom mnenj, v skladu s fokusom in kontekstom razprave.

Glej tudi: ⇒ [Studio ob 17h: Mediji v času Koronavirusa, APRIL, str. 38](#), ⇒ [Tarča: o izzivih politične jeseni, SEPTEMBER, str. 9](#)

Studijska zasedba v politični razpravi

»Minuli teden so bili v oddaji Tarča gostje predsedniki nekaterih parlamentarnih strank. Umanjkali sta dve in sicer politično najbolj mejni, SNS in Levica. Zanima me, čemu ti dve stranki nista bili povabljeni (sami namreč to trdita), saj so bile povabljene tako stranke z večjim oz. manjšim številom mandatov od njiju, prav tako je bil izbor v kontekstu političnih polov neuravnovešen. /.../ Že dalj časa se vprašujem tudi o določenih komentatorjih v oddajah TV Slovenija. Namreč, popolnoma podpiram avtonomnost odločevalcev glede izbora komentatorjev, a včasih nekoliko ne razumem, čemu so določeni ljudje povabljeni za to funkcijo.« (⇒ [Gosti v informativnih oddajah, DECEMBER, str. 4](#))

SPLOŠNO POJASNILO VARUHINJE

O sestavi odločajo uredništva, po skrbnem tehtanju in glede na konkreten kontekst in fokus obravnave, kar velja tudi za pogovore s predstavniki političnih strank. /.../

Edina primera političnih pogovorov, ko je avtonomna programska presoja uredništev omejena, sta 1. volilni/referendumski program, kamor so dolžni povabiti predstavnike vseh sodelujočih na državni ravni, in 2. pogovor z opozicijo, ki sledi pogovoru s predsednikom vlade. V to oddajo so povabljeni vsi predstavniki opozicije, razen tistih, ki imajo z vlado pogodbo o sodelovanju.

Glede aktualnih pogovornih oddaj (radijskih, televizijskih) lahko podam splošno pojasnilo, da uredništva o studijskih zasedbah presojajo glede na zasnovo oddaje, njen obseg, izbrani zorni kot predstavitve, vsebinsko izhodišče (mnenjsko, politično, strokovno soočenje, pojasnitveni ali razlagalni pogovori s strokovnjaki, analitiki ...) itd. Menim, da je bilo tako tudi v oddaji, o kateri ste mi pisali. Značilnost komentiranja ni podajanje objektivnih informacij, ampak subjektivnih mnenj. Razumljivo je, da imamo

gledalci/poslušalci/bralci različne predstave, kdo so najprimernejši, najbolj zanimivi, kredibilni, zaupanja vredni in kompetentni sogovorniki. V oddaji nisem zaznala nobenih kršitev standardov, odstopanj od zasnove ali propagandnih elementov, ampak različne razlage družbenih pojavov.

Pogovor s premierjem

»Mineva dva meseca odkar je delo prevzela nova vlada. V tem času smo živeli in preživeli epidemijo. Zanima me zakaj v tem času ni objavljen noben intervju z predsednikom vlade, saj ste uradno še vedno nacionalna tv. Ali mogoče res mislite da si večina Slovencev ki podpira to vlado tega ne zasluži.« (⇒ [Intervju s premierjem in pogovor z opozicijo, MAJ, str. 11](#))

VARUHINJA ODGOVARJA (PRIMER)

V Programsko-poslovnem načrtu (PPN) je za leto 2020 napovedan en 50-minutni pogovor s premierjem (ki mu sledi 50-minutni pogovor z opozicijo). Programski svet RTV Slovenija PPN sprejema konec leta za prihodnje leto, neodvisno od tega, kdo je ali bo opravljal to funkcijo. Če se okoliščine bistveno spremenijo, kot se je to npr. zgodilo to pomlad s epidemijo covid-19, se PPN izjemoma lahko spremeni.

V tem obdobju so bili na javni televiziji redno na sporedu prenosi tiskovnih konferenc vlade in drugih ustanov, v povezavi s koronakrizo, med njimi so bili tudi nastopi premierja. Premier Janez Janša je tudi prvi premier doslej, ki je posnel nagovor v svojem kabinetu in ga posredoval medijem v objavo. Ti nagovori so bili vselej objavljeni tudi v programih TV Slovenija in so dostopni v spletnem arhivu RTV Slovenija.

Pojasnjujem še, da za pogovore s predsedniki države, vlade, DZ, ustavnega sodišča itd. v radijskih in televizijskih studiih oz. na spletnih platformah RTV Slovenija zlasti ob pomembni dogodkih in prelomnicah ni nobenih zadržkov. Nasprotno. Vprašanje pa je, kdaj si lahko oz. kdaj so si pripravljene vzeti čas za takšne nastope. Nekateri premierji so npr. sprejeli povabila za krajše pogovore v televizijskih Odmevih ali Dnevniku, drugi ne.

Po vladi še opozicija

»Kako lahko opoziciji omogočite komentira predsednika, na način, da ga rušite. A, saj ne morš verjet. Ali novinarji in opozicija res nimate ničesar drugega povedati, kot »glodati« in sprevračati in napadati. Nobene rešitve, samo »plivanje« po nekom.« (⇒ [Pogovora s predsednikom vlade in z opozicijo, NOVEMBER, str. 4](#))

»V oddaji z opozicijo v opoziciji ni bilo SNS stranke. Predvidevam, da zato ker je v dobrih odnosih z SDS vladujočo stranko. Zanima me vaše mnenje ali je to pošteno in kako boste ukrepali?« (⇒ [Pogovora s predsednikom vlade in z opozicijo, NOVEMBER, str. 4](#))

V skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija moramo, ko se odločimo za daljši pogovor s predsednikom vlade, najpozneje v 24 urah priložnost dati tudi opoziciji. Gre za člen 4.2, ki ga citiram.

»Ko se v naših radijskih in televizijskih programih odločimo za daljši pogovor s predsednikom vlade o aktualnih vprašanjih, bomo opozicijskim strankam ponudili možnost, da pojasnijo svoja stališča v podobni oddaji. Če opozicijo sestavljata več kot dve stranki, se sme ta oddaja v primerjavi s tisto, v kateri je nastopal predsednik vlade, podaljšati največ za polovico. Omenjena oddaja mora biti objavljena v enakovrednem terminu, **po možnosti takoj po nastopu predsednika vlade** oz. v naslednji oddaji enakega tipa, vendar ne pozneje kot naslednji dan.

Za vladne stranke štejemo vse tiste stranke, ki so podpisale koalicijsko oziroma pogodbo o sodelovanju v vladi, za opozicijske pa vse druge stranke ne glede na to, kako glasujejo o posameznih vprašanjih. Tudi če član določene stranke sodeluje v vladi, ta pa ni podpisala pogodbe o sodelovanju, štejemo, da je taka stranka v opoziciji.«

Pravila veljajo od leta 2000. /.../ V pogovoru z opozicijo sodelujejo opozicijske stranke, **ne pa tudi stranke, ki imajo z vlado podpisan sporazum o sodelovanju.** Tudi to ni novost. Tako je marca lani Levica podpisala sporazum o sodelovanju z vlado Marjana Šarca, zato v lanskem pogovoru z opozicijo, ki smo ga pripravili 16. septembra, **v studiu ni bilo predstavnika Levice.**

Letos julija je sporazum o sodelovanju z vlado Janeza Janše podpisala stranka SNS, zato je včeraj nismo povabili v oddajo Pogovor z opozicijo.

Glej tudi: ⇒ [Intervju s premierjem in pogovor z opozicijo, MAJ, str. 11](#)

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

4.2 Prispevki o političnih strankah

Ko se v naših radijskih in televizijskih programih odločimo za daljši pogovor s predsednikom vlade o aktualnih vprašanjih, bomo opozicijskim strankam ponudili možnost, da pojasnijo svoja stališča v podobni oddaji. Če opozicijo sestavljata več kot dve stranki, se sme ta oddaja v primerjavi s tisto, v kateri je nastopal predsednik vlade, podaljšati največ za polovico. Omenjena oddaja mora biti objavljena v enakovrednem terminu, po možnosti takoj po nastopu predsednika vlade oz. v naslednji oddaji enakega tipa, vendar ne pozneje kot naslednji dan.

Za vladne stranke štejemo vse tiste stranke, ki so podpisale koalicijsko oziroma pogodbo o sodelovanju v vladi, za opozicijske pa vse druge stranke ne glede na to, kako glasujejo o posameznih vprašanjih. Tudi če član določene stranke sodeluje v vladi, ta pa ni podpisala pogodbe o sodelovanju, štejemo, da je taka stranka v opoziciji.

Sprejeta in odklonjena vabila

»Prebral sem objavo predsednika vlade v prilogi in sem se zgrozil. Seveda ne za to ker gre za Janšo, ampak da je to sploh mogoče?! Ali sem prav prebral, torej da RTV ne dovoljuje poročila resnega stanja vlade v državi zaradi Covid pandemije? Torej vam je res vseeno za ljudi, za mrtve, za obolele, za tiste ki bodo propadli? Ali si vi RTV lastite oz kako to pojasnjujete?« (⇒ [Pogovora s predsednikom vlade in z opozicijo, NOVEMBER, str. 4](#))

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Manica J. Ambrožič

Predsednika vlade Republike Slovenije smo samo v zadnjih dveh mesecih nekajkrat povabili v oddajo Odmevi, a so vabila v njegovem kabinetu vsakič zavrnila.

Podatki za zadnja dva tedna: od desetih delovnih dni je predsednik vlade dobil tri vabila v Odmeve. V četrtek, 5. novembra, v četrtek, 12. novembra, vabilo za gostovanje smo znova poslali danes zjutraj in odgovor še čakamo.

Predsednika vlade smo povabili tudi v enourni intervju pred koncem leta. V skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v naših programih moramo v 24 urah po pogovoru s predsednikom vlade pripraviti tudi s predstavniki opozicije. Naš predlog je bil, da obe oddaji pripravimo konec novembra ali v začetku decembra, in sicer smo v kabinet predsednika vlade poslali predlog, da bi oddajo pripravili 30. novembra ali pa 7. decembra. Obe oddaji bi uradno in pravočasno umestili v spored in ju tudi napovedali v naših programih, da bi si ju ogledalo čim večje število gledalcev.

Prejšnjo nedeljo smo objavili pogovor s predsednikom države, in sicer v oddaji Politično s Tanjo Gobec.

Vodenje oddaj (skakanje v besedo)

»Zelo rada si pogledam pogovorne oddaje. Pri nekaterih pa me zelo moti, da govorijo vsi drug čez drugega in ne slišiš, kaj je kdo povedal. Pa dobro, to bi gostom še oprostila, voditelj naj bi po mojem na nek način to preprečil ali vsaj zmanjšal. Nedopustno pa se mi zdi, da voditelj s svojim poseganjem ne dovoli, da gost pove svojo misel do konca in mu kar naprej vpada v besedo. To se v oddaji Studio siti redno dogaja, tokrat je bilo to, ko je gostil obrambnega ministra Tonina. Tudi jaz se ne strinjam z nabavo orožja, a naj vendarle pusti človeku, da pove svoje do konca. Tak način se mi zdi skregan z osnovnim bontonom.« (⇒ [O čem in kako je bil izprašan minister?, SEPTEMBER, str. 13](#))

MNENJE VARUHINJE (POUDARKI)

→ Kratek pogovor v Dnevniku ali večernem Intervjuju se med seboj bistveno razlikujeta, ne le po dolžini, ampak tudi po vsebini in komunikacijskim razmerjem med sogovornikoma. Medtem ko v krajših aktualnih formah od voditeljev upravičeno pričakujemo, da v našem imenu gostu zastavijo kratka in jedrnata ter včasih le elementarna vprašanja, pa na drugi strani gostiteljev daljših pogovornih oddaj oz. oddaj z močnim avtorskim pristopom ni mogoče skrčiti le na tehnične zastavljavce suhoparnih vprašanj, saj so tudi sodelujoči v dialogu. Ko razpravljajo v

skladu s poklicnim zanimanjem ter akumuliranim vedenjem in znanjem, občinstvu omogočajo globlji vpogled v tematiko.

- Ne morem se strinjati s takšnim spraševanjem, ko voditelj kot edino možno ali merodajno izhodišče za pogovor uporabi svoje osebno stališče, pogled na svet in razumevanje družbene stvarnosti. Takšno vodenje ali pogovarjanje oz. način spraševanja izključuje in odvrta ves tisti del občinstva, ki ima na obravnavano tematiko drugačen pogled.
- V javnem mediju bi moralo – ne glede na značilnost posameznih oddaj ali dejstvo, da so nekateri voditelji sčasoma postali zaščitni znak teh oddaj – veljati predvsem pravilo kritične distance in nepristranske obravnave, brez vnaprej izdelanega stališča.
- Menim, da aktivističen pristop ni združljiv z vrednotami javnega medija. Prav tako ostro nasprotujem t. i. nabitim vprašanjem (loaded question), s katerimi spraševalec sogovorniku sugerira odgovor oz. mu ga vsiljuje kot iztočnico (ki ju prav tako opazimo v nekaterih televizijskih oddajah). Kako dosegati ravnovesje med kritičnim, avtorskim in nepristranskim v informativnih oddajah?
- Ne glede na različne voditeljske sloge ali omejen pogovorni čas v oddaji tako gostje kot občinstvo upravičeno pričakujejo, da bo vprašani imel možnost odgovoriti na vprašanje, ne pa da to namesto njega stori spraševalec.

Glej tudi: ⇒ [O pogovornih oddajah: kdo povabi goste, kdo izbira teme, kaj je pristransko, JANUAR, str. 11](#), ⇒ [Vodenje oddaj \(Politično, Tarča, Na tretjem, Studio City\), JUNIJ, str. 10](#), ⇒ [Kaj naj vpraša voditelj in kako, FEBRUAR, str. 23](#)

Odgovornost za izrečeno

»Glede na izjavo Juras Jadranke v oddaji Zadnje besede, da "slovenski vojaki hodijo na misije v tujino, kjer pobijajo lokalno prebivalstvo" me zanima naslednje: ker se imate za uravnotežen medij in so vas polna usta enakosti tako ene kot druge politične opcije, kako ocenjujete vi to izjavo in ali se nameravate opravičiti?« (⇒ [Zadnja beseda: izjava sodelujoče o vojaških misijah, NOVEMBER, str. 24](#))

Urednica Zadnje besede Tanja Rosandič in odgovorni urednik Programa plus Rok Smolej

... Iz celotne razprave v oddaji izhaja, da je bila izjava postavljena v kontekst zavezniških misij, gospa Juras ni nikjer izrecno izjavila, da bi bili pri tem konkretno udeleženi slovenski vojaki. Njeno razpravo gre razumeti tudi v luči pričevanj in preiskav med vojaškimi mirovniki v Avstraliji, ki razkrivajo zelo neprijetne izsledke, o katerih so mediji poročali in so bili aktualni prav v dneh pred razpravo v oddaji ([na primer](#)). V tem smislu je izražala tudi moralne pomisleke glede pakta, pri čemer je bila v razpravi edina, ki je zavzemala takšno pozicijo.

Prav zato, da bi se izognili napačnim interpretacijam izjave, je neposredno po izvajanju gospe Juras sledila izjava gospe Kresal. Nedvoumno je pojasnila, da je večina misij slovenskih policistov in vojakov izobraževalne narave in dodala, da vidi v tem

koristen prispevek k ohranjanju vesplošnega miru. Gospa Juras je v debati nato še enkrat poudarila, da njena izvajanja niso usmerjena neposredno proti slovenskim vojakom: »Saj tukaj ni debata o tem, ali smo mi proti slovenskim vojakom. To je pa druga populistična floskula, da tisti, ki se ne zavzemamo za to, da se da 780 milijonov v naslednjih šestih ali koliko letih v vojsko, da smo proti slovenskim vojakom; lepo vas prosim!« V oddaji so komentatorke tudi jasno izrazile skrb za življenja in zdravje naših vojakov. Sicer smo podporo Slovenski vojski v oddaji izkazali tudi že pred časom, ko smo v studiu gostili uniformirane predstavnice Slovenske vojske in Slovenske policije ter z njimi podrobneje osvetlili položaj žensk v teh sicer tradicionalno moških organizacijah.

Vsekakor ni bil namen razprave vznemirjati z izjavo, zato smo znotraj uredništva z urednico, voditeljico in vsemi komentatorkami sprožili širšo razpravo o tem, kako izražati mnenja. V oddajo smo sicer povabili tudi gospoda Škerbinca, želeli smo mu nameniti programski prostor, da bi predstavil svoj pogled na zadevo, a je vabilo odklonil.

MNENJE VARUHINJE (POUDARKI)

- Menim, da imajo nastopajoči na TV Slovenija (kakor tudi v drugih programih javnega medija) veliko odgovornost, da govorijo tehtno, preverjeno in z dejstvi, čeprav nastopajo v mnenjski oz. komentatorski popoldanski oddaji, v kateri o pomembnih aktualnih in dnevnih temah govorijo gostje/gosti, ki o teh temah večinoma niso strokovno podkovane/i.
- Menim, da že zasnova oddaje in njena pogovorna zasedba od uredništva terjata, da je v primeru, ko za iztočnico izbere vroče notranjepolitične vprašanje (npr. zbiranje podpisov za referendum) posebej preudarno in pri uredniškem razmisleku uporabi merila informativnih oddaj za obravnavo političnih vsebin.
- **Menim, da tudi za hibridne razvedrilno-informativne oddaje veljajo tista določila Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki pred voditelje in urednike informativnih pogovornih oddaj postavljajo najvišje standarde (1.3 Preverjanja dejstev, 1.4 Verodostojnost, 1.5 Odgovornost, 2.2 Obseg mnenj, 5.6 Intervju).**
- Menim, da za izjavo, ki je bila predmet pritožb, ni mogoče reči, da bi bila iztrgana iz konteksta, izrečena je bila v okviru razprave o Slovenski vojski in njenem mednarodnem delovanju. **Menim, da izjave, ki ne zdrži ne kot dejstvo ne kot interpretacija, ne moremo razumeti kot mnenje, do katerega ima pravico vsak gost v mnenjski oddaji. Menim, da je za izjavo, izrečeno v oddaji javnega medija, odgovoren vselej tisti, ki jo izreče. Hkrati pa je za ustrezno razjasnitev izjave, ki je kontroverzna (in v konkretnem primeru netočna), odgovoren oz. uredništvo.**
- Menim, da bi bilo prav, če bi se uredništvo za takšen potek oddaje občinstvu opravičilo in izjavo razjasnilo.

3. PRAVILA ŽANROV: SATIRA, KOMENTAR, INTERVENCA

Največ nesporazumov je bilo glede komentiranja ter ločnice med novinarjevim izražanjem osebnega mnenja in poklicne sodbe, mešanja žanrov (vnašanje komentatorskih elementov v poročanje) ter meje med humornim in žaljivim v satiri oz. parodiji.

Satira v programih RTV Slovenija

»Pravkar se je na valu 202 odvrtel prispevek Zapisi iz močvirja. Satira je obravnavala ameriški predsedniški par in mladega angleškega princa in njegovo ameriško ženo. Bil sem šokiran na pokroviteljskimi in žaljivimi ocenami prav vseh štirih. Še posebej žaljiv je bil do Melanije Trump, pa tudi njenega moža. Nisem zaljubljen v njih, a vseeno smatram, da se nikakor ne spodobi, da se na NACIONALNEMU radiu države, ki je ameriška zaveznica, tako prostaško govori o njihovih najvišjih predstavnikih.« (⇒ [Zapisi iz močvirja: o meji sprejemljivega v satiri, JANUAR, str. 46](#))

Urednik dnevno-aktualnega programa Vala 202 Luka Hvalc:

Zapisi iz močvirja so satirična rubrika, ki občasno temelji tudi na zavestnem pretiravanju in nerealnih primerjavah. Strinjamo se, da je označevanje vzeto iz konteksta lahko tudi pretirano in dobesedno brano žaljivo, a gre nedvomno za prepoznavni slogovni pristop avtorja, ki ga je vedno treba postaviti v kontekst celotnega zapisa in satire. Iz celotnega konteksta konkretnega zapisa z naslovom 'Umetnostna kritika' je nedvomno zaznati satiro, ki so jo sodeč po drugih odzivih zaznali tudi številni poslušalci in bralci. V konkretnem primeru gre za mešanje realnosti in fikcije v ob že izhodišču zagonetnem dogajanju okrog 'kipa', ki je razburil Slovenijo. Poleg tega zapis obravnava globalno močno izpostavljene javne osebnosti s področja politike, ki pogosto izražajo zelo močna stališča, zato je tudi moč in kontekst satire treba razumeti v tem smislu.

MNENJE VARUHNJE (POUDARKI)

- Tudi ta žanr je v programih RTV Slovenija dovoljen, pomembno pa je, da je ločen od informativnih vsebin, da torej ne zmede občinstva v presoji, kakšna je narava in namen oddaje. Satirični prispevki morajo biti v programe vključeni tako, da poslušalci zlahka ločijo med informacijami in dejstvi ter satirično predelavo teh informacij in dejstev.
- Pri satiri je pomembno tudi, da avtorji skrbno tehtajo, kako izreči jedko kritiko dogajanja doma in po svetu, ne da bi prestopili meje med duhovitostjo in duhovičenjem. Žaljivke, vulgarnosti in prostaštvo niso dovoljeni, pričakuje se upoštevanje dobrega okusa in vrednot občinstva. Vendar pa to ne pomeni, da satirik – ko svojo puščico usmeri v ravnanje skupin in posameznikov ali v družbene pojave in fenomene – ne bi smel v kritiki ravnanj in pojavov uporabiti različnih prijemov, od zajedljivosti do provokacije in smešenja. Vsekakor pa se mora izogniti poseganju v osebno dostojanstvo imenovanih. Pri tem je meja, do katere

je avtorju satire dovoljeno iti z družbenim komentarjem, vsekakor višja, ko gre za politike in javne osebe ter njihovo javno delovanje in izjave.

- Menim, da je v konkretnem primeru avtor upošteval pravila in da ni prestopil meje sprejemljivega.
- Ko uredništva pozovem k razmisleku o teži javno izrečene besede, si ne bi želela, da bi se samoomejevali (ali samocenzurirali) na škodo ustvarjalnosti in žlahtnega žanra.

Označevanje satirične vsebine

»Danes smo v oddaji StudoCity poslušali o Trampistih in njihovi podvrsti Jansistih in Orbanistih v Evropi, govorilo se je tudi o "alfa samcih", ki jih vodijo. Taka primerjava z živalskimi vrstami je gledano občečloveško neprimerna, žaljiva in ne pritiče nobeni, kaj šele nacionalni TV, ki jo plačujemo vsi, pa naj se nanaša na leve ali desne politične opcije. Preprosto ne sodi k omiki slovenskega kulturnega in političnega prostora, ki ga na tak način negirate in spodbujate nestrpnost, kar nikakor ni izbira večine državljanov.« (⇒ [Studio City: pogovor, »satira« in grafika, NOVEMBER, str. 13](#))

Urednica oddaje Studio City Alenka Kotnik

V omenjenem prispevku je šlo za satiro.

Grafično in tonsko smo jo ločili s špico in napisom Studio Shitty, kar naši redni gledalci razumejo kot vsebino, ki odstopa od informativnih prispevkov in izraža bolj mnenjski pristop oz. uporablja slikovni material v drugačnem kontekstu, da bi spodbudila razmislek o sedanjem družbenem dogajanju. Morda res ni bila najbolj posrečeno, jasno in nedvoumno umeščena v tok oddaje, smo pa želeli ustvarjalci z njo opozoriti na trende, ki jih mnogi vidijo kot skrb zbujujoče in ogrožajoče za demokratičen ustroj družb.

Satirična rubrika je bila v preteklosti že prepoznaven del oddaje. Menim, da tudi sicer gledalci našo oddajo in vsebine dojemajo kot prostor kritike, alternative in pogledov na svet, ki morda kdaj stopijo tudi na rob prav zato, da bi izzvali razmislek.

Če smo koga izmed gledalcev z vsebino užalili, se opravičujem, saj to nikakor ni bil naš namen.

POUDAREK VARUHINJE

Poleg obvezne označbe, da gre za satiro (ki je v oddaji ni bilo) je dolžnost uredništev tudi, da vedno znova tehtajo, kje je meja med zbadljivim in žaljivim družbenim komentarjem. Ta dolžnost in odgovornost sta v informativnih programih še večja kot v razvedrilnih ali satiričnih oddajah, zato je v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike področje posebej urejeno v poglavju 9.13 Satira.

9.13 Satira

Satire ne smemo uporabljati v radijskih in televizijskih informativnih programih. Izjema je možna samo, če bi objava določene satire sprožila resno obravnavo določenih problemov. Satira v informativnih oddajah bi lahko zmedla del občinstva pri presoji o naravi in namenih oddaje ter pri oblikovanju lastnih stališč o naravi in pomembnosti obravnavanih dogodkov in tem. Satirični prispevki morajo biti vključeni v oddajo tako, da bodo poslušalci in gledalci zlahka ločevali med pravimi informacijami, stališči in mnenji nastopajočih in med satirično predelavo različnih informacij, stališč in mnenj.

Novinarski komentar

»Na žalost je bila to ponovno ena pristranska oddaja. Vse oddaje prejšnji tedem sem si ogledala, tokrat ste šli pa res predaleč. Zavrteli ste samo tiste dele oddaj ali povzetke, ki blatijo, zaničujejo in ponižujejo tiste, ki želijo sestaviti vlado, ni bilo predstavljeno obeh strani. Ne vem sicer kakšno politiko vodite in ne vem zakaj ljudem dvigujete pritisk. S takimi nekorektnimi in enostranskimi pogledi ljudi razdvajate in podpihujete to strašno razdvojenost.« (⇒ Utrip: (ne)pristranski komentar, FEBRUAR, str. 24)

Realizatorica oddaje Božena Kokot (poudarek iz uvoda v analizo o poteku oddaje)

... zdi se, ne le da oddaje niste pozorno spremljali, ampak tudi to, da namerno očitata pristranskost tako novinarki kot mediju. Da s tem delate krivico vsem nam, ki smo soustvarjali oddajo in Uredništvu IP, bo razvidno iz minutažne analize oddaje.

MNENJE IN POJASNILO VARUHIJNE (POUDARKI)

- Utrip je komentirana avtorska oddaja in za komentar, ki je subjektivni novinarski žanr, veljajo drugačne zakonitosti kot za nevtralno novinarsko poročanje. Oddaja Utrip je po zasnovi komentirani pregled tedna, zato avtorjem ni mogoče oporekati pravice do podajanja mnenj ali od njih zahtevati nevtralne drže.
- Tudi pri komentiranju veljajo poklicna pravila, in sicer: mnenja naj bodo podkrepjena z dejstvi, izbor izjav za vsako tematiko naj bo reprezentativen, uporaba jezikovnih prijemov oz. sredstev naj bo preiščena. Menim, da je bila oddaja Utrip, o kateri ste mi pisali, pripravljena v skladu s temi merili.
- Prepričana sem, da o celovitosti in nepristranskosti ni mogoče soditi z matematičnim uravnoteževanjem izjav ali s seštevanjem sekund in s štoparico v roki. Ne glede na to menim, da natančen popis oddaje, ki ga je pripravila realizatorica Utripa Božena Kokot, odlično ilustrira pravilno avtoričino poklicno ravnanje ter dolžno skrb avtorice in drugih sodelujočih pri oddaji, da bi kar najširše zajeli vsebine, ki so zaznamovale družbeni utrip v državi v obravnavanem tednu.
- Povsem razumem, da se gledalci ne moremo strinjati ali poistovetiti z vsem, kar o naši stvarnosti izrekajo drugi – pri čemer imam v mislih predvsem javne osebnosti, ki tudi z izjavami krojijo naš vsakdan.

Mnenjska intervencija ali komentar

»Ali se voditelju ali komu, ki je spisal jutranji program res zdi, da lahko politike trenutne odhajajoče ali prihajajoče vlade, ali pa predsednika države, označimo za fašista? Se zaveda teže besede, ki jo je uporabil. Pa vse bolj se izpostavlja, da je v našem prostoru potrebno omejiti napadalen, tudi sovražni govor, pa ga slišimo prav na nacionalnem radiu.« (⇒ [Uporaba besede fašizem, MAREC, str. 46](#))

Odgovorni urednik Nejc Jemec

Z voditeljem in urednikom jutranjega programa smo se o omenjeni mnenjski intervenciji – obliki, tradicionalno značilni za Val 202, ki se predstavlja kot družbeno odgovoren in mnenjski program – pogovorili. Predebatirali smo strukturo deloma improviziranega krajšega monologa, ki bi lahko bila nekoliko bolj dodelana, in samo govorno izvedbo, ki je bila res za odtenek preveč čustveno zaznamovana. Voditelj je sugestije sprejel.

NAČELNO MNENJE VARUHINJE

V radijskem mediju **ni pomembno le, kaj se pove, ampak tudi – kako se pove.** Razumljivo je, da **ima vsak voditelj, ki je tudi gostitelj večurnega programa v živo, svoj specifičen voditeljski slog.** Nanje se poslušalci tudi navadimo in jih imamo ravno zaradi posebnosti radi ali pa nam tudi niso všeč.

Ne glede na slogovne in avtorske pristope je pomembno troje:

- **prvič**, zavedanje, da se prek etra javnega medija nagovarja raznovrstno občinstvo, z različnimi pogledi, predstavami, prepričanji in pričakovanji ter tudi političnimi preferencami, ki jih je treba spoštovati;
- **drugič**, zavedanje, da so izrekanju subjektivnih mnenj namenjeni predvsem komentatorski žanri, in da mora biti v govornih vsebinah jasna ločnica, kdaj gre za osebne ali čustvene poglede, kdaj pa za navajanje dejstev;
- **tretjič**, zavedanje o nenapisani pogodbi med ustvarjalci in občinstvom, po kateri morajo poslušalci vselej razumeti, kaj je bilo povedano in zakaj, ne da bi morali iskati podtone in podtekste ter brati med vrsticami in ugibati, kaj je bilo mišljeno s povedanim.

Mešanje žanrov?

»Mene ne moti pluralnost mišljenj, moti pa me, da mnogi vaši novinarji v informacijo vpletejo že tudi svoj komentar, tako, da ni jasno, kaj so dejstva in kaj je individualni pogled novinarja na zadevo, o kateri poroča. To pa je že tako moteče, da vaših informativnih oddaj na TV in delno tudi na radiu ne morem več prenašati, saj me zaradi tendencioznosti in neobjektivnosti dnevno iritirajo.« (⇒ [O verskih obredih ob izteku epidemije, MAJ, str. 34](#))

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija Danijel Poslek

Namen tokratne rubrike oziroma prispevka je bil osvetliti potezo Slovenske škofovske konference, ki se je še pred vladno odločitvijo za rahljanje ukrepov odločila, da spet dovoli bogoslužja s prisotnostjo vernikov. Avtorja oddaje sta različne vidike te zgodbe

osvetlila z zelo različnimi sogovorniki in tako zadostila pričakovanjem, da so v prispevku prikazana stališča vseh vpletenih strani.

Zato ocenjujem, da je bila velika večina oddaje v skladu s poklicnimi merili in standardi.

Drži pa, da je bil konec oddaje po oceni urednice rubrike in moji oceni preveč subjektiven in je vseboval tudi novinarski komentar obravnavane poteze. Ker ta komentar ni bil dogovorjen, v prispevku pa tudi ne posebej označen, smo avtorja rubrike na to opozorili. Sledimo namreč načelu, da poročanje temelji na soočanju različnih argumentov in na dejstvih, iz katerih si lahko poslušalke in poslušalci zaključke ustvarijo sami.

Če pa novinar v prispevku sam podaja svoje zaključke ali pa komentira poteze različnih akterjev, pa bi to moralo biti bolj jasno povedano oziroma označeno. Ker se v tem primeru to ni zgodilo, smo v uredništvu na to temo tudi razpravljali.

Ob tem dodajam, da sta tudi avtorja pripravila zelo izčrpno obrazložitev prispevka in pristopa k poročanju.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

Menim, da v objektivnih žanrih (novica, poročilo) **ni dovoljeno dejstev pomešati z interpretacijo teh dejstev** (domnevami, ugibanji, sklepanj), še zlasti ne na način, ko občinstvo ne more razbrati, kje se konča poročanje in kje začne podajanje avtorjevega osebnega pogleda.

Menim, da je **sodbe dovoljeno izrekati le, če logični sklepi sledijo pridobljenim in predstavljenim dejstvom in izjavam**. Ne morem pa se strinjati, da se kot sklep predstavi samo ena od možnih razlag teh dejstev.

Občinstvo javnega medija upravičeno pričakuje, da bo o družbeno pomembnih tematikah dobilo dovolj informacij in različnih pogledov, da si o zadevi samo ustvari mnenje.

Zato uredništvu priporočam nadaljnjo razpravo o tem, pa tudi pozorno branje Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija.

Glej tudi: ⇒ [Pristranski voditelji na Valu 202?](#), NOVEMBER, str. 32, ⇒ [Sarkazem in komentiranje voditeljev](#), OKTOBER, str. 33 ⇒ [O vodenju in komentiranju](#), DECEMBER, str. 26

4. IZBOR TEM, SPREGLED, PREVEČ ALI PREMALO

Koliko pozornosti si zaslužijo posamezni dogodki, zakaj so bili nekateri spregledani ali obravnavani le bežno, kdo odloča o tem, kaj je v javnem interesu in po kakšnih merilih?

Niste poročali o ...

»Ostro protestiram, ker o Pohodu za življenje, ki je potekal včeraj dopoldan v Ljubljani, na portalu MMC na dan dogodka ni bilo objavljenega nobenega prispevka.

Glede na to, da praviloma izpostavljate tudi dosti manjše shode, proteste ipd., se mi zdi takšno ravnanje medija, ki ga plačujemo vsi davkoplačevalci in ki naj bi zasledoval javni interes obveščenosti vseh prebivalcev in prebivalk Slovenije, še posebej zavržno.« (⇒ Nič o Pohodu za življenje, OKTOBER, str. 4)

Pojasnilo RTV Slovenija, ki ga je posredovala Služba za komuniciranje:

»V množici dnevnih dogodkov žal ne moremo pokriti prav vseh, še posebej ob sobotah, nedeljah in praznikih, ko delamo z manjšim številom sodelavcev. Tako smo v soboto pokrivali kar dva pomembna dogodka. Ena od ekip Informativnega programa TV Slovenija se je dopoldne udeležila okroglega mize z naslovom Odgovoren državljan – uspešen narod, ki jo je pripravila civilna iniciativa Prebudimo Slovenijo, na njej pa je sodeloval tudi predsednik vlade. Druga ekipa pa se je dopoldne odpravila na Brdo pri Kranju, kjer je bil sprejem predsednika države in ministrice za diamantne maturante in maturantke. O obeh dogodkih smo v naših dnevnoinformativnih oddajah poročali.«

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

- Selekcija novic je imanentno delo urednikov. O poudarkih, razmerjih in obsegu poročanja se odločajo glede na vsakokratne konkretne okoliščine, pri tem pa morajo poskrbeti, da se v časovno omejenih oddajah prikaže čim več raznovrstnih informacij iz Slovenije in sveta ter z različnih področij našega življenja.
- Menim, da je množični shod z več sto udeleženci v Ljubljani takšne vrste dogodek, za katerega občinstvo upravičeno pričakuje, da bo zabeležen v kakšni od dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija tega dne. Zato bom uredništvu Informativnega programa **priporočila**, da se podrobno seznanijo z očitki o spregledu dogodka in opravi notranjo razpravo o točki 2.1 Poklicnih meril in načel novinarske etike (Razpon tem).
- Znani so mi primeri, ko so izvedbene okoliščine in omejitve v zapleteni produkciji televizijskih narekovale vsebinske odločitve, zato te niso bile najboljše ali pa so bile bistveno drugačne o načrtovanih ali uredniško usklajenih.
- Uredništvu Informativnega programa in vodstvu TV Slovenija sem **priporočila**, da preverijo uveljavljen način načrtovanja in ga po potrebi spremenijo, če ugotovijo, da ne zagotavlja zadostnih produkcijskih zmogljivosti ob predvidljivih in po mnenju uredništva pomembnih dogodkih.

Glej tudi: ⇒ [Spregledano v informativnih oddajah?](#), JUNIJ, str. 15

Preskromno ste poročali o ...

»Seveda vsakdo išče in pričakuje tudi informacije iz svojega regionalno lokalnega okolja. Tu pa nastopi naš problem. Vsa področja Slovenije so dobro pokrita s poročevalci, mislim, da posebej izstopa Posočje, ter Prekmurje ob seveda osrednje slovenski regiji. Koroška je na skrajnem koncu obsega prispevkov. Poročevalka se zelo redko oglašča, pa še to običajno samo do Slovenj gradca, ki mu stari deženi meji manjka do Koroške še dobrih 15 km. Politiki pač

področja omejujejo drugače. ... Prosimo vas, da dodelite poročevalca/ko iz našega lokalnega miljeja, da bodo vsi slovinci in seveda tudi mi vedeli, kaj vse se dogaja pri nas. Da smo del Slovenije.« (⇒ Gledalka: preskromno poročanje s Koroškega, MAJ, str. 22)

Mitja Prek, urednik dopisništev Informativnega programa TV Slovenija

Menimo, da Koroška v naših informativnih oddajah ni zapostavljena. Vse pomembne teme s Koroške najdejo prostor tudi v naših informativnih oddajah. Res pa je, da novinarje in medije, ko govorimo o temah s Koroške, v zadnjem času najbolj zaposluje tema o Tretji razvojni osi, zato je tudi morda kakšna druga tema bolj na stranskem tiru.

Naša dopisnica s Koroške Lea Pejovnik Vornšek je samo od novega leta do začetka marca 2020 pripravila 31 prispevkov, ki smo jih razporedili v vse oddaje Informativnega programa Televizije Slovenija od 8 h zjutraj do Odmevov. Prav po zaslugi gospe Pejovnik Vornšek je bilo več prispevkov objavljenih tudi v oddajah Uredništva oddaj o kulturi. Pravite, da je bilo s Posočja objavljenih več prispevkov kot s Koroške. V resnici jih je bilo v enakem obdobju skoraj pol manj, 18. Veliko gledalcev ima občutek, da bolj kot ostale dele Slovenije pokrivamo Ljubljano. A dejstvo je, da je Ljubljana glavno mesto Slovenije, državno, upravno in politično središče, kjer je največ javnih ustanov. A to ne pomeni, da več poročamo o lokalni problematiki Ljubljane.

Slovenj Gradec je upravno središče regije in ena od mestni občin, zato je seveda tudi več tem iz tega mesta, ki so zanimive za širšo slovensko javnost. Seveda pa skrbno pazimo, da poročamo tudi o pomembnih dogodkih iz drugih koroških krajev.

Marca letos je za obdobje enega leta dopisništvo v Slovenj Gradcu prevzela naša izkušena kolegica Duška Lah.«

VARUHINJA RAZMIŠLJA

Sama želim dodati le še nekaj besed o tem, kako pomembno je, da radijski, televizijski in spletni mediji RTV Slovenija v največji možni meri pokrijejo dogajanje povsod po državi. Menim, da glede tega ni odveč nobeno opozorilo, saj ima javni medij tudi povezovalno vlogo. »Več Slovenije!«, mi večkrat pravijo gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin, pri tem pa so običajno kritični glede obsega novic iz krajev, ki jih poznajo. Zadevo podrobneje poznam z zornega kota Belokranjcev: vsakokrat, ko pridem domov v Črnomelj, slišim, da se počutijo medijsko prezrte. Ko zadevo analiziramo, vidimo, da to ne drži povsem. Res pa je, da ljudje ne sedimo po ves dan pred radijskim ali televizijskim sprejemnikom in si predstavo ustvarimo na podlagi oddaj, ki jih slišimo ali vidimo, ne pa na podlagi resnične ponudbe. Kot rečeno pa teh vsebin ne more biti preveč, prav tako ne bi bilo dobro, če bi bile povezane le z eno temo, ki je v okolju takrat najbolj zanimiva (Bela krajina na primer največkrat na vrsto pride zaradi mejnih zadev). Iz urednikovega odgovora razberem, da se teh pasti v pristojnem

televizijskem uredništvu zavedajo in da si prizadevajo za enakomerno pokritost vseh delov Slovenije.

Preveč ste poročali o ...

»Kaj se dogaja na državni tv? Ves čas samo neke verske vsebine. Država je ločena od cerkve vi pa forsirate cerkveno laž o nebesih .... in mi pa vam za to še plačujemo ... imajo svojo tv pa naj tam zastrupljajo svoje otroke vi pa naših ne rabite! SRAMOTA! Zahtevam odgovor zakaj je tako?« (⇒ [Odzivi na verske vsebine ob veliki noči, APRIL, str. 29](#))

VARUHINJA ODGOVARJA

- Kot varuhinja večkrat prejmem mnenja o tem, česa je premalo in česa preveč; ko gre za **verske vsebine** nekateri gledalci in poslušalci javnemu mediju očitajo nastrojenost zoper vernike, nekateri pa sporočajo, da verske vsebine ne sodijo v javne medije. Oboji se sklicujejo na javni interes, vendar skozi osebno prizmo, saj pri tem zapisujejo svoj osebni pogled na temo.
- Zakon o RTV Slovenija javnemu mediju nalaga, da občinstvu posreduje celoten spekter aktualnih vsebin, med njimi tudi verske, in da posebno pozornost posveča tudi položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti. V Programskih standardih RTV Slovenija piše, da javni medij javni interes uresničuje tudi tako, da spoštuje različnost, politična in verska prepričanja ljudi in v programe v ustreznem razmerju uvršča tudi verske vsebine. Da so verski programi sestavni del programov RTV Slovenija, je zapisano tudi v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.
- Menim, da občinstvo od javnega medijskega servisa **upravičeno pričakuje**, da se bo s programskimi vsebinami odražala pluralnost družbe, tako mnenjska in politična kot svetovnonazorska in verska.
- Ko gre za vprašanje obsega posameznih vsebin in programov, tudi verskih, pa pojasnujem, da sta **oblikovanje dolgoročne programske politike in varovanje javnega interesa v programih javnega medijskega servisa** v rokah vodstva RTV Slovenija in Programskega sveta RTV Slovenija, ki ga sestavlja 29 predstavnikov javnosti. Programsko shemo vsako leto pripravijo uredništva in enote, nato jo uskladijo na ravni zavoda, v končni obliki pa po razpravi in dopolnitvah sprejme Programski svet. V letnih programsko-poslovnih načrtih (PPN) je zapisano tudi število verskih oddaj in prenosov bogoslužij. Ti dokumenti so javni in dostopni na spletu ([povezava na PPN 2020](#)). To pomlad je zaradi epidemije covid-19 bilo več sprememb in prilagoditev, kar pa je razumljivo.

Premalo ste poročali o ...

»Na predvečer praznika: nič; na praznik 25. junija pa sem zasledil oddajo z naslovom Domovina in država. To je bil dokumentarni film ob 17.05 uri s kratkim političnim uvodom in centralnim poudarkom na prikaz avtentičnih posnetkov vojaških spopadov. Torej s tem »minimalističnim pristopom«, dokumentarnim filmom na drugem kanalu, naj bi obeležili

osrednji praznik? Je Dan državnosti za urednike tudi sicer drugorazredna tema !? (⇒
Televizijski program ob dnevu državnosti, JUNIJ, str. 23)

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija (poudarek iz daljše analize)

Dan državnosti Republike Slovenije smo tudi letos označili z oddajami o slovenski kulturi, glasbi in z dokumentarnimi filmi, tj. predvajali smo slovenske koncerte, glasbeno-dokumentarni film zGodba iz Idrije, ki pripoveduje več kot 340-letno zgodovino idrijske rudarske godbe, najstarejše tako na Slovenskem kot v Evropi; predvajali koncerta Carmine Slovenica in Chorus instrumentalis – Adiemus in izobraževalno oddajo Tipično slovensko – Harmonika.

Na predvečer praznika smo dan državnosti obeležili s posebno oddajo na TV Slovenija 1, ki je govorila predvsem o prihodnosti države, o tem, v kakšni državi želimo živeti. Sledil je prenos proslave ob dnevu državnosti. Na TV SLO3 smo ob 20. uri prenašali slavnostno sejo državnega zbora.

V četrtek smo na dan državnosti popoldne na TV SLO2 predvajali film Domovina in država, ob 20. uri na TV SLO1 pa dokumentarni film Požig, ki obeležuje stoletnico požiga narodnega doma v Trstu, ki je bil na Primorskem uvod v zatiranje vsega slovenskega. Zatem smo, kot vedno doslej, predvajali slovenski film, tokrat je bil to film Stekle lisice.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDARKI)

- **Za leto 2020 sem pristojnim priporočila**, »da v dneh, ko se z državnimi prazniki spominjamo prelomnih dogodkov iz narodove zgodovine, skrbneje načrtujejo programske vsebine«.
- Posebej poudarjam, da **samo s primerjavo dolžine posameznih prispevkov ali oddaj oz. številom prenosov, izvernih oddaj ali prispevkov ne moremo ugotavljati in zatrjevati, ali je bila nekemu prazniku namenjena primerna teža**. Za kaj takega bi bila potrebna vsaj še analiza družbenega konteksta oz. dejanskega odnosa, ki ga država, lokalne skupnosti, civilnodružbene organizacije in državljani izkazujejo do posameznih praznikov, vključno z vidikom počitnikarstva (doživljanja praznikov predvsem kot priložnosti za podaljševanje počitnic oz. povezovanje s konci tedna in dopustom).
- Menim, da **javni medij pri zaznamovanju praznikov ne sme izhajati iz ideoloških stališč, ampak iz spoštovanja do praznikov in njihovega pomena za državljane**. Nekaterim nekateri prazniki pomenijo več, drugim drugi. Poslanstvo javnega RTV medija je, da zagotavlja kakovostne programske vsebine za slovensko družbo v vsej njeni različnosti.
- Menim, da so **določene asimetrije lahko tudi posledica ad hoc ali prepozna načrtovanja**, zato bi bilo koristno, če bi pristojni na RTV Slovenija opravili vsebinsko razpravo o programskem odnosu do vseh 12 državnih praznikov (novo leto, Prešernov dan, dan upora proti okupatorju, praznik dela, dan Primoža Trubarja, dan državnosti, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, vrnitev Primorske k matični domovini, dan suverenosti, dan spomina na mrtve,

dan Rudolfa Maistra, dan samostojnosti in enotnosti), kakor tudi o programskem odnosu do vseh petih praznikov, ki nimajo statusa državnih, so pa dela prosti dnevi (velika noč, binkošti, Marijino vnebovzetje, dan reformacije, božič).

Glej tudi: ⇒ Neaktualno o vetru po državi, FEBRUAR, str. 12, ⇒ Gledalka: preskromno poročanje s Koroškega, MAJ, str. 22, ⇒ Blejski strateški forum: premalo ali dovolj?, SEPTEMBER, str. 8

Zakaj sploh ste poročali o ...

»Se Vam zdi prav, da v današnjem osrednjem večernem dnevniku delajo reklamo za bordel z lutkami, menda v Sežani? Kdo je odgovoren za ta prispevek?« (⇒ Si bordel zasluži novinarsko obravnavo?, JANUAR, str. 6)

Mitja Prek, urednik slovenskih dopisništev Informativnega programa TV Slovenija

V naših informativnih oddajah ni prepovedanih tem. V vseh oddajah se dotikamo tudi tem, ki tudi razburjajo, predvsem pa imajo velik odziv v javnosti. Tako je bilo tudi v tem primeru in prav zato smo se odločili, da pripravimo reportažo o tem bordelu. V prispevku smo izpostavili različne dileme, ki so se v zadnjih dneh pojavile v medijih, in po našem mnenju sledili javnemu interesu.

VARUHINJIN ODGOVOR IN PRIPOROČILO (POUDAREK)

Iz vsebine ni bilo mogoče izluščiti informativne vrednosti za širšo javnost, saj prispevek **ni vseboval ne družbenega konteksta ne razjasnitve fenomena ne kritične distance do podjetniške ideje.**

Menim, da je informacijo o odprtju prvega bordela lutk v Sloveniji primerno uporabilo uredništvo oddaje Tednik, ki prav tako nastaja v okviru Informativnega programa TV Slovenija. V Tedniku so le nekaj dni pozneje (27. 1. 2020) informacijo o bordelu izkoristili za prikaz slovenske industrije seksa, k besedi so povabili različne sogovornike (lastnica bordela, seksologinja, preučevalec prostitucije, kriminalist, predstavnica nevladne organizacije, prostitutka), pri čemer je voditeljica oddaje že uvodoma zastavila vprašanje, ali bordel lutk napoveduje bolj etično prostitucijo ali pa gre za novo ponudbo za iskalce spolnih storitev. V prispevku je bila tematika obravnavana problemsko in analitično, v jasnem fokusu in kontekstu.«

Uredništvu Informativnega programa **priporočam**, naj bodo pri umeščanju vsebin v dnevnoinformativne oddaje še bolj pozorni na pomen konteksta in izbire zornega kota.

5. PAZLJIVA OBRAVNAVA DRUŽBENIH SKUPIN

Nekaj odzivov se je nanašalo na uporabo spolnih stereotipov, širjenje etničnih predsodkov, neustrezno obravnavo invalidov in nezadostno zaščito otrok.

Enakost spolov

»V celotni oddaji voditelja in občasno tudi gosta podajajo stereotipne izjave o moških, ki samo gledajo nogomet in ženskah, ki hodijo na jogo ali pa, še boljše, gledajo španske

nadaljevanke oz. telenovele. Voditelja sta popolnoma netipična do takšnih izjav, še več, sama jih nanizata kar nekaj. Menim, da bi ravno nacionalna televizija lahko razbijala mite o ženskah in moških, ne pa da jih še veselo širi. Kako se do teh izjav opredeljuje uredništvo oddaje?» (⇒ [Seksizem v Žajfnici, JANUAR, str. 29](#))

Urednica oddaje Dobro jutro Daša Lamut Prosen

V oddaji črpamo tematike iz vsakdanjega življenja in o njih razpravljamo z znanimi Slovenci in strokovnjaki, voditelja soočata nasprotujoči si stališči, telefonske linije pa so odprte za komentarje, mnenja in vprašanja gledalcev. Rubrika ima namen tudi zabavati ... Začetni skeč seveda namenoma pretirava, karikira, stereotipizira in parodira naša življenja in odnose, saj je njegov namen zabavati in ponuditi iztočnico za poznejši pogovor.

V pritožbi navajate, da smo v pogovoru operirali s stereotipi in miti, mi pa pojasnjujemo, da smo predstavili statistično dokazljiva dejstva. Med pripravami na oddajo smo namreč pridobili uradne raziskave gledanosti posameznih televizijskih vsebin, ki jih je izvedla AGB Nielsen Media Research. Te raziskave kažejo, da si je v letu 2019 nogometne tekme ogledalo 72,57 % moških in 27,43 % žensk. Pri telenovelah pa je ravno obratno: v letu 2019 si je telenovele ogledalo 75,03 % žensk in 24,97 % moških. Ker torej snov za razpravo črpamo iz povprečnega vsakdana, smo se naslonili na te raziskave. V pritožbi imate gotovo prav, da je temo vedno mogoče predstaviti še bolj poglobljeno in večplastno, zato smo vašo pritožbo v uredništvu analizirali in o njej tudi razpravljali.

NAČELNO MNENJE VARUHNJE GLEDE STEREOTIPOV V JAVNEM MEDIJU

Menim, da je v dnevnih televizijskih oddajah, ki v sproščenem tonu nagovarjajo široko občinstvo in imajo namen tudi razvedriti, takšen pristop sprejemljiv in morda tudi poučen, saj odslikava realne odnose, jih ne idealizira, kvečjemu karikira. Zato ker jih ne podvrže kritični presoji, rubrike še ni mogoče razumeti kot seksistično utrjevanje predsodka o neenakosti in neenakopravnosti med spoloma.

Zagotovo pa so pomembni tudi odtenki: ne le, kaj se pove, ampak tudi, kako se to pove, saj je pomembno, da vsebina ni razumljena narobe.

Glej tudi: ⇒ [Zastopanost ženskih športov na TV Slovenija, AVGUST, str. 14](#)

Obravnava invalidov

»Prvič v desetih letih se je zgodilo, da na Mednarodni dan invalidov 3. decembra ni bilo v etru nacionalnega radia slišati nobenega invalida niti predstavnika invalidskih organizacij v Sloveniji. ... ponovno se je govorilo o invalidih brez invalidov. Na naš praznik ste slovenske invalide prikazali na radiu Slovenija kot opravilno nesposobne. Saj so o nas govorili drugi, kaj bi bilo za nas dobro, nas pa o tem kaj bi res potrebovali in bi bilo za nas dobro, ni vprašal NIHČE, razen najvišji predstavniki države.« (⇒ [O invalidih z invalidi, DECEMBER, str. 22](#))

Odgovorni urednik Prvega Danijel Poslek

Mednarodni dan invalidov v našem programu vsako leto podrobno obeležimo – ne samo v informativnih oddajah. Tako je bilo tudi letos, ko ste lahko na dnevnem programu slišali prispevke o tej temi. Res pa letos z nekoliko drugačnim pristopom, a kljub vsemu na način, ki je jasno osvetlil problematiko invalidov v današnji družbi. Ob tem pa ni nepomembno, da tem temam veliko časa in pozornosti posvečamo vse leto, ne samo na mednarodni dan invalidov. In tako bo ostalo tudi v prihodnje.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da je med vsemi dnevi v letu, ko je presoja v celoti v uredniških rokah, ravno mednarodni dan invalidov tisti dan, ko najbolj poklicanih ne bi smeli pogrešati. Na ta dan je besedo treba dati tistim, katerih dan se obeležuje. »Prav je, da invalide vključujemo v programe in da javnost korektno in nepristransko obveščamo in ozaveščamo o invalidski problematiki,« je temeljno vodilo v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike RTV Slovenija.

Glej tudi: ⇒ [Studio neprilagojen za goste na vozičku, JANUAR, str. 33](#), ⇒ [Športniki invalidi v Odmevih, SEPTEMBER, str. 18](#)

Stereotipno o Romih

»O prispevku samem (»Rom je Rom, pa naj bo še tako urejen. V večinski skupnosti ga bodo vedno imeli za Roma«) ne bi razpravljaj. Zbodel pa me je komentar pod imenom »tinesi«, kjer avtor zapiše: »Jaz s cigani nisem imel nikoli slabih izkušenj«. Administratorja (cenzorja na portalu MMC) sem pozval, kako lahko nekemu dovoli uporabljati ime za Rome, ki vsem ostalim ni več dovoljeno? Ni »politično korektno«? (Ne vem, če to ni celo z zakonom regulirano?) Vendar uporabnik Rome seveda hvali, zato naj bi bila uporaba izraza OK. Kakšna dvojna merila imajo? Kdo odloča o objavi? /.../ Ko sem administratorja opozoril na to očitno nekorektnost (uporabo imena), me je enostavno ignoriral in komentarja ni umaknil.« (⇒ [Romi – dovoljena uporaba slabšalnega poimenovanja?, JANUAR, str. 49](#))

Pojasnilo moderatorja

»Meni se ta zapis ni zdel problematičen, celoten kontekst je pozitiven, zato je komentar ostal. Uporabnik navaja svoje pozitivne izkušnje s to skupnostjo in goji do njih pozitiven odnos. Pojma stereotip in predsodek nista sinonima. Komentar morda operira s stereotipi, ne nastopajo pa v njem odklonilen odnos in negativna čustva, kar je značilno za predsodke. Uporabnik predstavi svojo osebno pozitivno izkušnjo in jo deli z drugimi. Meni se to zdi v primerih, ko se obdeluje takšne teme, zelo pomembno. Zato se mi zdi škoda zavrtni takšen komentar le zaradi ene uporabljene besede in pri tem spregledati celoten kontekst. Prav tako je tudi ta beseda "cigan" dvoumna, saj jo pogosto uporabljajo sami pripadniki te skupnosti. Imamo tudi "ciganske pesmi", "ciganski golaž" itd. Na primer iz članka o skupini Šukar: 'Igor Misdaris: Z marsikom bi si radi delili oder, vprašanje je le, ali lahko pridemo do njih. Tisto, kar je nam bolj dosegljivo, je pač tisto, kar je v okolici. Vsekakor bi mi bilo izmed

pop zvezdnikov zanimivo delati morda s Severino ali Gibonnijem, nekoč bi rad na odru stal skupaj z Zvonkom Bogdanom, mislim da bi bilo zanimivo sodelovanje s Stingom ali pa s Tino Turner, ampak te so že prevelike zvezde za nas Cigane ....'

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

- **Menim**, da slabšalna beseda svoje zaznamovanosti ne izgubi samo zato, ker ni uporabljena v negativnem, zaničljivem, sovražnem ali rasističnem kontekstu. Ton v konkretnem komentarju, ki ga moderator šteje za primernega, morda res ni žaljiv, je pa pokroviteljski, sodba o manjšini je izrečena zviška, s pozicije večvrednega. **Menim**, da je pomembno upoštevati dejstvo, da uporabljena beseda v romskem jeziku ne obstaja, ali in kdaj to slovensko besedo uporabljajo pripadniki romske skupnosti, pa bi bilo smiselno preveriti pri viru, morda kar pri gostu rubrike.
- **Menim**, da o neprimernosti izraza vse pove že dejstvo, da se v sami rubriki, torej v predstavitvi sogovornika, v vprašanjih in odgovorih, dosledno uporablja edini nevtralni izraz v slovenščini, to je beseda Rom.
- Zato uredništvu **priporočam**, da pri uporabniškem komentiranju rubrike o predsodkih – ne glede na to, kdo je sogovornik – uveljavlja enako jezikovno in dialoško raven, kot velja za novinarje.

Glej tudi: ⇒ [Neprimerno o pustnem dogajanju, FEBRUAR, str. 14](#)

Zasebnost ministričinih otrok

»V prispevku je prikazan tudi dokument - račun na katerem sta poleg imena ga. Aleksandre Pivec prikazani tudi imeni dveh otrok, ki sta po mojem vedenju še mladoletna in nista javni osebnosti. Še več v video posnetku sta imeni celo namenoma poudarjeni. Menim, da navedeno izpostavljanje imen mladoletnih otrok pomeni kršitve programskih standardov, poklicnih in etičnih meril RTV Slovenija pri poročanju, saj so mladoletni otroci še posebej varovana kategorija ...« (⇒ [Razkrita imena otrok ministrice, AVGUST, str. 10](#))

Urednik notranjepolitičnega uredništva Dejan Ladika

V Informativnem programu skrbno tehtamo vsak morebiten poseg v zasebnost, zlasti otrok, tudi v tem primeru smo. O družini podpredsednice vlade Aleksandre Pivec nismo poročali do izbruha zgodbe o njenem spornem zasebno-službenem obisku na Krasu, med katerim je sama za promocijo vinske kleti izpostavila svojo družino. Posnetek je namenjen javnosti in je vsem javno dostopen. Tudi sicer ministrica Pivec svoja sinova vključuje v javne objave na spletu. Ob razkritju njenega korupcijsko tveganega bivanja v izolskem hotelu na stroške občine je bil račun, na katerem sta bili tudi imeni ministričinih sinov, glavni element zgodbe, saj se je prav ta račun nato na zahtevo občine in prav zaradi zapisa imen spreminjal. Da bi zagotovili verodostojnost poročanja, ki je nedvomno v javnem interesu, in pri tem ovrgli kakršen koli dvom o zapisanem na računu, smo se odločili, da imen ne zakrijemo. Nismo pa imen v

nobenem primeru povezovali s slikovnim gradivom sinov, ki so v javnosti zaradi aktivnosti ministrice Pivec.

MNENJE VARUHNJE

Z uredniškim argumentom se ne strinjam. Identifikacija otrok z imenom in priimkom je v novinarski obravnavi upravičena le, če za to obstaja oprijemljiv javni interes.

Menim, da poročanje o domnevno spornih ravnanjih staršev ne more biti takšna izjema. V konkretnem primeru z vidika informativnosti in razumevanja vsebine ni bilo potrebe po vizualnem razkritju (in grafičnem poudarku) imen ministričinih otrok.

Menim, da bi za podkrepitev povedanega o hotelski namestitvi ministrice in sinov zadostovalo, če bi gledalci videli faksimile dokumenta, na katerem bi bili osebni imeni otrok zakriti. Novinar ima vedno možnost, da z besedami opiše, kakšen podatek je zakril in zakaj, ne da bi to okrnilo verodostojnost.

Simona Habič, pooblaščenca osebja za varstvo osebnih podatkov na RTV Slovenija (poudarek)

Po pregledu prispevkov, dokumentacije, besedila in po pogovoru z uredniki in varuhinjo ugotavljam, da so kolegi novinarji in uredniki tehtno presojali morebitne posege v zasebnost, zlasti otrok.

Pri svojem delu mora novinar nenehno tehtati interes posameznika do zasebnosti in interes javnosti do informiranja, brez te presoje in tehtanja ni dovoljeno posegati v osebne podatke.

Pri tehtanju med svobodo izražanja in varstvom zasebnosti (ali osebnih podatkov) ima odločilen vpliv objava informacije (v tem primeru imen mladoletnih otrok) na stališča in razprave v splošnem interesu.

Menim, da objava imen otrok v konkretnem primeru ni v javnem interesu, čeprav so ti podatki ključni za verodostojnost sporočila v prispevku (ne glede na to, da so na zasebnih profilih družbenih medijev ministrice osebni podatki otrok že objavljeni). Zato sem sodelavce opomnila na dobre prakse varstva osebnih podatkov v novinarskem poročanju. Te so tudi v celoti upoštevali in izvedli vse zahtevane ukrepe.

O starostnikih

»Ali ste opazili sporočilo, napis in logotip na TV za starejše osebe za dostop v trgovino. Netaktno, neetično, nesramno, grozljivo. S palico hodijo po svetu tudi mlajši od starostnikov in samo nekateri starostniki. Nekateri starostniki pa so stari samo po letih, po videzu in duši pa so bistveno mlajši in predvsem bolj modri od marsikoga, ki nam danes deli pamet?« (⇒ Zmotila jih je slikovna ali grafična oprema, APRIL, st. 16)

Odgovorna urednica Informativnega programa Manica J. Ambrožič

Sporočamo z besedami, s posnetki, z grafičnimi podobami. Nikoli ni naš namen netaktnost, žaljivost ali nedostojnost, čeprav se absolutno zavedamo, da je lahko kakšno sporočilo – tudi v časovni stiski – oblikovano tako, da sproža dvome ali pa je

lahko tudi napačno razumljeno. V času epidemije se ne srečujemo prvič z odzivom gledalcev na naše grafične simbole, zato bomo v prihodnje razpravi in razmisleku o tej temi posvetili še več pozornosti.

Vodja skupine za vizualno oblikovanje TV-programov **Bogdan Zupan:**

Sam piktogram ni sporen. Ne prikazuje posameznika, temveč simbolizira populacijo starostnikov. Pregledali smo več svetovnih portalov s piktogrami. Povsod obstajajo identične rešitve – gospod in/ali gospa s palico. Kot primer uporabe v Sloveniji prilagamo prikaz iz Pravilnika o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah, kjer se za starostnike v bližini vozišča uporablja piktogram, ki prikazuje sključen par s palico. Verjetno bi bilo v konkretnem primeru bolje, če uporabljeni piktogram ne bi vseboval sključene osebe, temveč vzravnano osebo/osebi s palico.

6. DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA

Gledalci so bili pozorni na posege v posameznikovo zasebnost, ki morajo biti upravičeni z javnim interesom, predvsem pa morajo biti zasebniki pravilno seznanjeni z vstopom kamer v njihov osebni prostor. Občinstvo se je ostro odzivalo na cenen humor in pretirano realistične prikaze nasilja, ki posegajo v njihove vrednote oz. razumevanje dobrega okusa.

Prizori pretiranega nasilja

»Skrajno neprimerno je, da se vsebina filma Deklina zgodba, ki ima oznako omejitve za otroke, reklamira tekom dneva, celo včeraj dopoldan, v soboto, med prenosom smučanja. Če že morate to reklamirati, dajte not druge prizore, ne pa kri v potokih, ki lije po stopnicah. Filmu se lahko izognem, reklamam pa ne.« (⇒ [Deklina zgodba: neprimerno predvajanje napovednika, JANUAR, str. 16](#))

Vodja službe za promocijo TV-programov in oddaj **Doris Vozny Potočki**

Napovednik za distopično serijo Deklina zgodba je narejen po modelu uradnega trailerja. V vseh pogledih odraža vsebino in estetiko te vrhunske nadaljevanke. Vsebina je namenjena zahtevnemu odraslemu občinstvu, zato je dogovorjeno, da se tudi napovednik predvaja samo po dvajseti uri. Za objavo v dopoldanskem času se opravičujemo.

Glej tudi: ⇒ [Odmevi: Nazorni posnetki nasilja, MAREC, str. 26](#)

Nedostojno o trojnem umoru

»Razumem, avtorja (oddaje Centrifuga) sta želela biti duhovita in sta si zamislila idejo poigravanje dogodkov minulega tedna s slovenskimi pregovori, a je več kot očitno, ne le da nalogi nista bila kos, temveč da ne premoreta niti najosnovnejše pietete in etike, saj iz prispevka veje norčevanje iz tragedije in pritlehna privoščljivost. To je v neskladju z osnovno etiko, neprofesionalno, nedostojno in sprevrženo. Kaj sta nam želela avtorja povedati? Da je oče sina, ki je moril, in ki je izgubil starše in brata, tudi sam morilec in psihopat? Da so sinovi mesarjev latentni morilci? Da so urejeni verni kmečki fantje prikriti psihopati?« (⇒ [Petkova centrifuga: Nepietetno, JUNIJ, str. 25](#))

MNENJE IN PIRIPOROČILO VARUHNJE

Strinjam se z vašo ugotovitvijo, da je avtor presegel mejo dobrega okusa, ko je družinsko tragedijo ubesedil v lahkotnem in zabavlaškem tonu ter z uporabo pregovora na posmehljiv način, ki ne spoštuje osebnega dostojanstva posameznikov, njihove zasebnosti in žalovanja. V poročanju o kaznivih dejanjih je treba imeti v mislih vse udeležene oz. vpletene (osumljene, žrtve, družinske člane ...) in se izogibati prijemom, ki povečujejo žalost, bolečino in travmo.

Oddaja, o kateri ste mi pisali, je po zasnovi komentiran pregled preteklega tedna. Zato je v njej dovoljeno komentirati in izražati subjektivno mnenje. Vendar tudi v komentarju veljajo načela odgovornosti do javno izrečene besede, občečloveške spoštljivosti in kulture dialoga.

O tem mnenju bom seznanila uredništvo in mu priporočila poglobljeno notranjo razpravo o Poklicnih načelih in merilih novinarske etike (5.2 Zasebnost in zbiranje podatkov, 10.1 Dober okus).

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

10.1 Dober okus

Programi RTV Slovenija morajo spoštovati in izražati splošno sprejete vrednote v slovenski družbi in upoštevati omejitve, ki se nanašajo na dober okus, nespodobnost, cenenost ali spolno izzivanje.

Občinstvo, ki spremlja program, je sestavljeno iz različnih skupin, ki imajo tudi zelo različna stališča o dobrem okusu. RTV Slovenija zato ne more pričakovati, da bodo poslušalci in gledalci v celoti sprejeli enako svobodo izražanja v radijskih in televizijskih prispevkih, kot jo sprejemajo v knjigah, v gledališču ali na filmu, pri katerih imajo bralci in gledalci v skladu s svojo vestjo široko možnost izbire.

Razvedrilo ali neslane šale

»Z oddajo Slovenski pozdrav na Silvestrski večer ste nas močno razočarali, ker ste vključili nastop Tilna Artača in Urške s tako negativnima likoma: prvi kot pijanec, druga kot predebela ne vem sploh kaj, oba s pritlehnim humorjem, ki je primeren za na pol pijano družčino v vaški gostilni. Brez kamer. NIKAKOR PA TAK NASTOP NI ZA NA SLOVENSKO TV. Kaj nam hočete s takimi liki sporočiti?« (⇒ Silvestrski program, neslane pivske šale, JANUAR, str. 18)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa Vanja Vardjan

Silvestrski pozdrav je že peto leto najbolj gledana oddaja Televizije Slovenija ob prehodu iz starega v novo leto. Oddaja vsa leta vsebuje tudi elemente humorja, kjer sodelujejo uveljavljeni interpreti in pisci besedil iz gledališkega in televizijskega okolja oziroma ustvarjalci humorističnih radijskih vsebin, tudi stand up komiki ter avtorji satire. V zadnji silvestrski oddaji je majhen del govornega programa vseboval tudi tematiko uživanja alkohola ob posebnih priložnostih, kar novo leto je, obravnava je bila humorna, občasno tudi kritična do te navade v Sloveniji. Namen ustvarjalne ekipe v tem segmentu ni bil žaljiv, niti ne zavajajoč, šlo je samo za simbiozo humorja in

praznika, ko se večina Slovenk in Slovencev povesele. O kritiki so se v redakciji analitično pogovorili in jo bodo v prihodnje pri oblikovanju vsebin tudi upoštevali.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Dodajam pojasnilo, da televizijski humor, pa naj gre za satiro, skeč, burlesko, parodijo, pripovedovanje šal itd., ni namenjen sporočanju dejstev, kritičnih ali izobraževalnih vsebin, temveč razvedrilu.

Seveda se tudi od humorja pričakuje, da upošteva družbene vrednote in dober okus. O tem morajo programski ustvarjalci vedno znova tehtati, saj je pomembno, da se ne prestopi ločnice med duhovitim in žaljivim, vulgarnim, nesramnim itd. Kje je ta ločnica, je vprašanje, o katerem se morajo uredništva vedno znova pogovarjati, pri tem pa upoštevati tako kritike kot pohvale. Po vašem mnenju je bila ločnica prestopljena, po drugi strani pa sem v zvezi z oddajo, ki vas je zmotila, prejela tudi zelo pohvalne odzive. S tem hočem povedati, da morajo imeti ustvarjalci v mislih silno različno občinstvo.

Glej tudi: ⇒ [Rumene novice in neprimeren jezik na rtvslo.si](#), SEPTEMBER, str. 32, ⇒ [Neprimeren izbor likovne opreme članka](#), DECEMBER, str. 28

7. ODGOVORNOST DO DEJSTEV (LAŽNE NOVICE)

Veliko dilem je bilo glede varovanja ločnice med dejstvi in ugibanji, izbiranja kompetentnih sogovornikov in verodostojnih virov in zlorab strahov, ki jih z lažnimi novicami in dezinformacijami med ljudmi sejejo zlasti družbeni mediji.

Znanost/psevdoznanost

»Na TV pogrešamo prispevke o škodljivosti 5G, lejte tudi teh posnetkov na Youtube ni več, (so že umaknjeni ali jih ni moč najti!) ZAKAJ? Prosimo samo za srčno posredovanje naprej informativnim programom, da s srcem seznanijo slovensko javnost ŠE O DRUGI PLATI, o škodljivosti 5 G, o študijah tistih srčnih ljudi, ki se resnično prizadevajo in čutijo odgovorne!«

»Avtorji prispevkov (na Radiu Slovenija in MMC) nekritično izenačujejo strokovnjake in politike z psevdoznanstveniki, ki že dalj časa zastrupljajo javno debato o 5g z lažmi, izmišljotinami in drugimi polresnicami. Da se novinarji javnega medija do tega ne znajo ali ne zmorejo opredeliti in psevdoznanstvenike jemljejo kot relevantne sogovornike, ki lahko parirajo z znanstveno in politično stroko, je škandal prve vrste in po mojem mnenju v neskladju s Programskimi načeli RTV, ki omenjajo natančnost, preverjanje dejstev (kar ni isto kot izenačevanje psevdoznanosti in znanosti), verodostojnost (kako naj zaupam mediju, ki psevdoznanost enači z znanostjo), odgovornost (vključevanje lažnivcev in psevdoznanstvenikov v poročila je zelo neodgovorno ravnanje).« (⇒ [Nova tehnologija 5 G: kako o tem poročati v programih RTV Slovenija?](#), JANUAR, str. 64)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

- Ko se razpravlja o dilemah, povezanih z zdravjem, znanostjo, novimi tehnologijami itd., mora medij dajati prednost argumentom stroke, znanstvenim dognanjem, izsledkom, smernicam in dejstvom pred mnenji, občutki, prepričanji in subjektivnimi pogledi laične javnosti ali tako imenovane psevdo- oz. paraznanosti.
- Pri teh tematikah (tudi npr. glede razprave o podnebnih spremembah ali o cepljenju) je treba **prisluhniti različnim mnenjem, ni pa mogoče uporabiti merila uravnoteženosti**, ko bi matematično izravnali argumente zagovornikov in nasprotnikov, pri tem pa prezrli, da gre na eni strani za stroko, na drugi strani pa za nedokazane trditve ali podatke, ki jih je stroka ovrgla.
- Če se primerja neprimerljivo, govorimo o lažnem uravnoteževanju (false equivalence), ki ni združljivo z odgovornim novinarstvom.
- Po drugi strani pa je javni medij v tematikah, ki sprožajo delitve ali celo širijo preplah, dolžan spremljati tudi poglede, ki odstopajo od znanstvenega soglasja, **in v imenu zaskrbljene javnosti od odločevalcev in stroke terjati odgovore, pojasnila, analize, razlage**. Tudi v primeru uvajanja tehnologije 5G velja, da **javni medij ne sme zviška gledati na tiste, ki so zaskrbljeni, imajo pomisleke in se bojijo škodljivih posledic, ampak mora obstoj teh strahov upoštevati in raziskovati vzroke teh zadržkov**. Pomembno je iskati in podajati mednarodne primerjave.
- Posebej pomembno je, da medij informacije **črpa iz verodostojnih virov, da preverja ozadje in avtorstvo objav in strogo ločuje med dejstvi, lažnimi novicami, dezinformacijami, senzacionalizmom, teorijami zarot** in sejanjem strahu po družbenih omrežjih. Pri tem ima javni medij tudi izobraževalno vlogo.

Glej tudi: ⇒ [Uravnotežite poročanje o cepljenju!](#), JANUAR, str. 51

O zdravju samo strokovno

»Večkrat gledam vaše oddaje o zdravih učinkovinah. Gledala sem tudi oddajo Dobro jutro, pogovor o divjem kostanju, ne celoto. Razlage o kostanju nisem dobro poslušala, glede ameriškega slamnika pa je gostja naredila zelo veliko strokovnih napak. Kot farmacevtka sem bila ob tem kar zgrožena, da se to dogaja tudi na RTV SI, kjer pričakujem bistveno višji kakovost. V Sloveniji imamo veliko strokovno močnih farmacevtov, tudi takih s področja zdravih rastlin, ki bodo poslušalcem dali strokovno pravilno informacijo, zato se mi zdi neustrezno, da take vsebine podajajo nestrokovnjaki.« (⇒ [O strokovnosti v pogovorih o zdravih učinkovinah](#), OKTOBER, str. 23)

POUDAREK IZ ODGOVORA VARUHNJE

Zlasti je pomembno, da uredništva natančno predstavijo goste, da varujejo ločnico med življenjskimi in javnozdravstvenimi nasveti, da se s pogovori, ki se navezujejo na zdravje, občinstva ne zavede v prepričanje, da gre za zdravstvene nasvete (te smejo

dajati le tisti, ki imajo medicinsko znanje), da se občinstvo opozori, da se mora o svojem zdravju posvetovati s svojim zdravnikom, da se s pogovori ne oglašuje zdravstvenih storitev ali (samo)reklamira neke dejavnosti itd.

8. NOVINARJI – JAVNO IN ZASEBNO

Še več odzivov kot prejšnja leta je prispelo glede objav na družbenih omrežjih in različnih dejavnostih posameznih programskih ustvarjalcev v javnem življenju.

Opredeljevanje novinarjev

»Zadnje čase opažam na družbenih omrežjih Twitter & Facebook mogoče povsem zasebne zapise (objave, poobjave) novinarjev in novinark RTVSLO, ki nekako ne odražajo profesionalnosti in vsaj zbuja sum na pristranskost in politično opredeljenost. Sploh ker imajo mnogi v svojem profilu tudi navedeno, da so novinarji/novinarke na javni RTVSLO. Tudi če gre za povsem zasebno izražanje, pač to krni njihov profesionalni novinarski ugled.« (⇒ [Objave novinarjev na družbenih omrežjih, APRIL, str. 56](#))

VARUHINJA ODGOVARJA (PRIMER)

Pojasnjujem, da glede tega nimam neposrednih pristojnosti, vselej pa obžalujem, če sem seznanjena z aktivizmom, prepiri, besednim nasiljem in nasploh angažmajem, ki lahko okrni vtis o novinarjevi nepristranskosti in kredibilnosti. Gre za vprašanje odgovornega delovanja v javnosti, za zavedanje vloge, ki jo ima posameznik, če ni le zasebnik, ampak tudi obraz in glas javnega medija. V poklicnih merilih in načelih novinarske etike je zapisano, da ustvarjalci programov s svojim javnim delovanjem in z dejavnostmi v prostem času ne smejo ogroziti ugleda javnega zavoda ter zaupanja občinstva v vsebino programov RTV Slovenija in v lastno verodostojnost. V zvezi s tem sem sprožila razpravo na različnih ravneh: v okviru Programskega sveta RTV Slovenija, na Svetu delavcev RTV Slovenija, pri generalnem direktorju RTV Slovenija, na novinarskih delavnicah in v različnih uredništvih. Ker poteka prenova poklicnih meril in načel novinarske etike, v katerih družbena omrežja niso izrecno omenjena, pričakujemo, da bo na nek način natančneje regulirano tudi to področje. Seveda z zavedanjem o ustavni pravici do svobode javne besede, ki s pravili ne sme biti okrnjena.

Glej tudi: ⇒ [Ko ertevejevec na omrežjih blati druge ali izraža politično mnenje, MAJ, str. 47](#), ⇒ [Objave na družbenih omrežjih, JULIJ, str. 19](#)

Iz Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija

21 Navzkrižni osebni interesi, pravice in dolžnosti

Novinarji, uredniki in drugi ustvarjalci radijskih in televizijskih programov s svojim javnim in političnim delovanjem, z dejavnostmi v prostem času, z zasebnimi posli in finančnimi interesi ne smejo zlorabiti položaja v RTV Slovenija, škodovati natančnosti, nepristranskosti in verodostojnosti programov RTV Slovenija, ogroziti ugleda in

dobrega imena posameznikov ali celotnega javnega zavoda ter zaupanja poslušalcev in gledalcev v vsebino programov RTV Slovenija.

Nihče nima pravice nepooblaščno uporabljati imena, podatkov, intelektualne lastnine, delovnih in osnovnih sredstev RTV Slovenija za zasebno rabo, pridobivanje dodatnega zaslužka ali koristi kogar koli drugega.

1.2 Nepriustranskost

Izoginiti se je treba vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.

Zasebno delovanje v javnosti

Gledalci so s pritožbami opozarjali na zunajslužbeno, vendar javno delovanje obrazov in glasov RTV Slovenija, med drugim na objavo intervjuja, posnetega za TV Slovenija, v drugem mediju, sodelovanje v oglasnih kampanjah in pridobitno samooglaševanje. (⇒ [Objava RTV-vsebine na portalu drugega medija, MAJ, str. 46](#), ⇒ [Zaposleni na RTV in oglasne kampanje, AVGUST, str. 24](#), ⇒ [Pridobitni oglas novinarja TV Slovenija, NOVEMBER, str. 44](#))

PONOVLJENO PRIPOROČILO VARUHNJE

Pritožnikom je varuhinja sporočila, da je notranjo razpravo o tem, kaj je novinarjem javnega medija dovoljeno javno početi zunaj službenega dela, sprožila že leta 2019 (⇒ [Ali lahko novinar RTV piše za drug medij?, SEPTEMBER 2019, str. 32](#)). Spomnila je na neuresničena priporočila, ki jih je zapisala, in s tem povezan sklep programskega sveta s seje 24. oktobra 2019: »Programski svet RTV Slovenija podpira predloge Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, naj vodstvo RTV v interesu promocije in zaščite javne službe zavoda natančneje opredeli odnos do delovanja programskih ustvarjalcev RTV zunaj službe in s tem seznanj programski svet.«

Programski svet je na decembrski seji sprejel dodatni sklep:

Programski svet RTV Slovenija je na seji 14. 12. 2020 sprejel naslednji sklep:

»Programski svet RTV Slovenija naroča vodstvu RTV, da na januarski seji seznanj programski svet z osnutkom ureditve zunajslužbene dejavnosti zaposlenih na RTV.«

Z odzivi je varuhinja seznanjala vodstvo, vendar v nobeni konkretni zadevi ni prejela odgovora s stališčem vodstva, prav tako ni seznanjena z morebitnim odgovorom vodstva posameznim pritožnikom.

VII. VODNIK PO PRIPOROČILIH

VODSTVU RTV SLOVENIJA

➔ Priporočilo za prenovo Poklicnih meril in načel novinarske etike, podrobnejšo opredelitev točke 21 Poklicnih meril in načel novinarske etike oz. pripravo jasnih navodil o javnem delovanju zaposlenih, tudi na družbenih omrežjih. (⇒ Javno delovanje novinarjev RTV, FEBRUAR, str. 60, ⇒ Objava RTV-vsebine na portalu drugega medija?, MAJ, str. 46, ⇒ Zaposleni na RTV in oglasne kampanje, AVGUST, str. 24, Pridobitni oglas novinarja TV Slovenija, NOVEMBER, str. 44)

Opomnik: priporočili iz leta 2018 (⇒ Komunikacija na družabnih omrežjih, NOVEMBER 2018, str. 54 in ⇒ O neprimernih zapisih na družbenih medijih, DECEMBER 2018, str. 43), priporočilo iz leta 2019 (⇒ Ali lahko novinar RTV piše za drug medij?, SEPTEMBER 2019, str. 32) in povezani sklepi Programskega sveta:

»Programski svet RTV Slovenija poziva generalnega direktorja RTV Slovenija Igorja Kadunca, da pospeši pripravo posodobljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.« (22. 5. 2017)

»Programski svet RTV Slovenija predlaga vodstvu RTV Slovenija, da v skladu s svojimi pristojnostmi, predvsem pa z dialogom in izobraževanjem zaposlene pozove k odgovornemu in spoštljivemu delovanju na družbenih omrežjih, kot to za pristočasne dejavnosti sodelavcev RTV Slovenija predvideva 21. točka Poklicnih meril in načel novinarske etike.« (7. 12. 2018)

»Programski svet RTV Slovenija podpira predloge Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, naj vodstvo RTV v interesu promocije in zaščite javne službe RTV natančneje opredeli odnos do zunajslužbenega delovanja programskih ustvarjalcev RTV in s tem seznanji programski svet.« (24. 10. 2019)

»Programski svet RTV Slovenija naroča vodstvu RTV, da na januarski seji seznanji programski svet z osnutkom ureditve zunajslužbene dejavnosti zaposlenih na RTV.« (14. 12. 2020)

Glej tudi: ⇒ O objavah novinarjev na družbenih omrežjih, APRIL, str. 56, ⇒ Ko ertevejevec na omrežjih blati druge ali izraža politično mnenje, MAJ, str. 47, ⇒ Objave zaposlenih RTV Slovenija na družbenih omrežjih, JUNIJ, str. 38, ⇒ Objave na družbenih omrežjih, JULIJ, str. 19.

➔ Priporočilo za pripravo enotnih navodil za pravilno ravnanje v primerih, ko se naknadno posega v objavljeno vsebino, ki je dostopna na spletu. (⇒ Umik ali sprememba že objavljene novinarske vsebine?, NOVEMBER, str. 28)

Glej tudi: ⇒ Biologinja o virusu/umiku objave, APRIL, str. 36.

VODSTVU RTV SLOVENIJA IN PRISTOJNIM ENOTAM

➔ Priporočilo, da se opredeli, poenoti in javnosti pojasni namen časovne omejitve dostopnosti TV-vsebin na spletu in občinstvo sproti obvešča o posameznih časovnih omejitvah. (⇒ Jezero: Zakaj je v spletnem arhivu na voljo le 7 dni?, JANUAR, str. 34)

➔ Priporočilo za nadaljnje spodbujanje in iskanje rešitve, ki bi gluhih in naglušnim omogočila, da čim več vsebin in v čim krajšem času lahko spremljajo s podnapisi. (⇒ Podnaslovljene vsebine TV Slovenija, FEBRUAR, str. 55)

Priporočilo zadeva vse, ki imajo možnost pomagati: vodstvo RTV Slovenija, vodstvo TV Slovenija, vsa uredništva, ki sodelujejo v pripravi dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija, Služba za podnaslavljanje (MMC), Služba dostopnosti in druge.

Glej tudi: ⇒ Pomen tolmačev in podnapisov v kriznih razmerah, MAREC, str. 58, ⇒ O vlogi javnega medija pri dostopnosti vsebin gluhih in ⇒ Tolmačenje in podnaslavljanje – pobudi, APRIL, str. 52 in 55.

➔ Priporočilo, da se pripravijo dodatna navodila za snemanje in ozvočenje govorcev, ker je treba upoštevati nove okoliščine – maske, snemanje na daljavo. (⇒ Ne slišimo in ne razumemo!, OKTOBER, sr. 49)

Opomnik: Priporočilo iz leta 2019 (⇒ Preglasno, moteče - križanje govora in glasbe, FEBRUAR 2019, str. 30)

Gl. tudi: ⇒ Križanje govora in glasbe, MAREC, str. 57, ⇒ Glasba in šumi otežujejo razumljivost, SEPTEMBER, str. 39).

VODSTVU TV SLOVENIJA

➔ Priporočilo za pripravo protokola o umeščanju izrednih novic (breaking news). (⇒ Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?, OKTOBER, str. 25)

➔ Priporočilo, da preverijo uveljavljeni način načrtovanja zadostnih produkcijskih zmogljivosti ob predvidljivih in po mnenju uredništva pomembnih dogodkih. (⇒ Nič o Pohodu za življenje, OKTOBER, str. 4)

➔ Priporočilo za pripravo enotnih smernic o prenosih proslav/obeležitev/javnih dogodkov na TV Slovenija. (⇒ Poročilo v zadevi Poljče/napis na zaslonu, NOVEMBER, str. 27)

Opomnik: priporočilo iz leta 2018 (Bo leta 2019 sprejet pravilnik o prenosu proslav?, Letno poročilo 2018 str. 72)

➔ Priporočilo za iskanje rešitev, da ne bi prihajalo do križanja športnih prenosov in oglasov (⇒ Prekrivanje prenosov in oglasne prekinitve, DECEMBER, str. 14)

Opomnik: priporočilo iz leta 2019 (⇒ Nerazumne oglasne prekinitve med smučanjem (NOVEMBER 2019, str. 17)

VSEM UREDNIŠTVOM

➔ Priporočila za upoštevanje argumentov stroke, uporabo verodostojnih virov in izogibanje lažnemu uravnoteževanju (false equivalence) v posredovanju informacij o znanosti, novih tehnologijah, javnem zdravju, zdravilnih učinkovinah itd. (⇒ Nova tehnologija 5G: kako o tem poročati v programih RTV Slovenija?, JANUAR, str. 64, ⇒ Koronavirus: informiranje o javnem zdravju, SEPTEMBER, str. 4)

Opomnik: priporočilo iz l. 2019 (⇒ Ali lahko bioenergetik daje zdravstvene nasvete?, MAREC 2019, str. 18).

Glej tudi: ⇒ Uravnovežite poročanje o cepljenju! JANUAR, str. 51, ⇒ Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36, ⇒ O strokovnosti v pogovorih o zdravilnih učinkovinah, OKTOBER, str. 23.

→ Priporočilo odgovornim urednikom, da vztrajajo pri načelu informiranosti o zunajslužbenih dejavnostih sodelavcev, ki lahko vplivajo na njihovo delo. (⇒ Objava RTV-vsebine na portalu drugega medija?, MAJ, str. 46)

→ Priporočilo za tenkočutno vizualizacijo bolezni, zadržano rabo posnetkov igel, vbodov, virusov, testiranj itd. (⇒ Umaknite zastrašujočo grafiko virusa!, MAREC, str. 11, (⇒ Zmotila jih je slikovna ali grafična oprema, APRIL, str. 16, ⇒ Covid-19: informiranje o javnem zdravju, NOVEMBER, str. 43)

→ Priporočilo za poenoten zapis koronavirusne bolezni. (⇒ Smernica: zapis imena bolezni covid-19, OKTOBER, str. 42)

UREDNIŠTVOM, KI PRIPRAVLJAJO INFORMATIVNE VSEBINE

→ Priporočilo za dosledno izogibanje stereotipnemu prikazovanju posebnih skupin poslušalcev in gledalcev. (⇒ Neprimerno o pustnem dogajanju, FEBRUAR, str. 14)

→ Priporočilo za skrbno tehtanje o uporabi spletnih gradiv oz. objav z družbenih omrežij. (⇒ Posnetek politične stranke, FEBRUAR, str. 18)

→ Priporočilo o ponovni seznanitvi in upoštevanju načela obveznega posvetovanja z uredniki pri pripravi zahtevnejših vsebin. (⇒ Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36)

→ Priporočilo o dodatni pozornosti pri objavah javnomnenjskih anket in doslednem upoštevanju pravil zbiranja in razlage podatkov. (⇒ Razlaga javnomnenjskih anket, drugič, MAJ, str. 39).

Glej tudi: ⇒ Razlaga javnomnenjskih anket, APRIL, str. 39, ⇒ Anketa: ko je seštevek odgovorov 140 %, OKTOBER, str. 15).

INFORMATIVNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

→ Priporočilo o natančni opredelitvi konteksta in zornega kota v poročanju ter upoštevanje vrednot občinstva. (⇒ Si bordel zasluži novinarsko obravnavo?, JANUAR, str. 6)

→ Priporočila za notranjo razpravo o TV-polemiki, načelih nepristranskosti, kritične distance, premišljene zasnove, fokusa in konteksta ter vodenja oddaj. (⇒ Tarča o šolstvu in/ali pristojnem ministru, FEBRUAR, str. 8)

Glej tudi: O dveh aprilskih in eni majski oddaji Tarča, MAJ, str. 4, ⇒ Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, APRIL, str. 18.

→ Priporočilo o dodatni seznanitvi z načeli, ki so bistvena za preiskovalno novinarstvo. (⇒ EkstraVizor: Kdo rabi in kdo dobi, MAREC, str. 23)

→ Priporočilo za ponovno notranjo razpravo o razponu tem. (⇒ Spregledano v informativnih oddajah?, JUNIJ, str. 14, ⇒ Nič o Pohodu za življenje, OKTOBER, str. 4)

→ Priporočilo za razmislek o zasnovi pogovornih oddaj, vodenju pogovorov in kritični distanci do sogovornikov. (⇒ Intervju z Urško Bačovnik Janša, JUNIJ, str. 5, ⇒ O čem in kako je bil izprašan minister?, SEPTEMBER, str. 13, ⇒ Intervju: gostja Bojana Beović, OKTOBER, str. 13, ⇒ Oddaja Intervju: razkrivanje preteklosti ali žalitev?, NOVEMBER, str. 16)

→ Priporočilo o celoviti obravnavi zahtevnih tem, doslednem upoštevanju načel nepristranskosti in pravičnosti ter navodil o spremljanju protestov in demonstraciji. (O petkovih protestih: pomanjkljivo?, OKTOBER, str. 6, ⇒ O protestih v Tedniku, NOVEMBER, str. 10)

→ Priporočilo za ponovno seznanitev z merili za umeščanje satiričnih vložkov. (⇒ Studio City: pogovor, »satira« in grafika, NOVEMBER, str. 13)

INFORMATIVNEMU IN KULTURNO-UMETNIŠKEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

→ Priporočilo, da v primeru novih dokumentarno-pogovornih projektov o polpretekli zgodovini, ki vzbuja čustvene odzive, skrbneje načrtujejo sosledje dokumentarnega in pogovornega dela, studijsko sestavo, vodenje oddaje in univerzalno dostopnosti vsebin. (⇒ O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni, JUNIJ, str. 17)

PRVEMU PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

→ Priporočilo za ponovno pozorno branje smernic za poročanje o javnem zdravju, notranjo razpravo o načelu obveznega posvetovanja z uredniki in takšno načrtovanje programskih vsebin, ki bo zagotavljalo vnaprejšnjo razpravo o vsebinskih dilemah. (⇒ Biologinja o virusu/umik objave, APRIL, str. 36).

→ Priporočilo za razpravo o pravilih žanrov (poročilo, komentar) in izrekanju osebnih/poklicnih sodb. (⇒ O verskih obredih ob izteku epidemije, MAJ, str. 34).

VALU 202

→ Priporočilo za poglobljeno notranjo razpravo načelih dobrega okusa ter zasebnosti in zbiranja podatkov. (⇒ Petkova centrifuga: nepietetno!, JUNIJ, str. 25).

→ Priporočilo za nadaljevanje notranje razprave o voditeljskem slogu, t. i. voditeljski intervenci ter ločnici med komentiranjem, izrekanjem subjektivnih mnenj, poklicnih sodb, dejstev. (⇒ Uporaba besede fašizem, MAREC, str. 46)

Glej tudi: ⇒ Na kaj se je navezovala voditeljeva opazka?, MAREC, str. 46, ⇒ Sarkazem in komentiranje voditeljev, OKTOBER, str. 33, ⇒ Pristranski voditelji na Valu 202?, NOVEMBER, str. 32, ⇒ O vodenju in komentiranju, DECEMBER, str. 26.

→ Ponovljeno priporočilo o podpisovanju avtorstva objavljenih vsebin ter razpravi o navajanju virov in natančnosti. (⇒ Zakaj članki niso podpisani?, FEBRUAR, str. 46)

Opomnik: priporočilo iz leta 2019 ⇒ (Ne)podpisovanje člankov, SEPTEMBER, 2019, str. 29.

Glej tudi: ⇒ Razlaga javnomnenjskih anket, APRIL, str. 40.

→ Priporočilo o doslednem prevajanju tвитov v tujih jezikih. (⇒ Zakaj ni prevoda iz angleščine? FEBRUAR, str. 47, ⇒ Objave v angleščini morajo biti prevedene!, MAJ, str. 39)

→ Priporočilo, da se pri uporabniškem komentiranju tematik o predsodkih (diskriminaciji) uveljavlja enako jezikovno in dialoško raven, kot velja za novinarje. (⇒ Romi – dovoljena uporaba slabšalnega poimenovanja?, JANUAR, str. 49)

TV-PROGRAMU ZA ITALIJANSKO NARODNOSTNO SKUPNOST

→ Priporočilo za razpravo o obravnavi kontroverznih vsebin. (⇒ Meridiani, pogovorna oddaja o fojbah, MAREC, str. 39)

SLUŽBI ZA KOMUNICIRANJE RTV SLOVENIJA

→ Priporočilo, da v sodelovanju z uredništvu in enotami poskrbi za ažuriranje spletnih informacij Zavoda, zlasti imenik e-naslovov oddaj, uredništev in oddelkov ter osebne izkaznice oddaj. (⇒ E-naslovi televizijskih oddaj in avtorjev, JANUAR, str. 37)

VSEM SNOVALCEM PROGRAMA RTV SLOVENIJA)

Priporočila ob pripravi PPN za 2021

Iz odzivov gledalcev, poslušalcev in bralcev RTV-vsebin ter uporabnikov storitev javnega medijskega servisa v letih 2017–2020 je mogoče izluščiti nekaj ponavljajočih se odzivov, ki jih je varuhinja zapisala v oporo načrtovalcem PPN.

- 1. Več pojasnjevanja, dialoga, strpne razprave, stroke:** priporočilo za preiščljeno podajanje in nadgrajevanje vsebin (poročanje – pojasnjevanje in analiziranje – komentiranje in polemika), načrtovanje pogovornih oddaj, ki temeljijo na dialogu, nadaljevanje projektov, ki analitično in raziskovalno preverjajo dejstva, in za objavo poglobljenih člankov o kompleksnih temah.
- 2. Več o izzivih sedanjosti in prihodnosti:** priporočilo za medijsko spodbujanje vsebinske in strokovne razprave o prihodnosti, o družbi znanja, etike in vrednot ter o znanosti, gospodarstvu, inovacijah, razvoju in okolju v spreminjajočem se svetu.
- 3. Več konteksta, ozadja, povezovalnosti:** priporočilo, da se tematike polpretekle zgodovine v vseh medijih in programih RTV obravnavajo v kontekstu, verodostojno, nepristransko, spoštljivo in pietetno kot pomoč pri premagovanju družbenega razkola.

4. Več Slovenije: priporočilo za takšno snovanje oddaj, podkastov in spletnih vsebin (kulturnih, informativnih, umetniških, izobraževalnih, dokumentarnih in razvedrilnih), da bodo z izbiro tem in gostov predstavljeni in zastopani različni kraji, regije in deli Slovenije, njihov govor in posebnosti.

5. Več domoznanstva: priporočilo za načrtovanje RTV-oddaj in spletnih vsebin o etnoloških, jezikovnih, kulturnih, zgodovinskih, verskih, naravnih in drugih posebnostih države in naroda, za pozorno spremljanje življenja Slovencev v sosednjih državah in po svetu ter narodnostnih skupnosti v Sloveniji, kakor tudi uvajanje in negovanje formatov, ki vsebujejo »zgodovinski koledar«.

6. Več domačega igranega in glasbenega programa: priporočilo za produkcijo in ponavljanje domačih filmov in nadaljevanj ter ustvarjanje glasbenih programov, v katerih bodo sodelovali in se predstavljali slovenski izvajalci različnih žanrov.

7. Več posluha za ranljive družbene skupine: priporočilo za snovanje programov za različne generacije in posvečanje posebne skrbi za dostopnost vsebin občinstvu z različnimi oviranostmi.

8. Več o vrednotah javnega medijskega servisa: priporočilo za uporabo vseh medijskih poti za pojasnjevanje dejavnosti, delovanja, financiranja in vrednot RTV Slovenija.

9. Manj oglasov, TV-prodaje, infokanalov, ponovitev: priporočilo za iskanje rešitev za omejitve vsiljivih oglasnih blokov in trženjskih prijemov.

10. Česa si še želi ali kaj pohvali občinstvo: skrb za zborni jezik, ohranjanje poučnih vsebin, ustvarjanje kakovostnega razvedrila, pozorno spremljanje vseh športnih panog z uspešnimi slovenskimi tekmovalci, premišljen izbor tujih filmov in dokumentarcev, ohranjanje interaktivnosti z oddajami in formati, ki občinstvu omogočajo sodelovanje, povzemanje parlamentarnega dogajanja, spremljanje delovanja civilne družbe, spoštovanje sporedov, previdno poseganje v navade ob uvajanju sprememb, skrb za izvedbeno kakovost, npr. razumljivost govora v razmerju do glasbe ali šumov v ozadju.

(⇒ Deset priporočil za PPN 2021, JUNIJ, str. 36)

VIII. DELOVANJE VARUHINJE

Če odmislimo posebnosti zaradi epidemije, ki so spremenile način in dinamiko dela ter posegle v načrtovane projekte, je delo **varuhinjine pisarne** potekalo v ustaljenih okvirih:

- ▶ prebiranje pisem in e-sporočil gledalcev, poslušalcev, bralcev, uporabnikov RTV-vsebin,
- ▶ pridobivanje odzivov pristojnih in pisanje odgovorov,
- ▶ telefonski pogovori z občinstvom,
- ▶ obravnava pritožb,
- ▶ priprava mnenj in priporočil,
- ▶ predlaganje rešitev,
- ▶ dialog s programskimi ustvarjalci,
- ▶ komunikacija s strokovno javnostjo,
- ▶ predstavljanje odzivov Programskemu svetu in zainteresirani javnosti,
- ▶ negovanje stikov z zaposlenimi prek Sveta delavcev,
- ▶ medijski in drugi nastopi.

Varuhinjina prioriteta je bila odgovoriti na vsa pisma, sporočila in telefonske klice. Zagotavljanje takšnega servisa občinstvu, programskim ustvarjalcem in organom soupravljanja je pred **varuhinjo Ilinko Todorovski** in **strokovno sodelavko Evo Semič** postavilo tudi **največji izziv leta**, saj je mesečna korespondenca večkrat preseгла tisoč sporočil, telefonski pogovori pa več ur na teden.

1. DIALOG Z USTVARJALCI RTV-VSEBIN

Varuhinja je tudi v spremenjenih okoliščinah zaradi epidemije in omejitev v neposrednih stikih spodbujala notranji dialog na vseh ravneh in vsako priložnost izkoristila za predstavljanje odzivov in pričakovanj občinstva.

Devetega marca je sodelavcem in zainteresiranim **predstavila** poročilo za leto 2019.

Do marčnega izbruha epidemije je uredništva **obiskovala** po vnaprej usklajenem letnem načrtu, pozneje pa v okviru možnega, večkrat ad hoc, bodisi osebno bodisi na daljavo. Redno je **bila v stikih** z odgovornimi uredniki programov in vodji enot glede vsebin in storitev, na katere je prejela največ odzivov. Večkrat je **sodelovala** na kolegiju direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**, kjer je predstavila bistvene ugotovitve iz mesečnih poročil.

Nekajkrat je o pomembnih izzivih **napisala okrožnico** uredništvom (poročanje o bolezni, vizualizacija epidemije, obravnava javnozdravstvenih tem in soočanje z zanikovalskimi oz. zavajajočimi informacijami, sočutje v prikazovanju obolelih, testiranj in cepljenj itd.).

Po potrebi je bila v stiku z **neformalno lektorsko koordinacijo RTV Slovenija** (vodja Petra Jordan) in vodjo Službe za komuniciranje **Polonco Komar**.

V začetku leta 2020 se je začela uresničevati varuhinjina pobuda iz avgusta leta 2019: **izobraževalni projekt za mlajše novinarje RTV Slovenija** o vrednotah javnega medija,

ključnih poklicnih dilemah in orodjih za njihovo reševanje. Sodelujoči: **varuhinja**, odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**, odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**, vodja pravne pisarne **Sabina Muratović**. Organizacijo je prevzela varuhinjina pisarna. V sodelovanju z izobraževalnim središčem in odgovornimi uredniki je bil sestavljen seznam sodelujočih novinarjev. Zaradi epidemije sta bili izpeljani le dve delavnici, in sicer **13. februarja** in **5. marca 2020**.

2. ODNOSI Z VODSTVOM RTV

Varuhinja je bila redno v stikih z vodstvom RTV Slovenija. Generalnega direktorja **Igorja Kadunca** je seznanjala z ugotovitvami v odmevnejših zadevah in se dogovarjala o delovnih pogojih varuhinjine pisarne (delo od doma). Nekaj vsebinskih vprašanj je naslovila tudi na pomočnike generalnega direktorja **Marka Fillija** za tehnične zadeve in **Heleno Zver** za madžarske narodnostne programe.

Tudi v letu 2020 je varuhinja generalnega direktorja večkrat opozorila na primere zunajslužbenega delovanja programskih ustvarjalcev, ki so sprožali etične dileme, in na nesprejemljive objave na družbenih omrežjih. Pri tem je izrazila mnenje, da bi moral od sodelavcev zahtevati dvig ravni javne komunikacije in upoštevanje **21. točke** Poklicnih meril in načel novinarske etike. Sodelovala je na neformalnem srečanju o uresničevanju tega določila o izogibanju nasprotju interesov.

Večkrat je spomnila na nedokončan projekt iz leta 2016: **preново Poklicnih meril in načel novinarske etike**. Spomladi je podala vsebinske pripombe na osnutek dokumenta.

Spremljala je nadaljnja prizadevanja za dvig RTV-prispevka, odzive vodstva na predlog sprememb medijske zakonodaje, pritiske na novinarsko neodvisnost in javne polemike o javnem mediju.

Spomladi je vodstvu posredovala deset priporočil ob pripravi **PPN 2021** ([⇒ Deset priporočil za PPN 2021, JUNIJ, str. 36](#)).

3. POROČANJE PROGRAMSKEMU SVETU RTV

Mesečna poročila o odzivih in bistvenih dilemah je varuhinja podrobneje predstavljala na sejah komisij Programskega sveta, na plenarnih sejah pa v okviru redne točke Poročilo varuhinje. Dvakrat je za obravnavo te točke zmanjkalo časa in je bila prestavljena na nadaljevanje seje (maja in oktobra).

Na plenarnih sejah in sejah komisij je odgovarjala na vprašanja svetnikov in sodelovala v razpravah o posameznih primerih – z vidika upoštevanja programskih, poklicnih in etičnih standardov. Najodmevnejši zadevi ta bili Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava ([⇒ APRIL, str. 18](#)) in O dveh aprilskih in eni majski Tarči ([⇒ MAJ, str. 4](#)). Varuhinjini večkratni poudarki so bili, da v javnem mediju ni prepovednih tem ali gostov, da so pri presoji pomembni kontekst, zorni kot in žanr obravnave ter upoštevanje standardov, meril in načel,

ki veljajo na RTV Slovenija, da uredništva ne le smejo, ampak tudi morajo selekcionirati vsebine, da nepristranskost ni enako nevtralnost ter da poročanja ni mogoče enačiti z istovetenjem.

Programski svet se je seznanjal z mesečnimi poročili, enkrat pa sprejel tudi dodatni sklep:

SKLEP IZ 25. REDNE SEJE PROGRAMSKEGA SVETA RTV SLOVENIJA (14. 12. 2020)

Programski svet RTV Slovenija naroča vodstvu RTV Slovenija, da programskemu svetu do seje v mesecu januarju poroča o ravnanju v odnosu do oddaj, ki so v času od oktobra do decembra 2020 vzbudile največ kritičnih odzivov v javnosti in v razpravi programskega sveta.

Komisija za informativne programe Programskega sveta je po obravnavi varuhinjinih poročilih za februar, april in maj predlagala, da se na podlagi odzivov in varuhinjinih ugotovitev v uredništvu Tarče opravi notranja razprava o poklicnih merilih in načelih novinarske etike. Varuhinji in odgovorni Informativnega programa Televizije Slovenija Manica J. Ambrožič je komisija naročila, da o tem poročata na septembrski seji RTV Slovenija. Razprava je bila opravljena **23. junija**.

Na varuhinjino pobudo je **Komisija za multimedijske vsebine** opravila razpravo o uporabniških komentarjih na rtslo.si oziroma o moderiranju teh komentarjev.

V okviru **Komisije za multimedijske vsebine** in **Komisije za programske vsebine, namenjene Slovincem v sosednjih državah**, je varuhinja spodbujala razpravo o vidnosti in obsegu vsebin o rojakih na tujem – v radijskih in televizijskih programih in zlasti na spletu. Udeležila se je seje Komisije za programske vsebine, namenjene Slovincem v sosednjih državah, **19. februarja** v Celovcu.

Na julijski seji je predstavila tudi **Priporočila ob pripravi PPN 2021**; v deset točk je strnila ključne odzive občinstva in njihova pričakovanja ([⇒ Deset priporočil za PPN 2021, JUNIJ, str. 36](#)).

Na panelno razpravo Programskega sveta z naslovom Od dobre k boljši RTV Slovenija, ki je potekala 12. oktobra, ni bila povabljen.

4. PROGRAMSKI ODBORI

Varuhinja se je udeleževala sej Programskega odbora za problematiko **programskih vsebin za invalide**, ki ga vodi **Tomislav Špilak**. Predstavljal je odzive občinstva in prizadevanja za reševanje težav z dostopnostjo vsebin.

S člani Programskega odbora za programe **madžarske narodne skupnosti**, ki ga vodi **Robert Požonec**, je bila ob začetku razprav o Programsko-poslovnem načrtu v stiku prek videokonference. Na seji Programskega odbora za programe **italijanske narodnostne skupnosti** ni bila vabljen.

5. SODELOVANJE S SVETOM DELAVCEV

Predsednica Sveta delavcev **Petra Bezjak** je varuhinjo redno vabila na seje Sveta delavcev RTV Slovenija in ji omogočila sodelovanje v razpravi. Na seji sveta **20. maja** je varuhinja predstavila poudarke in ugotovitve v letnem poročilu za leto 2019 in povzetek odzivov v prvih mesecih leta 2020, ki sta jih zaznamovali epidemija in hkrati menjava vlade. Svet delavcev je sprejel sklep:

SKLEP IZ 28. REDNE SEJE SVETA DELAVCEV RTV SLOVENIJA (20. 5. 2020)

Svet delavcev se je seznanil z letnim poročilom varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev za leto 2019. Vodstvo RTV Slovenija pozivamo, da še bolj pojasnjuje javnosti vlogo javnega servisa RTV Slovenija.

6. NEPOSREDNI STIKI Z OBČINSTVOM

Varuhinja je morala zaradi epidemije bistveno oklestiti načrte za neposredne stike z občinstvom in zainteresirano javnostjo. Izvedla pa je dve predstavitvi:

- Na povabilo red. prof. dr. **Hotimirja Tivadarja** je izvedla predavanje pri predmetu Javno govorno nastopanje za študente drugega letnika Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete v Ljubljani. Predavanje z naslovom **Javno govorno nastopanje voditeljev, novinarjev in gostov RTV Slovenija** (primeri odzivov) je po spletu potekalo 23. aprila.
- Na povabilo predsednika Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) **Boruta Severja** je **zboru članic NSIOS** v Laškem, 16. julija, predstavila delo varuha in delovanje javnega medija ter odzive, povezane z etično in poklicno ustrezno obravnavo invalidov in invalidskih tematik in še zlasti z dostopnostjo vsebin.

Nova funkcionalnost spletne strani

Spletna stran www.rtv slo.si/varuh, ki je bila leta 2019 prenovljena, je bila leta 2020 nadgrajena, in sicer z možnostjo naročila na **prejemanje novic v obliki e-časopisa**.

Varuhinjina spletna stran deluje kot vstopna točka za podajanje odzivov, spremljanje novic o obravnavanih zadevah in dostopanje do mesečnih poročil, pomembnih dokumentov, koristnih povezav, pogostih vprašanj in odgovorov. Objavljeni so pojasnjevalni povzetki varuhinjinih mnenj in priporočil ter njeni medijski nastopi.

7. JAVNO DELOVANJE

Varuhinja je kot zagovornica odprtega dialoga z javnostjo sodelovala na različnih dogodkih in nastopala v medijih, vendar so bili tudi na tem področju načrti prilagojeni epidemiološkim razmeram.

Januarja sta z direktorico **Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS)** **Tanjo Muha** podpisali **protokol o sodelovanju na področju medijske in**

informacijske pismenosti. Sodelovanje je AKOS predlagal ob zagonu spletne strani MiPi (www.mipi.si), namenjene ozaveščanju javnosti o pomenu kritične in preišljene uporabe medijskih vsebin in informacijskih tehnologij. V skladu s protokolom je bilo v letu 2020 izmenjanih nekaj vsebin med varuhovo in MiPijevo spletno stranjo.

Varuhinja se je 14. januarja udeležila **delavnice o pravnem odzivanju na napade in komuniciranju pred in med kriznimi situacijami**, ki jo je organiziralo **Društvo novinarjev Slovenije**, v okviru projekta Zaščita nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji.

Letno poročilo, ki ga je objavila marca, je nameravala že takrat predstaviti ustanovam, ki jih zanimajo odzivi občinstva. Zaradi koronakrize je predstavitev preložila in jih izpeljala: pri varuhu človekovih pravic **Petru Svetini** 12. junija, sekretarju na Ministrstvu za kulturo **Miru Petku** 18. junija, direktorici Akosa **Tanji Muha** in njenih sodelavcih 7. julija, pri vodstvu Društva novinarjev Slovenije – predsednici **Petri Lesjak Tušek**, predsednici Novinarskega častnega razsodišča **Tatjani Pirc** in sekretarki DNS **Špeli Stare** pa 9. julija. Cikel predstavitev je sklenila 8. septembra, ko je poročilo predstavila sodelavcem zagovornika načela enakosti **Jeleni Aleksić**, **Samu Novaku** in **Sergeji Oštir**.

Oktober so **sodelavci zagovornika načela enakosti** v organizaciji varuhinjine pisarne **obiskali RTV Slovenija** in se seznanili z delom Službe za dostopnost vsebin in moderiranjem spletnih komentarjev na rtvslo.si. Postopke podnaslavljanja, govorne sinteze in govornih opisov ter pisanja v tehniki lahkega branja so predstavili vodja Službe za dostopnost **Mateja Vodeb**, njena sodelavca **Andrej Tomažin** in **Veronika Rot** ter **Aida Ljubijankić** iz Službe za podnaslavljanje v MMC. Vodja spletnih moderatorjev **Miloš Brkič**, urednica novih medijev **Kaja Jakopič** in vodja MMC **Luka Zebec** pa so predstavili, kako poteka moderiranje uporabniških komentarjev in kako na portalu rtvslo.si skrbijo za upoštevanje spletnega kodeksa.

Oktober je varuhinja sodelovala na spletni mednarodni konferenci z naslovom **(Od)govor - preprečevanje sovražnega javnega govora na spletu**. Dogodek je potekal v okviru projekta, ki ga financira Evropska unija, izvajajo pa ga Mirovni inštitut, FDV, Novosadska šola novinarstva in hrvaški center za mirovne študije. V prispevku je poudarila vlogo javnega medija pri zagotavljanju strpne javne razprave in opozorila, da številni pomembni govorniki ne želijo več medijsko nastopati, saj z izpostavljanjem tvegajo, da bodo postali tarča sovražnih in drugih neprimernih objav na spletu.

Medijski nastopi

Varuhinja je odgovarjala na medijska vprašanja o programskih vsebinah, konkretnih ugotovitvah in svojem delovanju. V radijskih in televizijskih programih ter na spletu je v skladu s pravilnikom o varuhovem delovanju predstavila letno poročilo za leto 2019.

Nastopov v medijih RTV Slovenija je bilo manj od načrtovanih – prav tako zaradi prilagoditev programov epidemiji.

8. PISARNA VARUHIJNE, STATUS IN DELOVNI POGOJI

Varuh potrebuje zadostno ekipo!

Varuhinjina ekipa je leta 2020 postala tandem. Ta je ob velikem povečanju odzivov komaj zadoščal za tekočo komunikacijo in odgovarjanje na vprašanja in pritožbe občinstva.

Ker ni »kadrovske rezerve«, se povečuje tveganje napak in nespoštovanja rokov, ni časa za poglobljeno obravnavo odzivov ter angažirano iskanje in predlaganje sistemskih izboljšav. Servisiranje odzivov je med bolniško odsotnostjo ali dopustom ogroženo.

V odsotnosti varuhinjine strokovne sodelavke **Anje Nab Huš** je pomoč varuhinji in vodenje pisarne prevzela **Eva Semič**, strokovna delavka specialistka, ki je bila v letu 2019 do polovice zaposlena v varuhovi pisarni. Naloge: vodenje registra odzivov, delovodnika, statistike odzivov in arhiva, predpriprava in distribucija mesečnih poročil, zbiranje strokovnih gradiv, skrb za spletno stran, organizacija dogodkov in srečanj, administrativna dela (potni nalogi, naročilnice, evidenca prisotnosti itd.).

Večji del leta sta varuhinja in sodelavka delo opravljali od doma, za kar sta imeli zagotovljene vse potrebne tehnične in informacijske pripomočke.

Za nemoteno delo varuhove pisarne bosta potrebni kadrovska okrepitev in ustrezna sistemizacija delovnih mest.

Varuh potrebuje ustrezno pisarno!

Tudi v letu 2020 se ni našlo ustreznih prostorov za pisarno, kjer bi varuhinja s sodelavko oz. ekipo delo opravljala v povezanih prostorih oz. prostorih v neposredni bližini. Delo od doma in prek modernih povezav je ublažilo težave v komunikaciji, ki izhajajo iz neurejene prostorske situacije, vendar sistemska težava ostaja.

Variabilni stroški

RTV Slovenija je za finančno skromno in varčno delovanje pisarne varuhinje namenila dovolj sredstev. Poraba je bila zaradi krčenja načrtovanih dejavnosti bistveno manjša od načrtovane. Variabilni stroški so v letu 2020 znašali **3.046 evrov**.

2020 REALIZACIJA	Predlog načrta 2020	2019 realizacija	2018 realizacija	2017 realizacija
3.046	3.844 €	4.268 €	3.996 €	3.807 €

Sredstva so bila porabljena za časopise, pisarniški material, telefonske in potne stroške, strokovno literaturo, pripravo dogodkov in z njimi povezano reprezentanco.

IX. ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Če bi se izšlo po varuhinjinih načrtih za leto 2020, zapisanih v prejšnjem letnem poročilu, bi bilo to leto v znamenju vsebinskih razprav o prihodnji vlogi varuha. O tem, kako razvijati institut varuha, da bi v polnosti dosegel namen, to pa je spodbujanje dialoga in razumevanja med občinstvom in programskimi ustvarjalci ter pomoč pri iskanju ravnovesja med pravicami odjemalcev vsebin in storitev javnega medija na eni strani ter medijsko avtonomijo in avtorsko neodvisnostjo ustvarjalcev javnih RTV-programov.

V najožji varuhov delokrog sodijo informativne vsebine, ki nastajajo v okvirih in po zapovedih Poklicnih meril in načel novinarske etike, najstrožjega poklicnega in etičnega kodeksa na slovenskem medijskem prizorišču. V širših koncentričnih krogih pa se varuhove pristojnosti nanašajo tudi na druge programe in celotno ponudbo javnega medijskega servisa, ki jo varujejo programski standardi.

Kako naj varuh opravlja to samoregulativno vlogo? Kot pozoren poslušalec in skrben bralec odzivov? Kot razlagalec pravil, pojasnjevalec zakonitosti, posredovalec pričakovanj na prave naslove in spodbujevalec dialoga – navznoter, navzven in v vseh smereh? Kot komunikator in vez med javnostjo, organi upravljanja, vodstvom in zaposlenimi? Ali kot »pritožbeni organ«, ki razsoja, kaj je prav in kaj ne ter zahteva ukrepe? Z leti je varuh po malem postal vse to.

Hibridna vloga, ki je v manjših medijih ali pri majhnem številu odzivov lahko prednost, je v vseobsegajočem medijskem servisu s komaj obvladljivim naraščanjem števila zadev postala ovira. V dilemi, ali odgovoriti na vse odzive, vendar površno, ali pa večino zanemariti in se posvetiti tistim najbolj bistvenim, ni dobre rešitve.

V zadnjem letu petletnega mandata tretjega varuha pravic gledalcev in poslušalcev je morda skrajni čas za premislek, kako naprej. Do takrat pa varuhinjin pristop ostaja nespremenjen. Natanko tak, kot je bil zapisan v viziji ob nastopu te dolžnosti leta 2017: po svojih najboljših močeh zagovarjati kakovosten javni servis, popravljati samopašnost in samozaverovanost medija, angažirano posredovati med uporabniki in ustvarjalci, podpirati profesionalizem, pomagati v iskanju izboljšav ter v odnosih med javnostjo in medijem spodbujati dostopnost, preglednost in bližino.

Občinstvo javnega medija varuha potrebuje. In tudi ima vso pravico, da ima komu pisati in povedati, kaj ceni in česa ne, kaj ga moti in kaj navdušuje ter kaj pogreša v ponudbi RTV, izraziti mnenje in sodelovati v odprtem dialogu z ustvarjalci javnih medijskih vsebin. Pravico ima prejeti kakovosten in kompetenten odgovor ter pričakovati spremembe, prilagoditve in izboljšave v mediju, ki ga spremlja in sofinancira.